¶ De verbor̄ obligatiōibus Dictū eſt.ſ.ti.p̄xi.de obli-
gationibus in genere:modo videamus in ſpecie de obli
gationibus verborum.

a S Tipulatio.i.verbor̄ obligatio.vel dic aliť:vt.ī.e.
l.v.§.ſtipulatio.et ſic totale.i.interrogatio cū re-
ſpōſione dr̄ ſtipu-
latio.ſic in aut.de
eq̄li.do.§.i.ſʒ p̄pe
ſtipulatio.i.iterro
gatio ſʒ p̄uſci.vt
inſti.qui.mo.tol.
ob.§.nō idem iur̄
Et ſic no. q̃ gen⁹
a digniori p̄te ſui
ſumit nomen.ſed
q̄nq̃ꝫ dicit̄ ſtipula
tor.i.promiſſor.vt
ſ.de ɔdi.ide.ſi nō
ſorte.§.pe.et dicit̄
ſtipulatio a ſtipu-
lo q̄d eſt firmū:et
deriuat̄ a ſtipite.
vt inſti.eo.in p̄n.

Gen⁹ a dignio-
ri ſui p̄-
te nomē
ſumit.

b ¶ Loquēte.al-
tero interrogāte ꝛ
altero r̄ndente.vt
inſti.eo.in p̄n.
c ¶ P̄nt.vt.ſ.ti-
tu.i.l.i.§.pe.ꝛ.§.fi
na.ꝛ inſti.de inu.
ſtipula.§.mutum
ꝛ.§.i.ꝛ.ī.eo.l.mu-
lier.ꝛ.C.de ɔ̄hē.
ſtipu.l.optimā.et
de iuti.ſtipu.l.iij.
ſʒ i infante fallit.
vt.ī.rē pu.ſal.fo.l.
ſeruum.vel dic vt
ibi.Accur.
d ¶ Nec abſens.
vt iſti.de inuti.ſti
pula.§.itē ꝟborū.
ſed ɔtra.ſ.de do-
na.inter vi.ꝛ vxo.
l.ea q̄.Sol.vt ibi.
e ¶ Si q̄s igitur.
ſurdus mutus in
fans abſens ɔ̄r.ſʒ
de infante videt̄ ɔ̄:q2 nō p̄ot velle.vt.ſ.ti.i.l.i.§.pe.vn̄ di
cunt alij ſm̄ Jo.ſi quis ex his.ſ.alijs ab infante:ſine vo-
luntate tn̄ eius bene acq̄ritur ei p ſeruū.vt.ī.rē pu.ſal.fo.
l.ij.Uel dic tertio ſi q̄s ſupple aliquē ex his.nā vox vnius
ꝛc̄.vt inſti.de inuti.ſtipula.§.poſt mortem.
f ¶ Acquiret.ſeruus etiā ignoranti.
g ¶ Uelit.expone vt.ſ.eo.ob.velit p ſeruū.ꝛ q̄d ſubijcit
iubeat.ſ.ſtipulationem fieri.
h ¶ Et erit q̄d iuſſu.ſed q̄liter iubebūt hi⁹ R̄n̄.mut⁹ ſcri
ptura:abſens ep̄la.vt.ſ.q̄d iuſſu.l.i.ij.rn̄.ꝛ.§.ſed ꝛ ſi ſer-
ui.ſʒ de īfante eſt ɔ̄ in ea.l.§.ſi pupillus.Sol.h̄ cū tutore
iuſſit vt ibi:vel ad alios hic ſe refert non ad pupillum.
i ¶ Reſponderetur.ad interrogata.
k ¶ Mox diſceſſit.ſit hic mox vel non ſit:nō eſt vis.cum
vnnq̄ꝫ redierit vel ex interuallo.vt.ī.eo.ɔtinuus.in p̄n.
k ¶ Diſceſſit.nec ſtati rediit.R.ſʒ lōge poſt vl̄ nullo mō.

¶ Incipit ex ordine digeſtor̄
liber.xlv. huius vero volumi-
nis Liber.vij.

¶ De verbor̄ obligatio-
nibus. Titu.j.

¶ Stipulatio nō poteſt conci
pi niſi vtroq̃ꝫ loq̄nte:ꝛ ſmonis
efficaciā intelligente. Bar.

S Tipulatio[a] nō p̄ot cōſici niſi vtroq̃ꝫ loquēte[b]. Ulpian⁹. Et ideo neq̃ꝫ
mut⁹ neq̃ꝫ ſurdus:neq̃ꝫ infans
ſtipulationē contrahere p̄nt[c]:
nec abſens[d] q̄dē:qm̄ exaudire
ſe inuicē debēt. ¶ Si q̄s igit[e]
ex his vult ſtipulari/per ſeruū
p̄ſentē ſtipulet̄:ꝛ acq̄ret[f] ei ex
ſtipulatu actionē. ¶ Itē ſi q̄s
ex his obligari velit[g] iubeat:ꝛ
erit q̄d iuſſu[h] obligatus.

¶ Omiſſio r̄ſionis viciat ſti-
pulationem:nō modicū inter-
uallum.h.d.Bar.

¶ Qui preſens iterrogauit ſi
anteq̃ꝫ r̄nderetur[i] ſibi/mox di
ſceſſit[k]:inutilē efficit ſtipulatio-
nē. Si ꝟo p̄ſens[l] interrogauit
et anteq̃ꝫ r̄nderet̄ diſceſſit ꝛ re
uerſo r̄ſum eſt[m] obligat:iter
uallū enim medij t̄pis[n] modi-
cū nō viciauit obligationē.

¶ Sufficit quo ad obligatio-
nē cōſenſum colligi ex ꝟbis p
iterpretationē:ſec⁹ ſi ex ſignis
et actibus colligit̄.h.d.Bar.

¶ Si q̄s ita iterroget dabis:
ꝛ r̄nderit quidni[o]:etiā iſ vtiq̃ꝫ[p]
in ea cā eſt vt obliget̄.ɔtra[q] ſi
ſine ꝟbis annuiſſet[r]:nō tm̄ au
tē[ſ] ciuiliter/ſʒ nec naturaliter[t]
obligat̄ qui ita annuit[v].et iō re
cte dictuꝫ eſt nō obligari p eo
nec[x] fideiuſſorem[y] quidem.

¶ Diuerſitas qualitatis obli
gationis inter interrogationē
et reſponſionē viciat ſtipula-
tionē:niſi diuerſitas illico cō-
placuerit.h.d.Barto.

¶ Si quis ſimpliciter[z] inter-
rogatus fuerit ꝛ ille ſub condi
tione reſpōderit[a] ſi illud factū
erit dabo:nō obligari eum[b] cō
ſtat.aut[c] ſi ita interrogatus in
tra kalēdas quintas:reſpōde
rit dabo ydibus:eque[d] nō obli
gatur:nō enim ſic reſpōdit vti
interrogatus[e] eſt. ¶ Et verſa
vice ſi interrogatus fuerit ſub
cōditione:reſpōderit pure[f]:di
cendū erit eum non obligari.
Cum adijcit̄[g] aliquid[h] vel de-
trahit̄ obligatiōi:ſemp̄ probā
dū eſt viciatā[i] eſſe obligatio-
neꝫ:niſi ſtipulatori diuerſitas

l ¶ Si vero preſens.vltima ſunt contraria primis:ſed
non ſunt:quia in ſequenti ſtatim rediit.
m ¶ R̄ſum eſt.incōtinenti ſine magno iteruallo.M.vl̄
etiā lōgo nullo actu interueniēte q̄ obſit ſtipulatiōi.vt et
ī.e.ɔtinuus.ꝛ.l.q̄ extrīſec⁹.ꝛ.ī.de duo.re.l.duo.in fi.ꝛ.l.
ſi ex duobus.
n ¶ Medij.al's
modici.
o ¶ Quidni:id ē
cur non.
p ¶ Etiā iſ vtiq̃ꝫ
nō ſolū ſupior q̄n
incōtinēti rediit.
q ¶ Cōtra.i.non
obligatur.
r ¶ Annuiſſet.
humeris vel capi-
te:ſed i his q̄ ſiūt
cōſenſu ſec⁹:q2 ibi
nō ſunt ꝟba neceſ
ſaria.vt.ī.e.l.ſi ſti
puler.§.fi.Accur.
ſ ¶ Nō tm̄ autē.
hoc aūt bene eſſe t
poſt dictionē obli
gat̄ ciuilit̄ ꝛc̄.p.
t ¶ Sed nec na-
turalit̄.niſi forte
hoc actum eēt:vt
ſaltē pactionis iu
re obliget̄.vt.ī.de
accep.l.an inutilis
i.r̄n.Accur.
v ¶ Annuit.ſine
verbo.
x ¶ Nec.abun-
dat negatio.ſic.ſ.
de dā.infec.flumi
num.§.i.Accur.
y ¶ Fideiuſſorē.
principali non va
lente.Accur.
z ¶ Si q̄s ſimpli
citer.i.pure.
a ¶ R̄nderit.hoc
modo ſcilicet.
b ¶ Nō obligari
eum.niſi diuerſi-
tas ꝛc̄.vt.ī.proxi.§.Accurſius.
c ¶ Aut.ꝛ hic eſt diuerſitas in qualitate.
d ¶ Eq̄ nō obligat̄.niſi ꝛ hec diuerſitas placuerit:cum
animo diſſentiendi actum eſt.
e ¶ Uti iterrogat⁹.dn̄t em̄ ɔgruere iterrogatio ꝛ r̄ſio.
f ¶ Reſpōderit pure.diſſentiēdi aīo.et hoc expreſſe.ſ.
pure promitto:al's videtur ad interrogationē reſpondiſ
ſe.vt inſti.de inuti.ſtipula.§.preterea.
g ¶ Cum adijcit̄.et generaliter dico cum adijcit̄ ꝛc̄.
h ¶ Aliq̄d.q̄d ɔſtat in q̄litate:ſequens.§.in q̄titate ſm̄
Jo.ꝛ azo.vt ſtatim plene diſtinguā.ſed Hug.itelligebat
hūc.§.q̄n in q̄titate eſt diuerſitas:propter hoc q̄d dicit.ī.
niſi ꝛc̄.quod in ſūmis intelligebat:nō aūt q̄n diuerſitas
eſt in qualitate:de q̄bus ſummis dicit ſequēs.§.ſi ſtipu-
lanti.Itē facit.ſ.de cōſti.pecu.l.i.§.cum qui.
i ¶ Uiciatā.cū diuerſitas ſtipulatiōis ɔſiſtat in q̄litate:

veluti pure vel ſub cōditione ꝓmittit. B. ꝛ Jo. ſi aūt diuerſitas ſtipulationis ꝯſiſtat in reb⁹ q̄ ꝯtinētur in ſtipulatione. diſtigue ſit pecunia an ſpecies: ſi pecunia ꝛ detrahit: valet indiſtincte in eo qꝺ rn̄det. ſi adijciat indiſtīcte valet i eo in q̄ ꝯſonāt: in adiecto nō niſi diuerſitas ꝛc̄. in ſummis aūt alternatiue poſit: dic vt. j. eo. inter ſtipulantē. §. ſi ſtipulāte. lꝫ ſm Joh. hec materia ꝯfuſe ſit ſcripta. azo. Si autē ſpēs: tunc ſi interrogo de vna: et rn̄deat de alia nō valet. vt iſti. ꝺ inuti. ſtipu. §. ſi ꝺ alia ſi autē de plurib⁹ iterrogo et ille de vna rn̄deat: tunc aut copulatiue: et valet i ea in q̄ rn̄dit. vt. j. pri. §. ſꝫ ꝛ ſi michi. ꝛ. j. e. l. inter ſtipulantē. §. ſi ſtipulante. i fi. aut alternatiue: et tūc nulla valet. vt. j. e. l. iter ſtipulātem. §. ſi ſtipulāte. in pn̄. ſed ſi ſimplicit rn̄deat: ad oīa vr̄ rn̄diſſe. vt iſti. de inuti. ſtipu. §. pterea. Nō eſt dͥſe i ſumma ꝛ i ſpēb⁹: qꝛ q̄t ſpēs tot ſtipulationes: ſꝫ in ſumis vna. Sed q̄d ſi ſtipuler oēs ſeruos tuos: tu oēs pter vnū ꝓmittis: Rn̄. Jo. nō valere niſi diuerſitas ꝛc̄. ſed ſi legas oēs nō poſſum alios accipere alios dimittere: quaſi vnum ſit legatum. ſecus ſi legas duos. vt. ꝭ. de lega. i. l. legatarius. ꝛ de lega. ij. ſi duobus.

i ¶ Stichi. de pamphilo tamen valet ſtipulatio.
k ¶ Si tot. qꝺ ꝓ ꝯſtāti hr̄. vt. j. e. ſcire debem⁹. ꝛ. l. qꝺ dr̄.
l ¶ Quodāmodo. rebus inſpectis que ſunt due.
m ¶ Utilis. ſ. de pamphilo.
n ¶ Inutilis. de ſticho: qꝛ in ea non pceſſit iterrogatio.

reſponſionis illico[a] placuerit. tunc eīn alia[b] ſtipulatio ꝯtracta eſſe videtur.

¶ In maiori ſumma minor ineſt. Barto.

¶ Si ſtipulanti[c] michi decem tu vigiti rn̄deas: nō eſſe cōtractā obligationē niſi[d] i decē[e] cōſtat. Ecōtrario quoqꝫ ſi me vigiti interrogāte/tu decē rn̄deas: obligatio niſi in decem nō erit[e] ꝯtracta. lꝫ eīn opteat congruere[f] ſummā: attn̄ manifeſtiſſimū ē i vigiti ꝛ decē[g] ieſſe.

¶ Utile per inutile non viciatur. h. d. Barto.

¶ Sed ſi michi pāphilum ſtipulāti/tu pamphilū ꝛ ſtichū[h] ſpopōderis: ſtichi[i] adiectionē pro ſupuacuo habendā puto. nā ſi tot[k] ſūt ſtipulatiōes quot ſunt corpa: due ſūt quodāmo do[l] ſtipulatōes: vna vtilis[m]: alia iutilis[n]: neqꝫ viciat̃ vtilis ꝑ hanc inutilem[o].

¶ Diuerſitas lingue nō viciat ſtipulationē dūmodo ꝯtrahētes intelligant per ſe vel ꝑ interpretes. h d. Bar.

¶ Eadē aūt an alia lingua reſpondeatur nichil intereſt. proinde ſi quis latine iterrogauerit: et reſpōdeatur ei grece: dūmodo ei cōgruenter reſpōdeatur/obligatio ꝯſtituta eſt. Idē ꝑ ꝯtrariū. ſed vtrum hoc vſqꝫ ad grecū ſermonē tn̄ ptrahimus: an vero et ad aliū penū[p] forte vel aſſyriū: vel cui⁹ alterius lingue dubitari pōt. et extat ſcriptura ſabini[q]: ſed verū puto[r] vt oīs ſermo contineat verboꝝ obligationē: ita tamē vt vterqꝫ[s] alterius linguam intelligat/ſiue per ſe/ſiue ꝑ verū interpretem.

¶ Quelibet ſtipulatio vel cōtinet aliquid dari vel continet aliquid fieri. h. d. Pau. Paul.

2 Stipulationum[t] quedā in dādo[v]: quedam in faciendo conſiſtunt.

¶ Stipulatio dandi eſt diuidua natura ꝛ effectu: ſed ſtipulatio ſeruitutis eſt ſimplicit̃ indiuidua: et ſtipulatio generis et alternatiua eſt diuidua natura ꝛ indiuidua effectu. Bar.

¶ Et harum[x] omniū q̄dā partium preſtationem[y] recipiunt

o ¶ Per hāc inutilē. no. vtile ꝑ inutile ꝛc̄. vt ꝛ. j. e. l. inter ſtipulantē. §. ſi ſtipulāte. in fi. ꝛ. ꝭ. de ꝯſti. pecu. l. ſꝫ ꝛ ſi decē. ꝛ. C. de dona. l. ſancimus. in pn̄. ꝛ. j. e. l. q̄ extra ſecus. ſed ar. ꝯ. ꝭ. de arbi. l. pedius.
p ¶ Penū. ſarracenicū vel africanum. Accur.
q ¶ Sabini. q̄ dixit aliquid ꝑ qꝺ vr̄ debat̃ ꝑ eādē linguā rn̄deri ꝺbere.
r ¶ Puto. al's puto: ꝛ al's patitur. ꝛ dic et verū. i. veritas. Accur.
ſ ¶ Ut vterqꝫ. facit iſti. e. §. vtrū. et C. ꝺ teſta. l. hac cōſul. in fi. ꝛ. j. ꝺ fideiuſ. l. grece. ꝛ. ꝭ. ꝺ re iuꝺ. l. decreta. ꝯ Sol. ibi inter latinos. vt. ꝭ. de inſti. ſed et ſi pupillus. §. litteris.

Stipulatio: nū. dictū eſt ſ. iter q̄s ꝛ quō: et q̄b⁹ vbis et q̄liter viciet: et q̄ lingua ꝯhitur ſtipulatio: nūc ponit diuiſionē ſtipulationū: dicit q̄ ſtipulationū ꝛc̄.

a ¶ Illico. i. ſtatim. ſic. j. de ſol. l. i. ꝛ. j. ti. i. l. duos. Ac.
b ¶ Alia. ſ. q̄ prima. et hoc eſt preſumptiōe hui⁹ iuris. at veritate inſpecta non valet ſecunda. cum non preceſſerit interrogatio talis qualem reſpōſio declarat.
c ¶ Si ſtipulanti. hic eſt diuerſitas in quantitate.
d ¶ Niſi in decem. niſi diuerſitas ꝛc̄. Jo.
e ¶ Nō erit ꝯcta. in decē. ꝯtrahit̃ ergo nō attēto placuerit diuerſitas vel non: qꝛ q̄ vigin ſtipulat̃: ꝛ decē ſtipulat̃ vt ſubijcit: et ſic ſemꝑ videt̃ placere ſm azo. Sꝫ ꝯ inſti. de inuti. ſtipu. §. pterea. in pn̄. Sol. ibi nolebat ſtipulator valere niſi in maiori ſūma. Alij ꝛ h̄ ſubaudiūt ſi placeat diuerſitas. Item facit. j. eo. inter ſtipulantē. §. ſi ſtipulante ij. rn̄. Item contra. ꝭ. loca. ſi decem. Sol. vt ibi.
f ¶ Cōgruere. vt eadē in reſponſione q̄ in ſtipulatione (cōſiſtat. Azo.
g ¶ Et decē. ſic. ꝭ. de arbi. diem. §. inde queritur apud iulianū ſi ex tribus. et de in lit. iu. in. l. anſepe. et de heredi. inſti. l. quotiens. §. ſed ſi maiorem. Ac.
h ¶ Et ſtichum. copulatiue. Accur.

v ¶ In dando. i. promiſſione dandi. et eſt hec diuiſio bimembris: poteſt et tertium membrum addi: vt mixta ex dando et faciendo: vt reddere rationem: ſed ſub ſimplicibus mixtam comprehendit legiſlator. Item ſub faciendo comprehenditur non facere. vt inſti. de nup. §. ſi vero vxor. ibi/ſe abſtinuerit ꝛc̄. Scꝺa diuiſio ē trimēbris. azo.
x ¶ Et harum. ergo et earum que ſunt in faciendo: qꝛ et factum quoddam diuiduum dicitur. vt. j. eo. l. eadē. §. cato. ꝛ. l. in ſtipulationibus. §. operarum. ꝛ. ꝭ. de ope. li. l. ſi quando. Item vſufruc. vt. ꝭ. de vſufruc. l. v. nec obſtat quod dicitur in eo titu. de oper. liber. l. libertus. §. i. ꝛ. j. e. l. ſtipulationes. quia pro parte non ſoluitur ſtipulatori/ſcꝫ inuito: ſed volenti ſic. vel dic non ſtipulatori vni: ſed vbi pluribus debetur tunc pro parte ſoluitur. Item earum que in dando: quedam recipiunt diuiſionem: quedam non. vt ſtatim ponit exemplum.
y ¶ Preſtationē. i. vt q̄s ꝓ parte dādo liberet̃ ꝓ parte: qꝺ accipe volēte ſtipulatore recipere. vt. ꝭ. de vſur. tutor. §. lucius. Itē recipit preſtationē partis: vt ꝛ heredes ꝓmiſſoris teneātur pro hereditarijs portionibus. Accur.

veluti cũ. x. dari[a] ſtipulamur quedã nõ recipiũt: vt in his q̃ natura diuiſionẽ nõ admittũt: veluti cũ viã[b] iter actũ ſtipulamur. quedã partis quidẽ preſtationẽ natura ſui recipiunt: ſed niſi tota dẽtur ſtipulationi ſatis nõ fit[c]: veluti cũ hominẽ gñaliter ſtipulor/aut lancem[d] aut quodlibet vas. nã et ſi ſtichi pars ſoluta ſit[e] nondũ in vlla parte[f] ſtipulationis liberatio[g] nata eſt: ſed aut ſtatim repeti poteſt[h]/aut in pendẽti[i] eſt donec alius detur[k]. Eiuſdẽ cõditionis eſt hec ſtipulatio ſtichum aut pamphilũ[l] dari.

In obligatione diuidua natura ſʒ indiuidua effectu ſi ſint plures ꝓmiſſoris heredes q̃libet tenetur ꝓ parte: ſed partis preſtatio liberationem nõ prebet: ſed in obligatione indiuidua omnino heredes ꝓmiſſoris tenentur inſolidũ: ꝛ heredibus ſtipulatoris inſolidum actio competit. h. d. Bar.

Ex his igitur[m] ſtipulationibus nec heredes[n] q̃dẽ ꝓ parte ſoluendo[o] liberari poſſunt[p]: q̃diu non eandẽ[q] rem omnes dederint[r]. non enim ex perſona heredum conditio obligationis immutatur[ſ]. et ideo ſi diuiſionem res promiſſa non recipit[t]/ veluti via[v]: heredes promiſſoris ſinguli inſolidum tenentur[x]. Sed quo[y] caſu vnus ex heredibus ſolidum[z] preſtiterit: petitionẽ habebit

Stipulatio q̃ in facto conſiſtit an diuidi poſſit

a Cum decem dari. vt ſi quinqȝ ſoluãtur liberatio in parte ſtipulationis contingat.
b Viam. qui viã ſtipulatur vel iter ſtipulatur factum. nã patiẽtia pro traditione eſt: vt. ſ. de ſerui. l. quotiẽs. et pati eſt facere: vt. ſ. e. vbi aũt. §. qui id qđ. Jtẽ no. q᷑ natura cõis earuʒ que ſunt i faciẽdo ẽ vt nõ diuidant̃: vt h̃ dicit. q: ſi ꝓmiſſor ſoluat ꝓ pte nõ liberatur etiã ꝓ pte: ꝛ heredes ꝓmiſſoris ſinguli inſolidũ tenerent̃: ſed fallit vt modo dixi. Jtẽ ecõtra natura earũ q̃ ſunt i dando eſt vt diuidãtur. ſʒ ꝛ illa fallit vt ſubijcit. J. eo. l. in executione. §. pro parte. ſunt et alia exẽpla de factis. J. eo. l. ſtipulationes. et facit. J. de accep. l. ꝛ ꝑ iuſiurãdũ. §. i. ꝛ. ſ. ſi q̃d in frau. patro. l. ij. §. pe. ꝛ ſi ſerui. vẽdi. l. loci. §. ſi fundus. ꝛ. J. de ſolu. q̃ hoiem. in pn. ꝛ. ſ. de cõdi. et demon. in facto. ſi autẽ q: non eſt factum velit quis agere ad intereſſe: hec actio que ꝓponitur ad intereſſe recipit diuiſionẽ. vt. J. e. l. ſtipulationes nõ diuidunt.
c Non fit. nec pro parte quidem.
d Lancem. in genere.
e Soluta ſit. ab eo qui in genere hominem promiſit.
f In vlla parte. i. in aliqua. nec etiam in ea que eſt ſoluta inſpecto futuro.
g Liberatio nata eſt. alĩs in diuerſis hominibus recte partes ſoluerentur qđ eſſet abſurdũ. ad quod facit. ſ. de optio. le. l. ſuo. ꝛ. J. e. in executione. §. pro parte. ꝛ de leg. i. ſi ex toto. §. fi. ꝛ. l. ſi quãdo. §. fi. ꝛ de le. ij. l. ſi q̃s duob᷒. Ac.
h Repeti poteſt. ꝯdi. ob cãm ſm quoſdã. ꝛ hoc de rigore iuris. Accurſius.
i In pendenti. ex equitate que preualet. vt. ſ. de cõdi. indebi. l. ſi non fortem. §. ſi decem.
k Detur. homo vel reliqua pars in eo: ꝛ ſic poſterior ſolutio ꝛc̃. vt. d. §. ſi decẽ. ſed obijcitur aut ſoluta pars a promiſſore ꝓ parte liberat: ꝛ ſic non pendet. aut in nichilum/ ꝛ ſic inſolidum remanet obligatio: ergo nõ pendet: ſed ſtati vt indebitũ poteſt repeti. Rñdeo nec obligat᷒ eſt nec liberatur ꝓ ea parte: ꝛ ſi obijcis fuit obligatus/ et nõ liberatur: ergo obligatus permanet in ſolutione. Rñdeo non ſequitur: q: eſt quoddã medium inter obligationẽ ꝛ liberationẽ. ſ. ceſſatio obligationis ad tempus: nec eſt extincta. vt. J. de ſolu. qui res. §. areã. Jtẽ no. ex ꝑdictis ꝛ infra dicendis q᷑ ſi hominẽ certum debeã: liberor ſoluẽdo partem. ſi decedam vnuſquiſqȝ heredũ pro parte tenet̃ et pro parte ſoluendo liberatur. vt. J. de ſol. ſi ſtipulatus ſum michi aut ſticho. §. i. ſi in genere: tenetur quidẽ q̃ſqȝ heredũ pro parte tm̃. et tamen ſoluendo partẽ quã modo debet non liberatur: qđ mirabile eſt. ſed hoc ideo: q̃a non ſoluunt vt debent. Quid ergo dices: liberat̃ vel nõ? Rñdeo quantũ ad p̃ſens tẽpus in parte liberati ſunt. vt. J. de accep. l. qui hominẽ. ſed ꝓpter futuri tẽporis fictionẽ in pendẽti eſt donec alij ſoluãt. vt. ſ. de cõdi. inde. l. ſi non fortẽ. §. ſi decẽ. ꝛ hoc futuro inſpecto dicit hic etiã in parte ſoluta non contingere liberationem. ſi ergo ſoluant in eodem intelligetur fuiſſe liberatus. ſi non in preciũ hois cõdẽnabuntur. ille tñ qui impediuit tenetur ceteris. vt. ſ. fami. hercĩ. heredes. §. ſi icerto ſʒ azo. Sed videt̃ q᷑ pro parte hois in genere ꝓmiſſi ſoluta: in parte ꝯtingat liberatio. vt. J. eo. §. ſi tñ. q̃ eſt cõtra. Sol. ibi volẽti ſtipulatori. hic inuito: vel veri᷒ ibi i ſpecie debebatur vel ibi ſequentes ſoluũt in eodẽ homine. et ideo a p̃ncipio videt̃ bñ ſoluta alia pars. vt. l. ſi non fortem. §. ſi decem.
l Pamphilum. et ſoluetur pars ſtichi. Accur.
m Ex his igitur. q: talis eſt natura obligationis i genere ꝛ alternatiue. vt. ſ. dictũ eſt: agitur ꝛc̃. lʒ ꝓ parte tm̃ teneretur: nec niſi pars poſſit a ſingulis peti. Azo. et ſic de vltimis tm̃ duabus dicit: vt quãdo homo in genere: vel ſub alternatione promittitur.
n Nec heredes. ſ. ꝓmiſſoris. nõ ſolũ ipſi ꝓmiſſores.
o Soluendo liberari. lʒ nõ poſſit peti niſi pars. vt. J. e. l. in executione. §. pro parte.
p Poſſunt. obijcit̃: ſolutioni ei᷒ ꝛc̃. vt iſti. qui. mo. tol. ob. Rñ. hoc iđ q: nec defunct᷒ ſit ſoluẽdo ꝛc̃. vt. ſ. ꝓxi. §. ꝛ. J. e. l. in executione. §. pro parte. ꝛ ipſi ſunt loco vnius.
q Non eandem rem. totam. Accur.
r Dederint. ꝛ vltima ſolutio ꝛc̃. vt. d. §. ſi decem. Ac.
ſ Immutat̃. vt. J. de pre. ſti. l. pretore. §. incertã. ꝛ. ſ. de ꝯdi. ꝛ demõ. l. cui fund᷒. Sʒ obijcit̃ de marito ꝛ vxore. vt. C. de pre. do. l. vnica. Rñ. cõditio nõ mutat̃: ſed condẽnatio moderat̃: vt aliter fiat pſone mulieris cũ ſuo priuilegio ꝯtra maritũ: ꝛ aliter heredib᷒ eius. Jtẽ op. de le. i. legatari᷒. ſed h̃ paſſiue: ibi actiue. Jtẽ op. J. e. l. eadẽ. §. fi. ſed ibi dices. Item quid ſi vnus de heredib᷒ diſſentiat? Rñdeo ſtatur maiori parti. vel veri᷒ tenetur alijs: vt. ſ. fami. hercĩ. heredes. §. ſi incerto.
t Non recipit. ſui natura.
v Veluti via. vt ꝛ. J. de accep. ꝛ ꝑ iuſiur. §. i. ꝛ. ſ. e. in p̃n. hui᷒. l. ꝛ. ſ. de ſer. l. vie. ꝛ de lega. iij. fideicõmiſ. §. pe. Ac.
x Tenentur. vt ꝛ. J. de regu. iur. l. ea que in partes.
y Sed quo. quod eſt in omnibus predictis. Accur.
z Solidum. qđ ſui natura nõ recipit diuiſionẽ: vt via vel etiam debitum in genere vel alternatiue. ꝛ facit. ſ. fa mil. hercĩſ. inter coheredes. §. quod ex facto.

a ¶ Iudicio.q2 pro parte expediri nõ potuit.
b ¶ Inſolidū:nõ ſolū heredes ꝓmiſſoꝝ iſolidū tenenť.
c ¶ Actionẽ.cõtra.ş.fa.her.l.heredes.§.an ea.in fi.§.ſol.ibi ventū erat ad eſtimationẽ q2 nõ preſtabať via:ſed ad ipam ſeruitutẽ inſolidū agūt licet peruenerit ad ea3 cauſa3 ⁊c̃.vt.ĵ.eo.l.pluribus.§.fi.et ĵ.pri.et.ĵ.e.l.ex iſtimo.Sʒ ⁊ ſi partem fundi cui viã ſtipulatus eſt alienet corrūpiť ſtipulatio.vt.ş.de ſer.l.pro parte.ratio eſt quia ſtipulatio ad heredẽ non ad emptorem trãſit.vt.ş.de vſufru.ſʒ et ſi quid.§.ſi operas.Itẽ ↄtra.ş.ð ſerui.ruſti.pre.ſi vnus.§.fi.ſm vnã lfam.ſo.vt ibi.ac.

l ¶ Holem.ſupra dictū eſt ꝙ ſtipulationū quedã conſiſtūt in dãdo:quedã in faciẽdo:⁊ quedã recipiunt partis ꝑſtationẽ ſui natura ⁊ liberationẽ:q̃dam nõ.circa predictam materiam ponitur talis caſus ſi tamen ⁊c̃.
m ¶ Egero.et partem accepero.

Stipulatio ad heredeʒ tranſit.

a coherede familie herciſcunde iudicio[a]. ¶ Ex quo quidez accidere poſſe põponius ait: vt ⁊ ſtipulatoris vie vel itineris heredes ſinguli inſolidu3[b] habeãt actionẽ[c]. ſed quidam hoc caſu[d] extingui ſtipulationem putanť[e]:q2 per ſingulos[f] acquiri ſeruitus non põt[g]: ſed nõ faciť[h] inutilẽ ſtipulationeʒ difficultas preſtationis[i].

¶ Per ſententiã et acceptilationem vnus ex heredib⁹ promiſſoris qui tenebatur in genere poteſt liberari. Bar.

¶ Si tamen[k] homine3[l] ſtipulatus cū vno ex heredib⁹ promiſſoris egero[m]:pars dumtaxat ceteroꝝ obligatiõi ſupererit: vt exolui poſſit[n]. Ideꝙ eſt et ſi vni ex heredibus[o] acceptolatum ſit[p]. Ideꝙ[q] eſt et in ipſo ꝓmiſſore ⁊ in fideiuſſoribus eius / quod diximus in heredibus.

¶ Uno ex heredibus promiſſoris contrafaciente omnes tenentur pro hereditaria portione ſed ſi vni ex heredibus ſtipulatoris contrafiat pro parte ſua tm̃ ſtipulatio committetur ad intereſſe:ad penam vero committetur inſolidum licet alij agentes exceptiõe doli repellantur. Bar.

¶ Item ſi in facto[r] ſit ſtipulatio:veluti ſi ita ſtipulat⁹ fuero:per te non fieri/neꝙ per heredem tuum quominus michi ire agere liceat:et vnus ex pluribus heredibus prohibuerit: tenentur quidem et coheredes[s] eius:ſed familie herciſcū de iudicio ab eo repetẽt quod preſtiterūt.hoc ⁊ iulia.et pompo.probant[t]. ¶ Cõtra autem ſi ſtipulator deceſſerit: qui ſtipulatus erat ſibi herediꝙ ſuo ire agere licere:et vnus ex heredibus eius prohibeatur: in-

d ¶ Hoc caſu.id eſt ſtipulatore itineris decedente: vt ratio ſequens probat.accur.
e ¶ Putant.ſed male.videbať eñ ꝙ ſicut vn⁹ ex pluribus dñis ꝑ parte ſeruitutẽ acquirere nõ põt.vt.ş.ð ſerui.l.ꝑ parte.ita ſtipulatio facta per defunctu3 nõ tranſit ad heredes:qð falſu3 eſt:imo ſingulis acq̇riť.
f ¶ Per ſingulos.i.per quoſdam ſine alijs.Uel dic facile:vt ſtatim dicam.
g ¶ Non põt.facile diuerſis tẽporibus.hoc eñ vix contingit:cõtingere tñ põt.vt.ş.cõia predi.l.fi.⁊ de ſer.ruſti.pre.ſi vnus.in prin.l.et.ĵ.e.l.pluribus.§.et ſi.⁊ hoc in impoſitione ſeruitutis in re cõi faciẽda:vt ibidẽ dicitur.ſed hec difficultas non impedit preſtationem ſeruitutis: vt ſtatim ſubijcit:ergo nec acquiſitionem.Azo.
h ¶ Sed nõ facit.valet eñ ſtipulatio ⁊ ſinguli inſolidū petere pñt:ſed difficile eſt vt idem pluribus ſolui poſſit.azo.ſed hec difficultas nõ impedit quominus inſolidu3 agať.habebit ergo vnus coheredū partẽ alteri⁹ ex quo inſolidū agit ſm quoſdã:⁊ ſm hoc qui primo agit obtinet:⁊ vtiť ſeruitute.Sed Io.nõ refert ad ꝑmū dictu3:ſed in genere dicit.q.d.impoſſibilitas viciat:nõ difficultas.vt.ĵ.ↄtinu⁹.§.illud.Nã ſi pauper.c.marchas michi ꝓmittat teneť.l3 ergo ſit difficultas:poterit tñ fieri ꝑ partes ſucceſſiue.vt.ş.cõia pre.l.fi.et ſm hoc q̇ primo agit obtinet:ſed nõ vtiť ſeruitute niſi qñ oẽs egerint.ar.d.l.receptū.⁊ facit.ş.de ac.emp.l.fi.Si ꝓo nõ ꝑſteť via:agit ad intereſſe:qð diuidiť.vt.ş.fami.her.heredes.§.an ea.

Idẽ an poſſit pluribꝰ ſolui.

i ¶ Preſtationis.i.acquiſitionis.vel preſtationis per partes ſucceſſiue.vt.d.l.receptum.
k ¶ Si tamẽ.licet pars ſtichi ſoluta non preſtet liberationẽ:cū in genere ꝓmiſſus eſt.⁊ ſm hoc dic homine3.ſ.certū ſm.P.alij dicunt in genere.vt et.ş.locutus eſt.

n ¶ Exolui poſſit.quo facto pro ri liberatio contingit:alioqñ ceteris nõ ſoluentib⁹ manet in ſuſpenſo.et hoc ꝑut dicit deberi in genere.
o ¶ Ex heredibus.ꝓmiſſoris.
p ¶ Acceptolatū ſit.vt liberatio ↄtingat ei qñ i ſpecie:vl' vſꝙquo ab alijs ſoluať in ſuſpenſo ſit qñ in genere.ſed videť ꝙ ipe et alij oẽs ſtatim liberenť.vt.ĵ.ð accep.l.ſi ex pluribus.i.rñ.que eſt ↄ.ſol.ibi in rẽ.hic in ꝑſona3.Uel ibi erãt duo rei debẽdi inſolidū.merito ergo acceptilatione ibi liberať.h nõ.Uel hic diuiſionẽ recipit:ibi non.porro ſi debitori generꝫ accepto ferať:⁊ i vna ſpecie generis ſtatim liberatur.vt.ĵ.de accep.et per iuſiurãdū.§.ſi is qui hominem.
q ¶ Ideꝙ eſt.i.vt ſi ꝓmiſſor partẽ ſoluerit vel in partẽ acceptolatū ei ſit:vt in reſiduo teneať fideiuſſor.et ſic acceptilatio pro parte fiet.ſ.qñ in ſpecie:licet in pẽdenti ſit donec reliqua pars ſoluať quãdo in genere.accur.
r ¶ Itẽ ſi in facto.ſequiť de his que ſunt in faciẽdo:ſed q̇d eſt tūc in obligatiõe ſi ꝓmittis facere domū:an factū ſc3 preciſe vel intereſſe.arg.ꝙ factū.ş.de aqua plu.arcẽ.ſi tertius.§.officiū.in fi.Itẽ an teneť ꝑciſe ad factu3:Rñ.poſt mora etiã ad intereſſe.Uel dic etiã ad factū agendo põt actor intereſſe cõſeq̇:maxime ſi petijt fieri:⁊ ſi nõ faceret petijt intereſſe.arg.ĵ.eo.ſi ſeruū.§.fi.⁊.ĵ.de conſti.pec.l.ꝓmiſſor.et.ş.de ope.liber.q̇ libertin⁹.in fi.Ite3 ne iſte leges.ſ.hec ⁊ ſequẽtes due ſint ſibi ↄrie:diſtigue an factū eſt indiuiduū:an diuiduū.ꝑmo caſu vt ꝑ te nõ fieri auť vnus de heredibus ꝓmiſſoris facit ↄ:et tunc oẽs teneñť vt h.et.l.eadẽ.in pñ.⁊.§.i.aut ecõtra vn⁹ heredū ſtipulatoris ꝓhibeť:⁊ tūc aut cū pena:aut nõ:vt hic.et ratio differẽtie eſt.ĵ.e.l.ꝑri.ſi diuiduū vt amplius nõ peti:tunc ſolus qui cõtrafacit tenetur.vt.ĵ.eo.l.eade3.§.i.nec diſtinguitur inter heredes promiſſoris et ſtipulatoris.vel pena ſit poſita vel non.et plenius diſtinximus.ş.ſi quis cau.l.ſi ſeruus.§.ſi plurium.accur.
ſ ¶ Coheredes eius.quilibet pro portione hereditaria:l3 ꝑpter alienū factū.azo.
t ¶ Probãt.vt ⁊.ş.fa.her.l.inter.§.qð ex facto.⁊.l.heredes.§.in illa.

a ¶ Intereſſe dicemus.in modo ſtipulandi.
b ¶ Committatur.ſingulis:ꝛ hoc mero iure.
c ¶ Si pena.certa.
d ¶ Cōmittetur.vt ſtrictoiure oēs coheredes penā pe tere poſſint:q꜡ non queritur cuius interſit. Accurſius.
e ¶ Sed qui.li. cadat contrafaciēs in.v.et alij nullo modo.
e ¶ Pro portiōe ſua.q̄libꝫ ēt vno ſolo faciēte ↄ̄.pmiſſiōeꝫ.
f ¶ Ab oībus.cōmittitur.ſ.pena.p portiōe hereditaria.
g ¶ Nō fieri.ſ.cū pmiſi p me nō fieri quomin⁹ p fundū meum tibi agere liceat.R.et ſm hoc ſupplebis nō fieri

e ¶ Sed qui.li. cet autē īſolidum committatur.
f ¶ Prohibiti.et ideo eoꝝ intereſt.
g ¶ Exceptione. q̄ ſemp nitit̄ eq̄ta te. vt.ſ.de excep. doli.l.i.et ſic ille q̄ agit petit p parte ſua tm̄ intereſſe ꝛ penam.vt.j.e.l.ea dē.§.cato. et facit ſ.ſi q̄s cau.ſi ſer uus.§.fi. Itē.ſ.d manu.teſta.ſi ita.
h ¶ Tūc p par te.q꜡ naturalis cā nulla eſt q̄re eis nō phibitis cū ef fectu debeat.ꝛ fa cit.ſ.ſi q̄s cau.l.ſi ſeruus.§.fi.
i ¶ Stipulatio. q꜡ tm̄ ei⁹ intereſt: ſꝫ coheredū non. Azo.

Idē iuris.id eſt eadē pe ne diſtinctio.vt et hic adiecta pena cōmittat̄ inſolidū petitio heredibus ſtipulatoris phi bito vno:pena nō adiecta pro parte prohibiti.R.
l ¶ In illa.q̄ꝺ in illa per.te nō fieri.
m ¶ Licere. mi-

tereſſe dicemus[a] vtrum inſoli dū ſtipulatio cōmittat̄[b]: an p parte eius qui prohibitus eſt. nā ſi pena[c] ſtipulatiōi adiecta ſit:inſolidū cōmittetur[d] ſtipu latio.ſed qui[e] nō ſunt prohibi ti[f]: doli exceptione[g] ſummoue bunt. ſi vero pena nulla poſi ta ſit:tunc pro parte[h] eius tm̄ qui prohibitus eſt cōmittetur ſtipulatio[i].

Ulpianus.

Idem iuris[k] eſt ꝛ in illa[l] ſtipulatione:michi here diq̄ꝫ meo hr̄e licere[m]. ¶ Sed hec differentia[n] illā habet ra tionem:q꜡ vbi vnus ex heredi bus[o] phibet̄ non pōt coheres ex ſtipulatu agere cui⁹ nichil intereſt niſi pena ſubiecta ſit. nā pena ſubiecta efficiet vt oī bus cōmittatur[p]:q꜡ hic[q] nō q̄ rimus[r] cui⁹ interſit. enimuero vbi vnus ex heredibus[ſ] phi bet/oēs tenentur heredes. in tereſt enim prohibiti a nemi ne prohiberi.

Paulus.

Eadē[t] dicemus ꝛ ſi do lū abeſſe a te/heredeq̄ꝫ tuo ſtipulatus ſim:ꝛ aut pmiſ ſor aut ſtipulator plurib⁹ here dibus relictis deceſſerit.

¶ Pena adiecta facto indiui duo ſi cōtrafiat per vnū ex he redibus promiſſoris pro par te hereditaria cōmittitur ↄtra omnes.ī facto vero diuiduo p parte cōtrafaciētis tm̄modo: ſed aduerſus ipſum promiſſo rem inſolidum.h.d. Bar.

¶ Cato libro.xv.ſcribit:pena certe[v] pecunie promiſſa ſi q̄d aliter factū ſit[x]: mortuo pmiſ ſore ſi ex plurib⁹ heredibus[y] vnus cōtra quē cautū ſit fece rit[z]/ aut[a] ab oībus heredibus penā cōmitti pro portione he reditaria[b]:aut[c] ab vno[d] p por tione[e] ſua:ab oībus[f] ſi id factū de quo cautū eſt idiuiduū ſit: veluti iter fieri vel non fieri[g]: quia q̄ꝺ in partes diuidi nō po teſt ab oībus quodāmodo fa ctū videt̄[h]. At ſi de eo[i] cautuꝫ ſit/q̄ꝺ diuiſionē[l] recipiat:velu ti amplius nō agi[m]:tūc eū he redē qui aduerſus ea fecerit/ pro portione ſua ſolū penā cō mittere[n]. Differentie hanc eē rationem:q꜡ in priore caſu oēs cōmiſiſſe videntur: q̄ꝺ niſi in ſolidū p̄ſtari[o] nō poterit: vt in illa ſtipulatione p te nō fieri[p]:

ſcꝫ p me ꝛc̄.ſꝫ hoc exemplū nō videt̄ bonū:q꜡ inter hoc q̄ꝺ h exigit̄:et illꝺ q̄ꝺ mō ſpecificaſti ſcꝫ p me non fieri ꝛc̄.fit lr̄a ſilitudo ibi differentie ꝛc̄. vſq̄ꝫ illuc.ſꝫ videa mus ꝛc̄. ſꝫ potes tueri vt dicas q꜡ ibi fit ſilitudo.ſ. in ter p̄mū.ſ.iter fie ri.ꝛ hoc ſcōm p te non fieri:q̄ꝺ ſatis placet.Uel dic nō fieri.ſ.aliq̄d aliud p q̄ꝺ ipediat̄ meū iter.at illa p te nō fieri q̄min⁹ agere michi liceat:ē ge neralior.p̄ma pla cet.Sꝫ q̄ eſt diffe rētia inter hāc ſti pulationē iter fie ri.ꝛ hanc ſcōam p te nō fieri ꝛc̄. Rn̄. p̄ma vt fiat ꝛ p̄ſte tur.ſcōa vt preſti tū nō impediat̄.ꝛ forte ali⁹ preſtite rat/non ille q̄ mō promittit non im pediturum.
h ¶ Factū videt̄ ſꝫ ille tenet̄ famil. hercī.coheredib⁹. et fact.ſ.de ope. no.nū.l.ꝺ pupillo. §.ſi plurium.Ac.

randa nouitas:ſubtilis ſubtilitas:quis eam ruminabit? ſed hec verba expone vt.j.eo.ſtipulatio iſta.
n ¶ Sed hec differētia.i.pene adiecte:vel non adiecte. Uel ita vt hic ſtipulatio querat̄ illi ſoli qui prohibet̄ non etiā coheredi: niſi forte penā ſtipulat⁹ ſit.pmiſſoris au tem heredes oēs omnino tenentur vno prohibente.Ac.
o ¶ Ex heredibus.ſtipulatoris.
p ¶ Cōmittat̄.ſtricto iure.aliud p doli exceptionē vt di
q ¶ Quia hic.in ſtipulatiōe penali. (ctū eſt.Accur.
r ¶ Nō querimus.quo ad cōmittendam.vt.j.eo.ſtipu
ſ ¶ Heredibus.promiſſoris. (latio.§.alteri.Ac.
t ¶ Eadē.que dicta ſunt in illa p te non fieri.ꝛ alia p̄xia
v ¶ Certe.i.certa pena.
x ¶ Factum ſit.q̄ꝫ promiſſum eſt.
y ¶ Pluribus heredibus.promiſſoris.
z ¶ Fecerit.et ſic obligatio inceperit ab herede.
a ¶ Aut.i.aliquando.
b ¶ Hereditaria.ſ.tm̄. c ¶ Aut.i.aliq̄n ꝛc̄.Ac.
d ¶ Ab vno,vt ſi pena erat in.xx.et.iiij.erant heredes:

i ¶ At ſi de eo.ſ.fctō.fec⁹ aūt in dato pmiſſo.i.in pmiſ ſione dādi.vt.j.l.pri.§.fi.Ac.
l ¶ Diuiſionē.ſpāle i hoc fctō q꜡ ſit diuiduū:ſꝫ ſui natu ra oīa facta ſunt indiuidua.vt.ſ.e.l.ij.in pri.Accur. Factū q̄nq̄ꝫ di uiſionē recipit. regula riter ↄ̄.
m ¶ Nō agi.ↄdi.certi q̄ ex mutuo:vel ex ſtipulatu deſcē
n ¶ Solū penā ↄmittere.j.l. (dit.R.vl' alia ēt actiōe. pri.§.fi.ↄ̄.ſol.cū aliq̄d fieri vel nō fieri pmitt̄ hec diſtin ctio diuidui ꝛ īdiuidui eſt adhibēda: ibi cū aliq̄d dari p miſſū eſt ſꝫ Jo. Idē ſm Ir.p hec ꝟba diſtīctio diuidui ꝛ īdiuidui ad factū ptinet:nō ad dationē ꝛc̄. Rō ē:q꜡ q̄ꝺ ab vno dari dꝫ:meli⁹ pōt p aliū dari q̄ꝫ vni⁹ fctm̄ p alteꝝ ex plicari.ꝛ iō nō imputat̄ coheredi ſi nō adipleat fctm̄ alte ri⁹ cū eſt diuiduū:nec ēt pōt facere coheredē hr̄e ratū ſi cut pōt p eo ſoluere:vel h ꝛ ibi cōmitt̄:ſꝫ nō q̄tū ad ex actionē.ꝛ dic pleni⁹ vt no.ſ.ſi q̄s cau.ſi ſeruus.§.fi.Ac.
n ¶ Cōmittere.q꜡ actiōes hereditarie ipo iure īter he redes diuiſe ſunt.Accurſius.
o ¶ Preſtari.al's peccari.i.phiberi.q꜡ peccat q̄ phibet
p ¶ Nō fieri.quā habes.ſ.e.l.ij.§.pe. (ꝛ al's p̄ſtari.ac.

neqꝫ per heredē tuum/quominus michi ire agere liceat. Sꝫ videamus[a] ne nō idem hic ſit: ſed magis[b] idē qꝺ in illa[c] ſtipulatione ticiū heredēqꝫ eius ratū habiturū[d]. et pau. rñ. non idē eſſe[e]. nā[f] hac ſtipulatione et ſolus[g] tenebit[h] qui non habuerit ratū: ꝛ ſolus aget[i] a quo fuerit petitū. Idēqꝫ ꝛ marcello videtur: q̄uis ipſe dominus pro parte ratum habere non poteſt[k].

¶ Stipulatio dupli fructuaria dāni infecti et de oper. no. nun. ſi ad intereſſe cōmittitur inter heredes ſtipulatoris diuiditur. ſecus ſi ad factum. B.

¶ Si is qui duplā ſtipulatus eſt deceſſerit pluribus heredibus relictꝭ: vnuſquiſqꝫ ob euictionē ſue partis/ pro portiōe ſue partis habebit actionem. Idemqꝫ eſt et in ſtipulatione quoqꝫ fructuaria[l]: et dāni infecti[m]: ꝛ ex operis noui nunciatione. reſtitui[n] tñ opus ex operis noui nūciatiōe ꝓ parte nō pōt. hec[o] vtilitatis cā ex pte ſtipulatorū recepta ſunt: ipi aūt ꝓmiſſori ꝓ pte neqꝫ reſtitutio[p] neqꝫ defenſio contingere pōt.

¶ Hic ponit tertia diuiſio ſtipulationū quadrimēbris. naꝫ oīs ſtipulatio ſiue cōtineat dari ſiue fieri. itē ſiue ſit diuidua ſiue indiuidua: eſt vel iudicialis/ vel p̄toria/ vel cōuentionalis/ vel cōis: de quib⁹ pone exemplum vt in tex. vſqꝫ ad. § ſtipulatio. Bar. ¶ Sponſus.

Stipulationū: alie iudiciales[q] ſunt: alie p̄torie: alie cōuētionales: alie cōmunes tam p̄torie q̄ꝫ iudiciales.

¶ Iudiciales[r] ſunt dūtaxat/ q̄ a mero iudicis officio proficiſcunt: veluti de dolo cautio[ſ].

¶ Pretorie[t]: que a mero pretoris officio ꝓficiſcunt: veluti

---

a ¶ Sed videamus. hāc ſcrupuloſam litterā ſic intelli ge. Fecerat. ſ. cōparationē inter caſum illum iter fieri: et illū non fieri quominus agere ire liceat. nunc aūt obijcit cōtra hanc ſimilitudinē dicendo: ne. i. an in hoc caſu iter fieri: qui eſt primus huius. §. nō ſit idē qꝺ in hoc ſequenti caſu ire agere licere: ad quē eum cōparaſti: ſed magis idē qꝺ in hoc ſequenti de rato: hoc eſt dicere an non ſit indiuiduū ſed magis diuiduū. Uel dic econtra vt verbuꝫ hoc nō referas ad iter fieri ſicut. ſ. ſꝫ ad iter non fieri: et ſic ecōtra. et certe dicit paulus nō eſſe idē. ſ. hoc caſu iter fieri qꝺ eſt in iſto de rato. nā illic de rato eſt diuiduuꝫ factū: vt ſubijcit. at hic iter fieri vel ire agere licere eſt indiuiduū: vt dictum eſt. et hoc ſi habeas pau. rñd. non eſſe idē/ et ſic py. ſed alibi deeſt non: et tūc dic nec hic cuꝫ nō amplī⁹ agi ſtipulor nō ſit idē qꝺ eſt cū ſtipuler per te non fieri ꝛc̄. ꝛ vtiqꝫ non idē eſt: ſed magis idē quod in illa/ ticiū heredemqꝫ ꝛc̄. ꝛ vere idē eſt hic. nam hac ſtipulatione ticiū heredēqꝫ ꝛc̄. ſolus tenetur qui nō habuit ratū: ꝛ ſolus ex ſtipulatione aget: et ſic vbi factum eſt diuiduum nō differt inter heredes ſtipulatoris ꝛ promiſſoris. ac.

b ¶ Magis idem. ſ. ſit. yr.

c ¶ In illa ſtipulatione. videri poteſt.

d ¶ Habiturum. vbi ſtipulatio diuidi poteſt.

e ¶ Non idem eſſe. py. eſt non. ſed aīs deeſt.

f ¶ Nam. vere non eſt idē in hac ſtipulatiōe: quod in illa ſm primos duos caſus. ſcꝫ iter fieri: ꝛ non fieri: et per te non fieri quominus ire ꝛc̄.

g ¶ Et ſolus. ex heredibus promiſſoris. accur.

h ¶ Tenebitur. nomine pene.

i ¶ Solus aget. ex heredibus ſtipulatoris.

k ¶ Non pōt. immo pōt. vt. j. rē ra. ha. ſi ꝓcurator. ij. reſpon. ſol. vt ibi. Itē facit. ſ. ad. l. fal. penales. § iul. et. j. de pre. ſtipu. l. pretorie. § incertam. et. ſ. fami. her. inter coheredes. § ſi quis. accurſius.

l ¶ Fructuaria. vt ſi ſtipulatus ſum te vſurum et fruiturum arbitrio boni viri. et finito vſufruc. reſtituturum. de qua habes. ſ. vſufru. quēadmodum ca. l. i.

m ¶ Et dāni infecti. ſtipulatio dāni infecti diuiditur inter heredes ſtipulātis vt hic. ꝛ. j. de preto. ſtipula. l. pretorie. § incertā. Idē in act. in factū qua agit vt deſtruat qꝺ factū eſt poſt nūciationē vt ſubijcit: ſꝫ licet vnus agat de heredibus ſtipulātis: vel cōtra vnū de heredib⁹ ꝓmiſſoris: totum opus reſtitui vel deſtrui debet: aīs non liberatur cōuentus vt ſubijcit. et. d. l. pretorie. in prin. et. ſ. de noui oper. nun. l. antepe. § queſitum.

n ¶ Reſtitui. q̄uis dixerimus vnūquēqꝫ heredū agere ꝓ parte: nō tñ reſtitutio. i. deſtructio noui opis fit ꝓ pte.

o ¶ Hec. vt pro parte agere poſſint heredes ſtipulatoris.

p ¶ Neqꝫ reſtitutio. i. deſtructio noui operis. ꝛ hoc pro eo qꝺ ē factuꝫ facta nunciatione. Joh. ꝛ qꝺ ſubijcit neqꝫ defenſio ſcꝫ noīe ediuꝫ pro dam. infec. Jo. qꝛ aut pro toto eſt cauendū: aut in totā poſſeſſionē fit miſſio. vt. ſ. de dā. infec. l. in ſtipulatione. Sed contra. ſ. de neg. geſt. ſi cōmunes. ſed ibi eſt ſol. ſed Ir. hic exēplificauit. q ſi q̄s ꝓmiſerit ſe defenſurum: pro pte defendēdo nō liberatur. Uel tertio dic defenſio in cā euictiōis de qua primo dixerat. nam nec vēditor nec aliter eius heredum pōt particulariter defendere emptorē in cā euict. vt. j. e. in executiōe. § inſolidū. ꝛ. l. cū ex cā. Itē heredes ꝓmiſſoris de dāno infecto ꝓ ptib⁹ tenent. vt. j. de p̄to. ſtipu. l. ij. § icertā. Apparet ergo ex p̄dictis q hr̄des vēdētis et edificātis poſt ꝓhibitionē nō poſſunt liberari pticulariter ſatiſfaciēdo nec a principali: nec a pena ſi fuerit promiſſa. Idē de defenſore vt in fi. no. modo. ſed ſecus in heredib⁹ fructuarij cū diuiſionē recipiat vſufruct⁹ reſtitutio. Et idē in dāno dato poſt ſatiſdationem de dā. infec. vt dictum eſt. *Uſufructus reſtitutio diuiſionem recipit.*

q ¶ Stipulationū. iudiciales. i. ſimul. Jo. ſed certe nō. iiij. immo tres tm̄ ſpecies vident. ſ. iudiciales: cōuentionales: ꝛ cōmunes. vt. j. de p̄to. ſtipu. l. i. in p̄n. q eſt ꝯ. ſol. vt ibi. Itē facit iſti. de diui. ſtip. ꝛ plene dic vt ibi. Accur.

r ¶ Iudiciales. ſcꝫ ſtipulationes. accur.

ſ ¶ Cautio. cū ſuper aliqua alia re principaliter cognoſcit ꝛ ex officio iudicis cautionē interponit iudicialis eſt cautio. vt de dolo: vt hic. ꝛ eſt exēplum. ſ. de pigno. act. l. creditor: ꝛ de rei vendi. l. ſi poſt acceptum. accur.

t ¶ Pretorie. cū pricipalit adit vt caueat: vt cautio dāni ifecti: vt ſubijc. ꝛ. ſ. de dā. ife. l. p̄tor. § i cū. ꝛ. l. dies. § hoc āt. ꝛ. l. hoc āpli⁹ i p̄n. Itē cautio legatoꝝ. vt. ſ. vt le. no. ca. l. ij. in p̄n. Itē edilicie qñ ēptor agit ꝯ vēditorē vt caueat de vicijs ꝛ morbis vt ſubijcit. vt. ſ. de edil. edi. l. i. § aiūt. et. l. ſi vēditor. ꝛ. l. itaqꝫ. ꝛ. l. ediles. qꝛ ꝛ hi ediles erāt p̄tores. vt iſti. de iure natura. § p̄toꝝ. ꝛ ſic iſte cautiōes veniūt a iuriſdictiōe p̄toꝝ: vt ſubijcit. vt iſti. de diui. ſtip. § p̄torie.

dāni infecti. Pretorias aūt ſtipulationes ſic exaudiri oportet: vt in his cōtineantur etiaz edilicie: nam et he a iuriſditione veniūt. ¶ Conuētionales ſunt/que ex cōuentione reorū[a] fiunt: quarū[b] totidem genera ſunt: quot pene dixeri rerū cōtrahendarū. naz[c] ⁊ ipſe ex verborū obligatione fiunt: et pendent ex negocio contracto.

¶ Cōmunes ſunt ſtipulationes: veluti rem[d] ſaluā fore pupilli. nam et pretor[e] iubet rem ſaluā fore pupillo caueri: ⁊ interdū iudex ſi aliter[f] expediri hec res non poteſt. Item duple[g] ſtipulatio venit a iudice[h]: aut ab edilicio[i] edicto.

¶ Stipulatio ſumit̄ pro interrogatione ⁊ reſpōſione. ⁊ debet cōtinere aliqd in futurum preſtādū: ſatiſdatio vero ſumitur p pricipali obligatiōe ⁊ acceſſoria puta fideiuſſores. B.

¶ Stipulatio aūt eſt verborū cōceptio[k]: quibus is qui interrogat̄ daturū[l] facturum ve ſe id qd iterrogatꝰ eſt[m] rūdet.

¶ Satis acceptio eſt cum fideiuſſore. Bar.

¶ Satis acceptio eſt ſtipulatio que ita obligat pmiſſorē[n] vt expromiſſores[o] qz ab eo accipiantur: id eſt qui idem promittant[p]. Satis autem accipere[q] dictū eſt eodez modo quo ſatiſfacere[r]. nam quia id quo quis contentus erat ei preſtabatur: ſatiſfieri[s] dictum eſt. ⁊ ſimiliter quia tales quibus contentus quis futurus eſſet: ita dabantur vt verbis obligarentur: ſatis accipi dictum eſt.

¶ Preſtatio partis ab vno ex coheredibus nō impedit quin pena committatur inſolidum in obligatione dandi. hoc dicit Barto.

¶ Si fortem promiſeris et ſi ea ſoluta non eſſet penaz: etiā ſi vnus ex heredibus tuis portionem ſuam ex parte[t] ſoluerit: nichilominus pena cōmittetur[v]: donec portio coheredis ſoluatur[x]. Ideoqꝫ eſt et de

Itē differūt. ſ. pretorie ⁊ iudiciales: qꝛ pretorias induxit ꝑtor motuꝰ. ſed iudiciales alij iuris prudētes. Sed Jo. etiā addit aliā differentiā. qꝛ pretorie ſunt q̄ per ſolū iudicē ordinariū interponunt̄. iudiciales q̄ per quēlibet etiaz delegatuz. Sed videt̄ ꝙ cautio dāni infecti ſit cōis. vt. ſ. de dā. infec. l. i. et iiij. ⁊ j. ſ. communes. ſed ibi ſtatim dices. Cōmunes aūt ſunt q̄ qn̄qꝫ pn̄cipaliter. qn̄qꝫ ſecundario petunt̄. vt rez pup. ſal. fo. ſi em̄ tutorē legitimū habeo: ob hoc ipm iudicez adeo vt ſatiſdet. Itē ſi nō habeo: adeo vt habeā ⁊ ſatiſdet ⁊ ſic ſecūdario. Itē ſi plures ſunꝰ tutores poſſū adire: vt ⁊ tutor ſolus adminiſtret et ſatiſdet. vel permittat michi adminiſtrare ⁊ recipiat ſatiſdationē. ⁊ ſic ſecūdario. vt inſti. de ſatiſda. tu. to. ſ. i. et ij. Itē cautio de rato. qd dic vt inſti. eo. ſ. cōes. Sꝫ hic vr̄ appellare communes q̄ a ꝑtore mortuo iterponūtur: ⁊ p iudicē viuentē expediunt̄. vt. j. eo. ſ. communes. ſed dic vt ibi. Accurſius.

a ¶ Reorum. i. contrahentium.

b ¶ Quarū. quaſi dicat vbicūqꝫ ⁊ in quacūqꝫ re pōt fieri alius cōtractus: ⁊ ſtipulatio tenebit regulariter. ſed fallit qn̄qꝫ. ⁊ ideo dixit pene: vt ꝓpter rē ſacrā ⁊ religioſaz ⁊ liberum hominē: quorū vēditio valere poteſt inter ignorantes: non autē ſtipulatio. vt. ſ. de contrahen. emp. l. et liberi. ⁊ j. eo. inter ſtipu. ſ. ſacram.

c ¶ Nam. q. d. bene dixi fere: vbi poteſt fieri alius contractus pōt fieri et ſtipulatio: quia ⁊ poſt celebratum cōtractum poteſt ſupponi. et hoc eſt nam ⁊c̄.

d ¶ Rē. q̄ neceſſaria ē. vt. ſ. q̄ ſatiſd. co. l. de die. ſ. tutor.

e ¶ Nā et ꝑtor. mortuus. ſed ſi hac ratiōe dicat̄ cōmunis: ergo ols ꝑtoria eſt cōis ⁊ ſic de dāno infecto. vt. ſ. de dāno infec. l. i. ⁊ l. iiij. ſ. i. vn̄ dic ꝙ iſtud nō eſt ꝓbatio ꝙ ſit cōis: ſed ꝓbat dictā ſtipulationē debere iterponi hoc modo bene dico debere eā interponi nam ⁊c̄. accur.

f ¶ Si aliter. id eſt ſi ſine iuſſione non caueat. accur.

g ¶ Item duple. non ſolum ſuperior eſt probabilis et interponenda: ſed et hec.

h ¶ A iudice. viuo.

i ¶ Ab edilicio. vt ſeruo vendito: ⁊ aliis precioſis rebꝰ. vt. ſ. de euic. l. emptori. ⁊ hec eſt cōis qꝛ principaliter ⁊ ſecundario poteſt adiri iudex ſuper talibus.

k ¶ Conceptio. ex qua oritur obligatio que verborū dicitur. ⁊ ſic aliud eſt ſtipulatio: aliud verboruz obligatio. ſed quidam dicunt idem eſſe.

Stipulatio et verborū obligatio differunt.

l ¶ Daturū. in futurū. et licet etiā dicat dare: tn̄ ꝓ futuro ponit̄. ſ. in id tp̄s quo eſt faciēda ſolutio. nō ergo valet ſi dicā ꝓmittis qd das: vel ꝓmitto qd do. fallit in illa ſatiſfatiōe que eſt in iudicio ſiſti ... nuz eſſe ⁊ ſimilibus. vt. ſ. de euic. l. ita ſi q̄s. Itez in iudicio ſiſti. vt. j. e. quotiens quis. ⁊ forte qꝛ verba infinitiui modi etiā ad futurū reſpiciūt. ⁊ ideo dicunt̄ infinita qꝛ oē tp̄s reſpiciunt. recte em̄ dicit̄ voluí legere: volo legere: ⁊ volā legere. Itē ſecus eſt in pacto. vt. ſ. d pac. l. tale. in prin.

m ¶ Interrogatꝰ eſt. ſecus ſi ad aliud rn̄det. Quid ſi ſe facturū vel curaturuz ꝙ alius qd det/ vl̄ faciat: Rn̄. de ſe ꝓmittit. Itē opponit̄. ſ. d euic. l. qꝛ dicit̄. vbi fit p verba p̄ſentis tēporis. ſꝫ ⁊ ibi iterp̄tat̄ ꝓ itereſſe poni: vt ibi dicit̄. ac.

n ¶ Promiſſorē. i. pn̄cipalē reum.

o ¶ Expromiſſores. i. fideiuſſores.

p ¶ Promittāt. non plus. interdū minus.

q ¶ Accipere. ex parte ſtipulatoris.

r ¶ Satiſfacere. ex parte promiſſoris.

ſ ¶ Satiſfieri. pignorū vel fideiuſſorū datiōe vel ſolutiōe. vt ⁊. ſ. de pi. ac. l. ſi rē. ſ. fi. ⁊ l. ſeq. ⁊ facit. ſ. qui ſatiſd. cog. l. i. et. j. de verbo. ſigni. l. ſatiſdatio. ⁊ j. de pr̄to. ſtip. l. pretorie. ⁊ de colla. bono. l. i. ſ. iubet.

t ¶ Ex parte. al's ex parte: al's ex forte.

v ¶ Cōmittet̄. etiā inſolidū: vt tn̄ ꝓ parte hereditaria oēs teneant̄: ⁊ etiā qui ſuā partē ſoluit inſolidū. ſed propter ſoluta obſtat exceptio oppoſita a ſoluēte. vt. ſ. ſi q̄s cau. ſi ſeruus. ſ. i. ſm̄ azo. ſed Jo. dicit nō obſtare exceptionē et ꝓ parte ſoluētis: ⁊ inheret illi verbo nec em̄ ⁊c̄. in fine huiꝰ. l. ⁊ alia q̄ dicit̄ nil ꝓdeſt ⁊c̄. vt. ſ. fami. hercīſcū. heredes. ſ. in illa. qꝛ iſta loquit̄ in cōtractibꝰ. illa ſi q̄s cau. in iudicijs. Itē videt̄ ꝓ parte tm̄ cōmitti pena. vt. ſ. eo. l. eādē. ſ. cato. ibi/ at ſi de eo ⁊c̄. ſol. vt ibi. Itē j. ſ. ſi q̄s cau. ſi ſeruus. ſ. i. ſo. ibi in facto. vel ibi in iudicijs vt dixi. Sed oppo. his ſolutionibus ex eo ꝙ ſubijcit ſtare ſententie arbitri. nā ſtare ſentētie factū eſt ⁊ diuiduū. ſed ſpeciale ne lites multiplicentur ⁊ metu pareatur ſnīe.

x ¶ Soluat̄. nā hoc erat in ꝓmiſſione. ſ. penā ſolui. niſi tota fors ſoluat̄. vt. ſ. de act. emp. lucius. idem in pignore. vt. C. de diſtrac. pigno. q̄diu.

a ¶ Si vnus. compromittentium cū eſſent plures ex vna parte: vel vnus heredū. Azo.
b ¶ Paruerit. vt committatur inſolidum. id eſt in totū: vt teneatur quilibet pro parte. vt. ſ.
c ¶ Iudicis. i. arbitri.
d ¶ Ei. q̄ paruit.

heredi. inſti. l. ſeruum meū. §. i. et. j. l. ꝓxi. in fine.
In illa ſtipulatione. decem dare. ſ. kalendis.
n ¶ Agi poſſit. cū certū ſit iā de ſticho agi nō poſſe.
o ¶ Sub conditione. ſcz ſi ſtichū non dederis.
p ¶ Et in diem. ſcilicet in kalendis. accur.

pena ex cōpromiſſo: ſi vnus[a] paruerit[b]/ alr̄ nō paruerit ſententie iudicis[c]: ſed a coherede ei[d] ſatiſfieri debet[e]. nec eñ aliud in his ſtipulationibus[f] ſine iiuria ſtipulatoris ꝯſtitui[g] pōt.

¶ Is cui bonis eſt interdictū poteſt ſibi acquirere: nō autē obligari etiā naturaliter. Bar.

Ulpianus.

Is cui bonis interdictum eſt[h] ſtipulādo ſibi acq̄rit: tradere vero nō pōt vel ꝓmittendo obligari: ⁊ ideo nec fideiuſſor pro eo iteruenire poterit: ſicut nec pro furioſo[i].

¶ Impoſſibilis cōditio affirmatiua viciat ſtipulationē: ſecus i negatiua. h. d. b. Paul.

Impoſſibilis cōditio cū in faciēdo concipit[k] ſtipulatiōibus obſtat: aliter atq̄ ſi talis cōditio inſerat ſtipulationi: ſi in celū nō aſcenderis[l] nā hec vtilis ⁊ p̄ſens eſt: ⁊ pecuniam creditam continet.

¶ Dies adiecta cōditioni valide que in facto ꝓmiſſoris cōſiſtit in ſtipulatiōe intelligit repetita: ſec[us] in inualida vel q̄ in facto promiſſoris non conſiſtit. h. d. B. Paulus.

In illa ſtipulatiōe: ſi kalēdis ſtichū nō dederis decē dare[m] ſpondes: mortuo hoīe q̄rit an ſtatim ante kalendas agi poſſit[n]: ſabinus ⁊ proculus expectādā diē actionis putāt: qđ verius eſt. tota enim obligatio ſub cōditione[o] et in diē[p] collata eſt: ⁊ licet ante cōditionē cōmitti videat: dies[q] tñ ſupeſt. Sed cū eo qui ita ꝓmiſit: ſi intra kalendas digito celū non tetigeris: agi ꝓtinus pōt: hoc ⁊ marcellus[r] ꝓbat.

¶ Poteſt quis agere ſine actione cum ſperatur oriri in conteſtatione. h. d. bar. Pōpo.

Sticius ⁊ ſeius ſeparatim[s] ita ſtipulati eſſent: fundum illum ſi illi non dederis michi dare ſpondes: finē[t] dandi alteri fore quoad iudicium[v] acciperetur: et ideo occupantis[x] fore actionē[y]. Idē.

e ¶ Debet. fami. her. vel cōi diui. ꝓpter penā eius facto cōmiſſam.
f ¶ In his ſtipulatiōibus. q. ſ. ſūt in cōtractibus.
g ¶ Cōſtitui pōt. cum oēs heredes ꝯſēſū ad hanc obligationē ꝓ vno: et vicem vnius ſuſtineant. vt. ſ. de condi. et demon. l. cui fundū. Itē qđ de ſorte ſolutū eſt cōputat in penā niſi adiectū eſſet verū: q̄ p̄ſtari nō ſoluta pecunia tota. vt. ſ. de exce. do. apud. §. labeo. ⁊ de traſact. l. qui fidem. ſi q̄ras q̄ eſt ratio inter dāda ⁊ faciēda: Rñ. vt dixi l. §. cato. vel dic ꝓpter ſingularia precepta pecunie. vt. ſ. ſi cer. petat. l. ſingularia. Itē no. q̄ quidā dicunt q̄ ſi vn[us] partē ſoluat pro rata: et de ſorte ⁊ de pena vr̄ ſoluiſſe. ſed hoc vñ: Itē facit. j. e. l. in executione. §. item.
Is cui bonis interdictū eſt. ꝓpter ꝓdigalitatē. vt. ſ. de curatore furio. l. i. in pn. ſed q̄ro an ſtatim a lege vt furioſo etiā anteq̄ interdicat bonis: qđ videt: q: ſimilis eſt furioſis. vt. ſ. de tuto. ⁊ cu. da. ab his. l. is qui. ſed dic cōtra ⁊ c. ſ. vt demū facta interdictiōe ſit in cura ꝓximi agnati. Itē quid ſi nō ꝓdigo vt prodigo det curator: videtur non tenere. vt. ſ. de tuto. ⁊ cura. da. l. ſeie. alij cōtra. Itē collige q̄ ſimilis eſt pupillo. vt inſti. de auc. tu. in prin. ⁊ j. de caſtren. pec. l. ex caſtrenſi. §. i.
i ¶ Pro furioſo. immo videtur teneri pro vtroq̄. vt. j. de fideiuſ. marcellus. ſol. vt ibi.
Impoſſibilis. cōcipit. affirmatiue: ſi digito celū tetigeris. vt inſti. de inuti. ſtipu. §. ſi impoſſibilis. ſed in legatis dic vt inſti. de lega. §. fi. ⁊ de heredi. inſti. §. penl. Item dic impoſſibilem de natura vt diximus. vel de iure: vt q: turpis. vt. j. e. ſi plagij. Itē facit. ſ. tit. i. l. nō ſolū.
l ¶ Nō aſcenderis. ⁊ ſic in nō faciēdo. cū eñ eius contraria ſit impoſſibilis: ergo iſta neceſſaria. ideoq̄ vera ⁊ preſens. preterea cū ille qui ſtipulat ſub cōditiōe q̄ omnino eſt extitura pure id eſt nō in diē videat ſtipulari: vt j. de noua. ſi pupill[us]. §. qui ſub ꝯdi. ergo qui ſtipulat ſub ea que iam eſt vere: puriſſime ſtipulatur. itē facit. ſ. de

q ¶ Dies tñ. qui ipedit ne agat nā dies pars ſtipulationis eſt. vt. ſ. de edē. l. i. §. dič. ⁊ facit. j. eo. ſi ita ſtipulatus. Sed cōs cōtra. j. eo. hoc iure. ſol. vt ibi.
r ¶ Et marcellus. q: ſublato ꝓncipali. ſ. ꝓmiſſo ſi digito celū nō tetigero: tollit acceſſoriū. ſ. intra kalendas. ⁊ facit. ſ. l. ꝓxi. ⁊ ſ. ſi quis cau. ſi eū. §. homo ſiſti. et. j. eo. veluti. §. fi.
Sticius. ſeparatim. incōtinēti vel nō. ac.
t ¶ Finem. i. terminū. nā vſq̄ tūc quo fiet conteſtatio ab vno poterit alij ſolui. Accur.
v ¶ Iudiciū. ſcilicet de facto: ⁊ tunc ipā cōteſtatione incipit ei competere actio: q̄m anteq̄ ad iudiciū ita de facto veniret: non cōpetebat actio. ſꝫ ſi obijciat non hꝫ actionē ante cōteſtationē: ergo nō pōt agere. Reſpō. imo argu. j. eo. l. ſi decē. et. j. rem ra. habe. l. idebitū. ⁊ dixi. C. eo. l. nuda. non ergo expectat q̄ deſinat poſſe alteri dari. ⁊ ſic eſt cōtra. j. eo. ita ſtipulat[us]. ſo. ſpeciale in perplexis: vt hic. ſic. ſ. de condi. inſti. l. ſi ticius. vel fingit impoſſibile alij dari: cum litem conteſtatus ſum: qđ innuit finē dandi ⁊ c. Uel diſtingue: aut in eadē perſona ſi michi ſtichum non dederis: decē michi dabis: vt ibi. aut in diuerſis vt hic: ſicut ſi ſtipuler fundū michi dari aut ticio. vt. j. de ſo. qui rem. §. qui ſtipulatur. vbi quidē ſi poſtea petam amplius ticio dari non poteſt. vt. j. de ſolu. ſi quis ſtipulatus fuerit decem in melle. in fine. Alij faciūt vim an ſit eadem res vel diuerſe. vt ſi non dederis illi ſtichū dabis michi decē/ vt ibi: at hic eadem res. accur.
x ¶ Occupātis. id eſt qui prius egit lit. conteſta. alias aliter ſumitur verbum occupare. vt. ſ. de peculio. l. ſi vero. Item facit. j. de iniur. l. iniuriarum. in principio. Item facit. ſ. de lega. ij. ſi ticio. ⁊ de adimen. legatis. l. iij. §. ſed et cum quis. et de conſtituta pecunia. l. penultima. Itē nota q̄ locus eſt gratificationi anteq̄ petas: vt poſſit dari cui vult. vt et. ſ. de relig. l. finali. et de legatis. ij. ſi quis. §. ſi inter duos. Accurſius.
y ¶ Actionem. cum effectu ⁊ preciſe. accur.

Hoc iure vtimur vt ex hac ſtipulatiōe: ſi luci[a]ticius ante kalendas maias in italiam nō venerit decem dare ſpondes: nō ante quicꝙ peti poſſit[a]/ꝙ exploratū ſit ante eā diē in italiā ticiū venire nō poſſe[b] neꝙ vēiſſe: ſiue eo viuo: ſiue eo mortuo id acciderit[c].

Fictio poſtli. fingit filiū ſtipulatum patri reuerſo ab hoſtibus. Bal. Paulus.

Filius dum in ciuitate eſt/ ſi ſtipuletur: patri reuerſo ab hoſtibus[a] videtur acquiſiſſe.

In alternatiua ſummaruʒ et temporis minus eſt in obligatiōe. h. d. bar. Pomponius.

Si ita ſtipulatus fuero: decem aut quinꝙ dare ſpondes[e]. v. debētur[f]. Et ſi intra kalēdas ianuarias[g] vel februarias[h] dare ſpōdes: perinde ē q̄ſi kalēdis februarijs dari ſtipulatus fuerim[i]. Vlpia.

Qui ante kalendas proximas ſtipulatur[k]: ſimilis eſt ei qui kalēdis ſtipulat̄.

Stipulatio facti committitur cū trāſierit tātuʒ tēpus ꝙ factum potuit explicari: et per caſum repentinum reintegratur dilatio. h. d. B. Pompo.

Si ita ſtipulatus eſſem abs te domum[l] edificari: vel ſi heredem meum damnauero inſulam edificare: celſo placet nō ante agi poſſe ex ea cauſa/ ꝙ tempus preteriſſet quo īſula edificari poſſit[m]: nec fideiuſſores dati ante diē tenebuntur[n]. Idem.

Et ideo heſitatur[o]: ſi aliqua pars inſule facta ſit: deinde incendio cōſumpta ſit: an integrum tempus computandum ſit rurſus ad edificandam inſulam: an vero reliquum dumtaxat expectandū quod deerit. ⁊ verius eſt vt integrum ei detur[p].

Si vnus ex alternatiuis ſit ꝑitorib[9] efficiat̄ non ſoluēdo nō liberat ꝓmiſſor. B. Idē.

Si ſtichū[q] aut pāphylū michi debeas: ⁊ alter ex his meus fact[9] ſit ex aliq̄ cā[r]: reliquus[ſ] debet̄ michi a te[t].

Stipulatio[v] huiuſmodi in annos ſingulos vna eſt: et incerta et perpetua: non autem

Hoc iure. peti poſſit. quia nec debet.
b Nō poſſe. ſi ergo exploratū ſit non poſſe venire: licet ante diē poterit agi. ⁊ ſic eſt contra. ſ. eo. l. in illa. ſol. hic licet dicat ꝙ nō poſſit peti anteꝙ ſit certū eū venire nō poſſe. nō tn̄ ſequit̄ ꝙ poſſit ſtatim peti cū certuʒ ſit eū venire nō poſſe ſm Bul. Uel hic pōt peti ante de rigore: ſed obſtat exceptio de equitate ante kalēdas ſm azo. Uel ibi cū obligatio eſt in diē: qꝛ ita videt̄ repetiſſe decē kalēdis dare ſpōdes. ⁊ eſt ratio quare ibi videatur repetiſſe. x. kalē. qꝛ ſtichū dare ſicut et. x. eſt de eius facto. at hic nō eſt repetitio de kalendis. quia ticiuʒ venire nō eſt de eius facto ſed tm̄ dare. x. ſʒ Jo. vel hic dixit añ kalēdas. ibi in kalēdis. Uel ibi incipit a pactiōe: hic a cōditiōe. qđ non placet. alij ꝙ ibi apponitur dies cā committēde ſtipulationis vt poſt kalēdas debeat: hic ēt faciēde ſolutiōis vt tūc ſoluat. Uel ſm yr. hic agit̄ añ: qꝛ ſic fuit actū inter ꝓhētes ibi nō.
c Acciderit. ſi ergo iam tūc mortuus erat cum fiebat ſtipulatio pro tinus peti poteſt. ⁊ facit. ſ. de acq̄rē. here. ſi q̄s heres. ac.
Filius. ab hoſtibus. fingente iure poſtliminij ſemp in ciuitate fuiſſe. ⁊ facit. ī. de captiuis ⁊ poſtlim. reuer. l. bona eorum § ꝙ ſi filius. ⁊ de ſtipulatio. ſeruo. ſi ſeruus § ſeruus capto. accur.
Si ita ſtipulatus fuero. ſpondes. tu reſpondiſti ſimpliciter. ⁊ ſic in ſequenti caſu.
f Debentur. preciſe. q. d. non alternatiue. accur.
g Januarias. quod plus eſt. accur.
h Februarias. quod minus eſt. accur.
i Stipulatus fuerim. id eſt q̄đ minus eſt intelligitur preciſe: cū in electiōe ꝓmiſſoris eſt vtrū velit preſtare. et facit. ſ. de arbi. l. diē § iiij. ⁊ ī. eo. inter ſtipu § diuerſa. et l. ſi ita ſtipulatus fue. et. ī. de fideiuſſo. inter eos. in ꝓn.
Qui ante. ſtipulatur. in vtroꝙ enim caſu ante kalendas agi non poteſt. ſed in diem kalendaruʒ differtur. q̄đ dic vt. ī. eo. eum qui ita § qui ita.
Si ita ſtipulatus eſſem. domū. cū adiectiōe loci. aľs non valet. vt. ſ. de eo quod certo lo. l. iij § ſi quis inſulam. et. ī. eo. l. qui inſulam.
m Poſſit. immo ſtatim ex quo incipit mora faciende inſule fieri. vt. ī. e. ſtipulationes § plane ſi inſulā. ſol. vt ibi. Itē facit. l. ſi inſulam. ⁊ l. inſulā intra. et. l. exiſtimo § ſi. ⁊ ſ. locati inſulam § ij. ⁊ ī. eo. l. cū ſtipulatus ſum michi. et l. interdū. in ꝓnci.
n Tenebunt̄. qꝛ tacite ineſt dies. Ac.
Et ideo heſitatur. i. dubitatur.
p Detur. hec vera vbi cōuenit vt ꝓmiſſoris eſſet periculū. vt. ſ. locati. l. martius. q̄ eſt cōtra: ⁊ ibi plene dixi. accur.
Si ſtichum. aľs lex. aľs §. Accur.
r Ex aliq̄ cauſa. nō lucratiua. ſʒ certe idē ſi lucratiua: ⁊ ab eodē etiā qꝛ alia res eſt: ⁊ ſic nō obſtat inſti. de leg § ſi res. ſʒ. h. accur.
ſ Reliqu[9]. vel ſaltē eſtimatio deterioris ſerui q̄ ex alia cauſa me[9] factus eſt ſi is q̄ apōte eſt melior ē. ar. ſ. de leg. i. cū res. § ſed ſi. hoc ideo qꝛ iniquū eſt ſi ꝓmiſſor ōberet modo preſtare meliorem cuʒ ab initio poterat ſe liberare dādo deteriorē. cū in mora nō ſit. aľs ſecus. vt. ī. de ſolu. ſtichū. in prin. adeo etiam vt tuus factus ammodo ſolui nō poſſit. vt. ſ. de leg. ij. meuius § duobus. Uel illa de rigore loquitur: ſecus de equitate. vt ī. de ſolu. qui decem § ſtichum. in fi.
t A te. preciſe. Accur.
v Stipulatio. ꝓmittis michi decē pro ſingulis annis et ſupple quoad viuā. vt bene conueniat q̄đ dicit ꝙ eſt incerta. ⁊ q̄đ ſubijcit de legato. vt inſti. eo § at ſi ita. et. ī. eo. eū qui § qui ita. vel etiā ſi non fuit dictū tamē intelligitur. argu. C. de leg. in annalibus. hec quidem ſtipulatio eſt vna propter vnā conceptionem ſm. M. ſed certe idē eſt in legato ſic relicto: q̄đ conſtat eſſe plura: licet vna ſit cōceptio vt ſubijcit. Uñ dic ꝙ vna eſt: qꝛ vna actio naſcitur ꝓ oībus annis: ſed in legatis plures act. arg. ſ. q̄ñ dies legati ce. cū in annos. ⁊ de an. lega. cum in annos. Itē et ideo eſt vna: quia ſemel inſpicit̄ conditio ſtipulatoris. non ſic in legatis. vt. ſ. de dona. cauſa mortis. l. ſenatus. in fi. et. ī. eo. ſi filius. Nec obſtat. ī. e. pluribus § i. vt ibi dixi. Item eſt incerta: quia non eſt certum q̄tum

viuam. Item eſt perpetua ⁊ etiã ſi dixi quoad viuam: q2 ad tẽpus deberi nõ poteſt: ſed heres me⁹ exceptiõe repellit᷑. vt. ḋ. §. at ſi ita. ⁊ .ſ. ti. i. l. obligationũ fere. §. plꝫ. nõ ſic in legato quod ſit perpetuũ ſic relictũ: ſingulis annis tibi decẽ lego: ſiue dicã quoad viues ſiue non. nam niſi de heredibus legatarij expꝰſſe dicas nõ itelligitur. vt. C. de lega. l. in annalib⁹. te ergo mortuo ipſo iure non debeo amplius: q2 volũtas vltima eſt validior. nã ⁊ recta via ſine traditiõe facit dominiũ tranſire. vt. ȷ. de fur. l. a ticio. Et adde qꝺ no. ſ. de doñ. cau. mor. l. ſenat⁹. §. fi. et facit. ſ. de capi. di. l. penul. ⁊ .ſ. de trãſ act. cum hi. §. modus. Sed ar. ꝫ. ſ. de annu. le. l. annua. §. fi. ⁊ l. pe. et ſ. ꝺ vſufruc. le. defuncta. in fi.

a Simile. i. hoc modo relictũ. Ac.

b Finiretur. q2 nõ fuit dictum de heredib⁹: al's contra. vt. C. de lega. l. I annalibus. Ac.

Stipulatio. ſiue dicaꝫ ſi volã. vt. ſ. ti. i. ſub hac. ſiue ſi voluero. vt. ȷ. eo. l. centeſimis. in fi. et dic vt no. ȷ. ſi quis ſtipulatus. ſecus ſi volueris. vt. ȷ. eo. l. centeſimis. §. fi. et facit. ſ. de contrahen. emp. l. quod ſepe. §. penul. Accur.

Qui bis idem. non tenetur. ſ. ſoluere. vel quo ad vtilitatẽ ſtipulantis: tenetur tñ ex vtraqꝫ ſtipulatione. vt. ſ. mã. l. ſi mãdauero. §. interdũ. ⁊ .ȷ. de fideiuſ. l. heres a debitore. §. i. ſed ꝯtra. ȷ. eo. l. ſi dari. ſed ibi ideo ſecus: q2 creditoris intereſt. Dicet q̇s ⁊ hic intereſt ſaltẽ ratiõe preſcriptionis. vt. C. de pſcrip. xxx. an. l. cũ notiſſimi. §. ſed ⁊ ſi q̇s. ſed nõ credo cogitandum de tali intereſſe. arg. ȷ. de noua. ſi pupill⁹. §. q̇ actũ. Illud cõſtat ꝙ eũ q̇ actione bone fidei tenet᷑ poſſum⁹ ſtipl'one obligare vbi fit nouatio ſm. M. qꝺ ⁊ dixi. C. de noua. l. fi. ⁊ facit. ſ. de no. ope. nũ. l. cũ ꝓcurator. ⁊ .ſ. de ꝓcu. l. licet. §. ea. ⁊ .ſ. de reſcin. ven. ſi id qꝺ. §. ſi pupilli. ⁊ de lega. i. plane §. i. ⁊ .ſ. de vſufruc. ſi aliꝗ. §. rerum. Accurſius.

Si ita ſtipulatio. ꝑ vxorẽ a viro. ⁊ idẽ videt᷑ ecõtra.

f Si culpa tua. o marite.

g Dari. ſ. centũ nomine pene. alij dicunt vt dotẽ ⁊ donationẽ ꝓpt nuptias: qꝺ nõ placet. q2 hec ẽ legitima pena. vt. C. de repu. l. conſenſu. Accur.

h Stipulatio eſt. quia improbata eſt moribus bonis. R. vt. C. de nup. l. neqꝫ. Accurſius.

queadmoduꝫ ſimile[a] legatum morte legatarij finiretur[b].

Stipulatio nõ poteſt cõferri in voluntatẽ vel arbitrium debitoris. Pau. de caſt. Idẽ.

Stipulatio[c] nõ valet in rei promittẽdi arbitriũ collata conditione.

Qui bis idẽ promittit non tenetur ex ſcđa ꝓmiſſione niſi prima in effectu eſſet iualida. h. d. Barto. Pomponi⁹.

Qui bis idẽ promittit: ipſo iure ampli⁹ ꝗ̃ ſemel non tenetur[e].

Diſſolutio matrimonij debet eſſe libera a pactis cõuẽtionalibus. h. d. Bar. Idem.

Si ita ſtipulatio[e] facta fuerit: ſi culpa tua[f] diuortiũ factum fuerit dari[g]/ nulla ſtipulatio eſt[h]: q2 cõtenti eſſe debemus penis legibus cõprehenſis[i]: niſi ⁊ ſtipulatio tãtundem habeat pene/ quãta lege ſit comprehenſa.

Poteris obligari de dãdo michi id quod alius michi debet: cum ipſe debitor eſſe deſierit. h. d. Pau. Vlpianus.

Huiuſmodi ſtipulatiões non ſunt inutiles: qꝺ tibi[k] ticius debꝫ cũ debitor eſſe deſierit dare ſpõdes. nã valet ſtipulatio quaſi ſub quauis alia conditione concepta[l].

Falſa cã non viciat ſtipulationẽ ſicut legatũ. B. Põpo.

Si diuortio[m] facto ea q̃ nichil in dotẽ[n] habeat dotis nomine cẽtum dari ſibi ſtipuletur: vel que centum dũtaxat habeat/ ducẽta dotis nomine ſtipuletur: Procul⁹ ait[o] ſi ducenta ſtipuletur que centum habeat: ſine dubio centũ tñ quidẽ in obligatione[p] venire. alia autẽ centũ actione de dote[q] deberi. dicendũ itaqꝫ eſt etiam ſi nichil ſit in dote: centum tamẽ venire in ſtipulationem: ſicuti cum filie vel matri vel ſorori: vel alij cuilibet[r] dotꝭ noĩe legaret: vtile legatũ eẽt[ſ].

Error in materia ſtipulationem non viciat. Bar. Paul᷑.

i Cõprehenſis. vt ſi ſtipuler dotẽ ⁊ donationẽ lucrari. vt. C. de repu. ꝯſenſu. Vel ſi matrimoniũ eſt ſine dote: ſi mulier ſtipuletur centũ libras auri cũ vir habet q̇dringenta vel ampli⁹ in bonis. vt. C. ꝺ repu. l. fina. circa pn. ⁊ eſt rõ ĩ ꝓuma parte legis hui⁹. vt. C. de nup. l. neqꝫ. et de iuti. ſtipu. l. ij. ⁊ .ſ. de ꝯdi. ⁊ demõ. l. ticio. §. ij. ⁊ facit. ȷ. e. l. ticia. Sꝫ ꝫ. vt. ſ. de doñ. inter vi. et vxo. l. ea q̃. ſed ibi ꝓceſſerat pecunia a ſtipulatore. ſed hodie dat᷑ arre: et ſup eis põt apponi pẽa vſqꝫ ad quadruplum. vt. C. ꝺ ſponſa. l. fi. §. fi.

Huiuſmõi. qꝺ tibi. al's michi: al's tibi. et ſi habes michi hec erat dubitatio: q̇a fideiuſſor in id tẽpus ſe obligare videt᷑ quo nõ cõſtabit principalis. vt. ȷ. ꝺ fideiuſ. l. ſi q̇s poſtꝗ̃. ſed ꝫ eſt: q2 ex preſenti tp̃e ſumit vires ſtipulatio. vt ar. ȷ. e. l. ſi fili⁹. ſi hẽs tibi ideꝫ dubiũ erat quaſi ĩ id tẽpus a quo incipere nõ poterit. et ſic totũ ꝓ vna ſtipulatione ponit᷑: qꝺ ergo dicit ĩ plurali hmõi ſtipulationes. i. he ⁊ ſimiles. alij faciũt duas qꝺ tibi ⁊c̃. item cum debitor ⁊c̃.

l Concepta. pẽdet ergo: vt ſi tici⁹ ſoluẽdo eſſe deſierit/ teneat obligatio: al's cõtra. dic ergo cum debitor eſſe deſierit. ſ. ſoluendo. i. quia factus erit non ſoluendo.

Si diuortio facto. ſecus ſi conſtante matrimonio. vt. C. de do. cau. l. quod de ſuo. Vel dic ꝙ etiam conſtante matrimonio valet: quia in id tempus eſt collata quo poteſt valere. vt arg. ſ. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ſi eũ. §. fi. ſed argu. contra. ȷ. eo. l. ſed interim. §. fi. ⁊ l. ſeq. Ac.

n In dotem. vel quia nichil dedit ſed propter neceſſarias expenſas exhauſta eſt dos tota: vel virum liberauit per acceptilationem. Accur.

o Procul⁹ ait. al's deficit. p In obligatiõe. noua.

q De dote. id eſt ex ſtipulatu que vndiqꝫ datur hodie viro et vxori. Accurſius.

r Cuilibet. vt vxori vel etiã extranee. et dic ꝙ nõ errando fuerit facta ſupradicta promiſſio. vnde inſpicitur tñ que ſit quantitas comprehenſa: al's non valet. vt. ſ. ſolu. ma. l. penul. §. mulier. que eſt contra.

ſ Legatũ eſſet. iure legati nõ dotis: ⁊ hoc falſa cã nõ obſtante. vel cum certum corpus vel inſtrumenta dotis demonſtrata ſunt. vt inſti. de lega. §. ſed et ſi vxori. ⁊ .C. de fal. cau. adiec. le. l. iij. ⁊ l. fi. Accur.

SI id quod aurum putabã cũ es eſſet ſtipulatꝰ a te fuero: teneberꝭ michi huiꝰ eris[a] noie: qm̃ in corpore[b] ꝯſenſerimus: ſed ex doli mali clauſula[c] tecum agam/ ſi ſciẽs[d] me fefelleris.

¶ Debitor ſpeciei eius interitu liberatur ante morã que interpellatione contrahit ſi fiat maiori vł tutori pupilli. Bar.

Pōpo. SI ex legati[e] cã aut ex ſtipulatu hominẽ certũ[f] michi debeas[g]: nõ aliter poſt mortẽ eius teneberis michi: qꝫ ſi ꝑ te ſteterit quo minus viuo eo eum michi dares. qđ ita fit[h] ſi aut īterpellatꝰ nõ dediſti/ aut occidiſti[i] eum.

Paul. SEd ſi ex ſtipulatu ſtichũ debeat pupillus: nõ videbit ꝑ eum mora fieri[k] vt eo mortuo teneat: niſi tutore auctore/ aut ſolꝰ tutor[l] interpelletur.

¶ Si prima ſtipulatio eſt inutilis valet ſequẽs ſtipulatio ſuper eodem: quia continet vtilitatem. h. d. Pau.

Pōponius. SI dari ſtipuler id quod michi iam ex ſtipulatu debebatur: cuius ſtipulatiõis noie exceptione tutus ſit promiſſor/ obligabit ex poſteriori ſtipulatione: qꝛ ſuperior quaſi nulla ſit exceptione obſtãte[m].

¶ Stipulatio turpis eſt ipſo iure nulla. h. d. Bar.

Vlpia. GEneraliter nouimꝰ turpes[n] ſtipulationes nullius eſſe momenti[o].

Pōpo. VEluti ſi qs homicidiuꝫ vel ſacrilegiũ ꝓmittat ſe facturũ. ſed ꝛ officioꝰ quoqꝫ pretoris continetur ex huiuſmodi quoqꝫ obligatiõibus actiones denegari.

¶ Quouſqꝫ poteſt cõditio deficere nõ poteſt agi. h. d. Pau.

¶ Si ſtipulatꝰ hoc modo fuero/ ſi itra bienniũ capitoliũ nõ aſcẽderis dari: nõ niſi ꝑterito biennio recte petam[q].

¶ Stipulatio rem tradi continet merũ factũ. Pau.

Paulꝰ. SI rez tradi ſtipulamur non intelligimus ꝓprietatẽ eius dari ſtipulatori[r]: ſed tm̃ tradi.

¶ Tot ſunt ſtipulatiões quot ſunt ſpecies vel ſumme ſpecialiter deſignate: ſed ſi res vniuerſaliter vel generaliter deſignetur/ ſtipulatio vna erit. h. d. Barto.

Vlpianus. SCire debemus in ſtipulationibꝰ tot eſſe ſtipulatiões ꝙt ſumme ſunt[s]: totqꝫ eẽ ſtipulationes quot ſpecies[t] ſunt: ſꝫm qđ euenit vt mixta[v] vna ſumma vel ſpecie que nõ fuerit in precedẽti[x] ſtipulatiõe

SI id quod aurũ. huiꝰ eris. qꝛ ſtipulatio ſtricti iurꝭ ẽ.
b ¶ In corpore. et precipue cũ errauimus vterqꝫ.
c ¶ Clauſula. ſi fuit interpoſita: vel de dolo ad itereſſe. ꝑmo ex ſtipulatiõe. ſcđo ex doli actõe. vt. ſ. de do. ꝛ elegãter. §. non ſolum. ſed vẽditio q̄ eſt bone fidei/ nõ teneret. vt. ſ. de contrahẽ. emp. l. in vẽditionibus. in fi. ꝛ. l. cũ ab eo. §. fi. et agit ibi ex clauſula doli ſi eſt ꝓmiſſum. vel act. de dolo ſi ſciuerit. vel ex empto. vt. ſ. de actio. emp. l. ſi ſterilis. §. ꝯſuis.
d ¶ Si ſciens. ſ. nõ eẽ aurũ. ꝛ facit ſ. de pigno. ac. l. i. §. fina. Accur.
SI ex legati. ſ. de lega. i. ticie. in fi.
f ¶ Certũ. genꝰ eni perire non poteſt. vt. ſ. ad. l. fal. l. in ratione le. fal. §. incerte autem.
g ¶ Debeas. ſcꝫ pure. ſi eni in diẽ vel ſub cõditione poſt diẽ vel conditionis exitũ interpellatꝰ nõ dediſti/ aut occidiſti: teneberis: ſecꝰ ſi priꝰ. vt. j. eo. l. cũ filius. §. fi. Itẽ tũc dies īterpellaret. vt. ſ. ti. i. l. traiectcie.
h ¶ Qđ ita fit. vt ꝑ te videat ſtetiſſe: qđ eſt notãdũ. vt. ſ. de lega. i. ticie. l. fi. ꝛ. j. eo. l. cũ filiusfamił. in ꝑn. et. ſ. ſi cer. peta. l. qđ te. ꝛ facit. ſ. de admi. tu. l. tutor q̄ reptoriũ. §. ſi poſt. et iſti. de lega. §. ſi res legata. ꝛ. j. eo. l. ſi ſeruũ. ꝛ. j. de ope. liber. l. cũ patronꝰ. in ꝑn. ꝛ. ſ. de heredi. vẽ. l. vẽditor ex. ibi/ non enim ꝛc̃. ꝛ. j. de fideiuſ. ſi a colono. §. fi.
i ¶ Occidiſti eũ. non merentẽ: alꝭ contra. vt. ſ. de leg. i. l. quid ergo. §. ſi heres. ꝛ. j. eo. l. qui ſeruum. Accur.
SEd ſi ex ſtipulatu. mora fieri. imo: vt. ſ. de euic. l. ſi dictũ. §. fi. que eſt ꝫ. Solu. vt ibi. ꝛ facit. j. eo. ſi pupillus. ꝛ de reg. iur. l. nulla. Idẽ de adulto habẽte curatorẽ. vt. C. de in integ. reſti. mi. l. ſi curatorẽ. ꝛ adde qđ no. ſ. đ vſur. l. mora.
l ¶ Tutor. nomine eius.
SI dari ſtipuler. obſtante. ſed opponit. ſ. de pac. l. ſi vnus. §. pactus. Solu. illud eſt cũ ipſo iure agit vt tollatur prima: alꝭ ſecus vt hic. Per ſequentẽ ergo ſuppletur qđ ꝑme deeſt/ alꝭ nõ: cum nõ intereſſet. vt. j. ſtipulatõ iſta. §. alteri. ꝛ. ſ. e. l. q̄ bis. ꝛ facit. ſ. đ le. i. ſi creditori.
GEneraliter nouimus. turpes. i. turpitudinẽ continẽtes: ſiue ſuper turpibus rebus interpoſitas: ſed turpiter facte valent/ ſed obijciatur exceptio: vt. C. de inuti. ſtipuł. l. dolo. et facit iſti. de inuti. ſtipuł. §. qđ turpi. ꝛ. ſ. de pac. l. iuriſgentiũ. §. generaliter. ꝛ. j. eo. l. ſi plagiũ. ꝛ. l. ſi ſtipuler vt id. ꝛ. l. ſtipulatio hoc modo. alie ſunt ꝑter legẽ. vt. j. ſtipulatio iſta. §. alteri. alie ſꝫm legẽ. quãdoqꝫ autẽ bona fide fiunt: ſꝫ res habet in ſe dolum. vt. j. eo. l. ſi qs cũ aliter. Itez quandoqꝫ etiã honeſtum ſtipulor: ꝛ tamẽ nõ ago neqꝫ etiã ad penã. vt. j. eo. ticia. in prin. et eſt ratio vt ibi. Ac.
o ¶ Momẽti. iure ciuili. ſꝫ nec ꝑtorio. vt. j. l. ſeq. licet dicatur pacta ſeruabo. Accur.
VEluti. officio. ſi conceđas tales ſtipulatiões valere: ꝛ hꝰ ſi nõ habes ꝛ. alꝭ dic nõ ſolũ iure ciuili ſed et ꝛc̃.
q ¶ Petam. vt. j. eo. l. quicq̄d. §. fi. ſi autẽ ante cõſtet aſcẽdere nõ poſſe an poſſit agere? dic vt no. ſ. l. hoc iure. ꝛ. l. in illa.
SI rez tradi. dari ſtipulatori. vt ꝛ. ſ. de act. emp. rõ. §. i. ꝛ. đ cõtrahẽ. emp. ſi ita. §. fi. ſed ꝫ. j. e. l. i. ꝯ coꝛctionalibꝰ. §. i. Sol. vt ibi.
SCire debemus. ſumme ſunt. vna ſtipulationis cõceptione cõprehẽſe: vt ꝓmittis. x. ꝛ. v. Ac.
t ¶ Species. vna ſtipulationis conceptione cõprehenſe: vt ſtichum et pamphilum. Accur.
v ¶ Mixta. i. adiecta. et dic primo. x. ſecũdo. x. ꝛ. v. ꝑmo ſtichũ: ſecundo ſtichũ et pamphilũ. ſed que eſt hec illatio ſꝫm qđ euenit ꝛc̃. Rñ. quia quelibet ꝑ ſe: ergo pãphilũ per ſe ꝛ ſtichi ꝑ ſe. et ſic nichil additur prime: ſed alia adiungitur. ꝛ nouatio nõ fit niſi aliq̄d noui prime addatur. et ſic remanet prima etiam iure veteri.
x ¶ In precedenti. nam ſi fuit in precedenti ſequẽs eſt nulla: ac ſi ſtipulatus actũ ſtipulet iter. vel ſi ſtipulatus

vſumfructū ſtipuletur vſum. vel primo quindecim: ſecū do quinq; ex eadē cā. vt. ī. eo. l. qui vſūfructū. ꝛ facit. ī. eo. ticia. §. fi. ꝛ. ī. eo. pluribus. ꝛ. ſ. de euic. q: dicit. et de arbi. l. qui ā tamē. ſed vna eſt ſtipulatio ꝓpter vnā ſummā. et dic vt dixi. ſ. eo. l. qui bis. Accurſius.

riat ɔdictio tollit: ꝛ ex ſtipulatu aget. nec diſtīguit pñs ab ſens ve fuerit fu⁹. vt. ſ. d ɔdi. fur. l. paruī. ꝛ dic plene ꝛ ibi Uel dic h̄ loq̄ de ɔdi. certi q̄ tollit ītcritu ſpēi. ꝛ ſic fctā fuit aīo nouādi ſtipula. ꝛ facit. ī. d noua. l. ſi ſtichū. in pn̄. hvlti r ❡ Stipulationē. aīo nouandi factā. R. (ma placet.

non fiat nouatio: ſed efficit du as eſſe ſtipulatiōes. Quāuis autē placuerit tot eſſe ſtipula tiones quot ſumme: totq; eſſe ſtipulationes quot res: tamen ſi pecuniā quis que in ɔſpectu eius eſt ſtipulatus ſit: vel acer uum pecunie/ nō tot ſunt ſtipu lationes quot nummoꝝ corpo ra: ſed vna ſtipulatio. nā ꝑ ſin gulos denarios ſingulas eſſe ſtipulationes abſurdum eſt.

❡ Stipulationē[a] quoq; lega toꝝ ɔſtat vnā eſſe[b]: q̄uis plu ra corpora[c] ſint vel plura lega ta[d]: ſed ꝛ familie vel omniū ſer uoꝝ ſtipulatio vna eſt. Itēq; quadrige aut lecticarioꝝ[e] ſti pulatio vna eſt. At ſi q̄s illud[f] et illud ſtipulatus ſit: tot ſtipu lationes ſunt quot corpora. 30

❡ Rē meū eſt poſſum ſtipu lari michi tradi: non michi da ri. h. d. Barto.

❡ Si a fure hominē[g] ſim ſti pulatus[h]: queſitū eſt an ſtipu latio valeat: mouet queſtionē q; ſtipulatus hominem meū vi deor. Non valet[i] autem huiuſ modi ſtipulatio vbi quis rem ſuam ſtipulatus eſt[k]: ꝛ conſtat ſiquidē ita ſtipulatus ſim[l] qd ex cauſa cōdictionis[m] dare fa cere[n] oportet: ſtipulationē va lere. ſi vero hominē[o] dari ſtipu latus fuero: nullius momenti eſſe ſtipulationē. q; ſi poſtea[p] ſine mora deceſſiſſe proponat ſeruus: nō teneri furē condicti one marcellus ait. q̄diu enim viuit condici poterit[q]. at ſi de ceſſiſſe proponatur: in ea con ditione eſt vt euaneſcat condi ctio propter ſtipulationem[r].

❡ Solennitas intrinſeca pre ſumitur. h. d. Bar. Idem.

Sciendum eſt generali ter q; ſi q̄s ſcripſerit ſe fideiuſſiſſe: videri omnia ſolē niter[s] acta. Pomponius

Si rē meā ſub conditiōe ſtipuler[t] vtilis ſtipulatō

a ❡ Stipulatio nem. qua ſtipulor ab herēde quicq̄d michi debet ex cā legati.
b ❡ Unā eſſe. pro pter vnā cām ex qua debent. et ꝓ pter vnā cōceptio nem. Accur.
c ❡ Corpora. in vno legato vt gre ge: et ſuis oībus.
d ❡ Plura lega ta. vt cum legaue rat hoc et illud. et ſic plura ſūt lega ta. ſec⁹ ſi homies octo aut decē: q: tūc ē vnū. vt. ſ. de leg. i. ſi ex toto. §. fi. que eſt ɔtra. Sꝫ q̄d ꝓdeſt ſi vnum vel plura: Rñ. q̄a cū eſt vnū nō pñt pro parte accipi ꝛ ꝓ parte repudia ri ſerui: vt ibi dr̄. ꝛ facit. ſ. de lega. i. legatari⁹. et de le ga. ij. l. ij. ꝛ. iiij. et v. ꝛ. vi. ꝛ. l. ſi quis ſeruū. §. i. Itē quo ad ſtipulationem quid prodeſt ſit vna vel plures: Rñ. propter redhibitio nē. nā vnū ꝓpter aliud redhibet. vt. ſ. de edil. edic. l. cum eiuſdē. Itē op. legauit dñs oēs ſuos ſuos vl̄ peculiū: er go nō ſtichū. ſed ſi petā ſtichū dicā ex cauſa legati. ſ. mi chi deberi. ſic tignū domus empte petitur ex empto. nō tamen eſt emptū. arg. ſ. de vſucap. eum qui. in fi. Ac.
e ❡ Lecticarioꝝ. licet enim multa in his corpora ſint: tamen plura ſunt que vnum corpus faciunt.
f ❡ Illud. aliud ſi ſub diſiuncta cōiunctione: vt ſtichū aut pamphilū. vt. ſ. qñ di. lega. ce. l. cum illud. ꝛ. ī. eo. inter ſtipulantem. §. ij. et de lega. ij. ſi illud.
g ❡ Si a fure hominem. quem michi furatus eſt.
h ❡ Stipulat⁹. michi dari: aliud ſi tradi. vt. ī. c. l. nemo.
i ❡ Non valet. aſſumit. R.
k ❡ Stipulat⁹ eſt. dari. vt inſti. d ac. §. ſic itaq;. ꝛ. ī. c. l. vbi.
l ❡ Stipulatus ſim. animo nouandi. (in fi.
m ❡ Cōdictionis. furtiue.
n ❡ Facere. ſ. te. Ac.
o ❡ Hominē. puta ſtichū ſubtractū. ꝛ ſic nō refert q̄d ex equipollentibus fiat. qd no. ſ. ꝓ ſocio. l. fi.
p ❡ Ut ſi poſtea. q̄ ſtipulat⁹ ſū qd ex cā ɔditiōis te da re facere opꝫ.
q ❡ Poterit. hoc ītelligūt q̄dā vbi ſti pulatio īterceſſit nō aīo nouādi: ſꝫ vt pluriib⁹ forte actio nib⁹ teneant. tūc eni poſt ſtipulationē ſi viuat cōdicet. ſi mortu⁹ fuerit minime: ſed ex ſtipulatu aget. ſi ꝟo ſtipu latio nouādi aīo ꝛ pure īterceſſit: tūc ſiue viuat ſiue mo

s ❡ Sciendū. ſo lēniter. i. int rogationē ꝓceſſiſ ſe ꝛ rñſionē ſecutā eē. vt inſti. de fide iuſ. §. fi. ꝛ de inut. ſtipu. §. ſi ſcriptū. ꝛ. C. de ɔhen. ꝛ cō mut. ſtipul. l. i. Itē intellige qñ in in ſtrumēto ꝑncipa lis debiti hoc ſcri pſit. ſi eñ in alia charta nō inuenit cā. ꝛ ſic nō valeret vt. ſ. de ꝓba. l. cū de idebi. in fi. Itē an admittat ꝓba tio in ɔtrariū: q̄dā nō Tu dic q; ſic. vt. ſ. de pac. iuriſgēntiū. §. qd fere. Itē no ta q; ꝑſumit ſolē nitas. vt h̄ ꝛ dict. cōcor. Sed ɔ. ſ. de publicia. l. q̄cūq;. §. fi. ſed h̄ nō pōt eſſe fideiuſſio niſi īterrogatio et re ſponſio ſit. ꝛ iō hic ɔſequūtur. ibi au tē emptio pōt eſſe de fctō ſine aucte tutoris. Item hec lex locū hꝫ in his qui iure cōi poſſunt efficaciter obliga ri: ſecus ergo in muliere ꝛ minore. nā non ꝑſumo vel mi norē iuraſſe: vel mulierē velleiano renunciaſſe: vel illud ſciuiſſe per qd velleianū ceſſet: q: ſic aliq̄d extriſecus in telligeret qd eſſe nō dꝫ. vt. d. l. de publi. quecūq;. in fi. Itē no. argu. q; ex quo aliquid inuenitur ſcriptū: ꝑſumit vo luiſſe ſcribens. ſic. C. de non nume. pecu. contra qui pro priam. et. ſ. de dona. ex hac.

t ❡ Si rem meā. ſtipuler. ſ. dari: puta ſi nauis ex aſia ve nerit: vel ſi mea eē deſierit hinc ad ānū. q̄ caſu īſpi cit an ſit mea tēpore exiſtētis cōditiōis: ꝛ tunc nō valet. q: qd meū eſt ꝛc. vt. ſ. l. ſcire. in fi. an non: ꝛ tūc valet: vt h̄ ꝛ. ī. eo. l. exiſtimo. ꝛ. ſ. de ɔhen. emp. l. exiſtimo. ꝛ de leg. i. cetera. ſic ergo inſpicit tēpus exiſtētis cōditionis: lꝫ alā diceretur inſpici tēpus preſens. vt. ī. eo. ſi filius. que eſt cōtra. Sol. illud quo ad acquiſitionē: hoc quo ad ſubſtā tiā cōtractus valeat/ aut nō: licet huic ſolutioni inſit arg. cōtra. ī. de ſtip. ſer. l. vſufruct⁹. Itē an ſit rei cōmerciū in ſpiciatur preſens tempus. vt. ī. inter ſtipulantem. §. ſacrā. Item quid econtra ſi ſtipulor in caſu in quo mea futura ſit: et illam rē que nunc non eſt mea: Reſpōdeo aut ſi cū mea erit et non valet. vt inſtitu. de inutili. ſtipulationi. §. verſa vice. Si dicam ſi nauis ex aſia venerit/ et interim fiat mea: aut ex cauſa lucratiua et nō tenetur. vt. ſ. titu. i. omnes. aut ex non lucratiua. et tunc ad eſtimationem

tenetur ꝓmiſſor. vt. ſ. ti. i. ſi is. ſed ſi pure rem meã ſtipulor dari non valet: licet mea deſinat eſſe. vt. ĩ. de ſol. l. qui decem. §. ſtichum. ꝛ facit. ſ. de vſufruc. l. quotiens. §. q̈ ſi ticius. et de condi. ꝛ demon. mcuia.

Si in noĩe. cõſtituiſſet. alïs nõ valet. vt. ĩ. eo. inter ſtipulantẽ. §. ſi ſtichuz. que eſt ꝫ. et facit. ſ. de contrahen. emp. l. in emptionibus et venditionibꝰ. et de re. du. l. pe. ꝛ de lega. i. l. iiij. et. ſ. eo. ſi id qꝺ. ꝛ. ĩ. eo. que extrinſecꝰ. §. fi. ꝛ. C. de teſta. l. ſi in nomine.

Si ſtichꝰ. ante diẽ. ſi non dolo2 culpa eius. Accur.

c ¶ Nõ tenetur. etiã ſi interpellatus iam erat. vt. ĩ. e. cũ filius. §. fi. nã qui in ſpecie tenetur eiꝰ interitu liberatur. vt. ſ. e. l. ſi ex legati. et. ĩ. e. l. is qui. ꝛ. ĩ. eo. l. ſi ſeruuz ſtipulatus fuero.

d ¶ Promiſſor. q2 antea nulla petitio. ꝙ nulla mora. vt. ĩ. e. ſi pupillus.

Multuz intereſt. non poſſum. tñ in cõi haberi põt. azo.

f ¶ Rem. ſ. cuius cõmerciũ non habet. et dic q lꝫ lex iſta ita generaliter diſtinguat: tñ ſubdiſtingui põt: q2 ſi rei non eſt cõmerciũ gñaliter: q2 ſacra ſit nõ valet. vt. ĩ. inter ſtip. §. ſacrã. ꝛ de lega. i. l. apud iul. §. fi. ꝛ de leg. ij. l. mortuo boue. et de lega. iij. fideicõ. §. ſi ſeruo alieno. ſi aũt in cõi eſt: ſed in ꝓmittẽte nõ eſt: tenet indiſtincte quacũq; ex cã impediat habere rei cõmerciũ. vt. ſ. de le. ij. mortuo boue. §. labeo. In ſtipulatore ſubdiſtingue an ꝓpter vitiũ pſone: ꝛ debet ei eſtimatio. vt de le. i. filiuſſa. §. ſi qꝺ alicui. aut ꝓpter ſecte diuerſitatẽ: vt in iudeo ꝛ mancipio xpiano. vt C. ne iude. mãci. chriſtia. l. i. vel ꝓpter delictũ: vt in heretico: ꝛ tunc nichil debetur. vt hic. ꝛ de leg. ij. mortuo. §. labeo. ꝛ facit. ſ. que res pig. ob. poſ. l. i. §. fi.

g ¶ Non habeo. propter delictum proprium vel ſecte diuerſitatem prout dixi. Accur.

h ¶ Placet. aliter in legato. tũc eñ ꝙuis habere rez nõ poſſit: ſi tñ haberi põt eſtimatio debet ſi teſtator ſciẽs legauit. vt ḋr de militia ſuo legata. vt. ſ. de leg. i. l. filiuſſa.

eſt: ſi conditionis exiſtentis tẽpore mea non ſit. Ulpianus.

Si in noĩe ſerui quẽ ſtipularemur dari erratũ fuiſſet/ cũ de corpore conſtitiſſet[a]: placet ſtiplationẽ valere.

¶ Si pendente dilatione res deſinat poſſe dari: per interitum ſpeciei debito2 liberatur. hoc dicit Bal. Pomponius.

Si ſtichus certo die dari promiſſus ante diez[b] mo2iatur: non tenetur[c] promiſſo2[d].

¶ Si res non eſt in cõmercio ſtipulatoris non valet ſtipulatio. ſecus ſi nõ eſt in cõmercio ꝓmiſſoris. Bar. Ulpianus.

Multum intereſt vtrum ego ſtipuler rem cuius cõmerciũ habere nõ poſſum[e]: an quis ꝓmittat. ſi ſtipuler rẽ[f] cuius cõmerciuz non habeo[g]: inutilem eſſe ſtipulationẽ placet[h]. ſi quis promittat rem cuius commercium non habet[i]: ipſi nocere[k] non michi.

¶ Si ſtipulatio continet impoſſibilitatem de iure vel natura non valet. Bar. Pau.

Si ſtipuler vt id fiat qꝺ natura fieri non concedit[l]: non magis obligatio conſiſtit: ꝙ cũ ſtipulo2 vt id detur quod dari nõ poteſt[m]: niſi per quem[n] ſteterit quominus[o] facere id poſſit. ¶ Item quod leges fieri prohibẽt: ſi perpetuam cauſam prohibitionis[p] ſeruaturũ eſt: ceſſat obligatio: veluti ſi ſo2o2em ſuã[q] nupturam ſibi aliquis ſtipulet. ꝙꝙ etiã ſi non ſit perpetua cauſa: vt recidit[r] in ſo2o2e adoptiua[ſ] idem dicendũ erit: quia ſtatim contra bonos mo2es fit.

¶ Contractus qui celebrãtur conſenſu valent etiam adhibita ſolẽnitate verbo2um. Bar.

¶ Si in locãdo/conducendo/ vendẽdo/emẽdo ad interrogationẽ quis non reſponderit[t]: ſi tamen conſentiat[v] in id qꝺ reſpõſuz eſt[x]/valet qꝺ actuz eſt: q2 hi cõtractus nõ tam verbis ꝙ cõſenſu confirmantur[y].

¶ Cõtra ſtipulationez in qua ſit dolus adhibitus vel ꝙ in ſe dolũ habet doli exceptio obijcitur. h. d. bar. Ulpianus.

Si quis cũ aliter eũ conueniſſet obligari[z]: aliter per machinationem[a] obligatus eſt: erit quidem ſubtilitate iuris obſtrictus[b]: ſed doli exceptione vti poteſt. qui enim per dolum obligatus eſt: competit ei exceptio. ¶ Idem eſt et

§. ſi quid alicui. ꝛ de lega. iij. fideicõ. §. ſi ſeruo. fin. y. vel vt ibi dixi erat perſone vicium: hic delictum vel diuerſitas ſecte. vt modo notaui.

i ¶ Nõ habet. cum habeã ego. veluti iudeus ſeruum chriſtianũ promittat cuius cõmerciũ non habet. accur.

k ¶ Nocere. naz itereſſe preſtabit. difficultas eñ ꝛc. vt. ſ. eo. l. ſtipulationũ. §. ex ꝗ. in fi.

Si ſtipuler. nõ concedit vt hypocenthaurũ. vel vt celuz digito tãgas.

m ¶ Dari nõ poteſt. vt ſtichꝰ qui mortuus eſt. vt. ĩ. eo. inter. §. penul. et facit ad hec inſti. de inuti. ſtip. in prin. accur.

n ¶ Per quẽ. ſcꝫ promiſſorem.

o ¶ Quominꝰ. veluti ſi in mora ſint ꝓmiſſor: et interim ſtichus deceſſerit. vt. ḋ. §. pe.

p ¶ Prohibitionis. alïs deeſt. ſed intelligit prohibitionis.

q ¶ Si ſororem ſuaz. ſed an valet in alia ꝙ nõ ſit ſoror? R̃n. non. vt. ĩ. eo. ticia. lꝫ ſit contra. ſ. de ſpon. l. ij. quare ergo hic dicit de his que perpetuo ꝓhibent? R̃n. ideo q2 in his ĩpo iure nõ tenet ſtipulatio: licet in alijs teneat: ſꝫ obſtat exceptio. et facit. C. de legi. et con. l. non dubium.

r ¶ Recidit. i. accidit.

ſ ¶ Adoptiua. quã poſſuz accipere finita adoptione. vt inſti. de nup. §. ij. ſꝫ ĩ naturali bñ ẽ ꝑpetua cã ꝓhibitiõis.

t ¶ Nõ reſpõderit. ĩ cõtinẽti: vl ꝙtũ ad ꝟba nõ eſt rñſũ.

v ¶ Cõſentiat. cũ iterrogato ab iterrogãte ex interuallo ẽt.

x ¶ Reſponſum eſt. ex interuallo.

y ¶ Cõfirmant. vt et. ſ. ti. i. l. in quibuſcunq;. et facit. ſ. de contrahen. empt. l. in venditionibus.

Si quis cũ aliter. obligari. veluti ꝓmitti funduz ſine vſufruc. vel excipiendo iter et actum.

a ¶ Per machinationẽ. i. dolũ veluti fundũ cũ vſufruc. vl nõ excipiẽdo iter. ſꝫ. h. ḋr. cũ ꝓpoſuerã obligari dolo inducꝰ ſuꝫ: qꝺ nõ plꝫ: q2 nõ in qualitate ſed in ſubſtãtia deciperes. Alij etiã intelligũt hãc. l. qñ ſup ꝫctu bone fidei iteruenit ſtipulatio. nos ĩ ſtricti iuris. vt. C. de inuti. ſti. l. dolo

b ¶ Obſtrictus. de rigore.

ſi nullus dol⁹ interceſſerit[a] ſtipulāt͡:ſʒ ipa res i ſe dolū hʒ[b]. cū ei q̄s petat ex ea ſtipulatione[c]:hoc ipo dolo facit ꝙ petit.

No. ꝙ quando q̄ntitas vt ſpecies debet̃: perit periculo ſtipulatoris. Bar.

Paulus.

Si certos nummos[d]/ puta qui i archa ſint ſtipulat⁹ ſim:ꝛ hi ſine c̄lpa ꝓmiſſoris perierīt:nichil nobis[e] d̄bet̃[f]

Stipulatio hr̄e licere ſimplicit̃ interpoſita oēs cōtinet in ſpecto rigore v̄boꝝ:ſʒ ex iuris interp̄tatiōe ex facto ꝓmiſſoris ꝛ ſucceſſoris ipius tm̄ cōmittit̃. Idē ſi de ſe tm̄ ꝓmiſit ſed nō p facto extranei etiā ſi expſſe ſit dictū: niſi pena appoſita ſit. Barto.

Ulpianus.

38. Stipulatio iſta:habere licere ſpōdes:hoc continet / vt liceat habere[g]: nec p quēq̄ue[h] oīno fieri quominus liceat nobis habere. q̄ res facit/ vt videat̃ reus ꝓmiſiſſe p oēs futurū[i] / vt tibi habere liceat:videt̃[k] igitur alienum factum ꝓmiſiſſe. Nemo autem alienū factū promittēdo obligatur[l]:ꝛ ita vtimur[m]. ſed ſi ſe[n] obligat ne ipſe faciat quomin⁹ habere liceat: obligat̃ etiaʒ ne heres ſuus faciat:vel quis ceterorū[o] ſucceſſorū efficiat[p] ne hr̄e liceat. Sed ſi q̄s ꝓmittat p aliū[q] nō fieri preter heredē[r] ſuū:dicēdū eſt inutiliter eū ꝓmittere[s] factū alienū[t]. At ſi q̄s velit factū alienū ꝓmittere:penā vel q̄nti ea res[v] ſit promittere pōt. Sed quaten⁹[x] habere licere videbitur:ſi nemo controuerſiam faciat hoc eſt neq ipſe re⁹ neq heredes ei⁹ heredumve ſucceſſores[y].

a Interceſſerit.in contrahenda ſtipulatione.

b Dolū habet.q̄ ꝓprie nō pōt dici dolus: ſed ipa res iniqua eſt:vt ſi ſine cauſa ꝓmiſerit totū.vel pro parte ſtipulat⁹ ſum rē quā minus emi dimidia iuſti p̄cij. Uel da exēplū de dolo ſupueniēte.vt.ſ̄.de excep.doli apud celſum.§.labeo.et.l.ij.§.itē queritur.

c Ex ea ſtipulatiōe.q̄ re ipa iniquitatē cōtinet.

Si certos nūmos.q̄ habētur quaſi q̄dā ſpecies nō vt q̄ntitas.vt.ſ̄.de le.i.plane §.ſʒ hoc ita.ꝛ.l.ſʒ ſi certos.ꝛ.l.ſi ſeruus.§.q̄ dnq̄ꝫ.ꝛ ad l.falci.i rōne.§.diligenter.

e Nobis.mutat numerum.

f Debetur.q̄ magis certā ſpēʒ q̄ genus ſtipulari videor.et ideo nimirū ſi interitu ſpeciei liberatur.

Stipulatio iſta liceat habere.hoc ſine dubio.

h Nec p quēquē.etiā per extraneū. Uel hoc indfīnīēdo nō diffiniēdo:vel vere omniū factū ꝯtinet:ſed in ſer heredib⁹ tenet:in extraneis non.vel dic hoc ſm̄ quoſdaʒ quod reprobatur ſtatim.azo.

i Futurū.i.neminē facturū quomin⁹ hr̄e liceat.azo.

k Videt̃.i.preſumit̃ prima facie.pōt em̄ aliter dici et aliter agi inter partes:vt ꝓmittat ſic ſe facturū : vt etiaʒ per alios liceat habere.i.ꝙ ali⁹ nō mouebit cōtrouerſiā qd̄ tenere puto.arg.ī.e.quotiēs q̄s.ergo in hac ſignificatione q̄ñ ꝓmitto me curaturū:poſſum ꝓmittere rē alienam habere licere:nō in prima q̄ñ ſimplr̄.vt.ī.e.l.§.queſitū.Iteʒ qd̄ hic dicit habere licere:idē videt̃ ꝛ de eo qui promittit dolū malum abeſſe:vel abfuturū eſſe.ſed videtur interpretari lex omnes iſtos ſuum factū promittere.vt.ī.e.inter ſtip.in pen.ſm̄.M.que eſt ꝯtra.ſol.vt ibi.

l Obligatur. vt inſti. de inuti.ſtip.§.ſi quis aliū.et.ī.de fideiuſſo.l.ſicut reus.

m Utimur.vt factū alienū ꝓmittēdo non obliget̃ q̄s. M.ideoq̄ꝫ dicendū vt de facto alieno nō videat̃ ꝓmiſſū.

n Sed ſi ſe.ꝛ tunc eſt plana.al's ſed ſe ꝛc.

o Ceterorū.vt iure honorario vel fideicōmiſſario.

p Efficiat.vel alter quē ꝓhibere poſſit.vt.ſ̄.de dam.infe.l.fluminuʒ.§.q̄ſ̄q̄.et.ſ̄.locati.ſi fundus.et ſic poteſt intelligi.ī.e.inter ſtipu.§.i.vel aliter vt ibi.

q Per alium.extraneum.

r Heredē.hec ſūt v̄ba hoīs ꝓmittēt̃ p̄ter heredē ꝛc.

ſ Promittere. niſi in caſu.vt.ſ̄.de actio. empt.l.emptorem.§.fi.que eſt contra.ꝛ dic plene vt ibi.M.

t Alienū.al's ſi ſimpliciter dixiſſet ꝛ non dixiſſet p̄ter heredem ſuū:factum ꝓmittere videt̃.vt modo dixi.M.

v Ea res.in penali enim ſtipulatiōe non inſpicit̃ intereſſe quādo non intereſt ſtipulātis.vt.ī.e.alteri.ſed opponit̃ cū loco mei intereſſe hec ſtipulatio penalis ponit̃:hoc caſu duplū q̄ntitatis in priore ſtipulatione tacite cōprehenſe nō egredit̃ ſm̄ quoſdā.ꝛ ideo inſpiciendū eſt q̄ ſit quātitas cōditionalis ſtipulationis.i.penalis vt nō excedat duplū ſm̄ eos.ſic inſpicitur que ſit cōditio turpis vel honeſta: vt̃ precedētis ſtipulationis:vel ſequētis.vt.i.d.§.alteri.penalis em̄ ſtipulatio p̄cedentem ſtipulationeʒ vtilē facit : non vt inde naſcat̃ actio:ſed metu pene cogit̃.ſicut ſnīe arbitri qui ſine ſacramēto cognoſcit vt̃ a iudice nō datur:nō cogit̃ aliq̄s acquieſcere p actionem que inde naſcat̃: q̄ nulla naſcit̃ ſed per penaʒ cōpromiſſi.

x Sed quatenus. ſi nemo.rn̄det catenus ſi ꝛc.

y Succeſſores.ſed nōne qui cōtrouerſiā mouet: exceptiōe pacti remoueri pōt:vtiq̄ꝫ:nō ergo de iure litigat.eadē ergo ratione pōt committi in aliena re:quia etiam non iure poteſt facere q̄s cōtrouerſiā.ſed ꝯ dicit̃.ī.e.l.§.i.et.§.q̄ſitū. Rn̄. licet p exceptionē repellat̃:de iure tamē litigat ꝓponendo ius qd̄ habet.i.rei vē.qd̄ in re aliena diuerſuʒ eſt.nec em̄ per pactū deſijt eſſe dn̄s.vt. C. de trāſac.l.ſiue apd̄. Itē videt̃ hec ſtipulatio idē cōtinere qd̄ trāſactio.ſʒ certe ſecus:q̄ trāſactio etiā ſup re aliena fieri pōt: que etiā ſemp perſeueret aliena:hec nō. Itē illa ſup re dubia tm̄ per litē.i.ꝓpter litē.hec ex omni cauſa q̄ etiā ex liberalitate mera interponi pōt.ꝛ eſt eius ꝓmiſſiōis ſenſus:vt ratiōe iuris p̄ntis vel futuri nō agā. et ſi aliqd̄ iſtoꝝ de fuerit nō cōmitit̃.nec eſt cōtra in eo qd̄ dicit de pena.vt.ī.eo.§.queſitū.vt ibi no.ꝛ ideo nec in re aliena:nec in ſeruo ſtipulāte vel ꝓmittēte cōmitti pōt.vt.ī.e.§.queſituʒ.et.§.ſʒ ſi ſeruus.ſed vbi rē alienā michi habere licere ꝓmittis ꝛ eam iniuſte aduocas ꝛ obtines : an poſt ſniam contēdere potes rem alienā ꝛ iniuſte latā ſniam : nec teneaaris ex ſtip.ar.ꝙ nō.ſ̄.de leg.i.ſi ſeruus pluriū.§.i.illud certū eſt ꝙ lite cōteſtata nō cōmittitur: q̄ nondū declaratū eſt rem eſſe tuā:niſi ad expenſas forte quas potes petere etiā cōſtante iudicio.vt no.ī.p:ori.§. Itē ſi reʒ meā promiſi habere licere: ꝛ euincā nōne repellā agentem ad intereſſe q̄ nō excipit: Rn̄.nō.vt.ſ̄.de euic.l.vēdicantē. Itē nec potero dicere p iniuriā ꝓme iudicatuʒ.vt.ſ̄.de le.i.ſi ſeruus pluriū.§.i. Item cū hec ſtipulatio ius cōtineat.vt.ſ̄.e.§.ij.quomodo pro re mea quā ꝓmiſi habere licere cōmitit̃: cuʒ de iure euincere nō poſſuʒ

Tranſactio ſup re aliena fieri poteſt.

Rñ. licet cõtineat ius: tñ ꝓpter factũ cõmittitur. vt. j. hac l. dicit. Sic cõmittit ſtipulatio ⁊ ſi non de iure agat ꝗs. vt j. rem ra. ha. l. ſi ſine. §. cũ aũt. Uel dic ꝙ hic de iure egit: q2 dñium nõ amiſit per talẽ ꝓmiſſionẽ: vt modo dixim⁹.
a ¶ Si quis. qui michi promiſerat habere licere.

quia nullum ius habet. Penã autẽ accipe certam: vel in certam. vt. j. iudica. ſolui. l. nouiſſima. §. i.
l ¶ Factũ ſit. ſuũ eñ factũ nõ alienũ ꝓmiſit. M. ſed iſte litẽ non potuit de iure mouere ⁊ ius ↄtinet. vt. j. §. ij.
m ¶ Ex parte rei. i. promiſſoris.

b ¶ De poſſeſſione. per aliq̃d puta interdictum.
c ¶ Cõtrouerſiã. et cũ effectu vt ẽe vicerit. al's. i. ſi cõ ſtaret adhuc iudiciũ forte tñ nomine ſũptuũ cõmitteret. ſ. hec ſtipulatio. vt. j. rẽ ra. ha. he. ampli⁹. vel verius diſtingue: vt diximus in cõtrario. s. de euic. habere licere.
d ¶ Diſtractum eſt. per ꝓmiſſorez in ſtipulationem: per hãc ſtipulationẽ habere licere.
e ¶ Diſtractum eſt. his ergo caſibus ⁊ ꝓ aliena re cõmittitur: ſed dic immo eſt ſuũ ius. vt. j. de bo. lib. l. ſi ſeruitute. ⁊ j. de ſolu. etiã. ⁊ de verb. ſignu. l. habere.
f ¶ Qd habuit. aliud in ſtipulatione dupli. illa eñ nõ ↄmittit ꝑ ſuituſte fali euicta: vt. s. d euı. l. qd ad fui.
g ¶ Que res. i. ſtipulatio.
h ¶ Ceperit. alioquin nec ipſe promiſſor: nec ſucceſſor eius cõtrouerſiaz mouere põt. azo. vnde ſtipulatio non valet. M.

¶ Hec ſtipulatio cõtinet nõ fieri quominus liceat habere actionẽ dominij vel alteri⁹ iuris habiti vel habẽdi. Bar.

¶ Si quis[a] forte nõ de ꝓprietate ſed de poſſeſſione[b] nuda cõtrouerſiã[c] fecerit: vel de vſufructu vel de vſu: vel de aliq̃ alio iure eius qd diſtractũ ẽ[d]: palã eſt cõmitti ſtipulationez. Habere eñ nõ licet ei: cui aliq̃d minuit̃ ex iure qd habuit[f].

¶ Queſitũ eſt vtrũ propriaz demũ rem: an ⁊ alienã ꝓmitti poſſit habere licere: ⁊ magis eſt vt et aliena promitti poſſit que res[g] ita effectũ habebit ſi ꝓpria promiſſoris eſſe ceperit[h]. quare[i] ſi ꝑſeuerauerit aliena: dicendũ erit ſtipulationem non cõmitti niſi pena adiecta ſit[k]: cũ neq3 per eũ neq3 ꝑ ſucceſſorẽ eius quicq3 factuz ſit[l].

¶ Hec ſtipulatio cõmittitur contra promiſſorẽ et eius ſucceſſores et ſtipulatori et eius ſucceſſoribus. h. d. bar.

¶ Sicut aũt ex parte rei[m] ſucceſſores eius cũ ipſo tenent̃: ita etiã ex parte actoris cõmittit̃ ſtipulatio ipſi ſtipulatori ceteriſq3 quicunq3 ei ſuccedũt[n]. ſ. ſi rem ipſis habere nõ licuerit. ceterũ ſi alij habere nõ licuerit: certo certius eſt non committi ſtipulationẽ: et nichil intererit vtrũ ita ſtipuler habere licere: an michi habere licere[o].

¶ Hec ſtipulatio ius cõtinet ſi põt al's refert̃ ad factũ. B.

¶ Hi qui ſunt in aliena poteſtate his[p] in quorũ ſunt poteſtate: habere licere ſtipulari pñt ea ratione / qua cetera q̃3 his pñt ſtipulari. ſed ſi ſeruus fuerit ſtipulat⁹ ſibi habere licere: q̃ſitũ eſt an recte ſtipulatus videat̃: ⁊ ait iuli. li. lij. dig. ſi ſeruus ſtipulet̃ habere licere ſibi: aut ꝑ ſe nõ fieri quominus habere ſtipulatori liceat ꝓmittat: ſtipulatio inq̃t nõ cõmittit̃[q]: q̃uis auferri[r] res ei: ⁊ ipſe auferre eãdez poſſit[ſ]. non eñ factũ[t]: ſed ius[v] in hac ſtipulatiõe[x] vertit̃[y]. cũ vero[z] ſtipulatur ꝑ ꝓmiſſorẽ nõ fieri quominus ſibi ire agere liceat[a]: nõ ius ſtipulatiõis inq̃t ſed factũ verſat̃. ſ3 michi vr[b]: licet iuris verba cõtineat hec ſtipulatio habere licere: tñ ſic eſſe accipienda: vt in ſeruo ⁊ filiofamilias[c] videat̃ actũ eẽ de poſſeſſione[d] retinẽda[e]: aut nõ auferẽda[f] ⁊ vires habeat hec ſtipulatio.

¶ Uerbũ poſſidere itelligit̃ ciuilit̃ niſi cõditio ꝑſone faciat intelligi d naturali dtẽtatiõe. b.

¶ Hec q̃3[g] ſtipulatio[h]: poſſidet̃ michi licere ſpõdes vtilĩ ẽ. quã ſtipulatõez ſu⁹ an poſſit vtilit̃

n ¶ Succedũt. ſ. vniuerſuz ius. nã huiuſmodi ſtipulatio ad heredes: vel ad arrogatorẽ tñ trãſit. vt. s. de vſufru. ſed ⁊ ſi q̃s. §. ſi opas. Idẽ vꝫ ſm. B. ⁊. M. et in ſucceſſore rei: cui habere licere iterũ eſt ſtipulãt. vt. s. de euic. l. ſi pro re pupilli. §. i.
o ¶ Licere. non adiecto michi. nã itelligit̃: ſed de extranea ꝑſona non itelligitur. vt. j. e. ſi ita ſtipulat⁹. §. griſogon⁹. i fi. ⁊ facit inſti. de ſtipu. ſeruo. §. ſiue aũt.
p ¶ His. parentibus ⁊ dominis.
q ¶ Nõ ↄmittit̃. de rigore: cũ ſeru⁹ agere vel cõueniri nõ poſſit.
r ¶ Auferri. de facto.
ſ ¶ Poſſit. ꝓpt qd videbat̃ alijs ſe obligare: ⁊ alios ſibi.
t ¶ Factũ. ſ. tñ. vt. s. de acq. poſ. l. poſſeſſio q̃3. §. i.
v ¶ Sed ius. i. effectũ iuris.
x ¶ In hac ſtipulatiõe. hẽer licere.
y ¶ Uertitur. q2 ſeruo competere non potuit.

i ¶ Quare. qd hic te q̃re ſi ꝑſeuerauerit aliena ⁊c. videtur cõtrariũ. s. ꝓxi. §. ſed ibi erat ꝓmittẽs ius qd euincit: vt ibi dixi. hic aũt prorſus aliena. Itẽ ↄ. j. e. inter ſtip. nã qui ꝓmittit habere licere: nõ ꝓmittit ſimplex abnutiuum: ſed curaturũ ne alius faciat: vt ibi. naz in aliena re culpa põt admitti. vt. s. de le. i. cũ reo. §. ſed ſi aliẽn⁹. ſed ſolue vt ibi i. l. iter ſtipu. Itẽ ↄ. s. de act. emp. l. ex empto. §. ſi aũt. al's eſt iſte. §. in. l. emptorẽ. ſed aliter ſonant iſta verba in vẽditiõe: aliter in ſtipulatiõe. nã re euicta tenet̃ ex empto ad pciũ: vt ibi dicit. ⁊ plene ibi dixi. h eſt ſecus.
k ¶ Adiecta ſit. ita. ſ. ſi ꝑ extraneos tibi hẽre nõ licuit. vt. s. e. l. §. ſed ſi q̃s. ⁊. §. at ſi q̃s. ⁊. §. ſed quatenus. ſi vero ſic ꝓmittat penã ſi per me tibi habere nõ liceat ⁊ ꝑſeuerat aliena: nõ cõmittit̃ ſtipulatio pene: l3 lis cõteſtetur. ſ.

z ¶ Cum vero. interſerit nouum caſum.
a ¶ Liceat. qd põt. vt inſti. de ſtipu. ſer. §. ſed cũ factuz.
b ¶ Michi videtur. predicta emendanti.
c ¶ Filiofa. de q̃ nõ poſuit i q̃õne: q2 nõ cauſat dubiũ.
d ¶ De poſſeſſiõe. i. naturali detẽtatiõe. ad qd eſt ar. ↄ. j. de ſolu. ſtichũ. §. vſufru. i fi. ⁊. s. de cõdi. ⁊ demõ. l. q̃ heredi. ⁊. s. de acq̃ren. poſſeſ. l. qd ſeruus. ⁊. l. poſſeſſio. §. i. ⁊. s. de pac. l. ⁊ heredi. §. ꝙ ſi ſeruus. ⁊. §. doli. ⁊. j. proxi. §. ac.
e ¶ Retinẽda. ſibi.
f ¶ Nõ auferẽda. alij. R. ad quod eſt. s. de pecu. nec ſeruus. ⁊ de pac. l. contra iuris ciui. §. ſi filius.
g ¶ Hec quoq3. non ſolũ illa: cui nõ adijcit̃ michi. R. vel dic non ſolũ illa habere rẽ licere.
h ¶ Stipulatio. inſpecta ratione facti.

etiā in suā ꝑsonā concipere vi deamus. sed quis iure ciuili[a] seruus nō possideat: tñ ad possessionē[b] naturalē hoc[c] referē dū est. et ideo dubitari nō opꝫ quin ⁊ seruus recte ita stipuletur[d]. Plane si tenere[e] sibi licere stipulat⁹ sit seruus: vtilē eē stipulationē cōuenit. licet eñ possidere ciuiliter nō possint[f]: tenere[g] tñ eos dubitat nemo.

Habere dupliciter accipit̄. nā ⁊ eum habere dicimus qui rei dñs est: ⁊ eū qui dñs quidē non est: sed tenet[h]. Deniqꝫ habere rem apud nos depositaꝫ solemus dicere.

Stipulatio interposita sup iure personali ad heredem nō trāsmittit̄ nisi exprimat̄. Bar.

Si quis ita stipulat⁹ fuerit vti frui sibi[i] licere / ad heredē stipulatio ista nō ꝑtinet. sed et si nō sibi addiderit: nō puto stipulationē de vsufructu ad hr̄dē trāsire[k] / eoqꝫ iure vtimur[l].

Stipulatio doli simplicit̄ interposita etiā dolū heredis cōprehendit non extranei: nisi pena fuerit apposita. Bar.

Sed si qs vti frui licere sibi heredīqꝫ suo stipulatus sit: videamus an heres ex stipulatu agere possit. ⁊ puto posse: lꝫ diuersi sint fructus[m]. nam ⁊ si ire agere stipuletur sibi heredīqꝫ suo licere: idē ꝓbamus[n].

Si quis dolū malum ꝓmissoris heredisqꝫ eius abesse velit[o]: sufficere dicim⁹ abesse abfuturūqꝫ esse stipulari. Si vero de plurium[p] dolo cauere velit[q]: necessarium esse adijci cui rei dolus malus si nō abest vł non abfuerit: quāti ea res erit tātā pecuniā[r] dare spōdes[s].

Sue[t] persone adiūgere qs heredis[v] personā potest: sed ⁊ adoptiui patris persona coniungi poterit.

Debitū in diē certū pōt solui ante diē: secus si in diem incertum. h. d. Barto.

Inter certam incertamqꝫ[x] diē discrimen esse ex eo quoqꝫ apparet: ꝙ certa die ꝓmissum vel[y] statim dari potest[z]. totuꝫ enim[a] medium[b] tempus ad soluendum liberū promissori relinquitur[c]. at q̄ ꝓmisit[d] si aliqd

a Jure ciuili. inspecto: vt. ff. de reg. iur. l. quod attinet.
b Ad possessionē. i. vt de facto queratur ei possessio.
c Hoc. i. hec stipulatio possidere michi licere. plurib⁹ tñ modis dicit̄ qs possidere de iure ciuili. ꝑmo vt hic dr̄ qd ad ꝑsonas refert̄: qd in seruū non cadit vt sic possideat. scdo dicit̄ ciuiliter possidere qui possidet animo solo. Itē tertio q̄ possidet ciuilr: qd hic non queritur.

Possidere qs ciuiliter multis modis potest.

d Stipulet̄. ar. etiā ad qstiōes de facto. querit̄ eñ a rustico et dicat vidisse se hunc tenere ⁊ possidet̄: ⁊ nescit quid sit possessio / quā etiā peritissimi diffinire nō sunt ausi: ꝙ debeamus intelligere de possessiōe que facti est. Itē debemus interpretari vt res valeat. vt ff. de leg. i. l. si quādo. ⁊ ff. admini. l. i. i fi. ⁊ de reb⁹ du. l. quotiēs. ⁊ l. vbi.
e Plane si tenere. hic tenere et superi⁹ possidere tantundē important. sed hoc casu indubitāter rñdetur valē esse stipulationem.
f Nō possint. vt pro suo possideant.
g Tenere. i. naturaliter possessioni incumbere. ⁊ facit. ff. pro ꝯ. ⁋ cum suis concordantijs.
h Sed tenet. idem cum possidet. vt. ff. de verbo. sig. l. habere duobus. ⁊ l. id apud se.
i Sibi. non refert apponat: vel nō. sic. ff. ⁋ sicut. in fi. ⁋ ⁊. ff. ti. ij. l. i. in prin. sed ar. ꝯ. C. de ꝯsti. pecu. aut. si qñ.
k Transire. defunctus tñ vsufruc. habebit: qꝛ sibi stipulatus videtur. vt. ff. eo. ti. l. ita stipulatus ⁋ grisogon⁹.
l Utimur. quia personale est.
m Fructus. i. vsufructus. vel dic vt alij dicūt: qꝛ stipulator percipiet vt fructū. heres vero vt causam: ⁊ sic mutat nomen vsufruc. in persona heredis.
n Probamus. quo ad hoc vt heredi debeat̄ / ⁊ heres agere possit. sed in hoc differunt: qꝛ superior nō trāsit ad heredē nisi sit actū. hic transit: vt. ff. e. l. ij. in fi. et facit. ff. fa. hercis. heredes ⁋ an ea. Itē hic ad heredē heredis: superior non. vt. C. de vsufruc. l. antiquitas. Itē ali⁹ est vsufruc. in ꝑsona heredis: ali⁹ in ꝑsona stipulatoris: vt ħ ⁊. C. d vsufr. l. antiqtas. ⁊ ff. q. mo. vsufru. amit. l. repeti.
o Uelit. stipulari. (qd hic non est.
p De plurium. s. extra personas heredum.
q Uelit. a promissore.
r Pecuniā. s. noīe pene.
s Spondes. qꝛ nō sufficit ita stipulari omnē dolū abesse: cū alienū factū ꝓmittit̄. sed penā dꝫ stipulari: vt h. et facit. ff. e. ex ea pte. ⁊ ff. vsufr. quead. ca. huic stipulatōi. et. ff. d ṽ. sig. l. hec ṽba cui. ⁊ ff. ⁋ qstitū. hꝫ ꝯ. ff. e. iter stipulātē. in pn. Sol. vt ibi.
t Sue ꝑsone. stipulāt̄ dolū abeē.
v Heredis. futuri. nā viuēs heredē nō hꝫ. vt. ff. d here. vel. l. i. Sic et pr̄is adoptiui dic futuri: et sic stipulando vt h. a ꝓmittēdo vt. ff. pōt adiūgi. Si aūt dicas pr̄tis pr̄is: tūc dic ꝙ pōt adiungi stipulādo nō ꝓmittēdo: nisi ⁊ promittēdo faceret cōditionē pr̄is meliorem vt. C. de pac. l. filius. imo etiā ꝯuētionis. i. si cōueniat pr̄: refert ꝯtrahat fili⁹ cū extraneo ante arrogationē: ⁊ tūc nō teneat̄ pat. vel post: ⁊ tūc sic. vt l. fi. de acq. p arroga. ⁋ fi. ⁊ ff. de pecul. l. i. arrogatorē.
x Incertamqꝫ. nō cā q̄ est eio extitura. vt. ff. de noua. si pupill⁹ ⁋ i. vbi dicit̄ pura. i. diē. sed dies dr̄ h incert⁹ ꝑpt ꝯditionē. ar. ff. d le. i. l. talis scripta. ⁊ d cōdi. ⁊ demō. l. dies incert⁹. bñ dico stati posse solui nisi grā stipulatoris fiat dilatio. ar. ff. de leg. ij. si ita sit relictū ⁋ pegasus. sicut accidit in ꝑmitijs agroꝝ qs nō stati tenet̄ accipe sacerdos: sed nouem diebus debent esse apud matrē. i. spicā. q̄ est mater grani: qd tempus gratia sacerdotis incertum est.
y Uel. pro etiam.
z Dari pōt. lꝫ nō peti nec repeti solutū pōt etiā ante diē. vt. ff. de cōdi. inde. l. in diē. ⁊ facit. C. de fideicō. l. post mortē. ⁊ de le. i. l. filiusfamilias ⁋ apud marcellū. hꝫ arg. cōtra. ff. de an. le. l. cū q. ⁊ l. liberto ⁋ largius erupianus consuluit. et ad trebel. sed si ante.
a Totum enim. vere pōt ante dari. totū enim ⁊c̄.
b Medium. hec ratio recipit exceptionem. vt. ff. eo. liber homo ⁋ decem.
c Relinquit̄. ff. e. ꝯtinuus ⁋ cū ita. ⁊. ff. d sol. qd in diē. ⁊ l. qui res ⁋ michi decem. ⁊. ff. e. l. cum qui kalendis. in fi.
d Promisit. alia differētia potest assignari que nascitur ex ista. nam quod in diem certū promittitur ante solutum non potest repeti: idem in cōditione que omnino est extitura. si autem incerta vel talis de qua est dubium

ſit tēporalis an perpetua:ſolutum ante poteſt repeti. vt ff.de cōdi.inde.l.in diē.⁊ l.qđ ſi ea.⁊ l.ſufficit.
a ¶ Factum.puta ſi ticius aſcenderit capitolium.
b ¶ Qđ ꝓmiſit.ſ.tm̄.qꝛ plus:ergo loc⁹ ē repetitioni.vt ff.de ꝯdi.inde.l.ſub ꝯditōe.vel dic q̄ ex alia cā videt̄ ſoluiſ ſe:⁊ hec nō deſijt. et iō indebitū apparet:⁊ ſic repetit̄ vt.ff.de cōdi.inde.l.qui promiſit.
c ¶ Alteri ſtipulari nemo pōt.vt.J.de regu.iur.l.q̄ tutela.§.fi.⁊.ff.titu.i.quecūq₃.et inſti.de inuti.ſtipu.§.alteri.et.C.de inuti.ſtip.l.vt iter.
d ¶ Dn̄o.qꝛ eſtimatur eadē pſona cum dn̄o.vt.ff.de op.leg.ſi pamphilo.ſicut filius cū patre.vt.ff.de libe.⁊ poſthu.l.in ſuis.⁊ inſti.de inuti.ſtipu.§.q̄ ſi qs.⁊.C.de impub.et alijs ſub.l.fi.
e ¶ Nichil intereſt mea.et ſi qñq₃ interſit tūc valet.vt.J.§.ſi ſtipuler.⁊.§.ſi qs inſulā.
f ¶ Conueniet.quādo prima nulla erit:ſed ſecūda penalis valebit: qꝛ prima eſt preter legē:ſecus ſi ꝯtra legē eſſet:qꝛ nec prima nec ſecunda tenebit.ar.J.e.l.ſtipulatio hoc mō:⁊ hoc mō intelligit̄.ff.ad le.fal.qđ de bonis.§.i.nā ibi cōtra legē eſt:ſed ⁊ ſi pena citra ſtipulationē pacto deducat̄:inſpicit̄ interſit vel nō:vt in ꝯtio.ff.de ſer.ex.l.ſeruus ea.

Stipulatio ꝯtra legem factā nulla eſt.

g ¶ Committatur.ſ.penalis.
h ¶ Nichil intereſt.ſtipulātis.ſ.cui naturalis eſt q̄ſita obligatio vt alij detur.ſed quomō cōmitti͂t pena cū nulla mora nulla petitio in principali?Rn̄.de facto fit conteſtatio ſicut ſi promittas.x.cū petiero:vel ſi nauis venerit ex aſia:⁊ me litē cōteſtāte venit.vt no.C.de ꝯtrahen.ſtipul.l.nuda.Accur.
i ¶ Nō illud inſpicit̄.ad penā cōmittendā.
k ¶ Interſit eius.qđ alteri ſtipulat⁹ eſt impleri.ad qđ ff.eo.l.ij.⁊.ff.de excep.l.cum pena.
l ¶ Quātitas.vt non immodica ſit.ſ.non vltra duplū.vt.C.de ſen.q̄ pro eo qđ intereſt.l.vnica.§.ſancim⁹.Alij ꝯtra vt quātitas legitimarū vſurarū īſpiciat̄ ſi eſt vſurarius.vt.C.de vſur.l.cum allegas.⁊.ff.de act.emp.l.iulian⁹.§.idem papinianus reſpondiſſe ſe refert ⁊c̄.ſed prima ſententia confunditur.ff.de euict.l.ſi dictum.Johā.Tu dic plene:vt no.C.de ſen.que pro eo.l.vnica.§.cū ſcim⁹.
m ¶ Conditio ſtipulationis.non impoſſibilis:non turpis.et dic vt.ff.in prin.l.
n ¶ In ſtipulationib⁹.conuentionalibus.aliud in pretorijs.vt.J.de preto.ſtipu.l.in pretorijs.

factū[a] fuerit:vel cū aliquid factum ſit:niſi cū id factū fuerit dederit/non videbitur feciſſe quod promiſit[b].

¶ Non pōt q̄s alteri ſtipulari niſi fili⁹ vel ſu⁹:ſed metu pene ſtipulationis ei paretur.Bar.

¶ Alteri ſtipulari nemo pōt[c] preterq̄₃ ſi ſeruus dn̄o[d] vel filius patri ſtipulet̄.Inuēte eñ ſunt hmōi obligatiōes ad hoc vt vnuſq̄ſq₃ ſibi acq̄rat qđ ſua intereſt:ceterū vt alij detur nichil intereſt mea[e].plane ſi velim hoc facere/penā ſtipulari cōueniet[f]:vt ſi ita factū nō ſit vt cōprehenſum eſt cōmittat̄[g] ſtipulatio etiā ei cui⁹ nichil intereſt[h].penā eñ cū ſtipulatur q̄s nō illud inſpicit̄[i] q̄d īterſit eius[k]:ſed que ſit quātitas[l] q̄q₃ cōditio[m] ſtipulationis.¶ In ſtipulationibus[n] cū querit̄ q̄d actū ſit:verba cōtra ſtipulatorē interpretāda ſunt[o].¶ Cū q̄ ita dicet/michi decē ⁊ ticio decem[p]:eadē decē nō alia decē[q] dicere credendum eſt[r].

¶ Qui alteri ſtipulat̄ pōt ex ea ſtipulatione agere ſi ſua intereſt.Barto.

¶ Si ſtipuler alicui cum mea intereſſet:videam⁹ an ſtipulatio cōmittet̄.⁊ ait marcell⁹ ſtipulationē valere in ſpecie huiuſmōi.Is q̄ pupilli tutelā adminiſtrare cepat ceſſit adminiſtrationē cōtutori ſuo:⁊ ſtipulat⁹ ē rē pupilli ſaluā fore[ſ].ait marcellus poſſe defendi ſtipulationē valere.intereſt eñ ſtipulatoris fieri quod ſtipulat⁹ eſt:cum obligatus futurus eſſet pupillo ſi alit̄[t] res ceſſerit.¶ Si quis inſulam faciēdam promiſerit aut conduxerit:deinde ab aliquo iſulā ſtipulatori fieri[v] ſtipulat⁹ ſit:aut ſi q̄s cū ꝓmiſiſſet ticio fundū meuiū[x] daturū[y]:aut ſi is[z] nō dediſſet:

o ¶ Interpretanda ſunt.vt hic.ſ.cum qui ⁊c̄.et ſic ſine §.legitur.vel dic ſtipulatus ſum a te ſtichū:⁊ tu dicis te ſenſiſſe de albo:ego me ſenſiſſe de nigro:et in vtroq₃ pōt tenere ſtipulatio:vt hic.⁊.J.eo.l.qui ex pluribus.⁊.ff.de reb⁹ du.l.cum queritur.ſi autē conſtat te ſenſiſſe de alio me ꝺ alio:obtinet quod legitur.J.eo.inter ſtipu.§.ſi ſtichum.ſi autem dicas te ſenſiſſe ꝺ albo ego de nigro:⁊ in vno tm̄ poteſt tenere ſtipulatio:qꝛ alter eſt ſtipulantis.obtinet qđ eſt.J.eo.quotiens.vbi plenius dicetur.⁊ facit.J.e.l.q̄c quid.et.J.e.proxi.§.⁊.J.e.l.qui ſic.⁊ ff.ti.i.l.arrianus.
p ¶ Ticio decē.ſec⁹ ſi dixit dena:quia tunc.xx.⁊ nō eadē erunt dena.
q ¶ Alia decē.vt ⁊.ff.de lega.i.l.ſi quis te.
r ¶ Credēdum eſt.an ergo valeat in totū?Rn̄.nō:ſed in.v.alia parſ eſt inutilis.vt inſtitu.de inuti.ſtipu.§.q̄ ſi quis ſibi.Nec placet vt dicas ticium adiectum vt Jr.dixit:quia id eſſet ſi dixiſſem aut:ſed hic dixi ⁊.vt inſtitu.dicto titu.§.ſi quis alij.in fi.⁊.J.eo.ſi michi et ticio.Sed argu.contra huic.§.ff.de lega.ij.meuius.in prin.
ſ ¶ Saluam fore.vel ſibi vel pupillo rem pupilli ſaluam ſtipulatus eſt.vt.J.proxi.§.no.
t ¶ Si aliter.id eſt male.et facit iſti.eo.§.ſed ⁊ ſi quis.et de ſatiſda.tuto.§.i.
v ¶ Fieri.per hec verba promittis michi q̄ dabis vel facies illi.et ſic expone ſequentia exempla.ſic ergo conceptis verbis agam ſi mea intereſt.non autem ille aget cui ſtipulatus ſum.vt.C.de do.l.cum res.et.J.eo.l.liber homo.§.finali.ſed ſi dixiſſem promittis illi:hec prorſus eſt inutilis:etiam ſi mea intereſſet ſm̄ Azo.et.h.q̄a nullum verbum hic ponitur per quod videatur michi quid queri/niſi in tutore pupilli:et in curatore furioſi ⁊ actore vniuerſitatis.vt.ff.de cōſtitu.pecu.l.cum.§.iiij.et v.⁊.vi.⁊.vij.In caſibus tamen per procuratorem queritur actio.quos dic vt inſtitu.de inutili.ſtipulationi.§.ſi quis alij.Accur.
x ¶ Meuium.id eſt q̄ meuius dabit tibi.Sed ſi habes meuianum:dic quia promiſit q̄ dabit ei fundum meuij.Accurſius.
y ¶ Daturū.duobus modis legi poteſt:ſi habeas meuianum:et ſi habeas meuium.
z ¶ Si is.meuius.ſm̄ ſecundam litteram:ſm̄ aliam id eſt promiſſor.

a ¶ Stipulatus. promiſſor dictus.
b ¶ Datum. p iſta verba, pmittis michi q dabis: vel faciens illi ⁊c̄. vt. ſ. , pri. §.
c ¶ Utilē ex locato. i. efficacē ſꝫ Jo. vel directa ceſſante: q2 alteri ſtipulat9 ē. et facit. ſ. loc. l. ſi tibi alienā. ⁊ l. ſi cui.

ligitur. vt. ī. e. interdū. in pn. ſed cōtra ad id qꝺ dicit de pmis. ſ. ſtipulatio iſta. § in ſtipulationib9. ⁊. ſ. de pac. l. veteribus. Rn̄. niſi de pmis itelligeret: nec de ſecūdis eadē ratione nec de tertijs: ⁊ ſic de ſingulis. vt ergo valeat dicit vt de pmis videat actū. arg. ī. de vbo. ſig. l. boues. § i.

penā ſe daturum ſtipulatus[a] a meuio fuerit/ fundum ticio datum[b] iri. Item ſi quis locauerit id faciendum qꝺ ipſe cōduxerit: conſtat habere eum vtilem ex locato[c] actionē. ¶ Si quis ergo ſtipulat9 fuerit cum ſua intereſſet ei dari: in ea erit cauſa vt valeat ſtipulatio. Un̄ etiā ſi pcuratori meo dari ſtipulat9 ſim: ſtipulatio vires habebit[d]. Et ſi creditori meo q2 itereſt[e] mea ne vel pena committatur: vel predia diſtrahātur que pignori data erant.

¶ Si quis ita ſtipulatus fuerit illum ſiſtas[f]: nulla cauſa eſt cur non obligatio conſtet[g].

¶ Edem ſacrā vel locum religioſum edificari ſtipulari[h] poſſumus: alioquin[i] nec ex locato agere poſſumus[k]. Paul.

Dominus ſeruo ſtipulādo ſibi acquirit: ſꝫ ⁊ pater filio ſm quod[l] leges permittunt. Pomponius

Si filius me9 ſeruo meo ſtipulet: acqrit[m] michi.

¶ Qui ſtipulatur kalendis itelligitur de primis: niſi aliud actum ſit. Bar. Ulpianus.

Eum qui kalēdis ianuarijs ſtipulat: ſi adijciat primis vel primis nullā habere dubitationē palā eſt: ſed ſi dicat ſecūdis vel tertijs vel qbuſlibꝫ alijs[n]/ eque dirimit qſtionē. ſi autē non addat quib9 kalēdis ianuarijs facti qſtionem inducere quid forte ſenſerit: hoc eſt qꝺ inter eos actū ſit. vtiqꝫ enim hoc ſequimur: qꝺ inter eos actū eſt/ eaſqꝫ[o] aſſumemus. ſi aūt nō appareat dicendū eſt qꝺ ſabinus ait: primas kalendas[p] ianuarias ſpectādas. Plane ſi ipſa die kalēdarum quis ſtipulationē interponat: quid ſequemur? ⁊ puto actum videri de ſequentibus[q] kalendis.

¶ Si dies nō additur preſenti die debetur. h. d. Bar.

¶ Quotiens autem in obligationibus dies nō ponitur preſenti[r] die pecunia debetur: niſi locus[s] adiectus ſpacium tēporis inducat/ quo illo poſſit perueniri. verū dies adiectus efficit ne preſenti die pecunia debeatur[t]: ex quo appet diei adiectionem pro reo eſſe/ nō pro ſtipulatore[v]. Idem in idibus[x] etiam et in nonis probandum eſt: et generaliter in omnibus diebus.

¶ Quando vna preſtatio eſt facienda petitur in fine tēporis. h. d. Bar. Pomponius.

Qui hoc anno[y] aut hoc menſe dari ſtipulat9 ſit: niſi omnibus partibus preteritis anni vel menſis non recte petet[z].

¶ Arbitratore non arbitrante non valet ſtipulatio: ⁊ ab ei9 perſona non receditur. hoc dicit Barto. Ulpianus.

d ¶ Uires habebit. ⁊ agā ex hmōi ſtipulatione ad intereſſe/ lꝫ dationē cōtineat. vt. ī. eo. l. liber homo. § ſi.
e ¶ Intēeſt mea. dari: al's non. vt ⁊ ſ. ꝺ pac. l. ſi vnus. § q ſi ſine perſona. ⁊ inſti. e. § alteri. vſqꝫ in fi. §. ⁊. ſ. eo. l. ſi pcuratorē. § ſi quis mandauerit.
f ¶ Siſtas. i. ſiſti iudicio facias. et ſic tuū non alienū factū pmittis. vt. ī. eo. quotiēs qs.
g ¶ Cōſtet. ad itereſſe. vt. d. l. quotiens.
h ¶ Stipulari. itereſt enim pter religionem.
i ¶ Alioquin. id eſt ſi diceres non valere ſtipl'onē.
k ¶ Poſſumus. ſcꝫ ſi edificādā locarem9/ qꝺ eēt inīquū: ſed nō bn̄ argumentat. nā res ſacra pōt vēdi: nō tn̄ p ſtipulationeꝫ pmitti: vt inſti. de inuti. ſtipu. in pn.

Domin9. ſm qꝺ. ſi ea q iuris ſunt ſtipulat9 fuerit. ſin aūt que facti ſunt non ita. vt. ī. eo. qꝺ dr̄ § ij. vt. ſ. tenere ei filio liceat: vel ita ſi ex re pris ſtipulatio fiat in ſolidū patri querat. ſi aliunde pprietatē habebit fili9: pater ho vſumfructū. vt. C. ꝺ bo. q libe. l. cū opꝫ. in pn. et inſti. de inuti. ſtipu. § ei q. ⁊. C. de ꝯhē. ſtipu. l. ij. ⁊. ſ. de pac. l. ⁊ heredi. § nos aūt. ⁊. ī. de ſtipu. ſer. l. ſi ex re. § ſi ipſi. ⁊ de ſolu. ſtichū. § queſitum.

Si filius. acquirit. Idem ecōtra videtur. et facit inſtitu. de ſtipu. ſer. in prin.

Eum qui kalendis. alijs. ſ. kalendis.
o ¶ Eaſqꝫ. ſ. kalendas.
p ¶ Kalendas. niſi natura aliud inducat: vt partū aretuſe in kalendis ianua. nā de his q poſt partū ſunt intel

Itē quid ſi in diebus vel poſt dies promiſit nō adiecto alio: infra biduum tenet. vt. ī. de vbo. ſig. l. inter illam. § ſi.
q ¶ Sequētib9. q2 qꝺ minimū ē ſequendum eſt. Ac.
r ¶ Nō ponit pſenti. ſ. de ꝯſti. pecu. l. pmiſſor. § i. ꝯtra. Sol. vt ibi. et facit. ī. de ſol. qꝺ dicimus. ⁊ de regu. iur. l. in olbus.
ſ ¶ Niſi loc9. vel res adiecta vel alia cā. vt. ī. eo. continuus. § itē qui inſulam. ⁊ l. interdum. in prin.
t ¶ Debeatur. cū effectu vt poſſit peti. nā pſens eſt obligatio: ſed differtur exactio. vt inſti. eo. § id autem. ⁊. ī. e. l. cēteſimis. in prin. que ſunt cōtra. et facit. ī. de vbo. ſig. l. inter illam. ⁊ l. cedere. ⁊. ſ. eo. ſtipulatio. § inter. ⁊. ī. eo. continuus. § cum ita. ⁊. § item queritur. ⁊ l. liber homo. Accur.
v ¶ Nō p ſtipulatore. vt ⁊. ī. de reg. iur. l. cum tēpus. quandoqꝫ pro ſtipulatore. vt argu. ſ. de lega. ij. ſi ita. § pegaſus. et de an. leg. l. eum. al's incipit abolen9.

x ¶ In idibus. vt de primis intelligatur: ſi aliud non apparet. vt dixit de kalendis.

Qui hoc anno. No. tres caſus: quia aut ſtipulor hodie dari/ et ſtatim petam. vt. ī. eo. liber homo. § decem. aut in anno: et tunc quod hic. aut annuum: et tunc in initio. vt. ſ. de an. leg. in ſingulos. et. C. quando di. legā. ce. l. i. vel dic vt ibi. et facit. ſ. titu. i. l. quiſquis. et iſti. de inuti. ſtipu. § penul.
z ¶ Non recte petet. obſtat enim exceptio ſed competit actio. vt diximus. ſ. l. proxi.

SI qs arbitratu puta lucij ticij ſibi reſtitui ſtipulatus eſt[a]: deinde ipſe ſtipulator morã fecerit quominus arbitretur ticius: promiſſor quaſi morã fecerit nõ tenetur[b]. quid ergo ſi ipſe qui arbitrari debuit morã fecerit: magis ꝓbandũ eſt a perſona non eſſe recedendum[c] eius cuius arbitrium incertum eſt[d]. Paulus.

ET ideo ſi oĩno nõ arbitretur nichil valet ſtipulatio: adeo vt ſi pena adiecta ſit[e] nec ipa quidẽ committatur. Vlpia.

QUodcũq ſtipulatur is qui[f] in alterius ptãte eſt pro eo habetur ac ſi ipſe[g] eſſet ſtipulatus. Sicuti cum morietur qs ſtipulari põt: ita etiã hi qui ſubiecti ſũt aliene poteſtati cũ morietur[h] ſtipulari[i] poſſunt.

Si ſtipulatio patris confertur in tẽpus exiſtẽtie ſui iuris filio queritur vtilis actio. Bar.

Si qs ita ſtipulatus ſit/poſt mortẽ meã filie mee dari: vel ita/poſt mortẽ filie mee michi dari: vtiliter erit ſtipulatus. ſz primo caſu filie mee vtilis actio competit[k] lz[l] heres ei nõ exiſtat.

Inter ſi et cũ nõ eſt differẽtia cũ apponũtur actui extrinſeco. h. d. Barto.

Non ſolũ ita ſtipulari poſſumus cũ morieris[m]: ſz etiã ſi morieris. nã ſicuti iter hec nichil intereſt cũ veneris/aut ſi veneris: ita et ibi nichil itereſt ſi morieris: aut cum morieris.

Filius dari patri ſtipulari videtur: et ſi hoc non adijciatur[n].

CEnteſimis kalẽdis dari vtiliter ſtipulamur: qm̃ preſens obligatio eſt: in die autẽ dilata ſolutio[o]. Paul.

Stipulatio facti que perſonã promiſſoris cõcernit ad heredẽ non trãſmittitur. h. d. Bar.

Id aũt quod in facto eſt in mortis tẽpus conferri non põt[p]: veluti cũ morieris alexandriã venire ſpondes?

Promiſſio cũ volueris valet ſi ante mortem declares te velle: ſecus in pmiſſione ſi volueris. h. d. Barto.

Si ita ſtipulatus fuero cũ volueris[q]: qdã inutilẽ eẽ ſtipulationẽ aiunt[r]. alij ita inutilẽ eſſe ſi ãteq̃ conſtituas[f] morieris: qd verũ eſt. Illã autẽ ſtipulationem ſi volueris dari/inutilem eſſe conſtat.

In ſtipulatione novãte dies precedẽtis obligationis intelligitur repetita. B. Vlpia.

QUi ſic ſtipulatur[s]: quod te michi illis kalendis dare oportet id dare ſpondes:

QUi ſic ſtipulatur animo novandi.

SI quis arbitratu. ſtipulatus eſt. puta equũ locatum. vel reſtitui. i. deſtrui aliquod opus. Accur.

b Non tenetur. niſi fuerit in poſteriori mora. vt. ſ. de pericu. et cõmo. rei vendi. l. illud. et diſtingue vt. C. de cõtrahen. emptio. l. fina.

c Nõ eſſe recedendũ. vt et. ſ. de arbi. l. in compromiſſis. et. C. de cõtrahẽ. emp. l. ſi. et de cõdi. et demõ. l. multa. et. l. in teſtamẽto. et. ſ. p ſocio. l. ſi coita. Sed cõtra. ſ. p ſoc. l. ſi ſocietatẽ. Solu. vt ibi. Itẽ contra. C. cõia de le. l. fi. §. i. ſed ibi ſpeciale in legato ne pereat. Itẽ contra. ſ. de oper. liber. ſi libertus iurauerit. ſed ibi fuit arbitratus ſed inique: hic nõ fuit vllo mõ. Itẽ cõtra. ſ. de cõtrahen. emp. hec vẽditio. ſed et ibi fuit arbitratus et inique: hic nullo modo.

d Incertũ eſt. nominatim. Ac.

ET ideo. adiecta ſit. ſi arbitrio nõ pareatur.

QUodcũq ſtipulatur is q. filius vel ſeruus.

g Si ipſe. pater vel dñs: in cuius poteſtate eſt filius vel ſeruus ſtipulãs. et ſic parificat filiũ ſtipulãti patri: et ipſum patrẽ ſibi. vt dic ipſe filius. ſ. ſibi. et tũc parificat filiũ ſtipulãti patri et ſibi ipſi filio: ſed et tunc excipe factum. vt. ſ. e. ſtipulatio. §. hi. et inſti. de ſtipu. ſeruo. §. ſed cũ factũ. Item et tũc fallit in ſeruo. vt. j. de ſtipu. ſer. l. ij. et. l. antepe. et facit. j. rẽ pupill. ſal. fo. l. ſi filius. et. j. e. in fi. In filio tamẽ reſtringe ad profecticia. at in aduenticijs ſolus vſufructus patri queritur. vt. C. de bo. que libe. l. cum oportet.

h Cum morietur. ipſi vel illi in quorum poteſtate ſunt. ratio: quia initiũ inſpicimus. et facit. C. de cõtrahen. ſtip. l. ſcrupuloſam. et inſti. de inuti. ſtipu. §. poſt mortem. Accur.

i Stipulari. illis in quorum poteſtate ſunt.

k Competit. ex interpretatione. M. ſed contra. ſ. de pac. do. l. cum dos. ibi/ſi vero filia et cẽ. Sol. vt ibi. Item facit in eo. titu. l. ſi ita conuenit. et. ſ. de ope. liber. l. cum patronus. §. i. et. ſ. de pac. l. et heredi. §. nos autem. Itẽ contra in co. ti. l. ſi tibi decẽ. §. ſi pactus. ſed ibi vt extraneo pepigit: hic vt filio. Item facit. C. de pac. con. l. pater pro filia. et. ſ. ſolu. ma. l. gaius.

l Licet. videtur ergo idẽ eſſe ſi heres exiſtat. ſed certe tunc directa daretur. vt. ſ. de pac. l. auus. ſic. C. de legi. et cõ. l. nõ dubiũ. non ergo aduerſatur actioni ſed forme actionis: ſic in verbo etiã. ſ. de pericu. et cõ. rei ven. l. ſi quis ſeruus.

m Cum morieris. vt et. ſ. de condi. inde. l. q̃ pmiſit. et. l. nam ſi cum. et de ma. te. l. qui duos et. j. eo. l. huius. et. C. quãdo di. le. ce. l. ex his.

n Adijciat. vt detur patri imperſonaliter vel ſuo pñs. vt. ſ. in pnci. huius. l. ſed in ſeruo et filio fallit: vt ibi diximus. Ac.

CEnteſimis. dilata ſolutio. vt. ſ. eo. l. cum qui kalẽdis. Ac.

p Nõ põt. niſi per heredẽ poſſit explicari. vt. C. de cõtrahẽ. ſtipu. vteris. cõtra. et. l. ſi. et ar. C. de cadu. tol. §. ne autem.

q Cum volueris. vt quando voluerit dari ſit i cuius poteſtate: nõ ipm dare. vt. ſ. de rebus du. l. vtrum. §. pe. et de pac. do. l. ſi. §. ſi. et facit. ſ. de ſerui. l. iiij.

r Aiunt. pmitto tibi ſi volo: ſi volam: cum volam: ſi voluero non valet/cum voluero valet: vt hic. et. ſ. de actio. et obliga. l. ſub hac. et. j. eo. ſi quis ſtipulatus ſit ſtichum. Sed que eſt differentia inter primũ et ſecundũ reſpõſum huius. §. Rñ. quia in primo cauſa differẽdi: in ſecundo expreſſa eſt cõditio. aduerbium enim tẽporale cum adiungitur preterito ſubiunctiui: ſignificat pretentionẽ primo caſu. Vel quia primo ſignificat tẽpus incertum in quo velit: quod non eſt in ſequenti que tñ eſt in voluntate pmittentis. Idem in fideicommiſſo ſimilibus verbis relicto. vt. ſ. de lega. iij. l. fideicõmiſſa. §. ſic fideicõ. ſunt tamen argu. contraria: quia non videtur intereſſe inter ſi et cum. vt ſ. l. proxi. §. non ſolum. et. ſ. de condi. inde. l. qui promiſit. que ſunt argu. contraria.

f Conſtituas. quando velis.

videtur non hodie ſtipulari[a]: ſed ſua die hoc eſt kalendis[b].

Facultas deniciandi tranſit ad heredes nõ facultas implẽde cõditionis. B.

Idem.

Si decẽ cum petiero[c] dari fuero ſtipulatus: admonitionẽ magis quãdã quo celerius[d] reddanť ⁊ quaſi ſine mora: quã cõditionem habet ſtipulatio: ⁊ ideo licet deceſſero priuſquã petiero: nõ videtur defeciſſe conditio[e].

Mora principalis nocet fideiuſſori ⁊ patri: ſecus econtra. h. d. bar.

Paulus.

Cum filiuſfamilias ſtichum dare ſpoponderit: ⁊ cum per eũ[f] ſtaret[g] quominus daret deceſſerit ſtichꝰ: dať in patrẽ de peculio actio: quatenus[h] manet filius ex ſtipulatu obligatus[i]. At ſi pater in mora fuerit[k] non tenebitur[l] filius: ſed vtilis actio[m] in patrẽ dãda eſt: q oĩa[n] ⁊ in fideiuſſoris perſona dicuntur.

Obligatio nõ faciẽdi committiť ſi contra fiat per principales. ſecꝰ ſi ꝑ fideiuſſores. b.

Si ſtipulatus ſim per te nõ fieri quominus michi ire agere liceat: ⁊ fideiuſſorẽ[o] accepero: ſi per fideiuſſorẽ ſteterit neuter[p] tenetur. ſed ſi per promiſſorem[q]: vterque.

Stipulatio de non faciendo committitur ſi contra fiat per heredem etiaz ignorantẽ: ſecus ſi eſt pupillus. Bar.

In hac ſtipulatiõe neque ꝑ te neque per heredẽ tuũ fieri[r]: ꝑ heredẽ fieri videť[s] quãuis abſit[t] et ignoret[v]: ⁊ ideo nõ facit qđ fieri ex ſtipulatu oportet. Nõ videtur aũt per pupillũ ſtetiſſe[x] ex huiuſmodi ſtipulatione[y] ſi pupillus heres erit[z].

Interpellatio facta nõ cõgruo tempore conſtituit quez in mora. h. d. Bar.

Si promiſſor hominis ante diẽ in quem promiſerat interpellatus ſit et ſeruus deceſſerit[a]: non videť[b] ꝑ euz ſtetiſſe.

Non ſufficit ſe abſtinere a malo niſi fiat qđ bonũ eſt. B.

Vlpia.

In illa ſtipulatiõe per te non fieri[c]: non hoc[d] ſignificatur nichil te facturũ quominus facere poſſim[e]: ſed curaturum vt facere

a Stipulari. vt obligatio pñs ſit vel pura.
b Kalendis. ar. de repetitiõe. ⁊ facit. ſ. l. qui bis. et. l. ſi dari. ⁊ qđibi no. ⁊. l. ſtipulatio iſta. §. cũ qui. et inſti. ad ſte. aql. §. ex hoc capite. ar. cõtra. j. ad muni. l. i. in fi.

Si decẽ cũ petiero. hec eſt cõditionalis quo ad verba nõ quo ad mẽtem. Sic ecõtra. j. e. l. interdũ. ſecus ſi ſic dixiſſet ſi petiero: qꝛ cõditionalis erit. vt ⁊. ſ. eo. ſi ticius.

d Celerius. i. quandocunque petiero.

e Cõditio. cuz nulla fuit cõditio nõ defecit. ⁊ ideo q cũque heres erit petere põt. ⁊ facit. ſ. de tutelis. l. muto. §. hanc aũt. et. C. qñ di. le. ce. ex his. ⁊. j. e. liber. §. decẽ. ⁊. l. ſi ita qs ꝓmiſit. i. rñ. ⁊. ſ. de cõdi. ⁊ demõ. l. ticia heredi. ⁊. C. de in. do. l. ſi mulier. et de leg. i. ſtichum.

Cum filiuſfamilias. ꝑ eũ ſcz filium.

g Staret. i. cuz eſſet in mora. vt. j. de ſolu. ſi michi alienũ. et. ſ. e. l. ſi ex legati.

h Quatenus. i. qꝛ. vel aliter. vt. j. de reg. iur. l. quatenus. vel ſupple hic eatenus quatenus ⁊c̃.

i Obligatus. perpetuo propter morã. Azo. ad quod eſt. j. de fideiuſſo. l. ſi a colono. §. fi.

k Fuerit. per interpellationẽ ſibi factaz.

l Non tenebitur. liberatur enim interitu ſpeciei.

m Sed vtilis actio. directa enim nõ cõpetit: qꝛ liberato filio ⁊ pater ab acceſſoria liberať ſtricta ratiõe. Ro. vt et. ſ. de vſur. l. mora. in fi. ⁊. j. e. l. mora. ſed videtur de dolo dari: vt. ſ. de dolo. ſi fideiuſſor. ſol. vt ibi.

n Que oĩa. ſ. dicta de patre ⁊ filio. vt. j. de ſolu. ſtichũ aut pãphilã. circa pñ. ⁊. l. cũ quis. §. ſi quis. in fi. §. et facit. ſ. de iureiuran. l. cũ qui. §. i. ⁊ de le. i. cum res. §. fi. ⁊ de ope. lib. ſi libertus morã. ⁊ de ſo. inter. in fi. ⁊. j. ꝑxi. §. Itẽ no. patrẽ cũ filio ex vna parte parificari: ⁊ fideiuſſorẽ cuz principali ex alia vt hic. ⁊. j. de fur. l. eum qui. §. an pater. ſed fallit. ſ. de mino. denique. §. ſed an hoc. ⁊. ſ. de his qui notan. in fa. ſeruus.

o Si ſtipulatus. fideiuſſorem. de cuius facto nichil promiſſum eſt.

p Neuter. ex ea ſtipulatiõe: ſed fideiuſſor ex ſuo facto teneť: ſicut quilibet ꝓhibẽs teneť. ſ. actiõe iniuriarũ: et cõfeſſoria ſi eius intereſſet ꝓhibitũ nõ eſſe. ſed hoc eſt cõ. ſ. ꝑxi. §. cũ hic fideiuſſor ex ſua mora teneri deberet. vt. j. de reg. iur. l. in condẽnatione. §. vnicuique. ad hoc rñ. ꝙ tu ꝓmiſiſti de tuo facto: ⁊ fideiuſſor de tuo non de ſuo. Sed oppo. ergo nulla eſt fideiuſſoris obligatio. vt. ſ. ſtipulatio iſta. ij. rñ. qꝛ alienũ factũ non põt ꝓmitti. ſed rñ. ſpeciale i fideiuſſore. Vel ꝓmiſit indẽnitatẽ. vel dic ſm Jo. ꝙ hic curaturũ ꝓmiſit. ſed tũc op. ergo i aliud fideiuſſit: ergo non teneť. vt. j. de fideiuſ. grece. §. ſi qs ſtichuz. ſed rñ. ꝙ circa idez illa duo verſanť. vnde nõ ẽ aliud. Vel vt omnis ceſſet q̃rela. i. qõ: dic ꝙ ſimpliciter fideiuſſit: fideiubeo: ⁊ nõ obſtãt ꝓdicta: ⁊ ſic refert ſit in dãdo: vt. ſ. ꝑ. §. ſi qs ſtichuz. et nõ valeat. an in faciẽdo: vt hic dicit.

q Sed ſi ꝑ ꝓmiſſorẽ. ſ. ſteterit.

r Fieri. ſupple quominus michi ire agere liceat.

ſ Videtur. ſcz ſi ꝓhibeat.

t Abſit. tpe ſtipulationis.

v Et ignoret. factã fuiſſe ꝓmiſſionẽ. Sed cõ. j. de regu. iur. q in alterius. ſol. mero iure teneť vt h. ſz reſtituitur ex clauſula gñali vt ibi qꝛ in alieno ⁊c̃. vt. ſ. ꝓ ſuo. l. fi.

x Steriſſe. hoc videť cõtra. C. ſi aduerſus vẽ. pig. l. i. ⁊. ſ. qui. ex cau. in poſ. ea. l. apud iulia. ſed hic factum pupilli. i. ſi ꝓhiberet pupillus faceret cõmitti. ſ. ſtipulationẽ: qꝛ quot ꝓhibitiões totiẽs cõmittiť. vt. j. e. l. ſi ſic. vñ et ſi teneret ſubueniret. ergo nõ teneať: ſed in contrarijs ex ſolo defuncti contractu: ⁊ ipo nichil faciente tenetur.

y Stipulatione. per heredem non fieri.

z Erit. aľs erit. ⁊ aľs ſit: et ſupple ⁊ tutorem non habeat ſm quoſdam: cum nec alius ei moram facere videatur. vt. ſ. de vſur. l. cum quidaz. §. ſi pupillo.

a Deceſſerit. añ diẽ poſt intpellationẽ. ac.

b Nõ videtur. iſtud nõ cãcellauit Ir. ſed non bene.

In illa ſtipulatione. ꝑ te non fieri. ſcilicet quominus michi ire agere liceat.

d Non hoc. ſ. ſolum. ſed ꝑx. non eſt non.

e Poſſim. aľs poſſim. aľs poſſis. ſ. facere vt nõ impediar. Idem cũ ꝓmittit habere licere. vt. j. e. inter ſtipu.

in prin. vbi plene dixi. Idē in verbo ſinere. vt. ſ. loca. l. in lege. ⁊ facit. ſ. eo. ſtipulatio iſta. in prin.
a ¶ Quanta pecunia. verba ſtipl'onis. vt. ſ. de lega. iij. quiſquis. ⁊ de verbo. ſig. l. cum ſtipulamur.
b ¶ Egerit. vt. ſ. de her. vē. l. i. §. nō tñ. ſic. ſ. ſi q̃s omiſ. cã te. l. ij. §. ſane. ⁊ ſ. ſo. ma. l. ſi ꝓ. §. ij. ſꝫ arg. ꝯ. ſ. q̃ in frau. cre. l. q̃ autē.
In ſ q̃ alienum manu. ſed iō ſic dr̃: qꝛ ī ſuo non ſic facile euenit ꝙ poſſit manumitte re ſine culpa. Ac.
d ¶ Culpa ve. q̃ ⁊ in alieno adhibe ri pt. vt. ſ. ð le. i. cũ res. §. ſꝫ ſi heres. et iſti. de lega. §. ſi alien⁹. ⁊. ī. e. ſi ſuũ. §. ſi aũt. ⁊ facit. ſ. de le. i. ſi vxori. ⁊. ī. ð ſol. ſi michi. ⁊. ī. de ſolu. l. q̃ res. §. aream. Accur.
In ꝯuētionalib⁹. formā. pñt eñ addere et detrahere.
f ¶ Pretorie. dã ni īfecti: ⁊ rē pup. ſal. fo. ⁊ ſiles. vt. ī. ð pto. ſtip. l. i. ī pn.
g ¶ Ex mēte pto ris. ⁊ nō ꝯhentiũ.
h ¶ Neqꝫ detra here. niſi ipi ptori. vt. ī. de pto. ſtipu. l. i. in fi. q̃ eſt ꝯ. ſed videt̃ ꝯ ꝯhēti lice re. vt. ī. ð pto. ſtip. l. i. §. ſtiplo dup. et de dã. īfec. ſi finita ij. rñ. ⁊. ſ. ð euic. ſi dictũ. q̃ ſunt ꝯ. So lu. non lꝫ vt rema neãt ptorie. muta tio eñ facit ꝯuēti onales. Jo. vl' nō lꝫ eis iã pſtit; iur̃ formā a pretore datã. vel non lꝫ addere vel minuere: ex neceſſitate eñ pſtanda ſunt niſi aduerſari⁹ eas remiſe rit. Cõuētionales aũt ex volũtate ſola interponunt̃: et iō addere et detrahere licet. vt. ſ. ſi cer. pe. l. lecta. et facit. ī. de preto. ſtipula. l. antepe. ⁊. ſ. de dam. infec. l. ſi finita. in prin. ⁊ depoſi. l. i. §. ſi conuenerit. ⁊ de pac. l. i.
i ¶ Non nudum. i. ſolam tranſlationē poſſeſſionis que reſpectu proprietatis que abeſt dicitur nuda: ſed etiã in tereſſe qð cauſam. i. vtilitatē bonoꝝ continet: vt quia res eſt deteriorata. vt. ī. eo. ſi fundum. Fructus autē non con tinet principaliter. vt. ſ. de act. emp. rem. §. i. ſed a tēpo re more vel lit. cõteſta. p conſequentiã. vt. ſ. de vſur. l. vi deamus. §. ſi actiōeꝫ. Sed ꝯ in co. tñ. de vſur. l. ſi ſtipu latus. Sol. ibi dixit duo / dari: et vacuã poſſeſſionē tradi. arg. ſ. de lega. i. ſi quãdo. hic vnũ. Item non proprietatē continet. vt. ſ. eo. l. ſi rem tradi. que eſt ꝯtra. vel ſm Azo. hic venit proprietas: quia ſucceſſit ſtipulatio ex tali cau ſa ex qua al's dominiũ transfertur / al's ſecus: vt ibi. vel hic pl⁹ dicit. ſ. va cuã poſſeſſionem tradi: ibi tantũ rē tradi.

poſſim. Itē in ſtipulatiōe em pte hereditatis q̃ta pecunia[a] ad te peruenerit / doloue malo tuo factũ eſt eritue quominus ꝑueniat: nemo dubitabit quin teneatur qui id egerit[b] ne q̃d ad ſe perueniret.

¶ Debitor ſpeciei liberatur ſi ante moram ſpecies illa deſijt eſſe in cõmercio. Pau. Idem

Is qui alienũ[c] ſeruũ ꝓ miſit / perducto eo ad li bertatē ex ſtipulatu actiōe nō tenetur: ſufficit enĩ ſi dolo cul pa ve[d] careat.

¶ Verba dubia in ſtipulatiōi bus conuētionalib⁹ interpre tantur ex mēte contrahentiũ: in pretorijs interpretantur ex mente pretoris. Bar. Idem.

In cõuentionalibus ſti ſtulationibus cõtractui formã[e] ꝯtrahētes dant. enim uero pretorie[f] ſtipulationes le gē accipiunt ex mente[g] preto ris qui eas ꝓpoſuit. deniqꝫ in ptorijs ſtipulationibus nichil imutare licet / neqꝫ adder̃ neqꝫ detrahere[h].

¶ Promiſſio traditiōis vacue poſſeſſionis non cõtinet nudũ factũ: ſed cãm bonoꝝ. Bar.

¶ Si quis vacuã poſſeſſionē tradi ꝓmiſerit: nō nudũ[i] factũ hec ſtipulatio continebit: ſed cauſam bonorum[k].

¶ Clauſula generalis non re fert ad ſpecificata. Bar. Iul.

Stipulationes commo diſſimũ eſt ita compo nere: vt quecunqꝫ ſpecialiter[l] cõprehendi poſſunt cõtinean tur: doli autē clauſula[m] ad ea pertinet[n] que in preſenti occu pari[o] non poſſunt: et ad incer tos[p] caſus[q] pertinet[r].

¶ Stipulatio ſpecierum diui ditur in quotas: ſtipulatio ge nerũ diuidit̃ ī numeros. Bar.

In ſtipulatio nibus al's[s] ſpecies / al's genera deducuntur. Cum ſpe cies ſtipulamur neceſſe eſt in ter dominos[t] ⁊ inter heredes[v] ita diuidi ſtipulationē: vt par tes corporum[x] cuiqꝫ debeant̃. Quotiens autē genera ſtipu lamur numero fit īter eos[y] di uiſio: veluti[z] cum ſtichũ ⁊ pam philũ quis ſtipulat⁹ / duos he redes equis partibus reliquit neceſſe eſt vtriqꝫ partem dimi diã ſtichi et pãphili deberi. ſi autē idem[a] duos homines ſti pulatus fuiſſet[b]: ſinguli homi nes ſingulis heredibus eius[c] debentur.

¶ Stipulatio plurium opera rum diuiditur numero: ſecus ſi vna opera. h. d. Barto.

¶ Operarum[d] ſtipulatio ſimi lis eſt his ſtipulationibus in

k ¶ Cauſam bo norũ. i. vt in eadē cauſa bona pſten tur: in q̃ tunc erãt.
Stipulatio nes. ſpeciali ter. vt eſſe bibere ⁊c. vl' vt ſcriberes librũ ð attramēto tuo non de nocte: nec diſcipulus tu us ibi ſcribet ⁊ ſi ne titulis.
m ¶ Clauſula. i. dolum malum ab eſſe ſpondes.
n ¶ Pertiet. ſub audi etiã ſm. R.
o ¶ Occupari. al's occupari. i. de nominari vel dici ſcilꝫ cõmode. al's occurrere. ſ. ad di cendum: in futu ro tamen timet̃.
p ¶ Ad incertos id eſt infinitos.
q ¶ Caſus. vbi dolus cõmitti poſ ſit.
r ¶ Pertinet. nō ad cõnumeratos. vt. ī. eo. l. doli. Alij vt. R. ſupplēt tñ. vt qꝛ non diſcipu lũ / ſed alium pra uum facit ſcribe re: que ſecunda in idem recidit. Ac.
In ſtipulatio nib⁹. al's. id eſt quandoqꝫ.
t ¶ Inter dominos. cum ſeruus cõmunis ſtipulatur.
v ¶ Inter heredes. cum liber homo ſtipulatur: et plu ribus heredibus relictis decedit.
x ¶ Corporum. al's eorum: ⁊ al's corporum.
y ¶ Inter eos. dominos vel heredes. vt. ſ.
z ¶ Veluti. exemplum vbi in ſpecie ſtipulatur.
a ¶ Si autem idem. exemplum in genere.
b ¶ Fuiſſet. in genere.
c ¶ Heredib⁹ eius. qð aliter ſtatui nō pōt ſine captiōe alteri⁹: cũ fere ſemꝑ diuerſe eſtimatiōis ſunt ſpecies: ge nera nō ita. ⁊ facit. ī. eo. l. ſi centũ. Sed cõtra. ī. de ſolu. cũ ſtichus. Sol. vt ibi. Item facit. ī. eo. in executionibus.
d ¶ Operarum. puta operarum decē dierum.

quibus genera cõprehenduntur. et ideo diuiſio eius ſtipulationis nõ in partes operarũ[a]: ſed in numerum[b] cedit. Nã ſi vnã operã ſeruus cõis ſtipulatus[c] fuerit: neceſſe eſt vtrinq; dñoꝝ partẽ[d] opere tantũ q̃tũ in ſeruũ habuerit petere. ſolutio autẽ eius obligationis expeditiſſima eſt: ſi eſtimationẽ ope malit libert[9] offerre: aut ſi cõſentiãt patroni vt his[e] communiter opere edantur[f].

¶ Facultas ſoluendi adiecta non tranſit ad heredes eius. h. d. Pau. de caſt.

Idem. Cum quis ſibi aut ticio dari ſtipulatus eſt: ſoli ticio nõ etiã ſucceſſoribus[g] ei[9] recte ſoluitur[h].

¶ Qui ſtipulatur ſibi et alij decẽ: de hiſdẽ decem nõ de alijs intelligitur. Bar.

Idem. Cum qui ita ſtipulatur michi et ticio decem dare ſpõdes: veriſimile eſt ſemper vna decẽ[i] cõiter ſibi et ticio[k] ſtipulari: ſicuti qui legat ticio et ſempronio: nõ aliud intelligit[l] q̃ vna decem cõmuniter duobus legare.

¶ Expreſſio futuri heredis nichil operatur: et perinde habetur ac ſi expſſus nõ eẽt. Bar.

¶ Te et ticiũ heredẽ tuũ[m] decẽ daturũ ſpõdes: ticij pſona pro ſupuacua[n] cõprehẽſa eſt. ſiue enĩ ſolus heres extiterit in ſolidũ tenebitur: ſiue ꝑ parte[o] eodẽ mõ quo ceteri coheredes ei[9] obligabitur. et q̃uis cõueniſſe videatur[p] ne ab alio herede q̃ a ticio peteretur[q]: tñ inutile[r] pactum conuentum coheredib[9] eius[s] erit.

¶ Filio adiecto ad ſolutionẽ etiam poſt emãcipationẽ põt ſolui: ſec[9] ſi adijciatur ad obligationem. h. d. Barto.

¶ Qui ſibi aut filio ſuo dari ſtipulatur manifeſte pſonã filij in hoc cõplectitur vt ei recte ſoluatur. neq; enĩ intereſt ſibi aut extraneo cuilibet aut ſibi aut filio ſuo quis ſtipuletur[t]: quare vel manẽte eo in ptãte vel emãcipato[v] filio recte ſoluitur. Nec ad rem ptinet q qui filio ſuo dari ſtipulatur ſibi acquirit[x]: quia coniuncta[y] ſua pſona ſtipulator efficit/ vt non acquirẽde obligationis gratia: ſed ſolutionis[z] cauſa perſonam filij adhibuiſſe intelligatur[a]. q ſi ſoli filio ſuo qui in poteſtate ſua ſit dari q̃s ſtipulatus ſit/ nõ recte filio ſoluetur: quia filij pſona obligationi magis q̃ ſolutioni[b] applicatur.

a ¶ Operarum. ſ. ſingularum. Accur.
b ¶ In numerũ. vt ſingulis heredibus vel dominis ſtipulantis debeantur. vt. j. de ope. lib. ſi quando. et l. libertus qui poſt. § ideo.
c ¶ Stipulatus. a liberto: vel etiam ab alio.
d ¶ Partẽ. diuidit ergo opa vt h. et ſ. de ope. lib. ſi qñ. ſed ꝯtra. j. e. ſtipulatiões. § idẽ. et de ope. lib. l. libertus q poſt. Sol. h cõſenſit vterq; vt poſſit diuidi et preſtari ꝑ parte. ar. j. in fi. l. Uel dic partẽ ope. i. partẽ eſtimatiõis ope: ſicut dicitur. ſ. ſi ſer. ven. loci. § ſi fund[9]. nõ opa. Uel dic q petet totã operã qlibet vt in ꝯtrarijs: ſed ſoluetur pars eſtimationis: et ſic dicitur peti eſtimatio inſpecto exitu.
e ¶ Ut his. ſ. ſucceſſorib[9] patroni.
f ¶ Edãtur. vt in fundo cõmuni vel alia re.
f ¶ Edantur. ſic ſingulariter promiſſe.

Cum q̃s ſibi. ſucceſſorib[9] quia certa pſona eſt a qua recedi non poteſt.
h ¶ Recte ſoluitur. quia cã tñ ſolutionis adiecta eſt. et facit. j. de ſol. cũ q̃s. et ſ. de pig. is qui ꝓmiſit. et j. de ſo. l. ſi ſtipulat[9]. et l. precedẽti. et j. de fideiuſ. ſi michi aut ticio. et j. e. l. fi. in pn. et ſ. de cõdi. et demon. qui heredi. et in eo. titu. l. cum ita. in fi.

Cum qui ita. vna decẽ. lz bis ea poſuit. vt. ſ. eo. ſtipulatio iſta. § cum qui.
k ¶ Et ticio. ſed ſola. v. debebuntur. vt. j. eo. ſi michi. et inſti. eo. § ſi quis.
l ¶ Non aliud intelligitur. vt. ſ. de lega. i. ſi duob[9]. in pn. et l. ſi pluribus. in pn. et l. ſi quis teſtõ. ſecus ſi dixerit dena. vt. d. l. ſi quis teſtamento.
m ¶ Heredem tuum. quem ſolum credebas futurũ heredẽ. ad quod eſt. ſ. de pac. tale. § fi. et de lega. ij. cum pater. § cum eſtimaret. et de lega. i. ſi duobus. § heres. et. j. eo. iulianus ſcribit.
n ¶ Pro ſupuacua. hec inutilis adiectio viciatur et nõ viciat. ſiue enĩ ſit heres ſolus tenetur ſolus: ſiue ꝑ parte/ tũc pro pte. ſiue in nichilũ: et tunc in nichilũ ſed ille qui heres erit. ſed hunc caſum non ponit lex iſta: ſed tunc q̃ſi cum alio fuit heres in quo dubiũ erat qđ hac lege determinatur.
o ¶ Pro parte. extiterit heres.
p ¶ Uideatur. tacite.
q ¶ Peteretur. quod valeret. vt et ſ. de pac. auus.
r ¶ Inutile. immo videtur vtile. et ſic q ſolũ ticiũ tangat pactũ obligatoriũ. vt. d. l. auus et de pac. do. l. au[9]. que ſunt ꝯtra. Solu. ibi erat nominatim actũ vt tñ vni ex heredib[9] ꝓſpiciatur. ſ. filio: hic ſecus. Itẽ h ad obligandũ: ibi ad liberãdũ. nõ & hic alios excludebat q hunc teneri volebat: lz hoc pma facie videbatur: vt hic dr. ibi aũt ꝑ hoc q filiũ excluſit. i. ſeparauit: nõ vr alios excluſiſſe: imo potius incluſiſſe. Uel ſolue vt ibi. Itẽ ꝯtra. j. eo. cõtinuus. § fi. Sol. ibi ſtipulatoris: h ꝓmiſſoris: et ibi in facto.
ſ ¶ Eius. quia nõ poſſunt dicere vt teneatur hic tic[9] tñ. Accur.
t ¶ Stipuletur. quia vterq; ꝓ adiecto habetur ſiue ſit extrane[9] ſiue filius.
v ¶ Uel emancipato. aliud in extraneo. vt. j. de ſo. cũ q̃s. i. rñ. quod ẽ cõtra. et facit. l. ſtichum. § vſumfructũ. vel dic vt in qualibet earum dixi.
x ¶ Acquirit. vt. ſ. e. l. dominus. et inſti. de inutili. ſtipulatio. § eum qui. et § quod dicitur. Accur.
y ¶ Quia coniuncta. perſone filij.
z ¶ Solutionis. vt. j. de ſolu. ſtichum. § queſitum. et ſ. de colli. pecu. ſed ſi filio. § ſi michi. ſed cũ pater filio in poteſtate ꝯſtituto ſtipulatur ſibi acquirit. Itẽ et ſibiipſi ſtipulans ſibi acquirit: ergo cum dicit ſibi aut filio ſuperfluitas eſt. vt. j. de ſtipu. ſer. l. ſed et ſi ſibi. Reſpõ. hoc caſu filius pro adiecto habetur. Accur.
a ¶ Intelligatur. qđ fit cũ gr̃a obligatiõis querẽde apponatur/ cũ nõ ſibi et filio: ſz filio tñ ſtipulatur: vt ſubijcit. Ac.
b ¶ Solutioni. vt et. j. e. ſi duo. et l. ſi ita ſtipulat[9]. § griſogonus. et j. de ſolu. ſtichum. § queſitum. ſed cõtra. ſ. ſol. ma. gaius. Solu. ibi etiam actio queritur nepti: non mirum ergo ſi poteſt ei ſolui.

Obligatio ſui natura ē ꝑpetua ⁊ non finitur tēpore ipſo iure etiā ex partiū cōuentione ſed ope exceptiōis: qđ tribus probatur exēplis.h.d.Bar.

Qui ita ſtipulatur decem[a] quoad viuā dare ſpōdes: confeſtim[b] decē dari recte petit: ſed heres eius exceptione pacti[c] cōuenti ſummouēdus eſt. nā ſtipulatorē id egiſſe ne heres eiꝰ peteret palā eſt[d]. quemadmodū is qui in kalēdis[e] ianuarijs dari ſtipulatur: poteſt quidē etiā poſt kalēdas petere[f]: ſʒ exceptiōe pacti ſummouebit[g]. nā[h] ⁊ heres eiꝰ cui ſeruitus[i] ꝑdij ita cōceſſa eſt: vt quo ad viueret ius eundi haberet pacti conuenti exceptiōe ſummouebitur[k]. Qui ita ſtipulaꝶ/ante kalēdas[l] primas dare ſpōdes: nichil differt ab eo qui kalēdis dari ſtipulatur.

Qui habet rem non plene poteſt ſtipulari quod ſibi deeſt.h.d.Pau.de caſt.

Qui ꝓprietatē ſine vſufructu hʒ recte vſumfructū dari ſtipulatur. id eñ in obligationē deducit quod nō habet/ſʒ habere poteſt[m].

Quod ſolutū nō inducit liberationē: illud ꝓmiſſum non inducit nouationē. itē ſolutiōe totius liberatur debitor partis.h.d.Barto.

Si a te ſtipulatꝰ fuero fundū ſempronianū[n]: deinde eundē fundū detracto vſufructu ab alio ſtipuler/prior ſtipulatio nō nouabit[o]: q2 nec ſoluendo fundū[p] detracto vſūfructu liberaberis: ſed adhuc a te recte fundi vſūfructū petā[q]. qđ ergo eſt cum michi fundū[r] dederis: is quoqʒ liberabitur[s] a quo detracto vſufructu fundū ſtipulatus fueram.

Stipulatio conditionalis aīo nouādi morā ꝑcedentē nō purgat: et cū certū eſt ſcđam ſtipulationē cōmitti nō poſſe poteſt ſtatim agi ex prima: et re deficiēte in cōditionis euētu ſcđa cōmitti non poteſt: ſecus ſi extat licet prima obligatio ſit ſublata.h.d.Bar.

Si hominem[t] quem a ticio pure ſtipulatus fueram/ ſeius michi ſub conditione promiſerit[v]: et is[x] pendente[y] conditiōe poſt morā ticij deceſſerit: ꝯfeſti[z] cū ticio agere potero/ nec

a Decem. menſtrua vel annua.
b Confeſtim. non eñ ponitur tēpus cauſa dilationis ſed potius cā diuiſionis tēporis: quid et ex quo peti poſſit: ſicut ⁊ q̄ ſtipulatur hodie. vt.j.eo.l.liber.§.decē.Ac.
c Pacti. cum adhuc teneat obligatio.
d Palā eſt. cū dicit quoad viuā.
e In kalēdis. aliq̄d diurnū: puta decē. et facit.ś.de ānu.le.legatū.
f Petere. quia ad tēpꝰ deberi nō pōt: q2 ꝑpetuo durat de rigore. certꝭ enim modis tollitur obligatio.
g Sūmouebitur. de eo qđ poſt kalēdas excurrit.
h Nā. a ſili.
i Seruitus. q̄ ad tēpus eſſe non pōt. vt.ś.de ſerui.l.iiij.
k Sūmouebit. cūʒ adhuc vigeat obligatio. vt.d.l.ꝺ ſerui. et facit.ś.de actio.⁊ obli.l.obligationum fere.§.placet. ⁊ inſti.e.§.at ſi ita.⁊.ś.eo.ſʒ ⁊ ſi ſtichum.
l Ante kalendas. dic nichil intereſt quantū eſt ī tēpore ante kalendas: quia neuter petet ante: ſed in diē kalendarū differt. vt.ś.eo.l.qui hoc anno. vel dic ſm Jo. et.H. ante kalēdas.ſ.finitas ſecꝰ ſi ſtipuler ante inchoatas: quia tunc in diē kalendarū peterē. ſed azo dixit ſpeciale hic: ⁊ ſm litterā intelligit vt paria ſint omnino. aliud ergo ſi ſtipuler ante diē iouis: q2 tunc petā in diē iouis: ⁊ aliud ſi ante kalēdas: q2 tūc nō petā in diē kalendarū ſm eum. Uel dic q̄rto ꝙ hic ſiue dicat prori. ſiue nō: vt idē ſit vtrobiqʒ vt de ꝓrimis intelligat. vt.ś.eo.cū qui. et per omnia ſic exponitur.ś.eo.qui ante.
m Sed habere pōt. ſecꝰ ſi nō poſſet. vt.ś.e.l.multum.
n Sempronianum. pleno iure. Accur.
o Non nouabit. q2 aliud in ſcđa ſtipulatiōe venit q̄ʒ in prima. ⁊ hoc ꝓbat hoc modo: q2 nec etiā ſi a teipſo ſtipuler poſtea eundē fundū detracto vſufructu fiet nouatio. et hoc merito: quia ⁊c̄.
p Fundum.ſ.tu vel alius promiſſor. Accur.
q Petā.i.petēdo fundū ꝯſequerer vſumfruc. vt.j.eo. iulianus.§.i.⁊.j.de ſolu.l.etiā. Sed oppo. contra ꝑdicta quaſi videar idem ſtipulari ſecundo quod primo: et ſic fiat nouatio. nam dominiū plenum totum eſt: ꝓprietas nuda et vſufructꝰ ſunt partes. videor ergo ſecundo ſtipulari partē eius qđ prius erā ſtipulatus totū. vnde cateꝛnus ſtatim fiet nouatio: qđ hic negat. ad qđ eſt.ś.de vſufruc.l.iiij.⁊.j.l.qui vſūfructū. ſed rñ. ficticie dici: q2 qua ratione ſoluto fundo peto adhuc fundū propter vſūfruc. qui deeſt: eadem optet dici fundū ſolutū non eſſe eū qui petitur: nec p̄mo ꝓmiſſū eū eſſe qui ſecundo ꝓmittitur. vere tamen idem eſt. et adde qđ no.j.l.qui vſūfructū.in fi.Ac.
r Fundū. pleno iure.
ſ Liberabit. q̄a due lucratiue cauſe ⁊c̄. vt.ś.ti.i.l.omes debitores ⁊ facit.j.de ſolu.l.quotiens.
t Si hominē. certū puta ſtichū.
v Promiſerit. ſcʒ nouādi animo: alˀs nulli q̄ſtiōi locus cēt ſm.R. alij non nouandi animo dicunt.
x Et is. ſtichꝰ.
y Pēdēte. alˀs pendente: alˀs exiſtente.
z Cōfeſtim. nō expectādo euentū ꝯditiōis. Sʒ videtur ticij morā purgatā ꝓpter ꝓmiſſionē ſeij: ⁊ ſic interitu rei liberatur ticius. vt.j.de ſolu.l.q̄ decē.§.cū michi ſtichū.in fi. ⁊.j.de noua. quotiens. ibi vñ marcellus ⁊c̄. Sol. ibi/ſcʒ in.l.quotiēs. ſecūdus nole primi ꝓmiſit quaſi fideiubēdo ꝓ eo. hic pro ſe ipſo non ꝓ ticio. Alij ꝙ hic fuit in mora ticius poſt ꝓmiſſionē ſeij: ibi ante fuerat. et ſic poterat eſſe purgata: ſed hec nō videt bona ſolutio. cū eñ ticius ſub ꝯtraria conditione tenebat. vt.ś.ſi cer.pet.l.pecuniam. ante cōditionē non poteſt conſtitui in mora. vt.ś.eo.l.cū filiꝰ.§.fi. niſi dicas ꝙ fuerat in mora poſtea occidēdo: ſʒ tūc male diceret poſt morā deceſſit: imo ꝓpter morā. ſed euades dicēdo ꝙ p̄mo letalit eū vulnerauit ⁊ ſic fuit ī mora: ⁊ poſtea deceſſit. Tertij ꝙ h̄ ſeiꝰ ñ ꝓmiſit aīo nouādi: ibi ſic. Quarti vt.R. ꝙ h̄ fuit actū ꝙ ꝓpt ꝓmiſſionē ſeij etiā aīo nouādi factā non purgaret mora ticij: ibi nō fuit actū. Itē op. q2 pendēte conditione petitio eſt nulla. vt.ś.ſi cer.peta.l.pecuniam. ergo nulla mora. vt.j.eo.ſi pupillus. Rñ. illud quādo ipſe idē promiſit. et ſic loquitur.j.de ſolu.l.q̄ decem.§.cū michi.in prin.§.⁊ de noua.l.ſi rem.abiet ſi prius.⁊c̄.et.l.ſi ſtichum.in p̄n. hic alius et nō pro debitore.

ſeius exiſtēte cōditione michi obligatur[a]. At ſi ticio acceptū feciſſem: ſeius exiſtēte cōditione obligari[b] pōt. Jdcirco hec tam varie[c]: q hoie mortuo[d] deſinit eſſe res in quā ſeius obligaret: acceptilatiōe autem interpoſita[e] ſupereſt homo quē ſeius promiſerat.

Effectus obligationis conditionalis tranſit ad heredes. hoc dicit Bar. Idem.

Si quis: ſi ticius conſul factus erit/decem dare ſpopōderit: q̄uis pendēte cōditione promiſſor moriat: relinquit[f] heredem obligatum.

Si ſcda ſtipulatio continet plus q̄ prima: preſumit nouatio. ſecus ſi minus niſi actū ſit expreſſe. Bar. Paulus.

Qui vſūfructū[g] fundi ſtipulat deinde fundū[h]: ſimilis eſt ei qui partē fundi ſtipulatur: deinde fundū totum: q2 fundus dari nō intelligitur ſi vſufructus[i] detrahit. Econtrario qui fundū ſtipulat⁹ eſt/ deinde vſūfructuz: ſimilis eſt ei qui totū ſtipulatur deinde[k] partē. Sed qui actū[l] ſtipulat deinde iter: poſteriore ſtipulatione nichil agit[m]: ſicut qui decem: deinde[n] quinq ſtipulat nichil agit[o]. Jtez ſi quis vſum fructum: deinde vſum ſtipulatus fuerit/ nichil agit: niſi i omnibus nouandi aio hoc facere ſpecialiter expreſſerit[p]. tūc em̄ priore obligatiōe expirante[q]: ex ſecunda introducitur petitio[r]: et tam iter q̄ vſus necnō quinq exigi poſſunt.

In eſtimatiōe que venit iudicis officio: inſpicitur tēpus more. Bar. Idem.

Quotiens in diez vel ſub conditione oleum quis ſtipulatur: eius[ſ] eſtimationez eo tempore ſpectari oportet/ quo dies obligationis venit[t] tunc em̄ ab eo peti poteſt[v]: alioquin[x] rei captio[y] erit[z]. Idez.

Idem erit ⁊ ſi capue certum olei pondus dari quis ſtipulatus ſit: nā eius tēporis fit eſtimatio cū[a] peti poteſt. peti aūt poteſt cū primuz in locum peruenIri potuerit.

Non valet ſtipulatio p quā aufertur libera teſtandi volūtas. h. d. Bar. Iulianus.

Stipulatio hoc mō concepta: ſi heredē me non feceris tm̄ dare ſpondes: inutilis eſt: quia cōtra bonos mores[b] eſt hec ſtipulatio.

Seruus acquirit inuito domino. Bar. Idem.

Seruus vetāte domino ſi pecuniam ab aliquo ſtipulatus ſit: nichilominus obligat domino promiſſorez.

Stipulatio ſemel commiſſa iterum non committitur: et ad veritatem diſiunctiue ſufficit alterum eſſe verum. hoc dicit Bar. Affricanus.

Uel dic q hic poſtea in mora cepit eſſe letaliter vulnerādo: vt modo dixi: ibi in cōtrarijs ante fuerat in mora. Uel dic etiam ſi ante ſecūdam promiſſionem fuit in mora refert per interpellationē vt ibi: an quia occidit vt hic.

a Obligat. cū res nō ſubſiſtit. vt. J. de noua. l. quotiēs. ⁊. reſpon.

b Obligari poteſt. ſtichovivo cōditione exiſtente.

c Uarie. cum vtroq caſu exiſtēte cōditione nō inuenit quid nouet.

d Homie mortuo. pendēte conditione.

e Interpoſita. vt in caſu ſcdo. ac.

Si quis. reliquit. idē ecōtra in ſtipulatore. vt inſti. eo. §. ex cōditione.

Qui vſūfructum. q̄ partē dominij obtiet.

h Fundū. pleno iure. accur.

i Uſufructus. ab eodē. ſecus ſi a fideiuſſore. vt. J. de fideiuſſo. l. ſi a reo. §. ſi reo. vbi valet ſecūda: que hic nō valet.

k Deinde. et ideo inutilis ē hec ſtipulatio: ⁊ hoc p ſimilis oſtēdit.

l Sed q̄d actū. aduerſari videtur dictio ſz/ quaſi aliud ſit in ſuperiori bus q̄ in ſequētibus ſtipulationibus. nā impoſſibile eſt q iter ſit ps actus: ſed vſufru. bene eſt pars fundi: ſed tm̄ idē eſt in vtroq caſu ſm. h. ⁊ ſic aduerſat ad factū non ad ius. vl' dic aduerſatur ad primū caſum: qn̄ primo partē poſtea totū: q2 ibi valet ſecūda: niſi in ea parte q̄ venerat in prima. hic aūt qn̄ primo totū nichil valet ſcda: cū totū venerat in prima. ⁊ ſemper itellige quo ad vtilitatē ſtipulātis. vt no. ſ. e. l. q̄ bis.

m Nichil agit. ſec⁹ ecōtra ſi primo iter poſtea actū: q2 ſecūda valet. vt. J. de noua. ſi pupillus. §. fi. Jtez hoc quo ad vtilitatem. diuerſe tamen ſunt ſeruitutes. vt. ſ. ſi ſer. ven. l. loci. §. finali.

n Deinde quinq. de eiſdem decem.

o Nichil agit. quo ad vtilitatem. vere tñ tenetur ex vtraq. et idez in ſuperiori de fundo. vt. ſ. e. l. qui bis. Ac.

p Expſſerit. nō ergo fit nouatio ſi primo totū poſtea partē ſtipulor. vt. ſ. e. l. cū qui. §. pe. ⁊ hic ⁊. J. de nouatio. l. ſi pupill⁹. §. fi. niſi expreſſe dicat vt fiat vt hic: ⁊plene dixi in. d. l. ſi pupillus. §. fi. q̄d hodie eſt generale. vt. C. de noua. l. fi. Jtem facit. ſ. de excep. rei iudi. ſi cū ar. §. ij. ⁊ de vſufru. lega. ſi alij. in p̄n. ⁊ de vſu ⁊ habi. per ſeruū. §. i.

q Expirante. i. deficiēte. accur.

r Petitio. diſtigue. q2 fūdi interpretatiue vſufru. pars ē. v. pars. r. vere: vſus ps vſufru. ⁊ iter ps act⁹ nec vere nec interpretatiue. vñ primis caſib⁹ fit nouatio ſm has leges. Jn alio vel ſimilibus non: niſi agat. vel dic q nō fit nouatio: vt ſtatim dixi. accur.

Quotiens. ei⁹ ſcz olei. Ac.

t Uenit. vt. ſ. ſi cer. pe. l. vinuz. et. J. de vbo. ſigni. l. cedere. ⁊. ſ. de tritica. l. ſi res. ⁊ de re iudi. l. ſi kalē. ⁊ de ac. emp. ratio. §. fi. ſed. ſ. māda. l. hominē. §. vbi tēpus quo agitur: ſed ibi nō erat dies appoſitus. Jtē. ſ. n. i. cū q̄s. J. ſol. ibi acceperat fideiuſſorez poſt diē ſolutiōis: vel ibi in fideiuſſore: hic in reo. vel dic vt ibi.

v Peti pōt. cū effectu.

x Alioquin. i. ſi aliud tempus inſpicitur.

y Captio. id eſt damnum.

z Erit. id eſt eſſe poſſet.

Idem erit. cum. al's quo. ⁊ facit. J. e. interdū. et. l. continuus. §. cū ita. ⁊ cōcordantie ſuperioris legis.

Stipulatio. cōtra bonos mores. ⁊ ideo in pena non teneris. vt. ſ. n. i. l. nō ſolū. ⁊. ſ. ad. l. fal. q̄d de bonis. §. i. et. C. de tranſact. l. cum donationis. ⁊. ſ. e. l. generaliter. ⁊. C. de pac. l. fi. ⁊. C. de inuti. ſtip. l. ex eo. ⁊. J. e. ſi homo. et. ſ. de pac. iuriſgentiū. §. marcellus.

Seruus vetāte. pmiſſorē. vt ⁊. ſ. de acq. re. do. l. etiā

inutis. ⁊ ẞ. de iure do. l. quēadmodū. ſed nō retinet intitus. vt. ẞ. de doſ. l. hoc iure. §. nō poteſt. ⁊ facit. ẞ. de pecu. l. ſi quis ſeruum. §. etiam.

a Si ita qs ſtipulet. fuerit. ſupple ꝓmitt; michi decē.

b ¶ Nō pōt. poſtq̄ ſemel cōmiſſa eſt. ⁊ eſt ſic. J. iudi. ſol. l. cū q̄rebat.

n ¶ Spondeo. hoc ſi incontinenti ſm Jo.

o ¶ Valet. ſcʒ ſtipulatio.

p ¶ Appellatione. veluti ſic ſi dicā: hūc equū in pñtia cōſtitutū ꝓmittis: ⁊ ſit bos. vel ita / ꝓmittis michi ticiuʒ

Si ita quis ſtipuletur: ſi ue nauis ex aſia venerit: ſiue ticius cōſul factus fuerit[a]: vtra prius cōditio extitiſſet ſtipulatio cōmittet: et amplius cōmitti nō pōt[b]. ſʒ enim cū ex duabus diſiūctiuis conditiōibus altera defecerit[c]: neceſſe eſt vt ea q̄ extiterit huiuſmodi ſtipulationeʒ cōmittat[d].

¶ Poteſt fieri ſtipulatio ſub conditione vt exiſtente conditione retro a die interpoſite ſtipulatiōis annua pecunia debeatur. Bar. Idem.

Huiuſmodi ſtipulatio interpoſita eſt: ſi tici⁹ cōſul fact⁹ fuerit tūc ex hac die[e] in annos ſingulos dena dare ſpōdes: poſt trienniuʒ cōditio extitit: an huius temporis[f] nomine agi poſſit non immerito dubitabatur. Reſpōdeo eam ſtipulationē vtilē eſſe: ita vt in ea eorū quoq₃[g] annorum qui ante impletā[h] conditionem interceſſerint p̄ſtatio exigatur: ſed preſtatio in id tēpus[i] collata[k] intelligat: vt ſententia eius talis ſit tunc cuʒ ticius conſul factus fuerit in annos ſingulos etiam preteriti tēporis habita ratione dena preſtētur[l].

¶ Verba ſuperuacua item diſſonantia in mente ſtipulationem non viciant. B. Vlpia.

Que extrinſec⁹ et nichil ad preſentē actum pertinētia adieceris ſtipulationi: pro ſuperuacuis[m] habebunt nec viciabunt obligationē: veluti ſi dicas: arma virūq₃ cano ſpondeo[n] / nichilominus valet[o]. ¶ Sed ⁊ ſi in rei que promittitur aut perſone appellatione[p] variet[q]: non obeſſe placet[r]. nam ſtipulanti denarios[ſ] eiuſdē quātitatis aureos ſpōdendo obligaberis: ſed et ſeruo ſtipulāti lucio domino ſuo: ſi ticio qui idem ſit[t] daturum te ſpondeas: obligaberis.

¶ Quod ego per me nō poſſum neq₃ ab alio ſtipulari fieri poſſum de re ad me pertinente. Bar. Paulus.

Si minor viginti annis a debitore[v] ſuo ſtipuletur ſeruum manumiſſurū / non eſt executio[x] ſtipulationis danda. ſed et ſi ipſe viginti annorum[y] erit: non impedietur manumiſſio: quia de minore lex[z] loquitur.

¶ Stipulatio pretoria nō viciatur licet non contineat factuʒ promiſſoris. Paulus.

Illa ſtipulatio rem ſaluam fore[a] promittis: valet. Iulianus.

¶ Impersonalitas circa verbum executoriū obligationis ſtipulationem non viciat. B.

¶ Cū qui decē dari[b] ſibi curari ſtipulatus ſit: nō poſſe[c] decem petere: q̄m poſſit ꝓmiſſor reum locupletē dando liberari labeo ait. Idemq₃ ⁊ marcellus libro. vj. dig. refert.

¶ Obligatio dandi quando mea non totaliter intereſt ad intereſſe ꝯmittit. b. Paulus.

et. ẞ. de arbi. l. ſi duo. §. fi. niſi ſepe fiat cōtra. vt. J. e. ſi ſic ſtipulatus. penul. charta. et ar. J. rē pu. ſal. fo. nō quaſi. §. ſi quis curator. ⁊ J. rē ra. ha. l. ſi ꝓcurator. que ſunt cōtra. ſed ibi ītereſt. Itē ſecus ſi copulatiue. vt. J. e. ſi qs ita ſtipulatus. ⁊ ẞ. de condi. inſti. ſi heredi. ⁊ ẞ de here. inſti. l. lucius.

c ¶ Altera defecerit. vt q₂ ticius mortuus eſt: q̄ vltra conſul eſſe nō poteſt.

d ¶ Cōmittat. i. faciat vt cōmittatur. ſi vtraq₃ ergo vel altera exiſtit cōmittitur: ſi nulla / nō cōmittitur.

e Huiuſmodi. ex hac die. p̄ſenti.

f ¶ huius tēporis. medij.

g ¶ Quoq₃. non ſoluʒ futurorum.

h ¶ Qui añ impletā. ſed poſt ſtipulationem interpoſitam.

i ¶ In id tēpus. conſulatus.

k ¶ Collata. id eſt dilata.

l ¶ preſent. vt J. e. ſi ſtipulat⁹ fuero. §. griſogonus. ⁊ facit. C. de teſta. l. prepoſteri. ẞ. et inſti. de iuti. ſtipu. §. iteʒ ſi qs. ſed ẞ. ẞ. de vſuris. l. cuʒ quidā. ſo. vt ibi. ⁊ ideo nō valet ſtipulatio preteriti tēporis: q₂ curſus vſurarū eſt odioſus. hic aūt valet: q₂ actus ſtipulatoris nō eſt odioſus. qđ non placet. vt. ẞ. ſi cer. pe. l. lecta. in fi. Dic ergo ꝙ ſi ille minores ⁊ nūc maiores ſoluerentur: excederet modus legitimarū vſurarū. vnde ne qua fraus fiat inhibetur ibi: q̄ ratio hic ceſſat.

Vſurarum curſus odioſus ē.

m Que extrinſecus. ꝓ ſuperuacuis. vt. C. de teſta. l. teſtamentum. ⁊ J. de re. iur. l. nō ſolent. et. C. de nouā. l. fi.

hoiem iſtuʒ: ⁊ appellat ſtichus: lʒ ſit in appellatiōe variatū: ſi tñ de re cōſtat / valet ſtipulatio. vel veri⁹ ſtatim ponit exēpluʒ de vtroq₃.

q ¶ Variet. intellectu aūt cōſonet.

r ¶ placet. cū de corpore conſtet.

ſ ¶ Denarios. ſ quib⁹ ſit eo. et aurū. vel argētū tm̄. nā pōt eſſe ꝙ erāt denarij tm̄ aurei q̄ frequētabant in regione illa ⁊ ipſe ꝓmiſit alios denarios aureos eiuſdē q̄titatis: et ſic duobus modis, legit. vt. ẞ. de auro ⁊ ar. le. l. i. in fine.

t ¶ Idem ſit. i. q̄ lucius vocatur.

v Si minor. a debitore. qui ſeruū debebat.

x ¶ Nō eſt executio. qđ cū ipe facere non pōt: nec ab alio ſtipulari fieri pōt. nā nec vendi tio eo pacto ab eo facta valet. vt. ẞ. de ſer. expor. ſi minor.

y ¶ Viginti annorū. al's eſt maior ⁊ al's non: vt q₂ tetigit vltimā diē viceſimi anni. vt. ẞ. de manu. l. i. ⁊c.

z ¶ Lex. ꝓhibēs minorē. xx. an. manumittere. nō aūt de maiore.

a Illa ſtipulatio. fore. ẞ videbat q₂ nō continet expreſſe factū promittētis. vt ⁊ in illa furē non eſſe: ⁊ dic ſiue tutor eſt qui a cōtutore ſtipulatur: ſiue ipe minor vt inſtitu. de inuti. ſtipu. §. alteri.

b ¶ Dari. i. ꝓmittis te curaturū ꝙ ticius dabit. ſiue eñ ſit ibi curari bñ eſt: ſiue nō / itelligit. vt. ẞ. ſi cer. pe. l. fi. §. fi. et facit. J. e. ſi ita ſtipulatus fuero. §. poſſum.

c ¶ Nō poſſe. ẞ. de le. i. l. ſi heres iuſſus. ẞ. ſol. aliud eſt

iubere facere. aliud iubere curare vt fiat. ſic et aliud eſt
S pmittere facere: aliud promittere curare vt fiat.
I penam. puta centum. Accur.
b ¶ Et vtilis. quia pena certa ibi appoſita eſt. accur.
c ¶ Spondes. nec penam fui ſtipulatus.
d ¶ Incerta eſt.

de inuti. ſtipu. §. furioſus. ibi: ſed qd diximus τ C. τ. ӡ. l. i. in prin. τ. ĭ. de regu. iur. l. in negocijs.
C Um quid. quid ſi vtrūq3: dic vt inſti. eo. §. finali. et facit. ĭ. eo. continuus. §. fi.
t ¶ Non erit. promittis penam.

q2 cōtinet factū. i. traditionē nō vt det. ſ. dñiu3: vnde aliena pecunia cō ceſſa liberat q pro miſit ſe crediturū. ſecus ſi ſe daturū vel mutuaturum ſpōdet. vt. ĭ. e. vbi in fi. τ. ӡ. ſi cer. pe. l. i. Ad qd factum agit actione ex ſti pulatu: ſed ad in tereſſe cōdi. cer. vt no. ӡ. ſi cer. peta. l. certi cōdi. in prin.
e ¶ Quia id venit. ſic appareret in tereſſe incertu3. et ſic actiōe ex ſtipu. peti. ſed i pino rī. agit cōdi. certi. ſ3 dic incertū inſpe cto pn. vt mō dixi.
f ¶ Intereſt. ſi er go nō intereſt non pōt agi. vt. ĭ. e. ſi qſ ſtip. §. fi. ſed quid pōt intereſſe cum ſtati pōt repetere. Rñ. tenebat ſub pena alij. τ facit. ӡ de re iudi. ſi quis ab alio. §. fi.
S I hō. ſi. i. q2: vel proprie.

S I penā[a] ſtipulatus fuero ſi pecuniā michi nō crediſſes: certa eſt et vtilis[b] ſtipulatio. Q2 ſi ita ſtipulat[9] fuero: pecuniā te michi crediturū ſpōdes[c]: incerta[d] eſt ſtipulatio: quia id venit[e] in ſtipulationem quod mea intereſt[f].

¶ Pena adiecta precedenti diſpoſitioni impoſſibili nō poteſt committi. Bar. U lpian[9].

S I homo[g] mortu[9h] ſiſti nō pōt: nec pena rei[i] impoſſibilis cōmittet: queadmodū[k] ſi quis ſtichū mortuū dari ſibi ſtipulatus: τ ſi datus nō eſſet pena3 ſtipularetur[l].

¶ Infans ſtipulari non poteſt. hoc dicit Bar. I dem.

M Ulier[m] que dotē dederat populari meo glabeoni Iſidoro[n] / fecerat eū[o] pmittere dotē ſi in matrimonio deceſſiſſet[p] infanti: τ deceſſerat[q] cōſtante matrimonio: placebat ex ſtipulatu actionē nō eſſe: quoniā qui fari non poterat ſtipulari non poteſt[r].

¶ Hic ponitur forma contractus qualiter pena debeat apponi facto vel nō facto. et hoc ſit p ſummario. Bar. I dem.

C Um quid[s] vt fiat ſtipulamur penam / ſic recte concipiemus: ſi ita factum nō erit[t]: cum quid ne fiat[v] ſic / ſi aduerſus id factum ſit.

¶ Stipulatiōes ſeruitutum nullatenus diuidunt. ſtipulatio factorū partis preſtatione nō implet: ſed poſt moram ſuccedit obligatio ad itereſſe: qd diuiditur τ in petitionem deducitur. hoc dicit. I dem.

S Tipulatiōes non diuidunt earū rerū q diuiſionē nō recipiūt: veluti vie: itineris: actus: aqductꝰ: ceterarūq3 ſeruitutū[x]. Idē puto et ſi qs faciēdū aliqd ſtipulatꝰ ſit: vt puta fundū tradi vel foſſa3 fodi: vel iſulā fabricari: vl' operas[y]: vel qd his ſile. horū em[z] diuiſio corrūpit ſtipulatione3. Celſus tñ lib. xxxviij. dige. refert Tuberonē exiſtiaſſe: vbi qd fieri ſtipulemur: τ ſi nō fuerit factū[a] pecuniā dari oportere[b]

v ¶ Fiat. ſ. ſtipulemur.
S Tipulatiōnes. ſeruitutū. preter vſufruc. qui recipit diuiſionē. vt. ӡ. ad. l. fal. l. i. §. ſi vſufruc. et. l. ſi is qui quadringenta. §. qda3. ſed inter heredes pmiſſoris non recipit diuiſione3 ſm quoſda3: ſicut nec alie ſuitutes. qualiter autē ſtipulatio vie aut itineris vel cōſimiliū non diuidantur pala3 eſt: q2 ſi vnus dño rum fundi cōis ſtipulet viā ipi fundo: nō valet ſtipulatio: vel pmittat alij fundo. Sed et ſi qs ſtipulet via3 fundo ſuo: τ poſtea partē eius alienet: huiuſmodi diuiſio corrūpit ſtipulationē. vt. ӡ. de ſer. l. p parte. Itē mortuo pmiſſore vel ſtipulatore ſolida a qlibet via petit. vt. ӡ. e. l. ij. τ de ſerui. l. vie. ſed

h ¶ Mortuus. tpe pmiſſionis. ſed qd ſi tūc nō deceſſit ſed poſt: videt diſtingui an in iudicio pmiſiſſi eū ſiſti: et tunc liberat pmiſſor. ar. ӡ. ſi qs cautio. l. ij. in prin. an in cōtractu / τ tūc nō: licet ante morā decedat. S3 verius eſt vt hic etiam non committatur. ſm Io.
i ¶ Nec pena rei. i. pmiſſiōis impoſſibilis. τ facit. ӡ. q ſatiſda. cog. ſi deceſſerit. τ ſi quis cautio. ſi eu3. §. i. τ. ĭ. de re. iur. l. impoſſibiliū. τ. ӡ. e. l. impoſſibilis. τ. ĭ. que ſen. ſine ap. l. pe. τ fi. τ. ӡ. n. i. l. i. §. ſi is cui. Itē eſt cōtra. ӡ. e. ſtipulatio iſta. §. alteri. ſed hic ideo nō ꝯfirmat adiectiōe pene: q2 ipoſſibilis. ibi nichil ipoſſibile vel turpe inuenit.
k ¶ Queadmodū. de faciēdo ad dādū facit ꝯparationē.
l ¶ Stipularetur. hic em̄ et pena non cōmittitur: cū ſtipulatio ſit impoſſibilis niſi iam erat in mora. vt. ĭ. eo. inter ſtipulantem. §. pe. Accur.
M Ulier. que nubebat. vel dic alia que dabat pro ea.
n ¶ Iſidoro. trinomius erat hic vir.
o ¶ Eū. maritū. p ¶ Deceſſiſſet. mulier q nubebat.
q ¶ Deceſſerat. vxor predicta.
r ¶ Non pōt. niſi ſtipulet rem ſal. fore. vt. ĭ. rem pu. ſal. fore. ſi nuū. quocūq3 modo poſſit balbutire. remanet ergo mulieri ſua actio. vt. ӡ. ſi cer. pet. l. certi. §. qm̄. τ facit inſti.

hoc nō eſt facile aſſignare in alijs ſtipulatiōibus que hic ſubijciunt vt in indiuiduis: vt ſi quis faciendū aliqd ſtipulet: puta domū edificari. Idē dices τ vt ſi vnus dñoꝝ fundi cōis ſtipulet ibi in loco cōi domu3 edificari: inanis ſit ſtipulatio. τ ſi dñs loci. ſ. totus ſtipulet ibi domū edificari: τ poſtea partē alienet: diuiſio corrūpit ſtipulationē l3 his duobꝰ videat arg. ӡ. ĭ. eo. l. cōtinuus. in fi. l. Uel ſtipulatio hmōi nō diuidit: q2 aū perfectū opus nō pōt dici pmiſſor in aliqua pte multiplicatiua. i. quota ad ſimilitudinē dupli / tripli / qd ſic multiplicat liberatꝰ: vt puta tertia vel quarta. hoc in facto indiuiduo. ſecus in diuiduo vel in dando. vt. ӡ. e. l. iiij. §. cato. Uel dic q non diuiditur inter promiſſoris heredes: ſed inter heredes ſtipulatoris qd in facto cōſiſtit recipit diuiſione3: ſicut diximus in vſufruc. τ dicit. ӡ. e. l. ij. et. l. eadem. §. cato. et. l. in ſtipul.
y ¶ Uel opas. ӡ. e. l. in ſtipulatiōibꝰ. §. operū. ӡ. ſo. τ ibi τ facit. ĭ. de vbo. ſig. l. v. §. opere. τ. l. edificia. §. perfeciſſe.
z ¶ Horu3 em̄. i. ſi aliqd ex pdictis p parte ſtipuler: vel inter heredes meos diuidit ſi pro parte petere velint.
a ¶ Si nō fuerit factū. qd in ſtipulatiōe cōuenerat.
b ¶ Dari oportere. i. intereſſe. nam ex omni ſtipulatione facti tacite intereſſe ſtipulari videor niſi fiat. vt. ӡ. de

re iudi.ſi quis ab.§.fi.ſm Azo.et hic in fine huius.§.
a ¶ Dici.in ſuperiori caſu de fouea vel inſula.
b ¶ Iuxta eſtimationem.i.eſtimato facto.
c ¶ Facti.ſ.noui operis.
d ¶ Petitionē.ſcȝ pro parte in oībus obligatiōibus faciēdi.vt.d.l.ſi q̄s ab.§.finali.
e ¶ Opus.qđ ei locauerat.vt.j.pa ter:nō tñ eſt in ſtipulatiōe opꝰ fieri.
f ¶ Diem.nunc reſpondet.
g ¶ Promiſſionis.quāti id opus eſt.
h ¶ Cedere.cuȝ effectu.vt.ſ.eo.l.eū qui kalendis.vel dic nullo modo.tota enim obligatio in diē et ſub conditione eſt.vt ſ.eo.in illa.
i ¶ Locatuȝ eſt opus.⁊ ſtipulatio facta.
k ¶ Ante kalendas.ſ.finitas:qꝛ ita accipiebaꝭ int eos añ kalendas vt.ſ.e.eū qui.§.q̄ ita ſtipulaꝭ añ kalēdas.ſm vnā expoſitionē.Et not.ꝙ talis eſt ratio:ideo nō cedit dies qꝛ cōueniri nō poteſt.ſed melior eſſet ecōtra.vel dic ꝙ hic ꝓmiſſū fuit opꝰ fieri añ kalēdas:⁊ ſic añ kalēdas agi nō pōt.neqꝫ ergo ⁊ tunc quādo opus fieri non eſt in ſtipulatione.vt.ſ.
l ¶ Stipulatus ſit.non ſtatuto tempore.
m ¶ Inſulā fieri.ſ.ſtipulatus ſit aliq̄s ⁊c̄.et ſubaudi nō eſt expectandum ⁊c̄.
n ¶ Poſſit.ſ.eo.ſi ſtipulatus eſſem abs te.cōtra.ſo.ibi domū fieri vel fulciri quod ſine pena ſtipulatus eſt.hic cū pena.⁊ pōt hoc intelligi ex ſuperiori lr̄a huiꝰ.§.ad qđ eſt.j.eo.cū ſtipulatus eſſeȝ a ꝓculo.vel dic hic agi nō ad id qđ intereſt domū nō eſſe factā:ſed ad id qđ intereſt nō eſſe inceptā ſm Jo.ar.j.eo.ꝯtinuꝰ.§.itē q̄.vel expone qđ ibi dicit edificari poſſit.i.inchoari ad edificandū.vel ibi ante tēpus nō fuit in mora:hic ſic.vel vtrobiqꝫ ſit pena:ſed hic ad factū ſtatim poſt morā:ibi ad penā agiꝭ demū die preterita.Itē qđ dixi fulciri in ſuperiori proximo rñ.nō aperit qñ cōmittatꝭ:⁊ ideo dic cōmitti qñ tp̄s preterijt quo fieri potuerit.vt.j.l.extiſſimo.§.ex hac.q̄ eſt ꝫ.vel ſi velis hic dicere idē eſſe in fulciri qđ inſulaȝ fieri.ſolue ꝙ hic fuit appoſitū tp̄s:ibi nō.qđ nō placet.vel hic pena ibi nō.vel dic agi hic ad id qđ intereſt domū nō eſſe inchoatam fulciri ſm Jo.vel ibi ante tēpus quo fieri potuit nō fuit in mora.hic ſic.
o ¶ Ceperit.ſm quoſdā hic non pōt mora purgari.ſed

Ideoqꝫ etiā in hoc genere diuidi ſtipulationē/ſm que Celſus ait poſſe dici[a] iuxta[b] eſtimationem facti[c] dandam eſſe petitionem[d].

¶ *Penalis ſtipulatio adiecta obligatiōi facti cū adiectione diei:demū cōmittiꝭ adueniente die:alꝭ cum ceperit eſſe in mora inchoandi ad particulare intereſſe cōmittitur.Bar.*

¶ Si q̄s ita ſtipulatꝰ ſit/ſi ante kalendas martias primas opus[e] perfectum nō erit:tunc quāti id opꝰ erit tātā pecuniā dari:diem[f] ꝓmiſſionis[g] cedere[h] nō ex quo locatū[i] eſt opꝰ:ſed poſt kalendas martias:qꝛ nec conueniri ante kalendas[k] martias reus ꝓmittēdi poterat. ¶ Plane ſi inſulaȝ fulciri quis ſtipulatꝰ ſit[l]:nō eſt expectandū vt inſula ruat:vt ſic deinde agi poſſit. Nec ſi inſulam fieri[m]:vt tātū tēporis preter eat:quāto inſula fabricari poſſit[n].ſed vbi iam ceperit[o] mora faciēde inſule fieri[p]:tunc agaꝭ dieſqꝫ obligatiōi cedit.

¶ *Stipulatio pura ſm verba quādoqꝫ ex natura rei recipit dilationem.Bar.* Paulus.

Interduȝ pura[q] ſtipulatio ex re[r] ipſa dilationē capit:veluti ſi id qđ in vtero[s] ſit:aut fructꝰ[t] futuros:aut domum edificari[v] ſtipulatus ſit.tunc eñ incipit[x] actio:cum ea per rerū naturam preſtari poteſt[y].Sic qui chartagine dari ſtipulatur cuȝ rome ſit:tacite tēpus cōplecti videtur[z]/quo ꝯueniri chartagineȝ pōt. Iteȝ ſi opas[a] a liberto q̄s ſtipulatꝰ ſit:nō ante dies caruȝ cedit q̄ȝ indicte fuerint:nec ſint ꝓſtite.

¶ Si ſeruus hereditarius ſtipulatus ſit:nullā[b] vim habitura eſt ſtipulatio/niſi adita hereditas ſit:quaſi conditioneȝ[c] habeat. Idem eſt et in ſeruo eius qui apud hoſtes eſt.

¶ *Licitū ē morā purgare.b.*

¶ Stichi ꝓmiſſor pꝰ morā[d] offerēdo purgat morā[e].certe[f] doli mali exceptio nocebit ei[g]

falſuȝ vꝭ.vt.j.e.cōtinuus.§.itē qui inſulā.⁊.l.ſi inſulam.
p ¶ Fieri.vt iam certū ſit fieri ante diē nō poſſe:qđ poſt interpellationē maxime intelligitur.azo.⁊ ſm hoc dies fuit appoſitus.vel dic ꝙ non fuit.Et quādo dicatur fieri mora.dic vt.j.eo.cōtinuus.§.item qui inſulam.
q Interduȝ pura.quo aduerbia tñ.vt.ſ.de cōdi.⁊ demon.l.i.in fi.ſic ecōtra conditiōalis pro pura.vt.j.de noua.ſi pupillus.§.qui ſub conditione.
r ¶ Ex re.nō ex die:vel ſub conditione.
s ¶ In vtero.arethuſe.
t ¶ Aut fructus.fundi ſēproniani.
v ¶ Edificari.certo loco.alꝭ nō valeret.vt.ſ.de eo qđ cer.loco.l.non vtiqꝫ.§.ſi q̄s.in fi.
x ¶ Incipit.cuȝ effectu.ſ.
y ¶ Preſtari pōt.vel per eū factum quominus poſſit.
z ¶ Cōplecti videt.arbitrio iudicis ſtatuendū.vt.j.e.ti.cōtinuus.§.cū ita.Ad hoc.j.e.inter ſtip.§.ꝑ quo et illud.⁊ inſti.de ac.§.loco.
a ¶ Item ſi operas.ſcȝ incertas.aliud ſi certas vt artificiales.vt.ſ.de ope.lib.he opere.in fi.⁊.l.quotiens.⁊.l.cum patronus.
b ¶ Nullā.diſtinguendū eſt vbi ſeruus hereditarius ſtipulaꭍ iacēte hereditate.nā ſi ipſi hereditati ſtatim q̄rit ei.ſi heredi futuro ꝓprio nōie adiecto:nichil cuiq̄ȝ.ſi vero nō adiecto:tūc ſi fuerit adita acq̄rit.alꝭ nō.vt.j.de ſtipu.ſer.l.ſeruus hr̄ditariꝰ futuro.⁊.l.ſeruus hr̄ditariꝰ.ſimiliter vbi ſeruus ſtipulaꭍ nolatim dño capto ab hoſtibus.ſi eñ reuerteꭍ acquirit:ſi nō/minime.nā fingitur prima hora captiuitatis mortuus ſi apud hoſtes decedat.vt.j.de ſtip.ſer.ſi ſeruus cōis.§.ſeruus capto.accur.
c ¶ Conditionem.ſcȝ ſi adeatur hereditas.
d ¶ Morā.in cuius cōmiſſione multa ſunt neceſſaria vt no.ſ.de vſur.l.mora.⁊ fa.ſ.đ peri.⁊ ꝯmo.rei vē.l.illđ.
e ¶ Morā.niſi lis conteſtata ſit.vt.j.e.l.ſi inſulam.vel actoris interſit.vt.j.eo.l.ſi ita quis.§.ſeia.⁊ niſi eſſet pena appoſita.nāȝ tunc nō purgatur.vt.ſ.n.a.l.traiecticie:niſi circa iudicia.vt.ſ.ſi quis cautio.⁊ ſi poſt tres:⁊ arbitria.vt.ſ.de arbi.l.ſi cum dies in fi.⁊ facit.ſ.de conſti.pecu.l.ſed ſi alia.⁊.j.de ſol.l.ſi debitor.et.ſ.de migrando.l.i.in princi.⁊.j.eo.ſi ſeruum.§.ſequitur.
f ¶ Certe.de ſpecie ad quātitatem tranſit.
g ¶ Nocebit ei.petenti poſtea.

qui pecuniam oblatā accipere noluit[a].

❡ Quādo in obligatione venit qđ non eſt variabile ex natura rei vel promiſſoris voluntate ſtipulatio continet certū: alſ incertū. h. d. Bar. Paul.

Stipulationū quedam certe ſunt/quedā incerte. certū eſt qđ ex ipſa pnūciatiōe[b] apparet[c] q̄d quale[d] quātūq̄[e] ſit: vt ecce aurei[f]. x. fundus tuſculanus: homo ſtich⁹: tritici[g] africi optimi modij centum: vini campani optimi amphore centum. Ulpian⁹.

Ubi autē non apparet q̄d quale quātūq̄ ſit i ſtipulatiōe: icertā[h] eſſe ſtipulationē dicendū eſt. ergo ſi quis fundū ſine ꝓpria appellatione[i]: vel hominē generaliter ſine ꝓprio noīe/aut vinū frumētū ve ſine q̄litate[k] dari ſibi ſtipulatur[l]: incertum[m] deducit in obligationē. Uſq̄adeo[n] vt ſi q̄s ita ſtipulat⁹ ſit/tritici africi boni modios centū: vini cāpani boni amphoras centū: icertū videatur ſtipulari: q2 bono melius inueniri pōt: quo[o] fit vt boni appellatio[p] non ſit certe rei ſignificatiua: cum id qđ bono melius ſit ipm̄ q3 bonū ſit. At cū optimū quiſq̄ ſtipulaṫ id ſtipulari intelligiṫ: cuius bonitas principalē gradū bonitatis habet: que res efficit vt ea appellatio certe rei ſignificatiua ſit.

❡ Uſufructus eſt incertus ꝓpter varietatē pecunie ad quā quis tenetur. itē in vino meliori pōt ſolutio variari ex voluntate: ſed quādo nō pōt variari tunc eſt certum. h. d. Bar.

❡ Fundi certi ſi q̄s vſumfructū ſtipulat⁹ fuerit: incertū intelligiṫ in obligationē deduxiſſe[q]. hoc em̄ magꝭ iure vtimur.

❡ Sufficit rē eſſe certā etiam ꝑ relationē ad aliud. h. d. P.

❡ Illđ dubitationē recipit: ſi q̄s id quod ex ea ancilla natū erit: aut fructus q̄ in fundo tuſculano nati erunt/dari ſibi ſtipulatus ſit: an incertū ſtipulatus videaṫ: ſed ipſa natura manifeſtiſſimū eſt icertā eſſe hāc ſtipulationem. Sed qui vinū aut oleum vel triticum quod in horreo eſt ſtipulatur: certū ſtipulari intelligitur[r]. ❡ Qui vero a ticio ita ſtipulaṫ: qđ michi ſeius debet dare ſpondes: et qui ita ſtipulatur/ quod michi ex teſtamento debes dare ſpondes: incertū in obligationem deducit: licet ſeius certū debeat vel ex teſtamento certū debeaṫ: q̄uis[ſ] iſte ſpecies[t] vix[v] ſeparari poſſint ab ea quā

a ❡ Noluit. ſine iuſta cā. Azo. ſi poſtea ē amiſſa. vt. j. de ſolu. l. qui decē. in pn̄. et facit. ṡ. de excep. do. l. ſi opa. Ac.

b ❡ Stipulationū quedā. ex ipſa pnunciatione. intēdentis. i. ſtipulantis aliquid dari ſibi.

c ❡ Apparet. coram iudice.

d ❡ Quale. i. ſi ſpecies ſit: vl̄ etiā q̄litas vt optimū vt. j. l. pri. dices.

e ❡ Quātūq̄. q̄n quantitas.

f ❡ Aurei. q̄d. x. quātum. fundus q̄d. tuſculan⁹ q̄le. homo q̄d. ſtichus q̄le. ſec⁹ aūt ſi homo i genere. vt. j. l. proxi. in pn̄.

g ❡ Tritici africi optimi/q̄le. modij cētū/q̄tū. vini q̄d. cāpani q̄le. amphore centū q̄tū. hec em̄ omia ſunt certa. et facit. ṡ. ſi cer. pe. l. certum. ⁊ pro certꝭ certi ꝯdi. ꝓ icertis ex ſtipulatu agiṫ. vt inſti. eo. in pn̄.

Ubi aūt. icertā. icertū dicīṫ ⁊ qđ in obligatiōe vertiṫ: vt ſi deficit vnū de p̄dictꝭ ⁊ qđ natura ſui incertū eſt/vt factū eſt. W.

i ❡ Sine ꝓpria appellatiōe. h̄ nulla ē ſtipulatio. vt ṡ. de iur. do. l. cum poſt. §. gener. et. j. eo. ita. niſi vt. j. eo. q̄ ex plurib⁹. et facit. ṡ. de lega. i. l. ſi domus.

k ❡ Sine qualitate. cū q̄titate tamē expreſſa. Jo.

l ❡ Stipulaṫ. h̄ quodlibet dando liberatur. vt. ṡ. man. ſi fideiuſſorem.

m ❡ Incertum. vt ſi deficit vnum de predictis.

n ❡ Uſq̄adeo. ſ. dicitur incertum.

o ❡ Quo. id eſt propter quod. Accur.

p ❡ Appellatio. non ergo dabiṫ certi ꝯdictio ꝓ mutuo: niſi vbi optimū mutuat⁹ eſt q̄s. ſed r̄nderi pōt in mutuo cōſiderari bonitatē rei que daṫ: vt ſm̄ eā ſit mediocris vl̄ optima: ⁊ q̄ſi certū ſit in obligatione fiat redditio vel ſolutio. at vbi nō precedēte bonitate quā opteat nos expectare ſtipulor aliq̄d in pōdere numero vel mēſura: incerta erit ſtipulatio niſi exprimaṫ q̄litas: vt h̄ dicit. Quidā tñ dixerunt ꝙ vbi ſtipulor centū amphoras vini boni: detur ꝯdictio certi q̄ſi certū ſit i q̄titate: lꝫ nō in q̄litate, ſed certe illud nomē quāti referṫ ad ea que ſunt pōdere numero vel mēſura: ⁊ ad eadē referṫ aliud nomē q̄le. Illud autē nomē quid/ referṫ ad ſpecies quas oportet demonſtrare/⁊ etiā ad q̄litates. Idē dicebat in hoīe in genere promiſſo/q2 certū quid: licet quale icertū ꝙ cōpetat cōdictio certi: qđ n̄ placet. q2 ad ſpecies referṫ nomē quale. qđ eſt. ṡ. l. pri. Itē oppo. q2 et in auro eſt incertitudo q̄litatis: ſed tñ dicit ꝙ certū ſtipulor. vt. ṡ. l. pri. Solu. quidā dicūt aliter ibi accipiṫ certū. ſ. vbi eſt quid ⁊ q̄tū/lꝫ nō quale. h̄ autē ſtricti⁹: et ibi etiaꝫ quale exigiṫ certū. Uel aliṫ ibi intelligiṫ de his q̄ frequētantur. ⁊ ſic certꝭ etiā q̄ ad q̄le. vt. j. de regu. iur. l. ſemper. Accur.

p ❡ Appellatio. ſcꝫ optimi.

q ❡ Deduxiſſe. et ideo ex ſtipulatu cōpetit actio: ſꝫ certe imo certum. vt. ṡ. d vſufru. ea. re. que vſu conſu. l. trib⁹. circa pn̄. q̄ eſt ꝫ. So. h̄ ſpeciei puta fūdi fuit vſufruct⁹: ibi quātitatis. ſ. q̄ndecim miliū fuit vſufruc. vl̄ ibi reſpectu icerti oris. i. facti. vel vt ibi. Itē ⁊. ṡ. d triti. l. i. §. gn̄aliter. contra. Sol. ibi qđ ex preſenti debebaṫ fuit deductū in ſtipulatiōe. vel aliṫ incerta erat q̄tꝫ ad vtilitatē: q2 neſcim⁹ quantū duret. ⁊ ita dicitur hic. Ibi vero certa erat quantū ad rem. ⁊ ideo per triticariam petitur: immo contra non eſt quia triticaria bene competit ad incertum. Accur.

r ❡ Intelligiṫ. No. nō refert q̄d ex equipollētib⁹ dicaṫ. ſed obijcaṫ hic nō apparet q̄d quale vel quātū ſit in obligatiōe: ergo icerta eſt ſtipulatio. vt. ṡ. eo. in pn̄. R̄n. nō prima facie: ſed ex poſtfacto ex his verbis apparebit.

ſ ❡ Quāuis. correctiuum eſt ſm̄ Jo.

t ❡ Species. due predicte/⁊ quod ſeius debet: ⁊ qđ ex teſtamento michi debes ſm̄ Jo.

v ❡ Uix. quia nō poſſunt ſeparari: imo certa eſt ſm̄ Jo. licet bul. dixit ſtipulationem de eo quod michi ticius debet: vel ex teſtamento debes: incertam eſſe. Jo.

s ¶ ppoſuimus.ſ.§.proximo.
b ¶ Occurrit.michi in argumentū. vt ſit certa ſm Jo. occurrit etiā tertiū argu.ſ.de re iudi.l.ait pretor.§.i. ſed argu.cōtra.ſ.de vſuris.l.qđ in ſtipulatio.et .j.de iure fiſci.ita fidei.ꝛ ad.l.fal.l.penales.§.iulianus.in prin.§.

item vel tūc vel poſtea.vt vſucapiōe.cōſumptione.nam quocūqꝫ modo fiat eius nō intereſt ſm Jo.item ſic debet fieri vt auelli nō poſſit.vt.ſ.de le.i.l.nō q̄cunqꝫ.ij.rn.
SI ſtipulatus.perſonalis.vt non egrediatur perſonam meam vel mei heredis.

ppoſuimus[a] de vino vel oleo: vel tritico qđ in horreo repoſitū eſt.Et adhuc occurrit[b] ꝙ fideiuſſores certū videanꝫ promittere: ſi modo et is pro quo obliganꝫ certū debeat:cū alioquin[c] et ita interrogentur:id ſi de tua eſſe iubes.

¶ Obligatio fieri vel non fieri eſt incerta. Bar.

¶ Qui id qđ[d] in faciēdo / aut in nō faciendo cōſiſtit ſtipulatur:incertū ſtipulari videtur. Jn faciēdo veluti foſſam fodi domū edificari:vacuā poſſeſſionē tradi. Jn non faciendo: veluti per te nō fieri quominꝰ michi per fundū tuū ire agere liceat:ꝑ te nō fieri q̄minꝰ hoīez michi herotē habere liceat.

¶ Obligatio alternatiua ſi electio eſt promiſſoris continet incertum:ſi creditoris certum dicitur continere. Bar.

¶ Qui illud aut illud ſtipulatur veluti.x.aut hoīem ſtichū: vtrū certum an incertū deducat in obligationem nō immerito queritur: nam ꝛ res certe deſignātur[e]:ꝛ vtra earum potius pſtanda ſit in incerto[f] eſt. ſed et cū quis[g] ſibi electionez conſtituit adiectis his verbis: vtrū ego velim[h]:poteſt videri certū ſtipulatus/cum ei liceat vel hominē tm̄ vel decem tm̄ intēdere ſibi dari oportere.q̄ vero ſibi electionem nō cōſtituit:incertum ſtipulatur.

¶ Qui ſtipulaꝫ ſortez et vſuras:ſtipulaꝫ certuz q̄ ad ſortē: incertū quo ad vſuras. Bar.

¶ Qui ſortē ſtipulatur ꝛ vſuras quaſcunqꝫ[i]:certū[k] et incertum[l] ſtipulari videtur:ꝛ tot ſtipulatiōes ſunt quot ſūt res[m].

¶ Qui tenetur ad dandū dare precise compellitur. Bar.

¶ Hec ſtipulatio fundum tuſculanū dari/oſtēdit certū eē[n] cōtineteqꝫ vt dominiū oīmodo efficiaꝫ ſtipulatoris q̄quo mō.

¶ Facultas eligēdi nō trāſit ad aliuz preter ſtipulatoris heredem. Bar. Paulus.

SI ſtipulatus fuerim illud aut illud qđ ego voluero: hec electio perſonalis[o] eſt:ꝛ ideo ſeruo vel filio[p] talis electio coheret[q]. Jn heredes tamen trāſit obligatio[r] /et[s] an̄ electionē mortuo ſtipulatore.

¶ Uerba preſentis temporis non porrigunꝫ ad futura. B.

¶ Cum ſtipulamur quicquid te dare facere oportet: id qđ[t] preſenti die dūtaxat debetur in ſtipulationē deducitur:non vt in iudicijs etiā futurum[v]: et ideo in ſtipulatione adijcitur etiā verbū oportet oportebit ve:vel ita preſens in diem ve: hoc ideo fit:quia qui ſic ſtipulatur quicquid te dare facere oportet:demonſtrat eaz pecuniaz que iam debetur[x].ꝙ ſi totā demōſtrare vult:dicit oportet[y] oportebit ve[z]: vel ita preſens in diem ve[a].

¶ Ex hereditate iacēte ex curſu diei appoſite pena committitur.h.d. Bar. Idem.

c ¶ Cū alioqn. id eſt aliter ꝙ pncipales debitores ꝛ facit.ſ.de leg.ij. ſi ita ſcripſiſſet. et de le.i.l.nō quocūqꝫ.§.qui gaiuz.ac.
d ¶ Qui id qđ. facit inſti. eo.§.fi.
e ¶ Qui illud.deſignanꝫ.ꝛ ideo videbatur certa.
f ¶ Jn incerto. et hoc videbatur.
g ¶ Cum quis. nunc ſoluit.
h ¶ Uelim. idez videꝫ et cum dixi vtrū velis: ſed nō eſt ita:qꝛ in primo caſu ſtatim poſſuz eligere:in hoc nō. et facit.j.de iniur. l. pretor.§.quod autem pretor.
i ¶ Quaſcūqꝫ.ſi ne q̄titate:ꝛ tūc inutil.vt.ſ.de vſur.l. tutor.§.fi.vł dic tri entes ꝛ tūc vtilis. et dicꝫ incertū ꝑpter hoc qꝛ neſcimus q̄tuz differt ſoluere ſortem.
k ¶ Certū.q̄tuz ad ſortem.
l ¶ Jncertū.q̄tū ad vſuras.
m ¶ Quot ſunt res. ſors ꝛ vſura. vt.ſ.de eo qđ certo loco.l.certū:vel dic quot annis ſoluatur vſura.ꝛc.
n ¶ Certuz eſſe. ſi ſtipulor fieri venit intereſſe.vt.ſ. de re iudicata. ſi quis ab.§.finali. Jdez ſi rem tradi. vt.ſ.e.l.ſi rem tradi. Jdem ſi rē preſtari.vt.j.eo.ſi fundū.ſed vbi dari tunc qđ hic.vt oīmodo fiat mea.vt hic et.ſ. de cōtrahē. emp. ſi ita.§. fi. qđ pōt intelligi ſi fiat traditio: alꝭ ad intereſſe ſi hoc reo placeat vt in dictis.ll.ſic etiā dicimus in.l. qui reſtituere.et.ſ.de act.emp.l.i. Uel dic pciſe poſſe agi vt fiat ſi hoc actori placet.vt.ſ.de ope.no.nū.ſtipulatio.§.ſi ne aūt.ꝛ facit inſti.de ac.§.ſic itaqꝫ atē qđ ſubijcit quoquo modo.ſ.ꝑ ſe vel ꝑ aliuz.atē per traditionē vel alio modo, vt no.ſ.de pig.act.l.ſi rem alienam.§.fi.

p ¶ Filio. ſic ſtipulāti. illud aut illud qđ velit.
q ¶ Coheret. vt et.j.eo. l. fi. in pn. ſed videꝫ egredi perſonā. vt.ſ. de le.i.ſi ſic.§.ſi quis ita. vbi trāſit in legatariū talis electio.ſo.ibi erat verbū indicatiui modi.ſ.velim. h ſubiunctiui voluero. qđ nō plz.vt dicaz .j.e.l.fi.dic ergo ꝙ nō eſt ſ:qꝛ pſonalis eſt electio ſeruo vel filio ſtipulāte ꝛ viuēte:ſz nō eſt pſonalis q̄n ad legatariū trāſeat vt ibi:ꝛ ad heredē vt hic ſubijcit.alꝭ eſt non.
q ¶ Coheret.ſcz patri vel dn̄o.
r ¶ Obligatio.ꝛ ſic electio. ad qđ ē C.de iure delib.l. cū antiquoubus.
ſ ¶ Et.pro etiā.
t ¶ Cuz ſtipulamur.id qđ.nūc reſpondet.
v ¶ Futuruz.hic eſt ſ. ſ. de iudi.l. non quemad.et.l. nō pōt.ſo. dic non futurū: vt in iudicijs.ſ.nō venit futurum.ꝛ ſic cōcordat. Uel dic venire futurū in iudicijs.ſ.q̄ñqꝫ vt i actione de pecu.vt.ſ. de pecu. q̄ſituz in pn.et in petitione hereditatis. vt.ſ. de peti. here. l. ſi quo. et alꝭ q̄ñqꝫ:
x ¶ Debetur.ꝛ peti pōt.hoc dico propter pecuniā que in diem debetur:ſed adhuc peti non poteſt.
y ¶ Oportet.ſub.q̄cq̄d te dare facer̄ opꝫ oportebit ve ꝛc.
z ¶ Oportebit ve. vel hoc tm̄.vt.j.de verbo.ſigni.l. verbum oportebit.
a ¶ Jn diem ve.i. non ſolum preſens: ſed etiam futurum.et facit.j.e.l.ſi colono.

AD diem ſub pena pecunia pmiſſa: ⁊ ante diē[a] mortuo promiſſore: cōmittetur[b] pena[c]: licet non ſit hereditas eius adita.

¶ Quātū ad acquiſitionē tēpus ↄ̄ctus inſpicit. B. Paulus.

SI filiuſfami. ſub conditiōe ſtipulatus emancipat[9] fuerit: deide[d] extiterit cōditio/patri actio cōpetit: q: in ſtipulationibus id tēpus ſpectatur quo contrahimus[e].

¶ In actione ſtricti iuris non veniūt fructus/ niſi a die litis conteſtate. h. d. Bar.

¶ Cū funduꝫ ſtipulatus ſuꝫ: non veniūt fructus[f] qui ſtipulationis tempore fuerunt.

¶ Preſentia perſone inducit vt alteri per alteruꝫ actio queratur. hoc dicit. Bar. Ulpia.

SI procuratori preſentis fuerit cautū: ex ſtipulatu actionē vtilem dño competere[g] nemo ambigit.

¶ In ambiguis aſſumim[9] interpretationē que vicio caret. hoc. d. Bar. Idem.

QUotiēs in ſtipulationibus ābigua[h] oro eſt: cōmodiſſimum eſt id accipi quo res de qua agit in tuto ſit[i].

¶ In ſtipulatiōibus ↄ̄torijs ſimplr̄ cōceptis videt ꝗs promittere ſe curaturū. itē in obligatione facti ſuccedit obligatio ad intereſſe. B. Idem.

QUotiēs ꝗs aliū ſiſti[k] pmittit: nec adijcit penā[l] puta vel ſuū[m] ſuū[n] vel hoieꝫ liberū[o]: q̄rit an cōmittat ſtipulatio. ⁊ celſus ait: ⁊ ſi nō ē huic ſtipulatiōi additū/ niſi ſteterit penā dari: i id q̄ti itereſt ſiſti ↄtineri[p]. ⁊ verū ē qd̄ celſus ait[q]. nā qui aliū ſiſti pmittit: hoc pmittit ſe acturum[r] vt ſtet[ſ].

a ¶ Ad diē. ante diem. ergo ante moram.
b ¶ Cōmittet. eo die quo dare debuit: quo tpe videbatur penā nō eſſe cōmiſſam. ſ. cū nō per debitorē ſtetiſſet: ſed caſu quominus ſoluiſſet, azo. ⁊ facit. ſ. de nau. fe. l. fi. ſed quidā dicunt ꝙ obſtet excep. vt ar. ſ. de vſur. l. pecunie. §. i. i fi. §. qd̄ nō placet. ⁊ ibi loquit i ↄ̄rio caſu. itē facit. ſ. de fideicō. lib. l. thais. §. ſtichus.
c ¶ Pena. q: mora in rem eſt.
SI filiuſfamilias. deide. p[9] emācipationē.
e ¶ Quo cōtrahimus. ſecus in legatis cōditionalibus. vt. ī. de reg. iur. l. que legata. ⁊ ſ. quādo di. le. ce. ſi vſufru. in fi. ⁊ ſ. de pig. l. ſi legati. ⁊ C. de ↄ̄di. inſer. l. ſi vxor. ⁊ facit. ī. de re. iur. non omne. §. i. ⁊ ī. de ſtip. ſer. l. fi. Sed cōtra ſ. de fideiuſ. ſi debitorē. §. ſi filius. ⁊ ī. eo. l. quidaꝫ in fi. ſed fuit ſubſecuta numeratio: vñ eius tūc tēpus inſpicit. ar. ī. de noua. l. cū em. ⁊ ſ. de iure do. pfecticia. §. pe. item cōtra. ſ. man. ſi vero non re. §. ſi filio. vbi ex mandato recepto dñi eſt in poteſtate agit emancipatus. ſo. vt ibi. item contra ſ. e. ſi rem meam. ſol. vt ibi.
f ¶ Non veniunt fructus. niſi ſit lis cōteſtata. vt. ſ. de vſur. videamus. §. ſi actione. Sed contra. ī. e. ſi fundum certo die. ſed illud intereſſe nō cōſiſtit in lucro captando puta fructuū: ſed in dāno vitādo. ſ. quāti intersit moram factā nō eſſe. ⁊ ſic fructus veniūt nō vt fructus. vel ſubtilius dicitur: q: ibi nō fundus ipe: ſed factū eſt in obligatione ſcꝫ fundū preſtari. vnde agit quāti intereſt. ſ. factā nō eſſe morā in preſtādo: ſed hic fundus ipe eſt in obligatiōe: q: pmiſit dari: ⁊ ſic nō veniūt fructus ꝗ ibi erant tēpore ſtip. ⁊ plene dixi in. d. §. ſi actiōe. Itē ↄ̄. ſ. de acti. emp. l. iul. §. ſi fructibus. ſed ibi in emptione que eſt bone fidei. hic in ſtipulatiōe: vel melius vt not. d. §. ſi actione ſm Io. ⁊ de act. emp. ratio. §. i. Itē facit. ſ. que in frau. credi. l. fi. §. vt fructus. itē cōtra de rei ven. fructus pēdentes. ſed hic fecti erant. vel ibi vt ſint mei nō vt michi debiti. hic aūt nō ſunt vt michi debiti: quia non debentur.
SI procuratori. cōpetere. hoc in pretorijs. vt. ī. de preto. ſtipu. l. v. in alijs nō ſm quoſdaꝫ. vel dic in oīb[9]. nā in pretorijs etiā ſi eſſet abſens dñs acq̄reret ei. itē hoc valet in ſtipulatiōe ⁊ datiōe cōcepta in pſona ſtipulantis pcuratoris: vel etiā i ſtipulatiōe tm̄. vt. ſ. de ↄ̄ſti. pecu. l. cum qui. §. iul. ⁊ adde qd̄ no. inſti. de inuti. ſtip. §. ſi quis alij. ⁊ ſ. d̄ pcu. l. qd̄ pcurator. ⁊ fa. ſ. ſi ꝗs cau. l. pe.
QUotiēs. ambigua, vel ppter equiuocationē: vel ppter amphybologiā: vel cōpoſitionē: vel diuiſionem: vel generalitatē: vel cōſimiliū: vel alternationē: vt per totuꝫ hūc titu. Equiuocatio eſt in dictiōe: vt cū vna dictio equaliter ſignificat plura: vt in hac dictiōe canis: ꝗ ſignificat marinuꝫ latrabilē ⁊ celeſte ſydus. Amphybologia fit in orōne: vt i hac oratiōe liber ariſtotelis. nā hec duplex eſt ⁊ ambigua. nā vno modo pōt intelligi ꝙ ſit edit[9] ab ariſtotele. alio modo pōt itelligi ꝙ ſit ppu[9] ipius. vel in hoc exēplo littus arat. nā pprie ſignificat terrā ſcindi: trāſſum ptiue operaꝫ pdi. In cōpoſitiōe ⁊ diuiſiōe ponas exēplū in hac oratiōe duo et tria ſūt qn̄q; ſm ꝙ eſt diuiſa ⁊ falſa. nā tunc intelligit ꝙ duo ſūt quinq;: ⁊ tria ſunt qnq;. qd̄ eſt falſū.
i ¶ Tuto ſit. ſi in vno cōſenſim[9] debet. ſ. ſi verba fuerūt apta: al's nō. vt. ſ. d̄ le. i. l. iiij. ſi ↄ̄ſtat nos diſſenſiſſe nil eſt. vt. ī. e. inter ſtip. §. ſtichū. ſi dubitet de quo ſenſerit: ſiquidē pōt valere ſm intellectū vtriuſq;: q: neuter ſtichus eſt ſtipulatoris: dat electio promiſſori. vt. ſ. e. ſtipulatio iſta. §. in ſtipulatiōibus. ⁊ de re. du. l. cū q̄rit. ſi nō pōt ſm intellectū vtriuſq; valere: valebit ſm intellectū illius qui pōt vt hic: vt q: alter eſt ſtipulatoris: vel q: dixi hodie decē boñ. dari. ⁊ alter dicat ſenſiſſe de alia bononia: ſm cuius intellectū nō poſſet valere. ⁊ facit. ī. eo. l. ꝗ ex plurībus. ⁊ de re. du. l. quotiēs. et de le. i. apud iul. §. ſeio. ⁊ ī. e. cōtinuus. §. i. ⁊ l. ꝗcquid aſtringende. ⁊ l. ſi michi ⁊ ticio. §. ſi ſtipulatus. et. ſ. de re. dub. vbi. et. ī. de regu. iur. l. ſemper.
QUotiens. ſiſti. in iudicio. R.
l ¶ Nec adijciat penam. ſi non ſteterit. R.
m ¶ Uel ſeruū. quib[9] caſibus ſtipulatoris intereſt ſiſti: vt in criminalibus ⁊ in poſſeſſiōe momētanea. ⁊ ſi eſt ceſaris ſeruus vel etiā al's in cauſa noxali. et. ſ. ſi ex noxa. cā agat. l. ij. §. i. al's nō. vt. ſ. ſi quis cautio. l. quotiens.
n ¶ Suū. ſ. pmiſſoris.
o ¶ Liberum. ſ. ſiſti pmittit.
p ¶ Cōtineri. colligit ergo in obligatiōe intereſſe deduci vbi factū pmittebat. vt. ſ. ſi quis in ius vo. non ie. l. fi. ſic. ī. rem ra. ha. l. ſi pcurator. ⁊ l. in ſtipulatione. et. ſ. de euic. l. ſi ita quis. ⁊ no. ſ. de re iudi. ſi quis ab alio. §. fi.
q ¶ Ait. videbatur factum alienum pmittere: ſed lex interpretatur proprium. ⁊ hoc eſt: nam qui ⁊c̄.
r ¶ Acturuꝫ. ⁊ ideo niſi ille ſteterit ad intereſſe tenetur cum magis ſuum factum ꝙ̄ alienum promiſit. R.
ſ ¶ Ut ſtet. ſ. ille quem ſiſti promiſerit.

a ¶ Rem. id eſt in ſtipulatione.
b ¶ Deduxiſſe. et ideo quāti intereſt dñi in ea ſtipulatione venit. vt hic. ꝛ .ff. ſi quis cautio. l. ſi procurator. ꝛ facit. ff. de in litem iuran. l. videamus.

Nemo. ſtipulat̄. ſ. pure: ſed ſub conditione pōt. vt. ff. e. ſi rez meā. ꝛ dari. vt. ff. e. vbi aūr in fi. ꝛ. ff. vſufru. quēad. ca. l. ſi. in fi. et. ff. e. l. ſare. in fine.
d ¶ Reſtitui. ſ. de facto. vt. ff. eo. l. ſi rem.
e ¶ Uideor. propter poſſeſſionē.
f ¶ Homo. non periturus eodez mō penes ſtipulātem. al's cōtra. ff. de cōſti. pecu. l. ſi duo. M. ſed Joh. contra.
g ¶ Deceſſerit. mora non purgata. vt. ff. e. interdū. §. finali.
h ¶ Si homo viueret. nam adhuc pōt peti. vt. j. eo. ſi ſeruū. § fi.
i ¶ Litigare. iniuſte. al's ſecus. vt ff. de peti. here. illud. ꝛ. ff. de vſuris l. ſi q̄s ſolutiōi. ꝛ. j. de reg. iur. l. q̄ ſine. que ſunt contra.

Inter ſtipulātē. negociuz. id eſt pacto negociū cōſtituit̄. i. conſtitui debet. vt.
l ¶ Nō obligat̄. ipſe nec ille quem daturū vel facturum ꝓmiſit.
m ¶ Quēq̄. idez in cōſtituta pecunia. vt. ff. de cōſti. pe. l. cū qui. §. ſed ſi quis. ꝛ fa. j. de fideiuſſo. ſicut reus. ꝛ. ff. de inter. ac. ſi ſine. § i.
n ¶ Abnutiuū. i. abnegatiuū hoc eſt nō a ſe ſolo dolum abeſſe ſed curaturum ꝛc. Uel ſm M. i. nō ſolum annuit dolū a ſe abeſſe: ſed ab alio: ꝛ in idem recidit cū prima.
o ¶ Malus. idcirco obligatur ſubaudi.
p ¶ Habere licere. videt̄ cōtra. ff. e. ſtipulatio iſta. §. ſed ſi q̄s ꝓmittat. ꝛ. §. q̄ſitū. ibi quare ꝛ ſi perſeuerauerit ꝛc. vbi dr̄ q̄ ꝓ extraneis non tenet̄. Sol. hic preceſſit ꝯtctus: in quo talia veniebāt iure cōtractus etiā extraneo cuincēte: ibi nō. vt no. ff. de ac. emp. l. emptorē. §. qui autē. vel hic tenet̄ de alijs quos ꝓhibere pōt: ibi nō poterat prohibere. ar. ff. loca. ſi fundus. vel ſm. M. refert ꝓmitto ſimpliciter habere licere: ꝛ tunc obtinet qđ hic: q̄ etiā de extraneis tenet̄. an expꝛeſſim p me et p alios habere licere: ꝛ tunc ſit ſimplex abnutiuū: vt in cōtrario. Uel ſm Jo. non cōmittit̄ ſtipulatio: vt ibi. ſ. ꝓpter factū ꝓmiſſoris vel heredis alio. ſ. euincēte: cōmittit̄ tñ ideo: q2 non curauit hoc nō effici: vt hic. vel dic qđ dicit: ideoq̄ in illis ſtipulationibus ꝛc. referri ad principiū legis. ſ. q̄ alius ꝓ alio ꝓmittēs nō obligatur. vel hic ꝓmiſit ſe curaturū q̄ alij ſinerēt habere licere. itē in eo qđ precedit dolū malum ꝛc. eſt ꝯ. ff. eo. ſtipłatio iſta. §. ſi q̄s dolū. So. vt dixi ī antepe. ꝛ vlti. ſo. precedētis cōtrarij. vel vt in ſcđa ꝛ tertia. ꝛ facit. j. iudi. ſol. l. nouiſſima ꝛ. ff. eo. in illa ſtip. per te. ꝛ. ff. loca. l. in lege.
q ¶ Per te. ſcꝫ tacium.
r ¶ Fiat. domus a ſeio quā ꝓmiſerat michi facere.
ſ ¶ Nichil actū. vt. ſ. e. cōtinuus. § i. ꝛ ar. ff. de contrahen. emp. in venditiōibus. et. ff. titu. i. l. in oib⁹. ſed contra in eo. ti. de cōtrahē. emp. l. ſi in emptiōe. in pn. ſed ibi accedebat vēditioni: hic p̄ncipaliter ꝓmittebatur: vel hic conſtabat diſſenſiſſe: ibi nō. et adde diſtinctionem quā no. ff. e. l. quotiens.
t ¶ Exiſtimauit. ſed male.
v ¶ Sed hic. i. in iudicijs.
x ¶ Nam ſtipulatio. ratio differentie.

¶ Aliquando ſtipulatio procuratoris refertur ad intereſſe domini. h. d. Bar.

¶ Si procurator ſiſti aliquē ſine pena ſtipulatus ſit: pōt defendi nō ſuā ſed eius cuius negociū geſſit vtilitatē in eā rē[a] deduxiſſe[b]: ideoq̄ fortius dicendū eſt: ꝛ ſi quāti ea res eſt ſtipulatio ꝓponat̄ procuratoris.

¶ Non poteſt quis ſtipulari rem ſuam ſibi dari ſed reſtitui ſic et etiā eſtimationē ei⁹. P.

Nemo rem Ulpianus. ſuam vtiliter ſtipulat̄[c]: ſed preciū rei ſue nō inutiliter. ſane rem meā michi reſtitui[d]/ recte ſtipulari videor[e].

¶ Periculū interitus ſpectat ad debitorē moroſum. h. d. b.

¶ Si poſt moram promiſſoris homo[f] deceſſerit[g]: tenetur nichilomin⁹ proinde ac ſi hō viueret[h]: et hic morā vī feciſſe q̄ litigare[i] maluit q̄ reſtituere.

¶ Quis non poteſt factū alienum promittere ſed ſimpliciter promittendo videtur promittere ſe curaturum quando precedit contractus ex cuius natura hoc venit. Bar. I dē.

Inter ſtipulantē et promittentē negociū[k] contrahit̄: itaq̄ alius pro alio promittens daturū facturūve eū/ nō obligatur[l]: nā de ſe quēq̄[m] promittere oportet. ꝛ qui ſpōdet dolū malū abeſſe abfuturūve eſſe/ nō ſimplex abnutiuum[n] ſpōdet: ſed curaturuz ſe vt dolus malus[o] abſit. Ideoq̄ in illis ſtipulatiōibus habere[p] licere. Itē neq̄ per te[q] neq̄ per heredē tuū fieri q̄minus fiat[r].

¶ Diſſenſus viciat ſtipulationem ſed non iudicium. h. d. b.

¶ Si ſtichū ſtipulat⁹ de alio ſentiā: tu de alio: nichil actuz[ſ] erit: qđ ꝛ in iudicijs ariſto exiſtimauit[t]. ſed hic[v] magis eſt/ vt is petit⁹ videat̄ de q̄ actor ſenſerit. nā ſtipulatio[x] ex vtriuſq̄ cōſenſu valet. iudiciū aūt etiā in inuitū[y] reddit̄: et iō potius actori[z] credēdū ē: alioq̄n[a] ſemp[b] negabit re⁹ ſe ꝯſenſiſſe.

¶ Si alternatiue interrogāti reſpondeat̄ de vno viciat̄ ſtipulatio in ſpē lꝫ ſecꝰ in ſūmis: itē ſecꝰ ſi precedat interrogatio copulatiua. b.

¶ Si ſtipulāte me ſtichū aut pāphylū[c]/ tu vnū daturum te ſpopōderis[d]: cōſtat nō teneri[e] te: nec ad interrogatū eſſe reſpōſuz. Diuerſa cā eſt ſummarū[f]: veluti decē aut viginti dare ſpōdes: hic enim et ſi decez ſpopōderis/ recte reſponſum eſt: q2 ſemp in ſummis id qđ minus eſt[g] ſpondeꝛi videtur.

y ¶ In inuitū. facit. ff. de ꝓcura. l. neq̄ femina. ꝛ. l. ſi re⁹.
z ¶ Actori. vincenti ꝛ eligere volenti: al's nulla fieret ei condēnatio. vt. ff. de rei ven. idē pōponius ſi frumentuz. §. fi. et facit. ff. de iudi. l. ſolemus. et. l. ſi quis intentione. et. C. de anna. excep. l. fi.
a ¶ Alioquin. ſi non ſtemus dicto actoris.
b ¶ Semper. ſcꝫ in re dubia.
c ¶ Aut pāphylum. ꝛ ſic eſt ſtipulatio alternatiua.
d ¶ Spopōderis. aio diſſentiendi.
e ¶ Non teneri. ſecus in legatis. ar. ff. de auro ꝛ ar. le. l. qui lancē. ſm quoſdā: ſed diuerſus eſt caſus.
f ¶ Diuerſa cauſa eſt ſummarū. hic eīn lꝫ diuerſitas reſponſionis nō placeat: illico tñ ſtipulatio tenet ſm Azo.
g ¶ Qđ min⁹ eſt. ꝛ appet ex ꝟbis. at in ſpēb⁹ nō appet

Item ſi ego plures res ſtipuler ſtichũ puta et pãphilũ[a]: licet vnum ſpopõderis teneris: videris eñi ad vnã obligationẽ ex duab[b] ſtipulationibus reſpondiſſe.

¶ Si res a cõmercio cõmuni eximatur ſup ea obligatio nõ ↄtrahitur et ↄtracta extinguit nec reuiuiſcit impedimẽto ceſſante. ſecus ſi fruct⁹ nati perirẽt/aut ſi nauis reparandi aio diſſoluat: tũc eñi obligatio nõ extinguit ſed ceſſat: ideo reaſſumit effectũ ipedimento ceſſante. Barto.

¶ Sacrã rem vel religioſam vel vſibus publicis i ppetuuz relictã: vt foꝝ aut baſilicã aut hoiem liberũ iutilit ſtipulor[c]: ꝙuis res ſacra pphana fieri/aut vſib⁹ publicis relicta i priuatos vſus reuerti: ⁊ ex libero ſeru⁹ fieri põt. nã ⁊ cũ[d] ꝗs rem prophanã[e] aut ſtichũ[f] dare pmiſit: liberat ſi ſine facto[g] eius res[h] ſacra eſſe cepit/aut ſtich⁹ ad libertatẽ ꝑuenerit. Nec reuocãtur in obligationẽ ſi rurſus[i] lege aliq̃ ⁊ res ſacra prophana eſſe cepit: ⁊ ſtichus[k] ex libero ſeru⁹ effect⁹ ſit[l]. Qm̃ q̃dẽ[m] vna atq; eadẽ[n] cã liberandi et obligandi[o] eẽt: ꝙ aut dari non poſſit[p]/aut dari poſſit[q]. Nã ⁊ ſi nauẽ[r] quã ꝗs ſpoponderit[f] dñs diſſoluerit[t]: et hiſdẽ tabulis cõpegerit: qꝛ eadẽ nauis eſſet incipiet obligari[v]. Pro quo et illud dici poſſe pedius ſcribit. ſi ſtipulatus fuero ex fundo centum amphoras[x] vini: expectare debeo donec naſcatur: ⁊ ſi natũ ſine culpa promiſſoris cõſumptũ ſit: rurſus expectare debeam donec iterũ naſcat dariue poſſit: et ꝑ has vices aut ceſſaturã[y]/aut valiturã ſtipulationẽ. Sʒ hec[z] diſſimilia ſunt. adeo eñi cũ liber homo[a] promiſſus eſt[b] ſeruitutis tẽpus ſpectandum non eſſe: vt nec hec quidem ſtipulatio de homine libero probanda ſit: illum cum ſeru⁹ eſſe ceperit dare[c] ſpondes. Item

quia et ſi vnus ſit vilior: poteſt tamẽ eſſe ſoluẽti ⁊ eligẽti vtilior. vel dic. i. veriſimile eſt vt ita videatur ſpopõdiſſe ſimpliciẗ ſpõdendo: non tñ dico ꝙ maioꝝ ꝗtitas eligi nõ poſſit. põt eñi. vt. ꝟ. de le. ij. ſi ita relictũ. §. fi. ſed illa nõ dicit hoc: ſed in ſpecieb⁹ nõ eſt adeo violẽta ꝑſumptio. ⁊ ſʒ has. ſ. duas expoſitiões expõit ſpõderi. i. pmitti. vel tertio eſt rõ: qꝛ ꝓ ſupuacuo habet. vel. xx. nec pl⁹ valet ꝗ ſi ſimplr decẽ pmitteret. ⁊ ſʒ hoc ſpõderi. i. interrogari. vt. ꝟ. ꝺ leg. ij. ſempꝛoni⁹. ⁊ facit. ꝟ. de arbi. l. diẽ. §. ſi plures. ⁊. ȷ. ꝺ fideiuſ. iter eos. ⁊ ꝑn. ⁊ de leg. iij. nũmis. ⁊. ȷ. eo. l. ſi ita ſtipulatus fuero. x. aut. xv. ⁊. ꝟ. ꝺ re iudi. l. inter pares. §. fi. et. ȷ. de regu. iur. l. ſemp in obſcuris. ⁊. ꝟ. de adi. leg. l. iij. §. ſi quis plus. ſed. ꝟ. ȷ. de ſolu. l. q̃ res. §. q̃ ſtipulatus. Sol. vt ibi.

a ¶ Pamphilũ. et ſic plures ſtipulationes: vna de vna re: alia ꝺ alia: qꝛ tot ſunt ſtipulatiões quot res. vt ꝟ. ſcire debemus.

b ¶ Ex duabus. ꝯtraʒ ad res quarum vna eſt vtilis altera inutilis.

c ¶ Stipuloꝛ. pure vel ſub conditione.

d ¶ Et cũ. vere ꝑdicte cauſe impediunt obligationẽ. nã eedẽ inducũt liberationẽ obligatiõis iam conſtitute.

e ¶ Prophanam. ſcilʒ alienam.

f ¶ Stichũ. ſ. alienũ. qđ dic vt. ȷ. e. ſi ſeruũ. §. i. ⁊. ij. Ac.

g ¶ Facto. large culpa ⁊ mora accepta.

h ¶ Res. ſ. promiſſa.

i ¶ Si rurſus. i. ꝗuis.

k ¶ Et ſtichus ex libero. vt ⁊. ȷ. de ſol. q̃ res. §. area. et i. ſti. de inuti. ſtipu. §. i. ⁊ facit. ȷ. eo. liber homo. ⁊ de ſolu. l. ſi michi alienũ. ⁊ de adi. le. ſi ſeruus. in fi. Sed ↄtra. ꝟ. de lega. iij. ſi chorus. §. fi. ſed ibi fuit culpa heredis: qꝛ ſeruũ manumiſit. et qđ dicit ibi in ↄtrario ꝙ ſeruus fact⁹ petitur. expone. i. eſtimatio ꝑpter morã vel culpã heredis. alij ꝙ aliud in legato ꝗ in ſtipulatione.

l ¶ Effect⁹ ſit. qđ q̃b⁹ modis ↄtingat: dic vt inſti. de iure ꝑſo. §. pe.

m ¶ Quidẽ. ↄtra videbat in ſuperiorib⁹ caſib⁹: qꝛ ceſſante cã ceſſat effect⁹. et hmõi rõnis eſt ꝓbatio qđ poſtea ſeqtur. nã ⁊ ſi nauẽ ⁊c̃. et ꝓ quo ⁊c̃. ſed hic nõ tenet hec regula. ſ. ceſſante cã ⁊c̃. ꝑpter rõnẽ hic poſitã. dic ergo ꝙ nõ reuocant ꝑpter hanc rationẽ. ſ. quoniã ⁊c̃. et ſm hoc dic vna cauſa eſſet liberãdi. ſ. oino re facta ſacra: et ſic oportet tranſiri de nõ eſſe ad eſſe: ſecus in naui

et vino: qꝛ ibi trãſitur de eſſe ad plus eſſe. vel dic alit nõ reuocãtur in obligationẽ. ſ. hac ratione allegata: quoniã ⁊c̃. et hec non eſt bona ratio quare debeat reuocari. ⁊ ſic eſt ratio remotiua.

n ¶ Eadẽ cã. ↄtraria. vt. ꝟ. de dona. iter vi. ⁊ vxo. l. mortis ſue: vel eadeʒ ceſſans. Azo. vel id eſt rei mutatio ſm Al.

o ¶ Obligãdi. qđ poſſit dari.

p ¶ Nõ poſſit. et ſic liberat promiſſoꝛ qꝛ ſit liber ſeruus factus.

q ¶ Aut dari poſſit. ⁊ ſic teneat ꝓmiſſoꝛ. R. ⁊ ſic red de ſingula ſingulis.

r ¶ Et ſi nauem. nunc inducit ſilia ꝑpt q̃ videt res ſacra facta, pphana redire i obligationẽ ſicut nauis facta ⁊ refecta: vel ẽ ratiõis ꝑdicte remotiue ꝓbatio. q. d. merito ob dictã cãm: quia dr ceſſante cã ceſſare effectũ videt obligatio reduci. nã ⁊ redit i naui ⁊ fructibus ꝑpter eandẽ rationẽ. et hoc eſt nam ⁊c̃.

f ¶ Spopõderit. non dominus.

t ¶ Diſſoluerit. eo propoſito vt eam reficiat.

v ¶ Obligari. vt. ȷ. eo. §. et nauis. in fi.

x ¶ Centum amphoras. non adijciendo qđ ibi natum erit. vt. ꝟ. de triti. vino ⁊ oleo le. l. cũ certus. et de ↄtrahẽ. emp. l. ſi debitoꝛ. §. veriſimile. que ſunt ↄtra. et facit. ꝟ. de an. le. legatum eſt. §. vini. ⁊. ꝟ. qñ di. le. ce. l. firmio. ⁊. ꝟ. de alimẽ. ⁊ ciba. legs. lucius. ⁊. ȷ. de ſtipul. ſer. l. vſufruct⁹. et ꝟ. de condi. et demon. l. i. §. fi.

y ¶ Ceſſaturã. nõ ante extinguit. ſic ⁊. ꝟ. e. l. ij. in fi. i. rñ. et ſic egregie et proprie dicit.

ʒ ¶ Sed hec. Rñ. et remouet ꝑdictã ex ſimilib⁹ inductã probationẽ: ⁊ aſſignat in eiſdem diſſimilitudinẽ. oſtẽdit nãq; ꝙ liberũ hominẽ ſtipulari nõ poſſumus cũ ſeruus erit: vel rẽ ſacrã cũ erit pphana: ſed nauẽ cũ erit refecta ſic: vel vinũ qđ naſcet in tua vinea vſq; ad. x. an. cauſam hoꝝ triplicẽ aſſignat: qꝛ ea que natura ſui poſſit ilia ſunt deducũtur: que poſſibilitas non eſt in libero hoie vel re ſacra: ſed naue ⁊ fructu ſic. Itẽ qꝛ aduerſam fortunã ⁊c̃. Item qꝛ vinũ in genere: homo in ſpecie promittitur. Ac.

a ¶ Liber homo. i. ſeruus qui eſt effectus liber. Ac.

b ¶ Promiſſus. qđ vr̃ cẽ in ſupiori caſu eo fctõ libero.

c ¶ Dare. quod eſt in naue ⁊ fructibus ſecus: vt ſi dicam promittis nauem cum erit refecta?

eum locū cum ex ſacro religioſove pphanus eſſe ceperit/dari: quia nec pñtis[a] obligationē tēporis recipere pōt: ⁊ ea dūtaxat que natura ſui poſſibilia ſunt[b] deducūtur in obligationē. Uini aūt[c] non ſpēm: ſed genꝰ ſtipulari videmur[d]: ⁊ tacite in ea tēpus[e] cōtinetur. Homo liber certa ſpecie cōtinetur: ⁊ caſum[f] aduerſamq; fortunam ſpectari hois liberi neq; ciuile neq; naturale eſt[g]. naz de his rebus negocium recte gerimꝰ q̄ ſubijci vſibus dñioq; noſtro ſtati poſſunt[h]. Et nauis ſi hac mente[i] reſoluta eſt/ vt ad aliū vſum tabule deſtinarentur: licet mutato conſilio perficiat[k] tamē ⁊ perempta prior nauis et hec alia[l] dicenda eſt. Sed ⁊ ſi reficiēde nauis cauſa omēs tabule refixe[m] ſint: nondū intercidiſſe nauis videt: et cōpoſitis rurſus tabulis eadem nauis eſſe incipit. Sicuti de edibus[n] depoſita tigna ea mente vt reponantur ediū ſunt[o]. Sz ſi vſq; ad areaz depoſita ſint[p]: licet eadem materia reſtituat: alia erit[q]. ¶ Hic tractatꝰ[r] etiā ad pretorias ſtipulatiōes pertinet: quibus de reſtituēda[ſ] re cauetur: et an eadē res ſit q̄rit

¶ Due cauſe lucratiue nō poſſunt concurrere circa eandem rem niſi vna ſit reuocabilis. h.d. Bar.

¶ Si rem quam ex cauſa lucratiua[t] ſtipulatus ſim nactus fuero: ex cauſa lucratiua[v] euaneſcit ſtipulatio. Sed et ſi heres extitero domino[x] rei: extinguitur ſtipulatio[y]. ¶ Si vero a me herede[z] defunctus[a] eam legauit[b]: pōt agi ex ſtipulatu[c]. Idemq; eſſe[d] et ſi ſub conditione legata ſit: q2 ⁊ ſi ipſe[e] debitor[f] rem ſub conditiōe legatam[g] dediſſet[h]: non liberaret[i]. ſed ſi conditione deficiente remanſerit[k] penes me: petitio[l] infirmabitur.

¶ Res perempta poſt mortē poteſt condici et in ſtipulationem deduci. h.d.B.

¶ Stichum[m] qui deceſſerit ſi ſtipuler: ſiquidem condici[n]

a ¶ Preſentis. prima ratio differentie.
b ¶ Poſſibilia ſunt. q̄ poſſibilitas hic non reperitur.
c ¶ Uini autem. hec eſt rō ſecūde differentie: vel aliam aſſignat diſſimilitudinem in fructibus.
d ¶ Uidemur. ſupradicto cāu. vr. iōq; nō liberat pmiſſor vini vt promiſſor hois eo perducto ad libertatē: quia hic in ſpē: ibi i genere ſtipulat. genus aūt perire non pōt. vt. ſ. ad. l. fal. l. in rōne. §. i certe.
e ¶ Tps. quādo naſcetur.
f ¶ Et caſuz. hec eſt rō tertia. Ac.
g ¶ Naturale ē. qñq; contra. vt. ſ. de fideicō. lib. l. generaliter. §. ſi homini. ⁊ facit. ſ. de Jhē. emp. l. ſi i emptione. §. liberum
h ¶ Poſſūt. i tpe q̄ efficit ſtiplo natura vel iure nō īpedicte. ad qd ē. ſ. ð ſtip. ſuo. vſufructꝰ in fi. ⁊ iſti. de inui. ſtip. in prin.
i ¶ Mēte. aliam diſſimilitudinē aſſignat in naui ab hoie: in quo nō diſtinguit qua mente manumittatur ad cuiꝰ diſſimilitudinis pbationē inducit de domo. ⁊ hec eſt ſicut de edibꝰ ⁊c. nō tn̄ eſt oio ſimile ei quod dicit de naui id quod inducit de domo: vnde ſubijcit. ſed ſi vſq; ⁊c. Aliū vt. M. dicūt aliud eē in naui q̄z in hoie. ſed certe idē in naui dici pōt qñq;: ſz certe tūc non eſſet bonū ſimile qd ſequit de domo/ibi: ſicuti ⁊c. porro licet alia ſit domꝰ in veritate vt hic: tamē in vtilitate eadē itelligit. ſ. quo ad ſeruitutes ne pereant. vt. ſ. de ſerui. vr. pre. l. ſeruitutes. §. ſi ſublatū. ſed ne qs putaret inutile inq̄rere an ſit eadē nauis vel domus: remouet dicēs. hic tractatꝰ etiam ad pretorias ⁊c. vt euenit in ſtipulatiōe fructuaria. ⁊ facit. ſ. q̄. mo. vſufr. amit. quid tamen. §. i. ⁊. §. in nauis. et de le. iij. l. lana. §. naue. ⁊ de iudi. proponebatur. ⁊. j. de ſolu. l. qui res. §. aream.
k ¶ Perficiatur. id eſt reficiatur.
l ¶ Alia: ideoq; et promiſſor liberatus intelligitur.
m ¶ Refixe. ideſt diſſolute.
n ¶ De edibus. forte promiſſis.
o ¶ Sunt. vt. ſ. de ac. emp. ⁊ ven. granaria. in fi.
p ¶ Depoſita ſint. vt. ſ. ð Jhē. emp. l. granaria. i fi.
Area ps domus dr
q ¶ Alia erit. hoc i domo ſpāle ē. q2 area eſt pars domꝰ q30. ſed hic videtur magis ratio in contrarium.
r ¶ Tractatus. ſed ne qs putaret eſſe inutile h̄ inq̄rere ſit eadē domꝰ vel nauis: remouet dicēs: hic tractatꝰ ſcz q̄ dictus eſt de naui et de domo. ſcz.
ſ ¶ De reſtituenda. pprietario a fructuario. cū vſufru. relictus erat vel pmiſſus erat ſub cōditiōe qua pendente ſi pprietarius domū depoſuerit: vt dictū eſt. ſ. queri ſolet an eadē res ſit an alia: vt perinde ſciat an ad rē ipſam an ad intereſſe teneri debeat quaſi dolo deſijſſet poſſidere: vt ſic ad exhibendū teneatur M. ad qd. ſ. q̄. mo. vſufru. amit. l. repeti. §. fi. vel dic recte: vt. ſ. vſufruc. quēad. caue. l. i.
t ¶ Lucratiua. puta ex donatiōe.
v ¶ Lucratiua. puta ex lege.
x ¶ Dño. ſ. eius rei quā eraz ſtipulatꝰ ab alio.
y ¶ Stipulatio. q2 ⁊c. vt inſti. de le. §. ſi eadē res. ⁊. ſ. ti. i. oēs. ⁊ de leg. i. ſi ſeruus. §. ij. ⁊. §. ſtichū. ⁊. j. de ſol. quotiens. ⁊ de noua. l. fundum.
z ¶ Herede. ſ. qui debeo recipe rē ex ſtipulatione.
a ¶ Defunctꝰ. q̄ dñs rei fuerat.
b ¶ Legauit. puta vt differat a ſequenti.
c ¶ Ex ſtipulatu cōtra eū q̄ pmiſit ex cā lucratiua q2 nō videtur michi q̄ſita res q̄ penes me remāſura nō ſit. ad qd eſt. j. de fur. actio. ⁊ no. de pſeuerātia. ad qd eſt. j. de le. i. nō quocunq;.
d ¶ Idēq; eſſe. vt poſſit agi ex ſtipulatu.
e ¶ Et ſi ipe. merito heredi re debita ſub cōditōe ab eo legata poterit agi cōtra promiſſorē ex ſtipulatu. q2 etiaz ſi ipſe debitor q̄ eſt heres rē a ſe promiſſam ita legatam ſtipulatori ſoluat nō liberatur. multomagis ergo ⁊ ſi nō ſoluat. ⁊ hoc eſt q2 et ſi ipſe ſoluendo ⁊c.
f ¶ Debitor. qui eſt heres.
g ¶ Legatam. ſcilicet a ſe.
h ¶ Dediſſet. ſ. creditori.
i ¶ Nō liberaretur. quia exiſtente cōditione legati mea creditoris. ſ. eſſe deſijt. M. et ideo ſtatim ago. vt. j. de ſol. cum quis. §. qui hominem.
k ¶ Remanſerit. ſ. penes ſtipulatorem cui ſoluta eſt.
l ¶ Petitio. ex ſtipulatu contra pmiſſorem. et facit. ſ. de condi. inde. l. ſub conditione.
m ¶ Stichum. ſi ſtipulor tradi non dari quia meꝰ erat. vt dixi. ſ. eo. ſcire. §. fi.
n ¶ Condici. quod poteſt fieri mortuo eo poſt moram. vt. ſ. de conſtitu. pecu. l. promiſſor ſtichi. alias non valet vt. ſ. eo. ſcire. §. fina.

etiam mortuꝰ potuit/ vt furi[a]: vtiliter me ſtipulatū ſabinus ait. ſi vero ex alijs cauſis[b]/ inutilit: qꝛ et ſi deberet/ morte ꝓmiſſor liberaret. Idē dr[c] ⁊ ſi mora facta[d] defunctum[e] ſtipularer[f].

¶ Licet ancilla deſinat eē pͦgnans nichilominus debet ſiſti in eadē cā. h.d. Pau. de ca.

¶ Si quis ancillam ſiſtere ſe in aliquo loco ꝓmiſerit[g] q̄ pregnans erat[h]: et ſi ſine partu eā ſiſtat/ in eadē cauſa eam ſiſtere intelligitur[i]. Idem.

SI inſulā[k] fieri ſtipulatꝰ eſſem et trāſierit tēpus quo potuiſti facere: q̄diu litē cōteſtatus nō ſim[l] poſſe te facientem liberari placet[m]. ꝙ ſi litem iam cōteſtatꝰ ſim: nichil prodeſſe tibi ſi edifices[n].

¶ Obligatio dandi certā q̄titatem eſt diuidua quo ad obligationē ⁊ ſolutionē. obligatio faciendi vel non faciēdi eſt penitus indiuidua. h.d. B. Idē.

IN executione obligationis ſciendū eſt quatuor cauſas eſſe[o]. nā interdū eſt aliquid qđ a ſingulis edibus diuiſim ↄſequi poſſumus. aliud qđ totū peti neceſſe eſt nec diuiſim preſtari pōt: aliud qđ ꝓ parte petitur/ ſed ſolui niſi totum nō poteſt. aliud qđ ſolidū petendū eſt: licet in ſolutione ādmittat partis executionem.

¶ Prima ſpecies pertinet ad ꝓmiſſorē pecunie certe[p]. naꝫ ⁊ petitio ⁊ ſolutio ad portiones hereditarias ſpectāt[q]. ¶ Secūda[r] ad opus qđ teſtator fieri iuſſerit[ſ]. nā ſinguli heredes inſolidū tenerent: qꝛ operis effectus in partes ſcindi nō pōt

¶ Et ſi ſtipulatus[t] fuero per te heredēve tuū non fieri quo minus eam agā[v] ⁊ ſi aduerſus ea[x] factuꝫ ſit tm̄ dari[y]: ⁊ vnus ex pluribus heredibus ꝓmiſſoris me prohibeat: verior eſt ſnia exiſtimantium vniꝰ facto omnes teneri: qm̄ licet ab vno prohibear: nō tamē in partem ꝓhibeor: ſꝫ ceteris familie herciſcunde iudicio ſarcietꝰ[z] dānū

¶ Obligatio gn̄alis et alternatiua eſt diuidua quo ad ſolutionem. h.d. B.

¶ Pro parte auteꝫ peti: ſolui autē niſi totum[a] nō poteſt: veluti cū ſtipulatus ſum hoīem incertum: nā petitio eius ſcinditur: ſolui aūt niſi inſolidum non poteſt[b]. alioquin in diuerſis hoībus recte partes ſoluētur[c] quod nō potuit defunctꝰ facere: ne qđ ſtipulatꝰ ſim nō conſequar[d]. Idē iuris eſt et ſi quis decē aut hominē ſtipulāti promiſerit[e].

¶ Denūciatio debet fieri cuilibet heredi inſolidum. itē defenſio non diuiditur ſed intereſſe diuiditur. h.d. B.

¶ Inſolidum vero agi[f] oportet: ⁊ partis ſolutio affert liberationeꝫ cum ex cauſa euictionis intendimꝰ. nam auctoris[g] heredes inſoliduꝫ denūciandi ſunt/ oēſq; debēt ſubſiſtere ⁊ q̄libet defugiēte oēs tenebūtur: ſꝫ vnicuiq; pro parte hereditaria preſtatio[h] iniungitur.

a ¶ Vt furi. qꝛ ſemper eſt in mora: ⁊ mora trahit ad ſe periculū añ nouationē. ad qđ eſt. ff. de cōdi. fur. l. pe. ⁊ fi.
b ¶ Ex alijs cauſis. mora ꝑ a vl' ꝑſumpta nō īteruenīēte
c ¶ Idem dicitur. vt valeat ſtipulatio.
Moroſus ⁊ fur aſſimilantur. d ¶ Facta. nota aſſimilari moroſum et furem. qđ facit ad interitū. vt no. ff. eo. cuꝫ filius. § fi. ⁊ facit. ff. de iure iurā. eum qui. § i. et qđ ibi no. ⁊ C. de cōtrahen. ſtip. l. non moriturum
e ¶ Defunctuꝫ. ſeruum.
f ¶ Stipularer. animo purgandi moram. W. q̄ non placet immo eſtimatio debet ⁊ nō purgatur mora.
g ¶ Promiſerit. vt dominus noxali conuentus.
h ¶ Pregnans erat. q̄ hꝫ exceptionē. vt. ff. ſi q̄s cau. l. ij. § ij. et facit. ff. ſi ex noxa. cā aga. l. i. § i. ⁊ ſi q̄s cau. l. ſi q̄s quondam.
i ¶ Intelligit. et ideo non tenetur ex ea ſtipulatione et facit. ī. de ſolu. ſi michi. ⁊. Accur.
SI inſulaꝫ. i. domū i mari q̄ eſt quaſi inſula. et dicitur inſula quaſi in ſalo. i. in ſalſo poſita ſm Iſidorum.
l ¶ Nō ſim. ſi nichil intereſſet mea vt. ī. e. ſi ita q̄s promiſerit. § ſeia. ⁊ facit. ff. de penu leg. l. i. in fi. i. rn̄. ⁊. ff. man. hoīem. ⁊ de cōſti. pec. ſꝫ ſi alia. ⁊. ī. e. interdū. § fi. ⁊. l. exiſtimo. § fi. ⁊. l. q̄ rome. § item q̄ro. et. ī. iudi. ſol. cuꝫ q̄rebatur. § p inde. ⁊. ī. e. ſi ſeruū. § ſequitur. ſꝫ contra. ff. eo. ſtipulatōes non diui. § plane. ſo. ibi fuit pena appoſita: hic non. vel ſm. W. illa trahitur ad iſtam.
m ¶ Placet. quaſi mora purgata.
n ¶ Si edifices. ad hoc vt libereris a preſtatione intereſſe. ſic ⁊ quando ius meū eſt factū deterius vt dixi. hoc aūt fallit. ff. de publi. l. hoc edicto. in princi.
IN executione. quattuor cauſas eſſe. formales in in

ſtituendo ⁊ exigendo ſm quā formā dꝫ peti et exigi. W.
p ¶ Pecunie certe. Idē in certa ſpecie ꝓmiſſa vt ſtichū
q ¶ Spectant. ſiue ſtipulator ſiue promiſſor deceſſerit. ⁊ facit. ff. eo. l. ij. in prin.
r ¶ Secunda ad opus. vbi neq; petitio neq; executio diuiditur. W. idem in omni ſeruitute exceptoꝛ uſufru. vt. ff. eo. l. ij. in prin. ⁊. ff. ſi ſerui. vendi. l. loci corpꝰ § ſi fundū. l. fi. §.
ſ ¶ Iuſſerit. ſcilicet heredibus. Accurſius.
t ¶ Et ſi ſtipulatus. ꝙ ꝓ ſꝫ: a ſic accipe ꝙ non teneretur inſolidū. vt ff. ⁊ ſic non eſt hoc exemplū ad ꝓmiſſa: ſed ad primum mēbruꝫ. ⁊. ff. e. l. ij. § itē ſi in facto. ⁊ fa. her. hꝫdes. § i illa. ⁊. l. inter coheredes. § qđ ex fctō
v ¶ Agam. per actum.
x ¶ Ea. ꝓiter.
y ¶ Dari. puta centū noīe pene.
z ¶ Sarciet. circa hoc plene diximus. ff. e. l. ij. § pri.
a ¶ Niſi totū. i. in totum.
b ¶ Non poteſt. vt liberetur. ſꝫ ſoluta ſua parte cōueniſtur alij: et ſi ſoluant in eadē re: bene eſt. alꝰ ipſe idē cōuenitur. vt ff. e. l. ij. § i.
c ¶ Soluent. ab heredibus. W.
d ¶ Non conſequar. alias eſſet nō ⁊ alꝰ deeſt.
e ¶ Promiſerit. nā ſolutis. v. in pēdēti eſt. vt. ff. de cōdi. ī de. ſi nō ſorteꝫ § pe. ⁊ facit. ī. de ſolu. qui hoīeꝫ. et l. ſi ſtipulatꝰ § i.
f ¶ Inſolidum vero agi. id eſt denunciari: vt dicit in exēplo. et ſic improprie.
g ¶ Auctoris. id eſt venditoris.
h ¶ Preſtatio. euictionis forte duple: vel eius quod intereſt: vt. ī. eo. cum ex cauſa. ⁊. ff. de euic. l. ſi rem que. § i. ⁊ facit. ff. de poſſ. l. ſi duo heredes. ⁊. ff. ſi ſer. ven. l. loci. § ſi fundus. i. reſpon.

Stipulatio penalis adiecta obligationi dandi certā certe ſpeciei pro ſolido cōmittit niſi ſolidum detur. h. d. B.

Item ſi ita[a] ſtipulatio facta ſit: ſi fundus ticianus[b] datꝰ nō erit[c] dari[d] centuꝫ: niſi totus detur pena cōmittit i centū: nec partes ꝓdeſt[e] fundi poſſe dari ceſſante vna: quēadmodū non ꝓdeſt ad pignus liberandum partem[f] creditori ſoluere[g].

Quicunq̄ ſub conditione[h] obligatus curauerit ne conditio exiſteret: nichilominꝰ[i] obligatur. Ulpianus.

Quod dicitur[k] tot ſtipulatōes eſſe quot res: ibi locū habet vbi res exprimuntur[l] ſtipulationi. ceterum ſi nō fuerint expreſſe: vna eſt ſtipulatio. Ulpianus.

Nemo rem ſuam futuram in eum caſum quo ſua ſit[m] vtiliter ſtipulatur[n].

Mora rei nocet fideiuſſori niſi creditoris mora quo ad fideiuſſorē preceſſerit: mora tamen fideiuſſoris ipſi ſoli nocebit. h. d. Bar. Idem.

Mora rei[o] fideiuſſori q̄ꝗ[p] nocet. ſed ſi fideiuſſor ſeruuꝫ obtulit[q] et reus moram fecerit: mortuo ſticho fideiuſſori ſuccurrendum eſt.

Sꝫ ſi fideiuſſor hoīem occiderit reus liberabitur[r]: fideiuſſor autem ex ſtipulatione conuenīri poteſt[ſ].

Uerba preſentis temporis ad futura non trahunt. Pau.

Si a colono[t] cui Idem. fundū i. v. annis locaueram poſt tres annos ita ſtipulatus fuero: q̄cq̄d te dare facere opꝫ: non ampliꝰ in ſtipulationē deducitur: q̄ꝫ qð iā dari oꝫ. ſin autē adijciat oportebit vel: et futura[v] obligatio deducitur.

Litis ꝯteſtatio curſum vſurarum non impedit. hoc dicit Bar. Pompo.

a Item ſi ita. hoc reſpicit tertiā ſpeciē in qua pro parte petitur ſolui. Solui aūt niſi totum non poteſt.

b Ticianus. in huiuſmodi datiōe nō habet diſtictio diuidui ⁊ indiuidui: ſicut hꝫ i faciēdo. vt no. ſ. e. l. v. §. ſi.

c Nō erit. q̄ dari ꝓmiſſus erat: vel nec etiā ꝓmiſſus.

d Dari. qſi ipſe fundus eſſet promiſſꝰ. ſic. ſ. de act. empt. l. lucius. ſed hoc caſu neq̄ ad fundū: cū non ſit i obligatione: neq̄ ad penā ꝓdeſt. vt. J. e. ita ſtip. vel dicas fundū fuiſſe i promiſſione.

e Prodeſt. qui pena cōmittat in totū: diſtinguit tū Jo. aut volenti et ſpōtaneo creditori pſ vna ſoluta ſit q̄ cāu pēa ꝯmittat ꝓ parte. an ēt decepto creditori vt cū debitor diceret ſe ſtatī vl' ꝓxi. ſoluturū aliā ptē: rogat vt creditor ſb hac ſpecie accipiat illā partē: ⁊ poſt nō ſoluit aliā. nā hoc caſu ꝯmittit pena inſolidū. tū in ea cōputandū eſt preciū ſolute partis. verbi grā. promiſi fundū valentē. xl. et ſi non ſoluerem ꝓmiſi penā. c. ſolui ego medietatem fundi creditori decepto: vt dictū eſt: cōmiſſa eſt inſolidū pena. c. ſed tamen in illis. c. cōputabitur preciū medietatis ſolute. ſ. xx. iniquū enim eſſet et rem poſſidere ⁊ penā exigere. vt. ſ. de excep. do. apud celſum. §. labeo. ⁊ de pac. reſcriptū. §. ſi pacto. item ſi aliquis de heredibus nō ꝯſentiat: cōpellitur per iudicē: vel per ſortem. vt. C. cōmunia de leg. l. fi. vel ſtat maiori parti. ar. ſ. de pac. maiorem. Azo.

f Partem. debiti.

g Soluere. vt. ſ. ſi q̄s cau. l. ſi ſeruus. et. C. de luitione pig. l. i. ⁊. ſ. fami. her. heredes. §. i illa. ⁊. C. de diſtrac. pigno. l. quādiu. Accur.

h Sub conditiōe. ſi ſtiplator aſcēderit capitoliū.

i Nichilominus. hoc fallit qñ licet impedire: vt ſi vicerīs me iaculū iaciēdo. hoc aūt qð hic dicit ideo eſt: ne ex dolo ſuo lucretur: vt. J. de reg. iur. l. in iure.

Quod dicitur. vt. ſ. e. l. ſcire debemꝰ. ⁊. ſ. de euic. l. cū plures. ⁊. J. e. ticia. in fi. ⁊. l. pluribus. in pn. et facit. ſ. de le. ij. quotiens. in fi.

l Exprimūtur. nominatim ⁊ etiam copulatiue: veluti cum ſtipulor rem iſtam dabis ⁊ iſtam ⁊ illā ⁊c. non aūt exprimūtur: veluti dabis omnes res iſtas.

Nemo. ſua ſit. ex lucratiua cā: ſecus ſi ex non lucratiua. vt. ſ. titu. i. ſi is qui ſtichum. ſed non ſufficit expoſitio hec. nam legatarius rem ſibi ſub conditione legatam ſtipulatur ab herede in eum caſum quo ſua futura ſit et ex cauſa lucratiua. vt. ſ. vt lega. nomi. ca. l. i. §. ſi quis ſub ꝯditione. ⁊ ideo dic vtiliter ſtipulat. vt plꝰ ſcꝫ conſequatur per ſtipulationem. neq̄ enim legatariꝰ plus conſequitur per illam ſtipulationem q̄ actione ex teſtamento. ⁊ ſm hoc erit bonū exēplū: vt ſi res erat tibi legata ſub cōditione ⁊ ſtipuler eam ſub eadē cōditione. M. vel dic vt ſi ſtipuler ptuꝫ ancille mee ꝑgnātis: vel ſub conditione legate a teſtatore dandum a me herede ſtipuler in eum caſum quo conditio defecerit ſm. M. ⁊ facit. ſ. e. l. ſcire debemus. §. fi.

n Stipulatur. vt ſi ſtipulor a te rem aliquā ſi erit mea.

Mora rei. fideiuſſori. non tamen ſic vt fideiuſſoris augeatur obligatio. vt. ſ. de eo qð certo loco. l. centum. ſed vt ꝑducatur. i. vt tranſeat cōtra fideiuſſores: et etiam cōtra heredes. vt. J. eo. ſi ſeruū. §. nunc et facit. ſ. de vſur. l. ſi quis ſolu. §. i. et. l. mora. §. fi. ⁊. J. de fideiuſ. l. ſi a colono. §. i.

p Quoq̄. vt ſi ꝓmiſiſti ſtichum et dediſti fideiuſſorē et fuiſti in mora. nam aduerſus te et eum obligatio perpetuatur.

q Obtulit. ante moram rei: vt innuit. idem ſi poſt. nā morā rei purgauit. Alij vt hug. dicunt poſt morā rei: aliꝰ ſecus. vt. J. ſi ſeruū. §. ſequitur. ⁊. ſ. de peri. ⁊ cōmo. illud.

r Liberabit. interitu ſpēi: cū ⁊ in mora non eſſet.

ſ Conuenīri poteſt. q2 in totā cauſam fideiuſſit: vt. J. l. ij. §. nūc videamus. nā licet reo liberato fideiuſſor ſtricta ratione liberetur: hoc tamen caſu ex equitate adhuc tenetur fideiuſſor ex ſtipulatu vtili: ſed videtur de dolo actione teneri. vt. ſ. de dolo. ſi fideiuſſor. que eſt contra. Solu. hic de equitate vtili ex ſtipulatu. ibi de rigore de dolo. vel dic ex ſtipulatione. i. propter ſtipulationem datur de dolo: vl' hic poſt ſuam moram: ibi ante occidit: vnde priſtina teneri non potuit: cum reus ea eſſet liberatꝰ. tenetur ergo de dolo. et plene dic vt ibi no. et facit. J. de ſolu. qui decē. ⁊. ſ. e. l. cum filius.

Si a colono. vt omnes fructus eſſent ſui et certa pecunia michi daretur.

v Futura. id eſt cuius effectus eſt de futuro: ipſa tamen preſens eſt ſi eſt in diem. et facit. J. de verbo. ſignifi. verbum oportere. ⁊. ſ. eo. ſi ſtipulatus fuerim. §. i.

Cum ſtipulati. ℣bi gl'a. dixi ꝓmittis michi cētū et vſuras quatuor denariorū omni menſe quo ceſſaueris in ſolutōe: vel penā quatuor denariorū ꝑ omni libra

b ¶ Pro vſuris .i. loco vſurarum.

c ¶ Penā. non excedentem legitimas vſuras.

cum poſt promiſſionē alij tradidit. vt. ff. de rei ven. l. iulianus ſcribit ſi hoīem. et inſti. de leg. § ſed ſi alīq. et rē ra. habe. l. ſi indebitum § ſi.

p ¶ Ab hoc. promiſſore.

q ¶ Contigerit. vt manumiſſus ſit vel aliq̄d p̄dictorū contigerit. ſed cō tra. ff. eo. inter ſti pu. § ſacraꝫ. Sol. hic de ſuo. ibi de aliēo: vt ꝫ ſ ſubij cit ſi autem ꝛc. Accur.

r ¶ Nichil fecit. ſcꝫ dolo vel culpa ſed nonne in alieno pōt ꝯmitti culpa. vt. ff. de leg. i. cū res § ſꝫ ſi alienus: ītē in ſuo poteſt nō eſſe culpa vt q꜡ premio fiat liber cōtra domini voluntateꝫ. vt C. de ſer. qui pro premio li. ꝛc. Rn̄. hic ꝛ ſuperiori dicto reſpexit freq̄ntiam. arg. ff. de le. et ſenatuſcō. l. nā ad ea. ſi tamen in alieno eſt culpa tenetur. vt. l. cū res. et ſi ī ſuo non eſt non tenetur. vt. ī. § proxi. frequenter em̄ contingit vt in ſuis ſit culpa: in alienis non et facit ad hec et ſequentia. ī. de ſo lu. l. ſi michi alienū. et. l. q̄ res. ꝛ in ſtit. de le. § ſi res leg. ꝛ § ſi vero. et

d ¶ Adhuc tn̄. licet nouatio iudicis interceſſit. vt C. de vſu. rei iud. l. ſi. et. C. de iud. l. i. et erat hic ea dubitatio q̄ ibi: q꜡ videbatur nouatio facta.

e ¶ Non eſſe. nō eniꝫ ita nouat᷑ vt tollat᷑ p̄ma ſꝫ durat vt ꝛ oīs ei⁹ acceſſio.

Si ſeruū. expeditū eſt. vt teneat᷑. vt. ī. § ſeq̄tur. i. rn̄. ꝛ. ff. e. l. ſi ex legati. in fi.

g ¶ Infirmū. iō ꝙ mortuus ſit.

h ¶ A poſſeſſore bone fidei.

i ¶ Poſſeſſor. ēt bōe fidei poſt lit. cōteſt. vt. ff. de rei ven. l. q̄ petitorio. § q̄ in rem. ꝛ. l. ſi ꝓ cuſto. ꝛ. l. ſi et homo.

k ¶ Promiſit. nomine culpe teneatur. ſ. negligentie nomine.

l ¶ In faciēdo. ſ. ſi occiderit vł cāꝫ mortis prebeat.

m ¶ In nō faciēdo. puta ī non curādo .i. nō medicādo in q̄ culpā non eē accipiēdā ꝓbat cū ſubiūgit: q꜡ q̄ dare ꝓ. ꝛc. ꝛ ſic accipe ꝛ qđ magis ꝛc. ſ. ꝙ culpa nō ſit ī nō faciēdo tm̄: ſꝫ ī faciēdo. ſ. occidēdo. ꝛ pro hoc. ff. de her. vē. l. vēditor § queadmodū. vel dic ſꝫ Io. ꝙ magis ſit ꝓbādū vt in negligēdo culpa admiſſa ſit et ſic teneat᷑. ꝛ ꝓ hoc. ff. de edil. edi. ꝙ ſi nolit § ſi mācipiū. ibi culpā ꝛc. ꝛ. ff. de vſur. l. videam⁹. in p̄n. ꝛ. ff. de pe. here. et q̄ § cū p̄dia. ꝛ de conſti. pec. qui aūt § ſi quis. Itē ꝓ hoc qđ dꝛ de legato ał's: nā circa legata conſideratur heredis culpa in p̄termittēdo et diligētia in faciēdo ea q̄ diligēs faceret: ꝛ ꝓpter vtrūq꜡ tenet᷑. vt. ff. de lega. i. l. cū res § pe. ꝛ. l. q̄d ergo § ſi heres Itē ꝓ hoc. ff. ad ſilꝫ. l. iij § ij. q̄ oīa ſunt arg. ꝯtra prime poſitioni: ꝛ qđ ſubijcit q꜡ ꝛc. eſt ratio quare erat dubitandū non quare hoc ſit probandum.

n ¶ Acciderit. ꝑ eū qui rē ꝓmiſit. vt. ſ. ſi culpa ꝓmiſſoris acciderit: ſecus ſi ante. ſ. morā moriatur: vt in ar. cōtra. ff. ti. i. l. is qui.

o ¶ Idē q꜡ fiet. ſ. vt teneat᷑ vt fortaſſe ꝑ eū qui poſt emit vel aliter acquiſiuit: q꜡ ſuo facto videtur id accidiſſe:

Cum ſtipulati ſum⁹ pro vſuriſ legitimis penā in ſingulos menſes: ſi ſors ſoluta non ſit etiā ſi ſortis obligatio in iudicium ſit deducta: adhuc tamen pena creſcit: q꜡ verum eſt pecuniam ſolutam non eſſe.

¶ Re perempta vel a cōi cōmercio exempta tenetur debitor ſi mora vel culpa preceſſit ipſius vel eius qui ab eo cauſam habet. Bar. Pau.

Si ſeruū ſtichū ſtipulatus fuero: et nulla mora interueniente ſeruus deceſſerit: ſiquidē occidat eū ꝓmiſſor: expeditū eſt. ¶ Si autē negligat infirmuꝫ: an teneri debeat promiſſor: conſiderandum eſt vtrū queadmodū in vendicatione hominis ſi neglect⁹ a poſſeſſore fuerit: culpe huius noīe tenetur poſſeſſor: ita et cum dari promiſit an culpa qđ ad ſtipulationem attinet in faciendo quidē accipienda ſit: an in nō faciendo qđ magis probandū eſt: quia qui dare ꝓmiſit ad dandū nō faciendū tenetur. Sed ꝛ ſi ſit quidem res in reb⁹ humanis ſed dari nō poſſit: vt fund⁹ religioſus puta vel ſacer factus vel ſeruus manumiſſus vel ēt ab hoſtibus ſi capiat᷑: culpa in hunc modū dijudicatur: vt ſi quidem ipſius ꝓmiſſoris res vel tp̄e ſtipulationis vel poſtea fuerit: et quid eorū acciderit nichilominus teneat᷑. Idē ꝙ fiet et ſi per alium poſtea q̄ ab hoc alienatus ſit id ꝯtigerit. ¶ Si aūt alien⁹ fuerit: et ab alio tale q̄d acciderit nō tenet᷑: q꜡ nichil fecit: niſi poſt ea q̄ morat⁹ ē ſolutōnē aliq̄d hm̄ōi acciderit: quā diſtinctionē et iulianus ſeq̄tur. ¶ Itēꝫ ſi hō q̄ fuit ꝓmiſſoris ex p̄cedenti cā ablatus ei fuerit ꝙ ſtatuliber fuit: ꝑinde habendus ſit ac ſi alienū ꝓmiſiſſet: q꜡ ſine facto ipſi⁹ deſijt ei⁹ eē. ¶ De illo queritur an et is q̄ neſciens ſe debere occiderit: teneat᷑: qđ Iulian⁹ putat in eum qui cum neſciret a ſe petitum codicillis vt reſtitueret manumiſit.

ff. titu. i. ſi is qui. et quod no. ff. de condi. inde. l. nerati⁹. et ad treb. l. quidā § ſi quis filiū. et qui et a qui. l. heres ſeruum. et de lega. i. ſi quis inquilinos § i.

ſ ¶ Moratus eſt. i. diſtulit.

t ¶ Promiſſoris. tempore ſtipulationis.

v ¶ Fuerit. ante moram. accur.

x ¶ Q̄꜡. id eſt quia.

y ¶ Statuliber. exemplum: promiſi tibi dare ſtichum poſtea quidam me inſtituit ꝛ ſticho legauit libertatem ſub conditione: ſi exiſtente conditione ſtichus fuerit liber non teneor. Accur.

z ¶ Teneatur. et magis eſt ꝙ teneatur. azo.

a ¶ Putat. ſ. vt teneat᷑. vt inſti. de leg. § ſi vero heredis.

b ¶ Petitum. hominem. ſed quomodo eum manumiſit ſiue pure et ſic legatarū: ſiue ſub conditione legatus erat: et tunc non poteſt manumittere. vt. ff. qui et a qui. l. generaliter § i. ſed dic ꝙ heredis erat. ſed tunc oppo. ff. q̄ et a q̄. l. heres. ſed rn̄. heres nichil ibi agit q̄n teneat᷑ ad eſtimationē: ſꝫ libertas tenet: et fac hic q̄ſtionē quā ibi ex. l. de ꝯdi. inde. l. in ſumma § ſi ſeruū. ꝛ ibi ſol. ſꝫ Io.

¶ Ultima mora nocet: ꝛ in pari cauſa melior eſt cōditio poſſidentis. h. d. Bar.

¶ Sequit[a] de eo videre q̄d veteres ꝯſtituerūt quotiens culpa īteruenit debitoris ꝑpetuari[b] obligationē queadmodū intelligendū ſit. ꝛ q̄dē ſi fecerit ꝓmiſſor quominꝰ ſoluere poſſit: expeditū intellectuz habet cōſtitutio[c]. Si vero moratꝰ ſit tm̄[d] hic heſitatur: vt ſi poſtea in mora nō fuerit[e] extiguatur[f] ſuperior mora. ꝛ celſus adoleſcens ſcribit eū q̄ morā fecerit in ſoluēdo ſticho quē promiſerat: poſſe emendare eā morā[g] poſtea offerēdo. ſcribit ei hāc q̄ſtionē eſſe de bono[h] ꝛ equo[i]: in quo genere plerūq; ſub auctoritate iuris[k] ſcie ꝑnicioſe īquit erratur. ꝛ ſane ꝓbabilis hec ſnīa eſt: quam quidē ꝛ iulia. ſequit. nā cū q̄ritur de damno ꝛ par[l] vtriuſq; cā ſit: quare nō potentior ſit qui teneat / q̄ꝫ qui perſequitur[m]?

¶ Mora pricipalis obligationem perpetuat quo ad ſe ꝛ fideiuſſores ꝛ eorū ſucceſſores mora fideiuſſoris quo ad ſe et ſucceſſores ſuos. Bar.

¶ Nunc videamus[n] in q̄bus perſonis hec cōſtitutio[o] locuz habeat: que inſpectio duplex eſt: vt primo queramus que ꝑſone efficiāt perpetuā obligationem[p]. deinde q̄busꝗ eā producāt[r]. vtiq; autem principalis debitor perpetuat obligationē[ſ]. ¶ Acceſſiōes[t] autē an perpetuent dubiū eſt[v]. Pomponio ꝑpetuari placet[x]. quare enim facto ſuo fideiuſſor ſuaz obligationem tollat[y]? cuius ſententia vera eſt. ¶ Itaq;[z] perpetuat obligatio tam in ipſorum[a] q̄ꝫ ſucceſſorū ſuorum ꝑſona. Acceſſionibus quoq; ſuis id eſt fideiuſſoribus[b] perpetuant[c] obligationē: quia in totam cauſam[d] ſpoponderūt.

¶ Mora filij perpetuat obligationē cōtra patrem. Bar.

¶ An filiuſfamilias qui iuſſu patris promiſerit / occidendo ſeruum producat[e] patris obligationem videndum eſt. Pōponius producere putat / ſcilicet quaſi acceſſionem[f] intelligens eum qui iubeat.

¶ In obligationibus dandi res perempta poſt morā durat in obligatione quo ad petitionem acceptilationem et nouationem. h. d. Bar.

¶ Effectꝰ[g] huiꝰ ꝯſtitutōis[h] ille eſt: vt adhuc hō peti poſſit[i]: ſꝫ et acceptum[k] ei poſſe ferre creditur[l]: et fideiuſſorem accipi eiuſdem obligatiōis[m] nomine. ¶ Nouari autez an poſſit hec obligatio[n] dubitationis eſt: qꝛ nec hominem qui non eſt: nec pecuniam[o] que non debetur ſtipulari poſſumꝰ: ꝛ ego puto

a ¶ Sequitur. cū in ſpēbus certis de culpa locuti ſumꝰ ſequitur vt videamus in genere.
b ¶ Perpetuari. quātū ad hoc vt nō liberetur interitu ſpeciei ſm. R. ſic ergo ꝑpetuat. i. ꝑpetua remanet ſi priꝰ erat perpetua. ſi aūt prius erat tēpalis: ꝛ nunc erit ſiſte ſie ri. i. remanere. vt ff. de iudi. l. iulianꝰ
c ¶ Conſtitutio. vt teneat quia occidit. vt. ff. e. l. i. ꝑn. ꝛ mora nō purget alſ nō ꝯueniret ſequētibus. Ac.
d ¶ Sit tantū. et poſtea obtulit.
e ¶ Nō fuerit. qꝛ ſoluere voluit.
f ¶ Extiguatur. oblatione.
g ¶ Eam moraz. ad q̄d facit. ff. de pericu. ꝛ cōmo. l. illud. ꝛ ff. eo. interdū. §. fi. ꝛ ſi quis cau. l. ꝛ ſi poſt treſ et. C. de fideiuſ. l. ſancimꝰ. ꝛ. ff. de cō ſti. pecu. l. ſꝫ ſi alia ꝛ de ꝯdi. fur. l. par ti. Sꝫ cōtra. l. fi. ſꝫ ibi litem ſuſcipere nō rem reddere volebat. Accurſius.
h ¶ De bono. q̄ꝫ iuſ eni ſtricto iure pena ꝯmiſſa eſt ꝛ ſtrictū iuſ dicit eū omnino teneri poſt morā: ſꝫ quia equū eſt taliter eūdem hanc penam euadere ſi obtulit tale ē acſi nō fuiſſet in mora.
i ¶ Et equo. non ſtricti iuris: vt teneatur adhuc.
k ¶ Iur. ſ. ſtricti
l ¶ Par. i. ſimilis. vt. ff. ne q̄s eū q̄ in ius vo. l. q̄. et de mino. l. verum. §. fi. ꝛ de vſur. l. i. in fine. ꝛ J. de reg. iur. l. quotiens.
m ¶ Perſequitur. non video.
n ¶ Nunc videamꝰ. cōſtitutio. que de perpetuāda obligatione loquitur.
o ¶ Hec ꝯſtitutio. i. ꝯſtitutū veterū. vt. ff. pri. §.
p ¶ Perpetuā obligationē. mora vel etiam culpa.
q ¶ Quibus. id eſt ad quorum onus. Ac.
r ¶ Producant. id eſt perpetuent.
ſ ¶ Obligationem. faciendo. ſ. moram. Accur.
t ¶ Acceſſiones. id eſt fideiuſſores. Accur.
v ¶ Dubium eſt. an eorū facto perpetuetur. Ac.
x ¶ Placet. in ſuam perſonam.
y ¶ Tollat. occidendo. ſ. Ac.
z ¶ Itaq;. dixi que perſone efficiant perpetuam: nunc incipit quibus producātur.
a ¶ Ipſorum. debitorum vel fideiuſſorum.
b ¶ Fideiuſſoribus. ſ. ſecundis.
c ¶ Perpetuent ſcilicꝫ fideiuſſores primi. ꝛ ad hoc. ff. de fideiuſſo. grece §. fina.
d ¶ Cauſaz. hos articulos duos. ſ. q̄ ꝑſone ꝑpetuent et quibꝰ ꝓducant non plene ꝓſecutꝰ eſt. vnde ſciēdū q̄ principalis debitor moram adhibēs ꝑpetuat obligationē tam contra ſe ꝛ ſucceſſores ſuos q̄ꝫ ꝯtra acceſſores id eſt fideiuſſores ꝛ heredes eorum. At fideiuſſor cōtra ſe ꝛ ſucceſſorem ſuū nō cōtra reum vt hic. ꝛ. ff. e. l. mora. §. fina. ꝛ. §. penul. et ſic pꝫ cōtra quos ꝑpetuatio fit. Ecōtra ꝑpetuat ſtipulator vel ꝓcurator eiꝰ denūcians ꝓmiſſori. vt. ff. de peti. here. itē veniūt. §. petitā. vł eorū geſtor. vt. ff. de vſur. ſi quis ſolutionem. §. fi.
e ¶ Producat. i. perpetuet.
f ¶ Acceſſionē. i. mādatorez. ad q̄d eſt. ff. eo. cū filiꝰ. ij. rñ. ꝛ. ff. de he. ven. l. qui filium.
g ¶ Effectus. q̄reret aliq̄s que eſt vtilitas hmōi ꝯſtitutiōis: ad q̄d rñ.
h ¶ Huiꝰ ꝯſtitutiōis. veteris. vt. ff. §. ſeqtur in prin.
i ¶ Poſſit. poſt morā filij mortui: ſꝫ cū adhuc ſi obligatiōe ſit: q̄mō pt ꝑcū ꝯſtitui: vt. ff. d ꝯſti. pe. l. ꝓmiſſor. Rñ. qꝛ ꝛ nō debitū ꝓ debito pt ꝯſtitui. vt. ff. de ꝯſti. pe. l. i. §. an pt. vel dic q̄ſi debitū eſt cū agēdo ad holeꝫ ꝑcū ꝯſequar.
k ¶ Sed ꝛ acceptū. patri ꝓpter factū filij. Ac.
l ¶ Creditur. ꝑcedēte nouatiōe. l. aquiliana ſtipulatiōe que an fieri poſſit ſequitur: nouari autem ꝛc.
m ¶ Obligationis. quod iuſſu. Accur.
n ¶ Obligatio. qua pater noīe filij teneatur. Ac.
o ¶ Nec pecuniā. ſ. intereſſe. ꝛ ſic no. intereſſe nō eſſe in

nouationē fieri poſſe[a]/ ſi hoc actum[b] inter partes ſit: quod ⁊ Juliano placet.

¶ Ex ſtipulatiōe continēte factuʒ ꝑſonale ſtipulatoris pōt heres agere ſi de ipſo facta eſt expꝛeſſa mētio. Pau. Idem.

Si ita ſtipuler ꝑ te non fieri quominꝰ michi heredíqꝫ meo vindemiā tollere liceat: etiaʒ heredi[c] daꝛ actio[d].

¶ Electio eſt creditoris ſi verba executiua referantur ad eū h. d. Bar. Idem.

Si ſic ſtipulatus fuero per te nō fieri quominꝰ hoīem ex his quos habes ſumam[e]: electio mea erit[f].

¶ Incertitudo viciat ſtipulationē: niſi ex coniecturis ꝓbabilibꝰ declareꝛ. Bar. Marcel.

Triticū[g] dare oportere ſtipulatꝰ eſt aliquis[h]: facti queſtio[i] eſt non iuris. igiꝛ ſi de aliquo tritico cogitauerit[k] id eſt certi generis ⁊ certe quātitatis: id habebiꝛ ꝓ expꝛeſſo alioquin ſi cū deſtinare genꝰ[l] et modū vellet[m] nō fecerit: nichil ſtipulatus videꝛ[n]: nec igiꝛ vnum quidem modum.

¶ Qui ſtipulaꝛ opus fieri dꝫ locū exprimere vbi ⁊ talē ꝙ interſit ſtipulatoris. Bar. Idē.

Qui inſulā fieri ſtipulaꝛ: ita demū acqͥrit obligationeʒ ſi appareat in quo loco fieriꝰ inſulā voluit: ſi ⁊ ibi inſulam fieri intereſt eius.

¶ Si debitor occidit ſeruum debitū ex iuſta cā eſt ac ſi aliꝰ occidiſſet ſine ſua culpa vel dolo ſi prius non erat in mora h. d. Pau. Idem.

Qui ſeruum michi ex ſtipulatu debebat ſi in facinore[p] euʒ deprehenderit: impune eū occidit: nec vtilis actio erit in eum cōſtituenda.

¶ Stipulatio inutilis nō nouat precedentē vtilē. Pau. Celſus.

Si ita ſtipulatꝰ fuero te ſiſti: ⁊ niſi ſteteris hypothecā dari: ꝓinde erit atqꝫ ſi te ſiſti ſolummodo ſtipulatus eſſem[q].

¶ Qui ꝓmittit ſe ſoluturū ꝓ alio ꝓmittit factū: ideo ſuccedit obligatio ad intereſſe: ſecꝰ in eo ꝙ ſe daturū ꝓmittit. Bar.

¶ Poſſum[r] vtiliter ita a te ſtipulari: noīe[s] ticij te michi ſoluturū[t] ſpondes: neqꝫ eñ hoc ſimile eſt illi/te daturuʒ[v]: ſed ex ea ſtipulatiōe dū intereſt mea agere tecum[x] poſſum: ⁊ idō ſi locuples ſit ticius[y] nichil ex hac ſtipulatione conſequi poſſu=

obligatione. vt dixi. ff. de actio. emp. l. i. in prin. Ac.
a ¶ Poſſe. ſiue hoīem ſiue preciū ſtipuler alio nouandi. vt. ff. de cōſti. pe. l. ꝓmiſſor.
b ¶ Si hoc actū. vt noueꝛ. ⁊ facit. j. de noua. ſi aliquā rē

Si ita ſtipuler. heredi. ſi fuerit prohibitus: licet et ego fuerim impeditꝰ. vt. j. e. ſi ſic vel licet factū meum cōtinere tātuʒ videaꝛ ꝙ ego colligēs impediar. idē eſſet ⁊ ſi nomē heredis adiectū non eſſet: vt. ff. de ꝓba. l. ſi pactum. Ac.
d ¶ Datur actio. q. d. non tm̄ michi vindēti ſi ꝓhibear actio datur: ſʒ heredi meo daꝛ exceptio.

Si ſic ſumaʒ. id eſt eligam.
f ¶ Electio mea erit. videꝛ ꝙ ꝯ me fieri deberet interpꝛetatio in ambiguo. ſʒ non eſt ambiguū. ⁊ facit. j. de reg. iur. l. in ambiguis. ſʒ an heres meus poterit eligere. ar. ꝙ nō. ff. e. ſi ſtipulatꝰ fuero illud. vel dic ꝯ. vt ibi ⁊ ar. ff. de lega. i. ſi ſic. § fina.

Tritici dare. vt tollas infinitas ābages qs ħ no. dñs Jo. ⁊ oia ſine ſcrupulo vel dubietate ꝓcedāt dic caſuʒ. ſtipulatus ſum a vobis triticū. facti eſt qō qͥriꝛ de quo intelligaꝛ: nā ſi habito reſpectu ad ꝓcedētē ꝯtractū cogitauimꝰ de certo: vt verbi grā ſi mutuaui tibi triticū bononi. et de illo cogitauimus valet ſtipulatio: ⁊ id habeꝛ ꝓ expꝛeſſo: ⁊ hoc in prima. Ultimo dicit ꝙ ſi ſtipulor triticū nō cogitādo de aliquo certo nec ex precedēti contractu nō valet ſtipulatio.
g ¶ Triticū. i. ſegetes ſiue bladū. eſt enim gnāle nomē ad omē id qō in area teriꝛ. Alio mō appellaꝛ per excellentiā frumentū. Tertio modo dicitur meleca.
h ¶ Aliquis. nō deſignato modo vel genere.
i ¶ Queſtio eſt. cū qͥritur an valet ſtipulatio talis. M.
k ¶ Cogitauerit. ſtipulator. promiſſore forte hoc intelligēte: vel dic cogitauit vterqꝫ. qō in idem recidit: veluti cū certū triticū mutuū dediſſet informiter ſibi triticuʒ dari ſtipuletur. nam de eo ſtipulari videꝛ: cū ea q̄ in pſtationibꝰ ⁊c. vt. j. e. l. ticia. ⁊ ar. ff. ſi cer. pe. l. cū qd mutuum.
l ¶ Genus. puta africum: vel dic hordeum puta.

m ¶ Uellet. i. ſtipſone vel pſtatiōe: ⁊ dic modū. i. qͣtitatē
n ¶ Uideꝛ. idē eſt ſi nudā traditionē facio poſtea determinaturus ti. ⁊ cauſam traditiōis ⁊ aliqͣ ex cauſa impeditus id non fecero. M. ⁊ facit. j. e. ita ſtip. ⁊ ff. de vſur. quod in ſtipulatione. ⁊ C. de do. pro. l. i.

Qui inſulam fieri. qꝛ locꝰ ſtipulatiōis eſt nō alteriꝰ. inuente ſunt eñ ⁊c. vt inſti. de inuti. ſtip. § alteri. ⁊ ff. e. ſtip. iſta. § alteri. cū enim in facto eſt ſi intereſt agit: alias nō vt h. ⁊ ff. de re iudi. l. ſi qs ab alio. l. fi. ⁊ facit. ff. de eo qō cer. loco l. ij. § ſi qs inſulaʒ et ſic no. duo fore neceſſaria vt valeat hec ſtipulatio.

Qui ſeruū. in facinore. vt ſi adulterare vxorē ſuā inuenerit. ⁊ facit. j. de fideiuſ. l. capiꝫ. ⁊ ff. de pig. ſeruū quē. ⁊ de le. i. qd ergo. § ſi hrs ⁊ ff. de pigno. act. elegāter. in fi. ⁊ j. de ſolu. ꝙ ſibi. § fi.

Si ita ſtipulatꝰ eſſem. ꝓ nō adiecto eñ habetur cū nichil ſit ⁊ idō ad intereſſe agitur ex ſtipulatu. vt ⁊ j. e. ſi ſtipulatus fuero § fi. ⁊ ff. co. ꝗtiens qs. Inutilis ḡ adiectio non viciat. rō legis eſt qꝛ et ſi ſcōa teneret tolleret prima iure nouatiōis. vt ff. ti. i. l. obligationū fere § fi. verū eſt iure iſto: hodie ſecꝰ. vt. C. de noua. l. fi. § fi. nūc aūt. qꝛ nō tʒ nō nouat. vt. j. de no. l. nouatio aūt.
r ¶ Poſſum. no. ꝙ in iſto § no. differētia inter iſtas ſtipulationes. ſ. qñ ſtipulor te curaturum ꝙ michi decem ſoluantur: ⁊ illam ꝓmittis te illi daturum.
s ¶ Nomine. qui decē michi puta debet.
t ¶ Soluturū. ſubaudi ſi nō curaueris illū michi ſoluere vt. ff. e. l. illa § i. ⁊ ſic nō obeſt. C. de fideiuſ. l. iure nrō. ⁊ l. nō recte. bene eñ curas ſi reū locupletē das: vt. d. l. illa.
v ¶ Daturū. i. cū ſtipulor illi te daturū. videbaꝛ aūt ſimile: qꝛ ſicut hec eſt inutilis qñ alteri ſtipulor: ita hec qñ ꝓmittis aliū daturū: ſʒ certe nō aliū ſʒ te daturū ꝓmittis.
x ¶ Tecū. neqꝫ minꝰ ex illa: illi te daturū ſi mea intereſt vt. ff. e. ſtipꝰo iſta § ſi qs inſulā. ⁊ j. e. liber homo § fi.
y ¶ Sit ticiꝰ. ⁊ ꝑ oia idoneus ⁊ etiā ex facultate ꝯueniēdi. qd ei ſi abierat vltra mare. vt ar. ff. qꝛ ſatiſ. co. l. ij. i pꝛi.

a Intereſt. quaſi nō videt ſe obligare niſi in caſu cuʒ debitor tuus ad inopiā ꝑuenit. M. ⁊ facit. ff. de re iudi. l. ſi q̄s ab alio. ⁊ ī. e. l. decē. ⁊ l. ſi quis ſtipulatus §. ſi.
b Nec raro. ſi habes raro: dic bn̄ dico denegari cum cauſe cognitiōe nō vero indiſtincte. nā qn̄q̄ valet ⁊ frequēter. qn̄ ergo valet: et qn̄ nō? Rn̄. ſi ex cā dons et dona. ꝓpt nuptias fiat valet ante mrīmoniū ⁊ poſt. vt. C. de dona. ante nup. l. ſi cōſtante. itē ꝑ arris mrīmonij ihēdi. vt. C. de ſpō. l. mulier. itē in caſu quē habes. ī. e. ex ea §. i. Item ex cā donationis inter ſpōſos. vt. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. ſi. Econtra nō valet qn̄ donatio fit in caſu futuri matrimonij: vt hic. ⁊ C. de dona. ante nup. l. qđ ſpōſe. Ut enī ipam mulierē nō poſſuʒ ſtipulari. vt. ī. e. l. ticia. et C. de inuti. ſti. l. ij. ita nec in cōditiōe alteri⁹ ſtipulationis pōt apponi. ſʒ Jo. dixit nō valere etiā ſi ex cā dotiſ vel dona. ꝓpt nup. fiat ſi ꝓponat ꝯditio ſi nupſero: vt h̄ et dic nec raro. i. nūq̄. al's ira ē nec rara ⁊c. quā expone vt ex ꝓdictiſ pʒ.
c Stipulatus eſt. i. actionem denegandā dico: repete ſm ea que in contrario caſu modo dixi. Accur.
Exiſtimo. cōditōe. ſi deſierit eſſe mea. vel ſi nauis ex aſia venerit. vt ⁊ ff. e. l. ſi rem. ⁊ de lega. i. cetera §. ſi ſub conditione.
e Nō ſit me⁹. q2 pōt fieri me⁹ ⁊ nō erit nunc ſeruitus ſed debita: vt in ꝯrio ff. cōia ꝑdi. l. ij. Sʒ obijcit: ſi ſtipulatio nō capit vires ex ꝑn̄ti nulli⁹ momēti eſt. vt. ī. de ſtipu. ſeruo. l. vſufruct⁹. Rn̄. hoc verū eſt cū virib⁹ deficit ratiōe perſone. ſecus ſi ratione rei vt hic.
f Aut ſi. nā ſi ſupradicta nō poſſēt fieri: ſeq̄ret quē nō poſſe ſtipulari ſub cōditiōe: qđ incōueniens eſſet.
g Nō eſt. ꝙ valeāt ꝑdicte ſtipulatiōes. al's deeſt non et tūc dic ꝙ ſi hoc ⁊c. i. ꝙ valet ſtip'lo ꝑdicta: ⁊ in idē recidit. ſi nō valeat dico hec incōuenientia ſequūtur. Accur.
h Stipulatio. quod inconueniens eſſet. M. cum poſſet fieri non meus exiſtente conditione. Item ſequitur hic aliud inconueniens: quia ſi fundi ⁊c.
i Sed ſi fundi. ponit aliud exemplū īconuenientis.
k Stipulatus fuerit. fundo ſuo.

mus. quid enī mea intereſt[a] id a te fieri: qđ ſi non feceris/ eq̄ ſaluā pecuniā habiturus ſū?

Inter ſpōſum ⁊ ſpōſam nō valet promiſſio ex cauſa lucratiua que in matrimonij tēpus confertur. h. d. Bar.

Si tibi nupſero decē dare ſpondes: cauſa cognita denegandam actionē puto: nec raro[b] ꝓbabilis cauſa huiuſmodi ſtipulatiōis eſt. Itē ſi vir a muliere eo modo non in dotē ſtipulatus eſt[c].

Quando eſt impedimentū mixta conſideratione rei ⁊ ꝑſone valet ſtipulatio ſi impedimentū ceſſat tempore exiſtētis conditiōis. Bar.

Marcel.

Exiſtimo poſſe id quod meum eſt ſub cōditiōe[d] ſtipulari. Itē viā ſtipulari ad fundum poſſe: quāq̄ interim fundus nō ſit me⁹[e]: aut ſi[f] hoc verum non eſt[g]: ⁊ alienum fundum ſub cōditione ſtipulatus fuero: iſq̄ ex lucratiua cauſa meus eē ceperit: ꝯfeſtim ꝑimetur ſtipulatio[h]. Sed ſi fundi[i] dn̄s ſub conditione viam ſtipulatus fuerit[k]: ſtatim fundo alienato euaneſcit ſtipulatio[l]: et maxime[m] ſm illorum opinionem qui etiam ea que recte cōſtiterit reſolui putant[n]: cum in eum caſum reciderunt: a quo non potuerūt cōſiſtere[o].

Stipulatio facti habentis factum ſucceſſiuum committitur ad particulare intereſſe ſtatim quando quis fuit in mora inchoandi: licet non tranſiuerit totum tempus quo potuit perfici. h. d. Bar.

Ex hac ſtipulatione inſulaʒ fulcire ſpondes: quādo naſcat actio queritur: et vtiq̄ non eſt expectandū vt ruat. nec enim nichil ſtipulatoris[p] intereſt fultam inſulā potius eſſe q̄ non eſſe: nec tamen recte[q] agetur/ ſi nondum preterierit tantum temporis quo fulcire potuerit redemptor.

Obſcuritas omnimoda viciat ſtipulationē ⁊ ſi poteſt interpretari interpretatur ꝓ promiſſore. ſʒ vbi verba ſunt clara interpretationem non recipiunt. h. d. B.

Celſus

Quicqđ[r] aſtringēde obligatiōis cauſa dictum[ſ]

l Stipulatio. ſimiliter. qđ verum nō eſt cum exiſtente conditione poſſit eſſe ſuus.
m Maxime. ſequitur inconueniens.
n Reſolui putāt. gn̄aliter: cū fallat. vt. ī. e. cū pluribus §. ⁊ ſi placeat. ⁊ ī. de reg. iur. l. in ambiguis §. i. itaq̄ vbi q̄s ſtipulatur viaʒ ſub ꝯditione fundo ſuo: aliēato fūdo ante ꝯdi. nō irritatur ſtipulatio medio tpē inter factā ſtipulationē ⁊ cōdi. euētū: cū meus ſit cū cōditō extiterit: q2 in ſtipulatione tēpus contractus inſpicitur vt. ī. e. cōtinuus §. cū q̄s. ⁊ ī. de ſtipu. ſeruo. l. vſufruct⁹. ⁊ ff. de ſerui. ꝓ parte. ⁊ facit. ff. e. l. ſi filius. in prin.
o Cōſiſtere. qđ falſuʒ eſt. i. que regula non eſt vera ſemper. Accur.
p Nichil ſtipulatoris. al's eſt nō nichil intereſt. i. aliquid intereſt cum nemo inhabitare velit. al's deeſt nichil ⁊ tūc dic bene dico non expectari poſt ruinā: quia ſi id expectaret vt dicebāt q̄dā: ergo non cōmitteretur. quia ſicut non cōmitteret ea fulta et poſtea ruente: ſic et ea non fulta et ſic non intereſt fulta vel non fulta. qđ non debet eſſe.
q Nec tn̄ recte. q̄ri intersit ꝑfectā. ſʒ nō īchoatā: vt. ff. e. l. ſtipulatiōes §. ſi q̄s. ⁊ facit. ff. e. ſi ita ſtipulatus eſſem.
Quicquid. dic ꝙ q̄cquid fuit ſtipulatiōe vallandū: ſi nō eſt ſtipulatiōe vallatū hētur omiſſum. aut certe ſi obſcurū eſt: interpretabor ſcđm ꝓmiſſorē ſi poteſt ſm eius voluntatē valere: ſed ſi non poteſt ſm volūtatē ipſi⁹ valere. interpretabor pro ſtipulatore ſi valere poteſt. vel dic aliter ꝙ ſi ſit obſcurum omnino non valere. ſi autem interpretari poteſt: interpretabor.
ſ Dictū eſt. i. dicēdū ſm quoſdā. ⁊ hoc ꝓpter hoc qđ ſequit niſi verbis exprimat: qđ ſignificat in futurū ⁊c. ſʒ nō opʒ ſic exponi. nec ei dicit ſimplr niſi verbis expreſſis exprimat: ſed addit palam. i. euidentibus et manifeſtis verbis: vt ſequitur ſi quis ſtipuletur a magiſtro nouo brocar. ſua putans oīs rationes in hoc cōprehendi: nō tenetur quidem magiſter niſi ad hoc broc. vel fundum vel vinū in genere: ⁊ hoc propter nimiam obſcuritatem vt. ī. e. ita ſtipulat⁹. vel quando ꝯſtat diſſenſiſſe. vt. ff. e. inter ſtipulantem §. ſi ſtichum.

a ¶ Scd̃m promiſſorē.hoc in eo caſu intelligēdū quādo dubitat̃ q̃d actū ſit.et duorū modorū vtroqꝫ pōt valere ſtipulatio:vt qꝛ vnꝰ dr̃ ſe ſenſiſſe de albo ſticho:alt̃ de nigro:tūc em̃ accipiēdū eſt qđ ꝓmiſſor elegerit.vt no.ſ. e.l.ſtipulatio iſta.§.i ſtipulatioībꝰ.vel hoiem in genere: vbi nō eſt tāta obſcuritas iōqꝫ valꝫ et quēlibet dādo liberat̃:nō tn̄ talē quē habere nō expediat vt ſubijcit ꝛ ſic addit aut ꝛc. nec rurſꝰ ꝓmiſſor ꝛc.vtputa,ꝓmiſit oīa vaſa ſua ꝛ dicat ſe tn̄ de vitreis intellexiſſe:vel de viliſſimis ſeruis cuꝫ oēs ſuos ſeruos ꝓmiſerit. vl̃ dic ſcđo ꝙ aut ꝛc.ꝓſequat̃ eūdē caſuꝫ:et corrigat ꝓcedentia.Itēꝫ ꝛ qđ dicit nec rurſꝰ ꝛc.pōt ſcđo intelligi.ſ.ꝙ promiſit ſeruū poſtea elegit: et iterū velit variare.nā nō poteſt lꝫ ſua intereſt Sꝫ tūc eſt ꝯ.ſ.eo.l.ſi ex pluribꝰ.et.l.eū q̃ §.i. Sꝫ dices ꝙ in illis legibus habebat electiōeꝫ ex vi ꝟboꝝ ſtipulatiōis:ſeu ex natura alternatiue: qꝛ illud aut illud fuit ſtipulatꝰ:ſed hic nō habuit iđo electionē.ſed ſm primū intellectuꝫ ꝓdicte leges non obſtāt. Itē ad id qđ dr̃ ſtari dicto ꝓmiſſoris eſt cōtra.ſ.eo.l.ſi michi.§.ſi ſtipulatus.Sol.ſpeciale eſt in veſte marie cū oēm veſtē ſtipulatꝰ erat q̄cūqꝫ muliebris eſſet. Ir.imo ideo eſt illud qꝛ ſignificatio verborū facit ꝓ ſtipulāte:lꝫ ꝓmiſſor feminea veſte vtat̃.vt ſ.pri.rn̄. Itē ꝯ ad idē.ſ.q̃ ſatiſ.co.de die.Sol.vt ibi.itē in iudicio ſecꝰ.vt.ſ.e.int̃ ſtip.§.ſi ſtichū.et eſt rō vt ibi. Itē facit.ſ.de ꝟb.ſig.l.nepos ꝓculo.et.ſ.de ꝯhē.ēp.l.labeo.et de ac.emp.ſi ſeruꝰ.Sꝫ ar.ꝯ in pn̄.huiꝰ.l.ſ.ſi cer.pe.l.cū q̃d.ſꝫ ibi eſt de natura negocij.i.ꝯctus mutui:qđ intellige tacite.

b ¶ Late.i.aperte.

c ¶ Nec rurſus.i.ecōtra.

d ¶ Actū eſſe.facit.C.de dona.ſi quis argentum.§.i.

e ¶ Verba ſunt.poſſunt em̄ trahi ad ſingula eiuſdē biennij tp̄a:vt cū vna die vel ſcđa vel tertia nō aſcēderis verū ſit te nō aſcendiſſe.ꝛ facit inſti.eo.§.in diem.

f ¶ Nō aſcēdiſſe.ſ.in aliqua parte biennij.

C Onditio in p̄teritū,puta ſi titiꝰ cōſul fuit.

h ¶ Perimit.i.cōſiſtere nō ꝑmittit.ſimilis ſi proprietas ꝓ.ſ.eo.decē.et ibi/eruiſti aīam meā de inferno inferiori.et facit.ſ.ſi cer.pe.l.cū ad certū.et de iniuſto te.l.cū in ſcđo §.i.et.ſ.eo.ſi ita ſtipula.fuero hanc.et inſti.eo.§.ex conditionali.Accurſius.

eſt:id niſi palā ꝟbis exprimat̃ omiſſum eſſe intelligendū eſt aut certe ſm ꝓmiſſorem[a] int̃pretamur:qꝛ ſtipulatori liberū fuit verba late[b] cōcipere. nec rurſus[c] ꝓmiſſor ferēdus eſt ſi eiꝰ int̃erit de certis potiꝰ vaſis forte/aut hoibus actum[d] eſſe.

¶ Nō dr̃ q̃s non feciſſe quouſqꝫ finitū eſt tp̄s infra qđ fieri poteſt. Pau. de ca.

¶ Si ſtipulatꝰ hoc mō fuero ſi intra biennīū capitoliū non aſcēderis dari:nō niſi p̄terito biēnio recte petā.nā et ſi ambigua verba ſunt[e]:ſic tn̄ exaudiunt̃:ſi immutabiliter verum fuit te capitolium non aſcendiſſe[f].

¶ Conditio de p̄terito vel de p̄nti nō ſuſpēdit. B. Modeſtinus.

C Onditio in p̄teritū[g] nō tm̄ in preſens tp̄s relata ſtatim aut perimit[h] obligationē:aut omnino nō differt.

¶ Adultus non habens curatorē naturaliter et ciuiliter poteſt obligari. Pau. Idem.

P Uberes[i] ſine curatoribus ſuis poſſunt ex ſtipulatu obligari[k].

¶ Qui promittit ſumptus factos in lite de re non tenet̃ ad ſumptus factos in lite de precio. Bar. Idem.

V Enditores emptori ꝓ euictione cauerāt q̄ꝫ ti ſua[l] intereſſꝫ[m]:ſꝫ ꝛ ſpāl̃r ſe agnituros[n] ſi i lite[o] mota ſumptus feciſſet[p]:et ēptori ſtipulāti ꝓmiſerāt:poſt mortē emptoris vnꝰ ex vēditoribꝰ ad iudiciuꝫ vocauit hr̄des[q] p̄ciū ſibi deberi dicēs:hr̄deſqꝫ eiꝰ ſumptus in defenſiōe cauſe[r] factos cuꝫ probarēt p̄ciū ſolutū fuiſſe ex ſtipulatione petebāt.Modeſtinus rn̄.ſi eas impēſas venditores promiſerāt q̄ ob litē de ꝓprietate inſtitutā facte eēnt[s]:minime ex ſtipulatu[t] peti poſſe qđ erogatū eſt:dū alter ex vēditoribus precium qđ iam fuerat exolutum[v] petit.

¶ Liber hō vel fundus hoſtium in ſtipulationē deduci nō poteſt. Bar. Idem.

L Iber hō in ſtipulatum deduci nō pōt[x]:quia nec dari[y] oportere intēdi:nec eſtimatio eiꝰ p̄ſtari[z] pōt:nō magis q̄ꝫ ſi q̄s dari ſtipulatus fuerat mortuū hoīeꝫ[a] aut fundū[b] hoſtiū.

¶ Sufficit cōtractū impleri a cōtrahente vel ab alio eius nomine. Bar. Venu.

P Uberes.ſine curatoribus id eſt nō habētes curatorē.ſ.R.ꝛ.W ꝛ ſic eſt hoc ex ꝑte ſubiecti.

k ¶ Obligari.licet iuuent̃ reſtitutione.et ſic ſoluet̃ cōtrariū.C.de in integr.reſti.mi.ſi curatorē. Alij dicunt ꝙ naturalit̃ nō ciuiliter obligant̃:ſꝫ tunc non egerēt reſtitutiōe

k ¶ Obligari.ciuiliter ꝛ naturalr̃

V Enditores ſua.ſ.ēptoris.ac.

m ¶ Intereſſet.ſi res euinceret.

n ¶ Agnituros.quid ſi nō eēnt ꝓmiſſi tales ſūptꝰ in cā:lꝫ res nō ſit euicta:Rn̄.poteſt dici ꝙ nichilominus p̄ſtari debēt et ſi nō ſint ꝓmiſſi:qꝛ ex hoc ſit int̃eſſe.vt ar.ſ.de hībe.le.l.pe.lex iſta tamē ar.eſt cōtra ſꝫ Jo.ſꝫ dic vt.C de euic.l.i.

o ¶ In lite.ď rei proprietate.

p ¶ Feciſſet.emptor.

q ¶ Vocauit heredes.emptoris.Accur.

r ¶ Cauſe.mote ad p̄ciū non ſuper re euincenda.

ſ ¶ Eſſent.qđ in dubio preſumeretur.

t ¶ Ex ſtipulatu.qꝛ non fuit mota q̄ſtio proprietatis ſed precij.ad qđ eſt.ſ.eo.ſi ita quis.in fi.

v ¶ Exolutū.ſ.venditoribus.

L Iber hō.nō pōt.aliud in emptione.R.vt.ſ.de contrahen.emp.liberi.

y ¶ Nec dari.cū nō poſſit fieri accipientis.ad qđ eſt inſtitu.de inuti.ſtipu.in prin.accur.

z ¶ Preſtari pōt.cū liber hō nō recipiat eſtiationē.ſed q̄ſiqꝫ vt ſuꝰ eſtimat̃.vt no.ſ.e.l.ſi ſeruum.§.de illo.

a ¶ Hoiem.in caſibꝰ hoc valet.vt.ſ.int̃ ſtipu.§.penul.

b ¶ Aut fundū.q̄ dari nō pōt.ſicut em̄ a cōuerſatiōe noſtra exēpti ſunt ipi:ita res eorū.ſꝫ tn̄ legari pōt fundus hoſtiū.vt.ſ.de leg.i.ab oībus.§.etiā.ꝛ.l.id qđ.et.l.ſuꝰ. et eſt rō:qꝛ in ſtipu.p̄ſens tp̄s ꝛc.Itē ſecus in ſeruo nr̃o

ab hoſtibus capto. vt .ff. de actio. empti. l. ſi.

C Um ſeruꝰ. ab alio. veluti herede inſtituto iuſſu eiꝰ q̄ manumiſſurū ſe ꝓmiſit. M. ⁊ ſic volūtate aut facto eiꝰ: vel facto forte q̄ſi mediator acceperit pecuniam ita ꝙ adiuuaret eū vt manumitteret: aliud ſi iā manumiſſus erat vel liber. vt. ff. de cōdi. cā data. l. iij. §. ſi liber. ⁊ §. ſi quis.

decem. in prin. ⁊ l. ſi debitor. ⁊ C. de condi. inſer. l. cum quidā. in fi. et. ff. de arbi. celſus. in fi. et de cōtrahē. emp. l. ſi in emptione. §. penul.

Q Ui ex pluribus fundis. ſeianis.

l ¶ Fuerat, ſeianum. accur.

C Um ſeruus pecuniā ꝓ libertate pactus eſt: et ob eā rem reū dederit: q̄uis ſeruꝰ ab alio[a] manumiſſꝰ eſt: reus tū recte obligabit: q: nō q̄ritur a quo manumittat[b]: ſ; vt manumittatur.

¶ Una ex rebus alternatiue debitis oblata poſt eius interitū debitor liberatur. hoc dicit Bar. **I**dem.

S Tipulatus ſum damā aut herotē ſeruū; dari[c]: cū damā dares[d] ego q̄minus acciperē in mora fui: mortuus ē dama / an putes me actionē; ex ſtipulatu habere[e]? Rñ. ſ; maſſurij ſabini opinionem puto te ex ſtipulatu agere nō poſſe. nā is recte exiſtiabat ſi p debitorē mora nō eſſet[f]: q̄minꝰ id qđ debebat[g] ſolueret: cōtinuo[h] eum debito liberari[i].

¶ In obligatiōe generis ſub alterni eſt electio debitoris et poteſt variare vſq; ad ſolutionem. h. d. Bart. **I**de;.

Q Ui ex pluribꝰ fundis[k] quibus idē nomē ipoſitū fuerat[l] vnū fūdū ſine vlla nota[m] demonſtratiōis ſtipulatur: incertū ſtipulat. i. cū fundū ſtipulatur quē ꝓmiſſor dare voluerit[n]: tādiu aūt volūtas promiſſoris in pēdenti eſt: q̄diu id qđ ꝓmiſſum eſt ſoluatur[o].

¶ Ualet ꝓmiſſio facta ꝑ aliquo emancipando. hoc dicit Bartol. **I**dem.

U Trū turpē talē ſtipulationē putes an ne q̄ro pater naturalisꝰ filiū quē ticiꝰ habebat in adoptionē heredē inſtituit ſi pria[q] ptāte eēt liberatus[r]: pr eū filiū adoptiuum nō alr emācipare voluit q̄ ſi ei dediſſet[s] a quo ſtipularetur certā ſummā ſi eū manumiſiſſet[t]: et poſt emancipationem adijt hereditatem filius: petit nunc pecuniam pater[v] ex ſtipulatiōe ſupra relata. Reſpō. non puto turpem eſſe cauſam ſtipulationis: vtpote[x] cū aliter filium emancipaturus[y] non fuiſſet: nec pōt videri iniuſta cauſa ſtipulationis ſi aliquid adoptiuus pater habere voluerit: propter qđ a filio poſt emancipationem magis curaretur[z].

¶ Stipulatio cōcepta ſub cōditione q̄ pēdet ex facto certe ꝑſone valet: ⁊ vbi diuerſitatis ratio reddi nō poteſt idē; ius eſt. Bar. **I**dem.

A Ticio ita ſtipulatꝰ ſū; ſi qua michi nupſerit. x. dotis eius nomine dare ſpondes: q̄rebatur an conſiſtat talis ſtipulatio? Reſpon. ſi ſtipulanti michi dos ita ꝓmiſſa eſt: quācunq; vxorem duxero dotis eius nomine centū dare ſpondes? nichil in ea cauſa eſt quare ea pecunia conditione completa non debeatur. Nam cum conditio etiam ex incerte perſone facto[a] parere[b] obli

b ¶ Manumittatur. ꝑa accipientis. Jo. et ſic non bene colligit hic gñale / nō refert a quo: ꝓ quo tñ ſc; generalu ſunt hec ar. ff. de ſena. l. ſenatoris filiū. §. neq;. et de inoffi. te. l. poſthumuſ. §. ſi q̄s ex. ⁊ ff. queād. teſta. ape. l. añpe. §. i. et. ff. de vſuc. l. naturaliter. ⁊ de fideicō. lib. l. generaliter. ⁊ de prec. imper. offe. l. vniuerſis. ⁊ ff. de pe. here. itē ait. §. a q̄. et. ff. e. a ticio. ⁊ C. de na. libe. l. ſi q̄s ſeu lib. i fi. ⁊ ff. mādā. l. ſi ꝓ nō re. §. ſi filio. et. ff. de aq̄ quo. et eſti. l. i. §. q ſitū. ſed ar. ff. C. d inoffi. teſt. l. ſancimus. §. repletiōe; Accur.

S Tipulatus ſū;. dari. electione tibi ꝓmiſſori ſeruata qua; per. l. habebas.

d ¶ Dares. i. dare velles. ⁊ ſic ponitur. ff. de ꝯhen. emp. l. ſi michi. q̄ alr incipit labeo bibli. ⁊ ff. de cōdi. et demō. l. pat ſeueri. i. rñ. et de iu. do. ſi rē eſtimatā.

e ¶ Habere. herotis nomine.

f ¶ Non eſſet. ſ. per creditorem.

g ¶ Debebat. ſ. debitor. Accur.

h ¶ Cōtinuo. mortuo vel alr ꝑdito ſeruo ſm Jo. ⁊ hoc ipſo iure: ſecꝰ ſi in gñe debeo holem et ſtichū offerā qui poſtea perierit: q: p exceptionē liberor cū ſtichꝰ in obligatiōe nō eſſet. vt ar. ff. de lega. i. hmōi. §. ij. ⁊ de leg. ij. ſtatuliberum. §. ſtichū. itē eſt pro illa ſal. opi. q̄ eſt. ff. de acq̄ ren. poſ. l. iij. §. in amittenda.

i ¶ Liberari. protinꝰ. i. cū exhibet. et facit. ff. de ſol. l. qui

m ¶ Nota. aliã: ſed dicēdo ꝓmittis fundū ſeianū et ſic nō obſtat. ff. de iur. do. cū poſt. §. gener. et. ff. e. ita ſtipulatus.

n ¶ Uoluerit. nota ꝙ vbi duobus modis pōt valere ꝯctus ⁊ incertū ē de quo ſenſerint ꝯhētes electio eſt promiſſoris ⁊ illud qđ voluerit ꝓmiſſor: īellige ēt leuiſſimū. ar. ff. d ſoluo. leg. i. apud. §. ſcio ſed ar. ꝯ. ff. d leg. i. qui duos. Electio l dubij ſ eſt ꝓmiſſoris.

o ¶ Soluat. q̄s ſepius volūtate; mutare pōt etia; poſt ſnīam ſm q̄ſdam. vt. ff. e. cū q̄. §. fi. et ibi no. aliud in legato. vt. ff. de leg. ij. l. ſtatuliberū. in fi.

U Trū. pater naturalis. et legitimus.

q ¶ Si pria. ſub hac cōditiōe. M.

r ¶ Liberatus. facit. C. de inoffi. teſt. l. filij.

ſ ¶ Dediſſet. ſ. aliquē reū. M. ac.

t ¶ Manumiſiſſet. i. emācipaſſet ⁊ ita factū eſt. M.

v ¶ Pater. quendam adoptiuus

x ¶ Utpote. in libro. R. vtiq; . alr vtpote.

y ¶ Emancipaturus. ſpōte. ꝟū cogi poſſ; officio iudicis. vt. ff. de condi. et demon. ſi cui. et de adop. l. nōnunq; nō autē iure actiōis. vt. ff. ſi tab. teſt. nul. ex. l. filiꝰ.

z ¶ Curaretur. i. magis eum timeret vt frequenter ſenes dicunt: operas tamen ei imponere non pōt. vt. ff. ſi a parēte. quis ſue. ma. l. i. §. ſi parens. ⁊ l. penul. eodē titulo ſi a parente ⁊c. Accur.

A Ticio. ꝑſone facto. pendens. R.

b ¶ Parere. i. ꝯctus parit obligationē cōditions exiſtēte. ad qđ eſt. ff. de ꝯhen. emp. l. hec venditio.

gationem poſſit:veluti ſi qs[a] in capitolium aſcenderit decem dare ſpondes:vel ſi quis a me decem petierit tot dare ſpondes:cur nō idem et ī dote ꝓmiſſa rñdeatur/rō reddi[b] non poteſt. ¶ Nulla promiſſio poteſt conſiſtere:q̄ ex voluntate[c] promittentis[d] ſtatum capit.

¶ In alternatiua ſummaruȝ inſpicimus id quod eſt min⁹ in alternatiua tp̄is inſpicim⁹ id qđ eſt lōgi⁹. Bar. Pomp.

Si ita ſtipulatus fuero .x. aut .xv. dabis .x. debentur. Item ſi ita:poſt annū aut bienniū dabis / poſt biennium debentur: q2 in ſtipulatiōibus id ſeruatur:vt qđ minus[e] eſſet/qđq3 longius[f] eſſet videretur in obligationem deductum[g].

¶ In contractib⁹ nō eſt loc⁹ iuri accreſcendi. Bar. Idem

Si michi et ticio in cui⁹ poteſtate nō ſim ſtipuler decē:non tota decē ſed ſola quinq3 michi debenē:pars enī aliena deducitur:vt quod extraneo[h] inutiliter ſtipulat⁹ ſum:nō augeat[i] meam partē.

¶ Quando verba ſunt clara pro ſtipulatore interpretationem reſtrictiuam non recipiunt. h. d. Bart.

¶ Si ſtipulatus fuero a te veſtem tuaȝ quecūq3 muliebris eſt dare ſpōdes:magis ad mentem ſtipulantis q̄ ad mentem promittētis id referri debeat[k] vt qđ ſit in ea re[l]/id ita eſtimari debeat:non qđ ſenſerit promiſſor[m]. Itaq3 ſi ſolitus fuerat ꝓmiſſor muliebri[n] quadaȝ veſte vti: nichilominus debebitur[o].

¶ Contractus ſtricti iuris recipit interpretationē extenſiuam quando al's non habet effectum. Bar. Idem.

Si ſtipulatus fuero per te non fieri quomin⁹ michi illa domo vti liceat:an ēt ſi me non prohibeas/vxorem autem meā prohibes:vel contra vxore mea ſtipulata me ꝓhibeas:an cōmittatur ſtipulatio:ꝛ latius eſt hec ꝟba ſic accipi[p]. nā et ſi ſtipulat⁹ fuero ꝑ te non fieri quominus michi via itinere actuq3 vti liceat:et ſi non me ſed alium nomine meo ingredientem prohibeas ſciēdū eſt ꝯmitti ſtipulationē.

¶ Qui habet electione ꝑ futurum ſubiunctiui non poteſt variare: ſecus ſi per futurum indicatiui. Bar. Idem.

Si quis ſtipulat⁹ ſit ſtichum aut pamphilum vtrū ipſe vellet[q]: quē elegerit petet:et is erit ſolus in obligatione. An autē mutare voluntatem poſſit:et ad alteri⁹ petitionem tranſire:querentibus reſpiciendus erit ſermo ſtipulationis:vtrum ne talis ſit quē voluero:an quem volam[r] naȝ ſi talis ſit quē voluero /cū

a ¶ Si quis. aliud ſimile. R.

b ¶ Reddi. no. q' vbi in diuerſis factis non pōt rō diuerſitatis reddi:idē ius ſtatuendū eſt. vt ꝛ. ſ. de iniuſt. rup. teſta. l. iij. §. ſed et hi. ꝛ. C. de inoffi. do. l. pe. et. ſ. ad l. aquil. l. illud. et inſti. de le. pa. tu. et. C. de lib. pre. l. i.

c ¶ Ex volūtate. expſſa. ſ3 tacita ſic vt ꝓmittis michi decē ſi aſcēder3 capitoliū: ꝛ ſupple hic tm̄. itē ȝ. ſ. eo. cēteſimis. §. ſi ita ſ3 ibi nō fuit expſſa. itē facit. ſ. ti. i. l. ſub hac.

d ¶ Promittentis. vel etiam ſtipulātis.

e Si ita ſtipulat⁹. qđ minus. ſ. in ſūmis.

f ¶ Lōgi⁹. in tēpore.

g ¶ Deductum. facit. ſ. e. ſi ita ſtipulat⁹ fuero. et. j. de fideiuſ. inē eos l pñ. ꝛ. j. de reg. iu. ſp. de arb. diē. §. ſi plures. ꝛ. ſ. e. inē ſtip. §. ſi ſtipulāte et de lega. ij. ſi ita ſit. §. fi. ꝛ de leg. iij nūmis. ꝛ. j. de penis. ſi preſes. Ac.

h Si michi. qđ extraneo. nota de extraneo.

i ¶ Nō augeat. ſ3 nec minuat. ſ3 ȝ. ſ. de ȝhē. emp. l. fund⁹ ille. Sol. ibi bone fidei:hic ſtricti iuris. vł ibi obeſſet venditori volēti totū vēdere emptori: ſ3 hic michil obeſt ſtipulatori hñti obligationē ꝓ parte:nec promiſſori: ſ3 adeſt. ꝛ facit. ſ. eo. l. eū qui cōtra. et. l. ſtipulatio iſta. §. i ſtipulationib⁹. et §. eum. So. vt ibi. itē facit inſti. de inuti. ſtip. §. ſi quis. et in auē. vt cum de ap. cog. §. fi. accur.

k ¶ Debeat. immo ad nullius ſed ad rei veritatem: vt ſubijcit. et ſic non eſt contra. ſ. eo. l. quicquid. vel ſol. vt ibi. Nec eſt ȝ. ſ. de re. dub. l. cū querit. q2 et ibi erat dubium. vt. ſ. eo. l. ſtipulatio iſta. §. in ſtipulationibus.

l ¶ In ea re. i. in veritate.

m ¶ Senſerit promiſſor. occulte:et contra omnem verborum ſignificationem. Accur.

n ¶ Muliebri. et ideo eam virilem dicebat. et ideo dare nolebat. Accur.

o ¶ Debebitur. niſi cā nolati excepit. ſ3 aliud in legato in q̄ nō ꝯtinet. vt. ſ. de aur. et arg. leg. inē veſtē. nā ibi volūtas legantis nō legatarij inſpicitur.

Si ſtipulat⁹. Sic accipi. vt cōmittatur vtroq3 caſu et cum me et cū vxorem meā prohibeas. ad qđ eſt. ſ. de vſu ꝛ ha. cetep. ꝛ de ſer. le. l. pater. et de preca. l. pen. et de iti. actuq3 priua. l. veteres. ꝛ đ ritu nu. l. i. et de vi ꝛ vi ar. l. i. §. ſi qs vi me. Accur.

Si qs. i. ꝑ velet. ſtipulator

r ¶ Quē volā. q̄ re magis i vno q̄ in alio grāmatici certant. Jo. nam habebāt greci verbū infinitiuū qđdā in cui⁹ locū ponit ꝟbū hoc volā ꝛ ſm eos poterat mutare volūtatē: ide eſt ꝛ q' h mutet ſm. M. vel ſm a3. eſt rō: q2 futuꝝ ſubiūctiui mōi: ſi voluero/ a ꝑtito i dicatiui formaē. q̄ aūt de ꝑteritis ſunt certiora ſūt. vñ nec obligatione morantē: ꝛ ideo q2 olno certū ē q' elegit ſemel nō ꝑt poſtea penitere: vt h. ꝛ. ſ. đ leg. iij. fideicōmiſſa. §. ſi fideicom. Futurū ꝟo idicatiui mōi ſ3 volā a pñti tp̄e formaē qđ q̄ſi medium tp̄s ē: ꝛ h3 ſe ad futurū ꝛ ꝑteritū reſpicit. vñ medio mō i co ſtatuitur. ſ. vt nec ſp volūtatē mutet: nā nō mutat poſt litem cōteſt. vt h. et. ſ. de eo qđ cer. lo. l. ij. §. ꝛ gnālr. nec oino ei adimiē ptās. pōt enī q̄ncūq3 añ lit. ꝯteſta. vt. ſ. ad ter. l. fili⁹. ſ3 ȝ. ſ. de leg. i. hmōi. §. ſtichū. So. in legato fcā electiōe ſtatī dñiū eſt legatarij: qđ in ſtipulatōe ſec⁹ eſt: ꝛ eodē mō rñ. ſ. de leg. ij. ſi ſtatuliber. §. fi. ꝛ de opt. le. l. apđ aufidiū. in fi. q̄ ſūt ȝ. Itē facit. ſ. de ꝓcur. l. is q̄ ȝ. So. vt ibi: q2 fuit ibi lis cōteſtata. Itē ȝ. j. e. ei. §. i. ſ3 ibi erat rei electio: hic actoris. Itē ibi tacite: hic expꝛeſſe.

ſemel elegerit/mutare voluntatem non poterit. ſi vero tractum habeat ſermo illius: et ſit talis quem volam: donec iudicium dictet mutandi[a] poteſtatem habebit.

¶ Qui ꝓmittit ſatiſdare ſi nō ſatiſdat tenet̄ ad intereſſe qđ eſt inchoatū principalis nō ē ſoluēdo vel ſi conueniri non poteſt. h. d. Bart.

¶ Si quis ita ſtipulat⁹ fuerit: ꝓ centū[b] aureis ſatiſdabis: ⁊ reum dederis in iſtā ſummā: ꝓculus ait ſemꝑ in ſatiſdationis ſtipulationē venire qđ iure intereſſet ſtipulantis: vt alīs tota ſors intereſſet: veluti ſi idoneus ꝓmiſſor[c] non ſit[d]: alīs minus ſi in aliquo idone⁹ eēt debitor: alīs nichil ſi tā locuples eſſet vt nr̄a non intēſit ſatis ab eo accipere: niſi ꝙ plerūq; idonei non tam patrimonio q̄ſ fide quoq;[e] eſtimarentur.

¶ Prorogatio termini impedit penā cōmitti: ſed commiſſam non perimit. B. D locu.

Cum ſtipulatus ſim michi a ꝓculo[f] ſi op⁹ arbitratu[g] meo ante kalēdas iunias effectū non ſit penā: et protuli[h] diē[i]: putaſne ſe poſſe me dicere arbitratu meo op⁹ effectū non eē ante kalēdas iunias: cū ipſe[k] arbitrio meo aliā[l] diē operi laxiorē dederi ꝓculo? Rū. nō ſine cā diſtinguendum eſt intereſſe: vtrū ꝑ ꝓmiſſorē mora[m] non fuiſſet quominus opus ante kalēdas iunias (ita vt in ſtipulatione comprehēſum erat) perficeretur[n]. an tunc cum iam opus effici non poſſet ante kalendas iunias: ſtipulator diem in kalendas auguſti protuliſſet. nam ſi tunc diem ſtipulator protulit: cū iam opus ante kalēdas iunias effici non poterat: puto[o] penam eſſe cōmiſſam: nec ad rem pertinere / ꝙ aliquod tempus ante kalendas iunias fuit quo ſtipulator non deſiderauit[p] id ante kalendas iunias effici / id eſt ꝙ non eſt arbitratus vt fieret qđ fieri non poterat: aut ſi hoc[q] falſum eſt: etiā ſi ſtipulator pridie kalendas iunias mortuus eſſet: pena cōmiſſa non eſſet[r]: quoniā mortuus arbitrari non potuiſſet: et aliqđ tempus poſt mortem eius operi perficiendo ſuperfuiſſet: ⁊ propemodū[s] etiā ſi ante kalendas iunias futurum eſſe ceperit opus ante eā diem effici non poſſe: pena cōmiſſa[t] eſt.

¶ Qui non dat fideiuſſorem et non liberat vt promiſit tenetur ad intereſſe. Bar.

¶ Cum venderet aliquis ꝓmiſit emptori fideiuſſores[v] p̄ſtare et rem venditam liberare[x]: que vt liberetur nunc deſiderat emptor: et in mora eſt is qui ex ſtipulatione id futuruz promiſit: quero quid iuris ſit? Proculus reſpondit tanti litē

a ¶ Mutādi. ſic preuaricatio eſt lege cōceſſa. vt. ff. ſol. ma. ſi cum dotem. §. eo autem tempore.

b ¶ Pro centū. promiſit michi tici⁹ ſatiſdare ꝓ centū aureis michi ſoluēdis: quos ipſe vel ali⁹ vel etiā nullus michi debebat: ſʒ mō incipere debebāt michi deberi: et ſic reū quendā et fideiuſſorez dare promittebat: reuz dedit fideiuſſorez nō dat. igit̄ ad intereſſe ago qđ quantum ſit dicit. vel dic ꝙ fideiuſſorē tm̄ michi promittebas cū haberē reū tecum vel aliū. vt ⁊ ff. de re iudi. ſi quis ab alio. i pn̄. et de diſti quēdā reum qui fideiuſſit: qui poſt apparet non idoneus: ago vt denuo des ad intereſſe: qđ quantū ſit dicit: ⁊ ſm̄ hūc caſū eſt cōtra. ff. de fideiuſ. l. q ſatiſdare. i fi. ſʒ ibi ſciēter nō idoneū accepit: hic ignorās. ſed ſm̄ hūc caſum ſi tu nichil habes nec reus datus quomō aliū dabis? Rn̄d. q: aliquē inuenis qui pro te fideiubet etiaʒ ſi nichil habes cū ſpes ſit ꝙ habeas. et facit. ff. ſi cer. pe. l. ſi. in fi. ⁊ ff. e. l. illa ſtipulatio. § eū. ⁊ ff. de eo ꝑ quē fa. eſt. l. ſi. in fi. acc.

c ¶ Promiſſor. i. reus ſʒ primū caſum. vel. i. fideiuſſor ſm̄ alium.

d ¶ Nō ſit. in aliquo. Ac.

e ¶ Quoq;. et ex cōueniēdi facilitate. ad qđ eſt ff. q ſatiſd. cog. l. ij. in prin. et facit. ff. de tuto. et cura. da. ab his. l. ſcire oportet. Accur.

f ¶ Cum ſtipulat⁹. a ꝓculo. alīs a procule: alīs a ꝓculo.

g ¶ Arbitratu. tam in qualitate operis q̄ſ in ope perficiendo et prorogando.

h ¶ Protuli. i. prolongaui.

i ¶ Diem. in kalēdis auguſti: vt ſubijcit.

k ¶ Cum ipſe. ego.

l ¶ Aliam. in kalendis auguſti: vt ſubijcit.

m ¶ Mora. i. ceſſatio.

n ¶ Perficeret̄. quo caſu ipō iure nō cōmittit̄ pena. vt ff. de arbi. celſus. § fi. ⁊ § idē ait ſi iuſſerit. Sed arg. ꝯ. ff. de mino. l. emili⁹. lʒ hic nō rn̄deat huic queſtioni.

o ¶ Puto. et bene. vt in fi. § accur.

p ¶ Non deſiderauit. immo diem prorogauit.

q ¶ Si hoc. ſ. cuʒ non debere predicere ſeu denunciare. accur.

r ¶ Non eſſet. ſi diceres hoc eē falſum.

ſ ¶ Et ꝓpe modum. nunc ſoluit. Accur.

t ¶ Cōmiſſa eſt. de rigore: ſed de equitate obſtat exceptio. vt arg. ff. ſi quis cau. l. ij. i pn̄ci. et locati. cuʒ in plures. § i. pl⁹ etiam dico ꝙ ſi non cōpetat exceptio qđ quidaʒ dicunt non tamen poteſt agi ante kalēdas auguſti ad penaʒ quia pene ſtipulatio dilata videtur vt. ff. eo. in illa ſtipulatione ſi kalēdis. et. ff. eo. inſulā ſed tamen vt dixi exceptione remouetur etiam poſt kalendas: q: dieʒ protulit. pro quo eſt. ff. de legi. ⁊ cōſti. l. poſt diem. nā et alīs cōmittitur ſed non exigit̄. vt ff. de excep. do. apud celſum. § ſi i arbitrum. ſed pro eis eſt. ff. e. inſulā. ſed hic pena: ibi non. ſed. R. ſic hic ꝯ hoc ſcripſit. hac diſtinctione tunc vtimur cum penam preſtari: ⁊ opus poſtea nichilominus fieri cōuenit. alīs ſi opus fieri poſt moram promiſſoris ſtipulator elegerit q̄ſq̄ſ penalis ſtipulatio eſſet cōmiſſa: tamen eliditur exceptione: cum non vtrūq; ſed alterum tm̄ reus ſtipulandi cōſequi debeat. vt. C. de tranſactio. l. cum proponas. ⁊ ff. de pac. reſcriptum. § i. qđ verum puto. et facit. ff. de dā. infec. l. damni. § ſabinus.

v ¶ Fideiuſſores. pro euictione.

x ¶ Liberare. ſine hoc tenet̄. vt. C. de euic. ex predijs. et dic liberari a creditore cui erat obligata.

a ¶ Eſtimari.in cōdēnatiōe nō i obligatiōe.vt no.ſ.de re iudi.ſi quis ab.§.fi.Accur.
b ¶ Intereſt.actione preſcrip.ver. vel ex empto infor=mata:quia pactū fuit incōtinenti factū.non ergo preciſe ad ipſum factū.ſic.ſ.de acti.empti.l.i.in pun.⁊ ſ.l.ꝓxia

Si fundū in=tereſit.ꝗ fru=ctus.Sꝫ contra.ſ.de vſur. videam⁹ §.ſi actionē. Sol. vt ibi. Itē ʒ.ſ.eo.ſi fili⁹ §.fi. Solu. vt ibi. Itē ſecus ſi dari ⁊ tradi. vt ſ.de vſur.l.iiij. Itē contra.ſ.de actio.emp.l.ratio §.i.ſo lu.vt ibi. Accur.

Ita ſtipula=tus. iſta lex tota ſummari hoc vult dicere: qꝛ aut ſtipulatio incipit a precedēti cōdi.⁊ cōmittit tunc cuꝫ certū erit nō poſſe dari vel fieri:vt ſi ſtichum nō dede=ris tm̄ ꝓmittꝭ no mine pene.aut in=cipit a pactione vt eſt: ꝓmittꝭ ſtichū et ſi nō dederis tā tū ꝓmittis:⁊ tunc ſtatim cum potuit dari vel fieri.⁊ ra=tio eſt:qꝛ in condi=tionali ſtipulatio=ne non ante cedit dies ꝙ fuerit ip̄le ta cōditio. vt.j.de verb. ſig.l. cedere dieꝫ.ſꝫ in pura qn̄ incipit a pactione tunc ſtatim:vnde pena ſtatim cōmittit:qđ intellige cum extra iudiciū interpellat⁹ fuit ꝯgruo loco ⁊ tēpore.Ac.
e ¶ Loco.in iudicio.vel etiam alibi.Accur.
f ¶ Certo die.op.ergo habet ꝑ expreſſo: vt.ſ.e.triticū et ſi cer.pe.l.cū quid.ſꝫ hic agebat tm̄ a ſtipulatore:in il=lis ab vtroqꝫ:vel qꝛ dr̄ te ſiſti certo loco ſic accipe: qꝛ con uenerat inter nos vt ſiſteres certo die:⁊ ante diē te certifi carem:cum id ꝓpoſuerā per errorē omiſi: nō valet ſtipu latio vt hic.ſecus in dāno infec.qꝛ ibi ſpāle eſt vt ſeruet qđ de ꝯſuetudine eſt de die:vt ibi dicit. vt.ſ.de dam. infec. ſi finita.in pri.q̄ eſt cōtra.vel ibi in perpetuū ſe teneri cre debat:hic cōtra.hic em̄ actor errādo omiſit diē:reus aūt nūꝙ voluit obligare ſe in ꝑpetuū:imo ad diē quē ꝓpo=neret actor in ſtipulatione: ſed ipſe errore omiſit. at ibi vterqꝫ hoc agebat ꝙ ſtipulatio cōmitteret qn̄cūqꝫ dam=no dato: ⁊ credebat reus ſe ſic teneri ꝓmittere:vñ iudex reo ſubuenit: vt ibi. Uel hic a ſtipulatore tm̄ agebatur vt teneatur ad id tempus qđ de conſuetudine eſt et non in perpetuū et ideo non valet.ibi ab vtroqꝫ. Item cōtra ſ.qui ſatiſda,cog.de die.ſolu.vt ibi.Accur.

eſtimari[a] oportet quanti acto=ris intereſt[b]. Ulpia.

Si funduꝫ certa die pre ſtari ſtipuler:⁊ per pro=miſſorem ſteterit quomin⁹ ea die preſtetur:conſecuturū me quāti mea intersit[c] morā fa=ctam non eſſe.

¶ Penalis ſtipulatio viciatur ex errore vel incertitudine que principalem ſtipulationē red=dit inutilē. ſi autem vtilem cō uentionem penalis ſtipulatio ſubſequatur: tunc penalis cō=mittitur cū ſuper prima mora contrahitur. ꝙ ſi non conuen=tio ſed cōditio penalem ſtipu=lationem precedat: tunc com=mittitur cū omnino cōditionē exiſtere certū erit: ſed in vlti=mis volūtatibus abſqꝫ diſtin=ctione a tēpore ceſſationis pe na committit:que pena ſolum modo exigetur/ niſi actum ſit vt vtrūqꝫ petat. Bar. Papi.

Ita ſtipulatus[d] ſuꝫ te ſi ſti in certo loco[e]: ſi non ſteteris/quinquaginta aureos dare ſpondes: ſi dies in ſtipu=latione ꝑ erroreꝫ omiſſus fue=rit cum id ageret vt certo die[f] ſiſteres:imperfecta erit ſtipu=latio:nō ſecus[g] ac ſi quod pō=dere numero menſura ve con tinetur:ſine adiectione ponde ris numeri menſure ſtipulat⁹ eſſem[h]:vel inſulaꝫ edificari nō demonſtrato[i] loco:vel funduꝫ dari nō adiecto nomine[k]. Nã ſi ab initio id agebat vt q̄cūqꝫ[l] die ſiſteres:⁊ ſi nō ſtetiſſes pe cuniam dares: quaſi quelibet ſtipulatio ſub ꝯditiōe cōcepta vires habebit. nec ante com=mittet ſtipulatio: ꝙ fuerit de=claratū reū ꝓmittendi ſiſti nō poſſe[m]. ¶ Sed ⁊ ſi ita ſtipula tus fuero:ſi i capitoliū nō aſcē deris: vel alexādriā non ieris centū dare ſpondes: non ſtati cōmittet ſtipulatio: ꝙ vis capi toliū aſcendere: vel alexādriā peruenire potueris[n]: ſed cum certum eſſe ceperit te capito=lium aſcendere: vel alexandri am ire non poſſe. ¶ Item ſi quis[o] ita ſtipuletur:ſi pamphi lum[p] non dederis centum da=re ſpondes. Reſpondet pega ſus non ante committi ſtipu=lationem ꝙ deſijſſet poſſe pā philum dari. ¶ Sabinus[q] aūt

g ¶ Non ſecus.ſed idem.Accur.
h ¶ Stipulatus eſſem. vt.ſ.e.triticum.et de leg.ij.quidam in teſtamento.Accur.
i ¶ Non demōſtrato.⁊ hoc non valet.vt.ſ.de eo qđ cer. lo.l.ij.§.ſi q̄s inſulā. ⁊ de iudi. cum qui inſulaꝫ. Ac.
k ¶ Nomine.ni=chil valet: vt.ſ.de iur.do.cuꝫ poſt.§.gener. Sꝫ ꝯtra.ſ.eo.l. qui ex pluri=bus.Solu.ibi ad=iectum fuit nomē quia promiſit vnū de fundis ſeianis hic nullo mō. vel hic agebat vt cer=tus ꝓmitteret:ibi nō. Item oppo.vt ſ.de op. leg.l.ij.ſꝫ ſecus in homine i genere ꝓmiſſo vel legato. ⁊ eſt ratio ſ.e.inē ſti.§.ſacrā ibi homo liber ⁊c. ⁊ de le.ij.qđ in re=rū.§.fi.⁊.l. penul. in fi. Et eodē mo=do oppo.⁊ reſpon detur de domo.vt ſ.de le.i. ſi dom⁹. licet ſit ar.cōtra.j. de verb.ſig. locus §.fi. Iteꝫ videtur cōtra.ſ.eo. vbi au tem non apparet in prin.ſꝫ reſpō.vt ibi expoſui.
l ¶ Quocunqꝫ die.nō ergo palaꝫ exprimit.ſed obij=citur.ſ.eo.quicqđ Rn̄.eſtimat omiſ=ſū ꝗtū ad actionē pariendā: nō ꝗtū ad viciandā ſtipu. et ſic pro non facta eſt ſtipulatio ſine adiectione diei. ſic enim dicendo de die non curauimus.⁊ iō expectat com miſſio pene tantū quātum et vbi incipit alias a conditio ne vt ſubijcit:licet hic precedat pactio veſtita. Alij dicūt quocunqꝫ die.ſ.placet promiſſori. Accur.
m ¶ Nō poſſe. vel morte vel alia rōne: vel ſi tēpore iam finita ſit actio q̄ aduerſus reum ſi licuiſſet erat intentan da. Itē addunt hic quidā hoc corrigi ꝑ inferiorē diſtin=ctionē. ſed hoc falſum eſt. aliud em̄ in predicto caſu iudi cio ſiſti: qꝛ ibi collatū eſt in arbitrium rei quādo faciat. vt ex his apparet ſm̄ quoſdam. vel hic ſpeciale in iudi=cio ſiſti. vel verius hic dies ꝓ omiſſo habet quoad obli=gationem ſeu actionē: vt modo notaui. Ac.
n ¶ Peruenire potueris.⁊ nō feceris. Accur.
o ¶ Itē ſi quis.ſtipulatio que a cōditione faciēdi cepit qn̄ cōmittat dictū eſt:hic de ea que a ꝯditiōe dandi . Ac.
p ¶ Si pāphilū.ſ.de ꝯdi.cā da.qđ ſeru⁹.in fi.Ac.
q ¶ Sabinus.contradicens pegaſo in totum. ſed nec ipſius ſententia valet niſi in caſu.id eſt cum res non in=cipit a conditione:cum vero incipit a conditione valet.

eſtimabat ex ſnia[a] contrahentium poſtq̃ hõ potuiſſet dari[b] cõfeſtim agendū[c]: et tādiu ex ſtipulatione[d] non poſſe agi q̃diu ꝑ promiſſorē nõ ſteterit quominus eū daret: idq̃ defēdebat exēplo penus legate[e] heredē etem̄ ſi dare potuiſſet penū/nec dediſſet: cõfeſtim in pecuniam[f] legatā teneri[g] ſcripſit. Idq̃ vtilitatis cauſa receptū eſt ob defuncti[h] voluntatem: et ipſius rei naturam[i]. ¶ Itaq̃ põt[k] ſabini ſnia recipi[l]: ſi ſtipulatio nõ a conditione ceperit: veluti[m] ſi pamphylū non dederis dare tātū ſpõdes. ſʒ ſi ita[n] ɔcepta ſit ſtipulatio/pāphylū dare ſpõdes[o]: et ſi nõ dederis tm̄ dare ſpõdes qḋ[p] ſine dubio verū erit[q] cuʒ[r] id actum probatur[s]: vt ſi homo datus non fuerit[t]: et homo ⁊ pecunia[v] debeatur. Sed et ſi ita cautum ſit vt ſola pecunia non ſoluto homine debeatur: idem defendendum[x] erit: quoniam voluntas fuiſſe

neq̃ id verū eſt qḋ pegaſus dicit: non em̄ ſuſpendit: ſed ſtati cõmittit penalis ſtipulatio vel obligatio: ac ſi ſub alternatiõe illud aut illud ſit ſtipulat⁹: et eſt alterū i ſolutiõe/alterū in obligatione. facultas ſo erit reo nõ ſoluendi donec cõueniat reus ad exēplū noxalis. vel veri⁹ ſeruabis pegaſuʒ vbi a cõditiõe inceperit.

a ¶ Ex ſnia. que ante oia iſpicitur vt. ff. de reg. iur. l. ſemper.

b ¶ Potuiſſʒ dari. nec ſit dat⁹. vt ff. e. ſi ex lege. acc.

c ¶ Agendū. nõ ergo expectandū eſt quouſq̃ pamphyl⁹ deſinat poſſe dari. M. in mora ꝗ videt ſi nil īpediat quomin⁹ daret et nõ dedit vt. ff. de ac. emp. l. ratio. §. ſi per venditorē. Sed et alia exigunt. ſ. ꝙ in ēpelletur ⁊ credat ſe debere ſm. H. vt in diſtinctiõe de mora dixim⁹: vel forte nõ exigit mora vel interpellatio: qꝛ nõ ex mora ſʒ ex cõditionis euētu cõmittit ſtipulatio: ſicut et vbi pactio ꝑceſſerat nuda vbi nõ poterat eē mora: q̄a nulla petitio: et tm̄ ɔmittit lit. cõteſt. C. e. l. nuda. ⁊ ff. eo. ſi pupillus. Nec eſt cõtra ad id qḋ dt ꝙ exigatur interpellatio ⁊ credat ſe debere. ff. de fideiuſ. l. fideiuſſor obli. in fi. qꝛ ibi loquit in diuerſis ꝑſonis. In eo aūt qui ſcit ſe promiſiſſe nõ exigit interpellatio vt ſtipulatio cõmittat penalis. nõ em̄ videt celat⁹ ⁊c. vt. ff. de act. emp. l. i. in fi. Sʒ an poſſit hec mora purgari quidā ſic/alij nõ: cuʒ ſit fctā de iure cõi. ſʒ plene dic vt. ff. ſi q̄s cau. ⁊ ſi poſt tres.

d ¶ Ex ſtipulatione. ſ. penali. accur.

e ¶ Legate. hoc modo penū lego: et ſi nõ dederis decē dato. vel ſic/ſi penū nõ dederis decē dato: vt hic. et. ff. de penu le. l. i. per totum. ⁊. ff. ad. l. fal. l. i. §. ſi ita. et q̄ſi dies le. ce. ſi penum. Accur.

f ¶ In pecuniā. q̄ legata erat ſi penum non daret.

g ¶ Teneri. i. pecuniā ꝑſtet cū penū nõ det q̄ dare põt.

h ¶ Defuncti. cui⁹ adimplende ſtudioſi eſſe debemus.

i ¶ Naturā. pēdet em̄ cõditio de ptāte heredis. ſec⁹ ſi legatarij: vt ſi nõ aſcēderis capitolium tibi lego decē: qꝛ caues et ꝑcipis. vt. ff. de cõdi. et demõ. l. mutiane. Et in penu verū puto qḋ dixit ſabin⁹. ſed alij et in penu diſtiguunt vt in ſtipulatiõe: vt incipiat a conditione vel pactione: qḋ non placet vt modo. ff. notaui.

k ¶ Itaq̃ põt. mõ diſtinguit: et diſtinctionē ſuā mõ cū dicto vni⁹/modo cū dicto alterius approbat.

l ¶ Recipi. q̄ eſt vt ſtatim poſt morā agi poſſit.

m ¶ Veluti. hic incipit a conditione: et ſeruatur pegaſi ſententia. Accur.

n ¶ Sed ſi ita. hec eſt vera ſabini ſnia et non incipit a conditione. Accur.

o ¶ Spõdes. apparet ex ꝑdictis ꝙ vbi a pactiõe veſtita penalis ſtipulatio incipit: cõmittit q̄ſi cepit dari vel fieri poſſe qḋ in pacto deuenerit. ſec⁹ ſi nuda pactio preceſſit: qꝛ tunc lit. conteſt. vt. C. eo. l. nuda. Sed cõtra. ff. e. §. ꝙ ſi ab initio. vbi ꝑceſſit pactio veſtita: nec tm̄ ſeruat opinio ſabini ſed pegaſi. So. vt ibi dixi. Si vero a cõditione ceperit obligatio: tunc quādo deſijt poſſe dari vel fieri qḋ in cõditione ꝑcedebat. ⁊ ſic op. ff. de fideiuſ. l. fideiuſſor. §. fi. So. ibi pactio facta cū reo preceſſit ſtipulationē que cū fideiuſſore facta videtur: quia mora rei et pactio ſua fideiuſſorem obligāt ſm Io. Item oppo. ff. e. l. ſi ticius. contra ſol. ibi loquitur i quadā ſtipulatione iplicita: ⁊ i implicitis regule legiſtarū ſicut dyaleticorum deficiunt. Regula dyaleticorum hec eſt: de quolibet affirmatio vel negatio vera. fallit: quia ſi ego dico ego iuro me peierare: ſi potes dicere ꝙ bene iurem: qꝛ peieraui. itē nec ꝙ male: quia ſi iuraui peierare et peieraui: feci qḋ iuraui. Similiter eſt in hoc: ego dico falſum quia ſi dicis ꝙ dicit verū et ipſe dicit ſe dicere falſum: ergo verū eſt ipm dixiſſe falſum. ſi autē dicas ꝙ dicit falſum et ipſe nõ dicit niſi hoc ego dico falſum: ꝗ falſuʒ eſt ipm dicere falſum: ꝗ dicit verū. et iſte locutiones dicunt implicite apud legiſtas: vt ſi ticius non erit heres ſei⁹ heres eſto. ⁊ econtra ſi ſeius heres non erit tici⁹ heres eſto: et hic ſilr: vt ſi ticius ſtipuletur: ſi ſeio decem non dederis michi dare ſpondes. et econtra: ſei⁹ ſi decē ticio non dederis michi dare ſpondes. Itē op. ff. de ma. teſt. libertas. §. i. ſo. ibi ſpeciale. Itē in penu ſilr eſt ſpeciale vt. ff. §. ideq̃ defen. ⁊c. ⁊ hoc no. ff. ſi q̄s cau. ⁊ ſi poſt tres et facit. C. de pac. l. ſi pacto.

p ¶ Qḋ. pro ſed. et dicas ꝙ diſtinctionē ponit in caſibus in q̄b⁹ hʒ locū ſabini opinio. nā ſi pactio ꝑcedit aut id agitur vt prima actio trāſeat in ſequētē ſtipulatiõeʒ et nouat prīa. vt. ff. ti. i. obligationū fe. §. fi. q̄ caſu exiſte conditione tm̄ id qḋ in ſeq̄nti ſtipulatione eſt dictū petere potero: qꝛ id actū eſt. aut eſt actū ꝙ vtraq̃ maneat et ex vtraq̃ agatur exiſte ɔdi. vt. ff. de tranſac. l. pe. §. pe. et añ pe. et hoc dicit ſed ordine diuerſo. hic em̄ eſt ordo legendi ꝙ pro ſed: et ſine dubio verū erit: vt ſi homo datus non fuerit: et homo et pecunia debeatur cuʒ id actū probatur. Accur.

q ¶ Erit. tunc ſcilicet.

r ¶ Cum. i. quando. nā aliter non vt hic. ⁊. ff. ti. i. l. obligationum fere. in fi. ⁊ §. pe. in fi.

ſ ¶ Probatur. preſumitur ꝗ nouatio niſi contra ꝓbet vt hic. ⁊. ff. ti. i. oblig. fere. in fi. ⁊. ff. de tranſac. l. qui fidē. Sed. ff. innuitur ɔtra: q̄ſi voluitas ⁊c. nam ibi probatur ꝙ non fuerit nouatio. ſed dic ibi probari eo ipſo ꝙ non probatur ꝗ. hodie vero nõ preſumit. vt. C. de noua. l. fi.

t ¶ Non fuerit. poſtq̃ potuit dari.

v ¶ Pecunia. ex vtraq̃ obligatione vires habente nulla facta nouatione.

x ¶ Defendēdū. vt ſola pecunia tūc debeat: vel dic vt ſtati poſt moraʒ agi poſſit vbi cepit a pactione veſtita obligatio. ſʒ prīe expoſitioni meli⁹ adiūgit q̄ſi ⁊c. Tertiū dicūt idē defen. ⁊c. vt inſpicias vtrū probet id fuiſſe actum vel non: ſed approbo primam. Accur.

a ¶ Soluatur. qui in ſolutione eſt ante moram.
b ¶ Pecunia. q̃ ſola in obligatione eſt. W.

Decem. periculũ. in totũ vel in parte ſm ꝙ ticiꝰ in toto vel in parte non eſt ſoluẽdo. vt. ī. de ver. ſig. ſi ita a te ſtipulatus. ⁊ ī. de ſol. l. ſi decem.

putat eum eſſe ſuũ ſeruũ. ar. ẜ. cõmo. ſi is q̃ ꝯ ſi liber. et ſm hoc intelligit qđ hic dicitur. ⁊. ẜ. de acq̃. re. do. homo liber ꝯ. i. et facit. ī. de ſtipu. ſer. liber homo.
m ¶ Utile. q2 perſona eſt que obligari poteſt.
n ¶ Ex re mea. nõ eſt̃ rem meã promittit.

d ¶ Nõ erit ſolutus. i. expeditus: qm̃ adhuc poteſt obligari: ⁊ ſic improprie ponit. ſic et. ẜ. de here. vẽ. l. qđ ſi ſic. ⁊ ſm hoc qđ ſubijcit Pau. notat. i. ſcribit ap probãdo p̃dicta: non eñ ⁊c. vel dic ſm Ir. ſolutꝰ. i. liberatus. ⁊ ſic ꝓp̃e et ſm hoc ꝺt pau. not. i. reph̃ẽdit: nõ eñ ⁊c. nam ſic loq̃batur q̃ſi iã fuiſſꝫ obligatꝰ: qđ nõ ẽ verũ vt pau. dicit Et eſt reph̃enſio ſilis. ẜ. de in ius vo. l. libertꝰ. i ver. remittere. ⁊ facit ẜ. mãda. l. int̃ cauſas ꝯ. ſi. et. ī. de re. iur. ſi quis ob. ac.
e ¶ Rei. ſ. debendi. accur.
f ¶ Sub cõditione dꝫ. ſ. hac. R.
g ¶ Stipulationis. q2 iterim nichil dꝫ. vt. ẜ. ꝺ pigno. grege ꝯ. ſub conditione.
h ¶ Excuſſuꝫ. ſi dubitet̃ an poſſit ſoluere debitũ ſolidũ. al's ſi certuꝫ eſt eũ habere q̃n ꝙ tñ quaſi ipleta cõditiõe ſtipulationis a meuio petã. vt ar. ẜ. ꝺ actio. ẽp. l. ẽptoreꝫ. ꝯ. i. et ſic ſoluit̃ ī. ẜ. ſi cer. peta. l. ſi. i. reſpon. Accur.

probatur vt homo ſoluatur[a] aut pecunia[b] petatur.

¶ Non ſequitur priuatio niſi precedat habitus. B. I dez.

Decem ſtipulatus a ticio: poſtea q̃nto minus ab eo cõſequi poſſes ſi a meuio ſtipuleris: ſine dubio meuius periculũ[c] põt ſubire. ſꝫ ⁊ ſi decẽ petieris a ticio: meuiꝰ non erit ſolutus[d] niſi iudicatum ticiꝰ fecerit. Pau. no. non eñ ſunt duo rei[e] ticius et meuius eiuſdẽ obligationis: ſed meuiꝰ ſub conditione debet[f] ſi a ticio exigi nõ poterit. igit̃ nec ticio cõuento meuius liberabit̃: quia an debiturus ſit incertũ eſt. et ſoluẽte ticio nõ liberatur meuius: qui nec tenebat̃/ cũ conditio ſtipulationis[g] deficit: nec meuiꝰ pendẽte ſtipulationis cõditiõe recte poteſt conueniri: a meuio eñ ante ticium excuſſum[h] non recte petetur. I dem.

Si centũ hoies q̃s ego hereſve meus elegiſſet ſtipulatꝰ anteq̃ꝫ elegerim duos heredes reliquero: numero diuiditur ſtipulatio[i]. diuerſuꝫ erit ſi iam electis hominibus ſucceſſerint[k].

¶ Liber hõ bone fi. poſſeſſori ex ſtipulatione obligat̃. ⁊ ex qua cã ab alio ſtipulando michi acq̃rit: ex eadẽ tibi ꝓmittẽdo non obligor. Itẽ ex ꝓmiſſione facta fructuario vel bone fidei poſſeſſori a ſeruo: dñs de peculio nõ tenet̃. B. I dẽ.

Liber homo qui bona fide ſeruit michi qđ ſtipulanti michi ꝓmittit: prope eſt[l] vt oñimodo ſit vtile[m] q̃ꝫ uis ex re mea[n] promittat[o]. naꝫ q̃d aliud dici põt q̃minus[p] liber homo teneatur: nec tamẽ ideo ſi ſtipulanti eidẽ ex eadẽ cauſa[q] ſpondeã tenebor. quẽadmoduꝫ etenĩ habebit eius actionem aduerſus me qđ ab alio ſtipulatꝰ quereret michi[r]? hoc itaq̃ꝫ late fructuario ſeruo vel alieno q̃ bona fide ſuit cõparabit̃[s]. Seruꝰ aũt[t] fructuario ſi promittat ex re ipſiꝰ vel alienꝰ q̃ bona fide ſeruit[v]: emptori[x] nulla de peculio dabit̃ in dñm actio[y]. nã in his caſibꝰ dñi eẽ intelligũtur[z].

¶ Adiectio inſtãtis tp̃is exactionem non differt. Bart.

¶ Decem hodie dari ſpõdes: dixi poſſe vel[a] eodem die pecunia peti: nec videri p̃maturius agi nõ finito ſtipulatiõis die: qđ in alijs tp̃ibus[b] iuris ẽ. nã peti nõ dꝫ[c] qđ intra tp̃s cõprehenſum ſolui põt[d]: in ꝓpoſito[e] eñ diem non differende actionis cã inſertũ videri: ſed

o ¶ Promittat. puta pẽſionẽ domus mee.
p ¶ Quominus. i. q̃ꝫ vt teneat̃.
q ¶ Ex eadẽ cã. ideſt ex re mea.
r ¶ Quereret michi. nullo mõ propter regulaꝫ iuris. vt. ẜ. de vſufru. ſꝫ et ſi quis ꝯ. et regulariter.
ſ ¶ Comparabitur. in hoc conueniunt liber hõ bona fide poſſeſſus et ſeruus alienus et fructuariꝰ. oẽs eñ de re nr̃a nobis acq̃runt. Iteꝫ ſi eis ñ ex re mea promittã nõ teneor. Sꝫ in hoc differunt: q2 liber homo ꝓmittẽs dño obligat̃: at illi minime. et hoc notatur his ꝟbis ſeruus aũt ⁊c. ſꝫ. R.
t ¶ Aũt. pro ſed. Accur.
v ¶ Seruit. ſ. bone fidei poſſeſſori qui emit.
x ¶ Emptori. ex re emptoris.
y ¶ Actio. niſi deducat̃ id peculiũ qđ penes bone fidei poſſeſſorẽ eſt: vt. ẜ. de pec. ſi creditor ꝯ. ſi. vel nulla expromiſſione: ſꝫ al's ex ꝯtractu alio ſic: vt ibi.

i ¶ Si centũ. ſtipulatio. vt ꝓ ea parte qua q̃ſq̃ꝫ heres ẽ eligat et in ea ſuccedat. ſ. quinquagita. Sed q̃d ſi duos heredes inſtituit: et ſic aliq̃s ſeruus inuenit̃ q̃ nõ põt diuidi numero: q2 diſpar ſit numerus. Rñ. in eo portiones hereditarias haberi: ac ſi vnũ eſſem ſtipulatꝰ tñ.
k ¶ Succeſſerint. hic ꝓ portione hereditaria electi ſerui cuiuſq̃ꝫ erunt. vt. ī. de ſolutio. cum ſtichus. ⁊. ẜ. eo. l. in ſtipulationibus. Accur.

Liber hõ. ꝓp̃e eſt. philoſophicũ tẽperamẽtũ eſt. nã bene eſt vtilis et tenet. ⁊ iõ dicit ꝓp̃e: q2 q̃ntũ ad effectũ non videt̃ vtilis niſi cũ appareret illũ eſſe liberũ. tunc eñ demũ agit ex ea ſtipulatione. nã ante nõ agit cũ

z ¶ Intelliguntur. fructuarius et bone fidei poſſeſſor vnde tanq̃ꝫ a ſuo non valet ſtipulatio. ad quod eſt. ẜ. de bo. aucto. iudi. poſ. in venditione ꝯ. i.
a ¶ Uel. pro ſaltem: et al's pro etiam.
b ¶ In alijs temporibus. vt in kalendis/ vel in idibꝰ vel in annis: vt prematurius videar agere. vt inſti. eo. ꝯ in diem. et. ẜ. eo. eum qui kalẽdis. et. l. qui hoc anno. que ſunt contra. accur.
c ¶ Non debet. licet poſſit ipſo iure.
d ¶ Poteſt. ex voluntate: non ex neceſſitate. vt. ī. de ſolu. qđ in diem. Accur.
e ¶ In propoſito. ſ. caſu. et facit. ẜ. eo. l. ſi decẽ cum pe. et. ẜ. de lega. i. talis ꝯ ꝙ ſi forte.

quo preſens oſtendatur eſſe reſponſum.

¶ Si datio referatur ad ſtipulatorem obligatio continet certũ: ſi ad aliũ ↄtinet icertũ. B.

¶ Decẽ michi aut ticio vtrũ ego velim dare ſpõdes: ex eo qđ michi dãdũ eſt certi ſtipulatio eſt[a]: ex eo qđ illi ſoluẽdũ eſt incerti[b]. finge mea intereẽ ticio poti⁹ q̃ michi ſolui: q̃m penam[c] promiſerã ſi ticio ſolutum non fuiſſet.

¶ Clauſula generalis nõ refertur ad ſpecificata. B. Idẽ.

Nolli clauſula q̃ in ſtipulatiõibus ſubijcit[d]: nõ pertinet ad eas ptes ſtipulationis de qb⁹ noiatim cauet[e].

¶ Conditio de pterito deficiens reddit ſtipulationẽ inutilem ab initio. B. Idem.

Si ita ſtipulatus fuero hanc[f] ſummã. c. aureorum dare ſpondes. et ſi maxime[g] ita exaudiat ille ſermo (ſi modo. c. aureorũ eſt) nõ facit cõditionẽ hec adiectio[h]: q̃m ſi centũ non ſint[i] ſtipulatio nulla eſt[k]: nec placuit inſtar habere conditionis ſermonẽ q̃ non ad futurũ ſed ad pñs tẽpus refert/ et ſi contrahẽtes rei veritatem[l] ignorent.

¶ Qui pmiſit cauere ad ſenſum ſapientis et nõ cauet ad intereſſe tenetur. B. Idem.

Ex ea parte cautionis[m] doluſq; malum huic rei promiſſioniq; abeſſe abfuturumq; eſſe ſtipulatus eſt ille: ſpopõdit ille: incerti[n] aget ſtipulationis vtiliter interponẽde[o] gratia.

¶ Põt marit⁹ ſe obligare vxori ad penam ſi tenuerit concubinam. Bal.

¶ Mulier ab eo in cui⁹ matrimonio conueniebat[p] ſtipulata fuerat ducẽta ſi cõcubine tpe matrionij ↄſuetudinẽ repetiſſet/ nichil cauſe eſſe rñdi cur ex ſtipulatiõe q̃ ex bonis morib⁹ cõcepta fuerat mulier impleta cõditiõe pecuniã aſſeq[q] non poſſit[r].

¶ Non ſufficit ciuilẽ factum h.d. Bar.

¶ In inſulã deportato reo ꝓmittẽdi ſtipulatio ita cõcepta cũ morieris dari: non niſi moriente[ſ] eo cõmittitur.

¶ Qñ dol⁹ purgat per actionẽ ex cõtractu dat actio ↄtra heredẽ etiã añ lit. ↄteſt. Bau.

¶ Ex facto rei promittẽdi doli ſtipulatio heredẽ eius tenet ſicut ex ceteris alijs cõtractibus: veluti mãdati/ depoſiti[t].

¶ Si tps adijcitur gratia creditoris vel vtriuſq; nõ poteſt ſolui ante tẽpus. Item oblatio facta incongruo loco ⁊ tẽpore debitorem non excuſat. h.d. Bar. Sceuola.

Qui rome pecuniam mutuam acceperat[v] ſoluẽdam in longinquã prouinciã[x] poſt menſes tres/ eãq; ibi[y] dari ſtipulanti ſpoponderat: et poſt paucos dies rome teſtato[z] creditori[a] dixit[b] paratum ſe eſſe rome eam numerare[c] detracta ea ſumma quam

a ¶ Stipulatio eſt. ſcʒ michi.
b ¶ Incerti. i. ↄdictio incerti ad intereſſe qđ eſt incertũ cõpetit michi. ſ. nõ illi. vt ⁊. C. de inuti. ſtip. l. iij. in fi. ⁊. ff. ſi q̃s in ius vo. l. fi. et dr̃ incertũ inſpecto principio. ſed iudex facit certum. Accurſius.
c ¶ Penã. ſ. poſt ſtipulatõnẽ: ⁊ ita incertũ erat eo tẽpore. ſ. ꝯte ſtipulatõis q̃tũ conſequeretur.
Nolli. ſubijcit expreſſe.
e ¶ Cauet. dolũ non ↄmitti. ⁊ ſub audiũt q̃dã in fi. tm̃. Et no. generale verbũ nõ ptinere ad ea de quus noiatim cauet. argu. ff. qb⁹ ex cau. ma. ſʒ ſi ꝑ pre. §. deinde. ⁊. no. ff. c. ſtipulatiões. ⁊ facit. ff. de ali. lega. alimẽta. §. baſilice. ⁊. J. de pe. l. ſanctio le. et de vulg. ſub. l. coheredi. §. q̃ pſem. Sʒ argu. ꝯ. ff. ad. l. aq̃l. ſi ſeruus ſeruũ. §. inde in fi. ſʒ ibi gñalis clauſula fiebat tã tũ ꝓ his q̃ exp̃ſſa ſunt. hic ꝓ alijs. vñ non refert ad nolata. itẽ ar. ꝯ. ff de ali. le. libertis quos. in pñn.
Si ita. hanc. facta demõſtratione.
g ¶ Maxime. nã et aliter exaudiri põt: puta quã puto ſummã. c. aureorũ eẽ. ſic. ff. de condi. inſti. l. inſtitutio.
h ¶ Hec adiectõ vel q̃ tot ſunt et valet. vel nõ ſunt tot et nõ valet. ꝓpue ẽ geſt cõdi. q̃ i futurũ eſt. vt. ff. ſi cer. pe. l. itaq;. ⁊. ff de inin. teſt. l. cuʒ in ſcdo. ſiue itaq; nolatim fuit adiectũ ſummã q̃ cẽtũ aureorũ eſt: ſiue nõ fuit dictũ que eſt: ſʒ tm̃ centũ aureorũ: ſemper ita demũ valet ſtipulatio ſi centũ aurei ſunt. nec eſt conditionalis ꝓprie vt dixi.
i ¶ Non ſint. ſed pauciores.
k ¶ Nulla eſt. ff. de leg. i. ſi ſeruus lega. §. q̃ quiſq; ↄtra ſolu. hic actum fuit vt al's nõ valeat: ibi non eſt actum.
l ¶ Veritatẽ. veluti ſi rex frãcorũ viuit. vt inſti. e. §. pe.
Ex ea parte cautionis. que ſequitur.
n ¶ Incerti. id eſt ad intereſſe cõdictione certi. vt et. ff. de arbi. diem. §. fina. Accur.
o ¶ Interponende. id eſt interpoſite. ſic tẽpus pro tpe et ecõtra ponitur. C. de legi. et cõ. l. i. vel ꝓprie promiſeras michi hic ꝓmittere ad ſenſũ ſapiẽtis mei: q̃ poſtea dicit ſub pena dupli ꝓmitti: ag am vt interponas. ac.
p ¶ Conueniebat. i. ↄcõſiliabat.
q ¶ Aſſeq. q2 cõſuetudinẽ ↄpetijt.
r ¶ Nõ poſſit. a marito. ⁊ facit. ff. e. ſi ita ſtipulatio facta fuerit.
ſ ¶ Niſi moriente eo. naturaliter. Et ſic not. q̃ appellatiõe mortis naturalis intelligitur: nõ ciuilis. ſic. ff. de leg. ij. cũ pr. §. hereditate. et de do. int vi. et vxo. ſʒ ſi mors. §. cũ igit. et ar. de lega. ij. ſi ita q̃s. §. is cui. et in auf. de nup. §. ſʒ occaſione. Sʒ ar. ꝯ. ff. ꝓ ſocio. l. actione. §. publicatiõe. ⁊ de bo poſ. ꝯta. l. i. §. fina. ac.
t ¶ Depoſiti. ſecus in delictis de quib⁹ dic vt. C. ex delictis defũctorũ. l. i. et facit. ff. tit. i. ex depoſiti. et. ff. depoſiti. l. ſi hominem. §. datur. et. J. de regu. iur. l. ad ea. §. fi.
Qui rome. acceperat. et cõuenerat hoc. ſ. ſoluendum ⁊c.
x ¶ Prouinciam. non ergo al's ſoluere põt inuito ſtipulatore. vt. ff. de eo qđ cer. lo. l. is qui.
y ¶ Ibi. in prouincia. Ac.
z ¶ Teſtato. i. corã teſtibus.
a ¶ Creditori. a q̃ accepat mutuũ b ¶ Dixit. debitor.
c ¶ Numerare. et ſic ante terminum.

a ¶ Creditori.ei᷑ a quo acceperat mutuū forte aliq̄d dederat a principio vſurarum nomine. vel dic dederat id eſt conuenerat dare. Accur.
b ¶ Integrā.ꝯputato eo qđ p̄rio ſoluit.al's lr̄a dicit cū nō integrā: ⁊ tūc dic nō integrā ſine eo qđ iam ſoluit.

ff.de an.leg.l.iabolenus.al's incipit eſt.
g ¶ Pecuniā.reddendā poſt ducētos dies.vt.j.dicit.
h ¶ Seruo.prepoſitopecunijs fenerandis.Ac.
i ¶ Berittho.q̄ eſt in ea,pulcia.ſ.accepit ⁊ ab ea vſq3 briten ſium.ſ.deferendam ⁊ etiam ibi ſoluendam.

creditori[a] ſuo vſurarum nomine dederat: q̄ſitū eſt cū integram[b] ſummam in quā ex ſtipulatiōe obligatus eſt obtulerit[c]: an eo loco[d] in quo ſoluenda p̄miſſa eſt ſua die[e] integra peti poſſit? Rn̄. poſſe ſtipulatorē ſua die ibi vbi ſoluendam ſtipulatus eſt/ petere[f].

Qui eſt poſitus ad recipiē dam ſolutionē non poteſt terminu3 prorogare niſi tempus et locus fuerint in eius voluntatem collata.h.d.Bar.

¶ Callimachus mutuā pecuniam[g] nauticā recepit a ſticho ſeruo[h] ſeij in prouincia ſyria in ciuitate berittho[i] vſq3 britenſium: idq3 creditū eſſe in om̄s[k] nauigij dies[l] ducentos ſub pignoribus ⁊ hypothecis mercibus[m] a berittho cōparatis ⁊ britenſium p̄ferēdis: ⁊ quas[n] britenſio empturus eēt: et per nauē berittho[o] inuectur[9][p]: cōuenitq3[q] inter eos vti[r] cum callimachus[ſ] britenſium p̄uenisſet: idē[t] intra idus ſeptembris que tunc p̄rime[v] future eſſent: alijs mercibus emptis[x] ⁊ in nauē miſſis[y] ⁊ ipſe in ſyriam[z] per nauigium p̄ficiſcatur[a]: aut ſi intra diē ſupraſcriptā[b] non reparaſſet merces: nec nauigaſſet de hac ciuitate[c]/ redderet vniuerſam cōtinuo[d] pecuniā[e]: quaſi perfecto nauigio: ⁊ preſtaret ſumptus omnes perſequētibus[f] eam pecuniam: vti[g] in vrbem romam eam deportarent: eaq3[h] ſibi recte dari fieri ſic interroganti ſticho ſeruo lucij ticij[i] promiſit callimachus. ſed cum ante[k] idus ſupraſcriptas ſm conuentione3 mercibus[l] in nauem poſitis/ cū herote[m] cōſeruo ſtichi quaſi in prouinciā in ſyriam peruēturus[n] enauigauit[o]. Queſitum eſt naue ſubmerſa[p] cū ſm cautionē callimachus merces berittho perferendas[q] in nauē miſiſſet/ eo tempore[r] quo iam pecunia3 britenſio reddere rome perferendam deberet: an nichil proſit herotis[ſ] conſenſus/ qui cum eo miſſus erat: cuiq3 nichil amplius[t] de pecunia ſupraſcripta poſt diem conuentionis permiſſum vel mandatum erat: quam vt ea3 receptam romā perferret: et

c ¶ Obtulerit. nec p̄ſtat ceteras vtilitates quas ſtipulator h̄uiſſet ſi ſuo loco ⁊ die facta oia fuiſſent.vt ff.de eo qđ cer.lo. is q̄.⁊ caue q̄ non aperit vtrum offerat vſuras futuri tēporis: ſ3 fortē et vſurā preteritam ſine dubio offert. Quero ḡ q̄d ſi debitor ſub vſur̄ accipiens mutuū p̄ pactū agat vtvſq3 ad annū non ſoluat: nunq̄d prius p̄t ſoluere? Rn̄.nō: niſi ſoci⁹ tp̄is etia3 futuri ſolueret vſuras cu3 gr̄a ſtipulatoris fuerat id pactū.quid ḡ ſi ab initio ſoluerit vſuras duorū menſiū. Reſpon.bn̄ poteſt etiā ante ſoluere cū nil interſit creditoris. Itē q̄d ſi dedit pign⁹ vt loco vſurarū creditor fruct⁹ caperet cū pacto vt non liceat luere in eo anno? Reſpō.nō luet ante.ſecus ſi ꝯueniſſet in p̄petuum non luere: q2 non valet: quia magis alienare q̄3 obligare videtur: vt in auten.de ali.et emphi.§.locationes. Item quid ſi nichil eſt actū expreſſe.i.dictu3 nō eſt q̄ nō poſſit ſoluere ante annū? Rn̄.forte poteſt ſoluere quando vult: vt argu.j.de ſolu.quod in diē.⁊.ff.ti.i.qđ quis.⁊ argu.ff. ſi certum peta.l.q̄ pecuniā. quia dilatio fit fauore debitoris.vt.ff.eo.l.cum q̄ kalendis.in fi.vnde in eius leſionem ⁊c.vt.C.de leg.⁊ con.l.qđ fauore. ⁊ econtra creditoris fauore videt᷑: vt.ff.manda.l.ij.vnde ſi non p̄ot alij eq̄ bn̄ mutuare nō tenet᷑ recipere niſi vſuras toti⁹ anni ſoluat.arg.C.de ac.⁊ ob.ſicut.⁊.ff.de an.leg.l.eū.⁊ de vſu.l.in fideicom.§.cum pollidius. vbi videtur diſtinguere an poſſit alij eque bene mutuare vel non.
d ¶ Loco.in prouincia.Accur.
e ¶ Die.id eſt poſt tres menſes.Accur.
f ¶ Petere.quia ante tempus ſoluere non potuit ſm quoſdam.qđ falſum eſt.vt.ff.titu.i.quod quis. dic ergo ratio loci hoc facit.vt.j.de fideiuſ.l.fideiuſſor ob.§.qui certo.⁊.C.de ſolu.l.obſignatione.in fi. Item ꝯtractus celebratus gratia vtriuſq3.vt.C.de act.⁊ obli.l.ſicut.⁊ ar.

k ¶ In oīs.i.inter omnes.
l ¶ Dies.i.poſt dictos dies ſoluatur ibi. Accur.
m ¶ Mercib⁹.ſc3 obligatis.
n ¶ Et quas.illis mercib⁹ ſimiliter obligatis.
o ¶ Berittho.ſc3 redeundo.
p ¶ Inuecturus id eſt portaturus
q ¶ Conuenitq3. pacto ſcōtinēti appoſito q̄ reſtringitur p̄ma cōuentio cc.dierum. Ac.
r ¶ Uti.p̄ poſtq̄3
ſ ¶ Calimach⁹. debitor.
t ¶ Iō.a berittho
v ¶ Proxie.⁊ magis vicle q̄3.cc.dieſ
x ¶ Emptis.ſc3 obligatis.
y ¶ In nauē miſſis.britenſio.M.
z ¶ In ſyriā. vbi accepta ē pecūia.
a ¶ Proficiſcat᷑. id ē reuertat᷑: hoc eſt iter arripiat.
b ¶ Supraſcriptam.i.idus.
c ¶ Ciuitate. britenſium.
d ¶ Continuo.i. ſtatim.ſ.in dictis idibus nō expectatis dictis.cc.dieb⁹.
e ¶ Pecuniam.id eſt fortem et vſuram.
f ¶ Perſequētib⁹.hoīb⁹ puta p̄curatorib⁹ vel ſeruis vicarijs vt eam p̄ferrent: ad qđ eſt.ff.ti.i.l.traiecticie.
g ¶ Uti.perſequentibus dico ad hoc ⁊c.
h ¶ Eaq3.ſc3 dicta vſq3 hic.
i ¶ Ticij.q̄.ff.noiat⁹ eſt ſer⁹: ſic.ff.de pig.act.Gaius.
k ¶ S3 cū añ.ff.formā cautiōis: nūc q̄liter factū p̄ceſſit.
l ¶ Mercibus.reparatis britenſio.M.
m ¶ Cū herote. prorogante die3 q̄ dūtaxat miſſus erat vt eā perferret: et nichil vltra faceret.Ac.
n ¶ Peruenturus.a berittho redeundo.
o ¶ Enauigauit.trāſact3 idib⁹ ⁊ ſic cōmiſſa eſt ſtip̄lo.
p ¶ Naue ſubmerſa,poſt idus.
q ¶ Perferendas.britenſium.
r ¶ Eo tp̄e.nauigare ād cepiſſet eo tp̄e ⁊c.videbat᷑ ei p⁹ id⁹ miſiſſe merces i naui: cū poſt idus nauigare cepiſſet
ſ ¶ Herotis.ſerui creditoris cui⁹ conſenſu alio et alio tempore nauigauit.
t ¶ Nichil amplius,niſi perferret.Ac.

nichilominus actione ex ſtipulatu calimach⁹ de pecunia domino ſtichi teneatur? Rñ. ſm ea que proponerentur teneri[a].

Itē q̄ro[b] ſi calimacho poſt diē ſupraſcriptā nauigāte heros[c] ſupraſcript⁹ ſeruus ↄſenſerit: an actionē dn̄o ſuo ſemel acquiſitam adimere potuerit? Rñ. nō potuiſſe: ſed fore exceptioni[d] locū ſi ſeruo[e] arbitriū datū eſſet eam[f] pecuniā quocūq; tēpore[g] in quēuis locum reddi.

Stipulatio penalis non nouat precedentē cōuentionē ex cauſa onerosa. itē vbi eſt pena et non dies: admittitur purgatio more. itē ex pacto libertatꝫ agere poteſt seru⁹ domino differente. h. d. Barto.

Flauius hermes hoīem ſtichū manumiſſionis cauſa donauit[h]: ⁊ ita de eo ſtipulat⁹ eſt ſi homo ſtichus de quo agit̄ quē hac die tibi donatiōis cā manumiſſioniſq; dedi/ a te herediq;[i] tuo manumiſſus vidictaq;[k] liberatus nō erit: qđ dolo malo ī eo nō fiat pene noīe q̄nq̄ginta dari ſtipulat⁹[l] eſt flauius hermes: ſpopōdit claudius: q̄ro an flaui⁹ hermes Claudiū de libertate ſtichi cōuenire pōt[m]? Rñ. nichil ꝑponi cur non poſſit[n]. Item quero an ſi flauij hermetꝫ heres a claudij herede penā ſupraſcriptā petere voluerit: claudij heres libertatē ſticho preſtare debet vt pena liberetur[o]? Rñ. poſſe. Itēz quero ſi flauij hermetis heres cū claudij herede ex cā ſupraſcripta nolit agere: an nichilominus ſticho libertas ex cōuentione que fuit inter hermetē et claudiū (vt ſtipulatiōe ſupraſcripta oſtenditur) ab herede[p] claudij preſtari debeat[q]? Reſpō. debere.

Qui tenet̄ ſub pena vni alienare illo exiſtēte in mora poteſt alienare cui volet. Barto.

Coheredes cū predia hereditaria diuiſerant: vnū prediū cōe reliquerūt ſub hoc pacto: vt ſi quis eoꝝ partē ſuā alienare voluiſſet/ eam vel coheredi ſuo vel eius ſucceſſori venderet[r] ꝑ centū vigitiq̄nq;: q̄ ſi q̄s aliter feciſſet/ penā centum inuicē ſtipulati ſunt. quero cū coheres mlier coheredis[s] liberorū tutores ſepius teſtato[t] conuenerit ⁊ deſiderauerit vt ſm cōuentionē aut emerēt aut vēderent/ hiq; nichil tale fecerit: an ſi mulier extero vendiderit/ pena ab ea centū exigi poſſit? Reſpō. ſm ea que proponerent̄ur: obſtaturam doli mali exceptionem[v].

Facultas implendi conditionem ad heredē non tranſit. hoc dicit Barto.

Augerius filiuſfami. ſeruo publij meuij ſtipulanti ſpopōdit ſe daturū quicq̄d patrem ſuū publio meuio debere conſtitiſſet[x]: queſitū eſt patre defuncto anteq̄ cōſtitiſſet quid quantūq; deberet: an ſi aduerſus heredē eius actum fuiſſet aliūve ſucceſſorē: ⁊ de debito conſtitiſſet augerius teneatur. Reſpon. ſi conditio non extitiſſet[y]/ ſtipulationem non eſſe commiſſam.

Nō currūt vſure ſi creditor eſt ī mora recipiēdi. h. d. Bar.

a Teneri. et ſic periculū pertinet ad debitorem naui ſubmerſa poſt morā. C. de nau. fe. cum proponas.
b Itē quero. repetit vt aliquid addat in fi. de excep. Uel credebat ſeruum non bene intellexiſſe: vt frequenter fieri videmus. vel. ff. in vſuris. hic in fortē ⁊ in oībus.
c Heros. ſuus
d Exceptioni. tunc. Accur.
e Si ſeruo. heroti. Accur.
f Eam. accipere. Accur.
g Tempore. q̄ vellet. Accur.
h Donauit. vt tñ vidicta manumittat̄: ⁊ non alio modo. q̄re non alloquitur alijs legibus. Accur.
i Herediq;. id eſt vel. ſic. ī. de ꝟb. ſig. ſepe. Accur.
k Uindictaq;. tūc intererat vidicta manumitti: q: efficiebat̄ ciuis roman⁹ ſm quoſdā.
l Stipulatus eſt. trāſit de tertia ad pimā: ⁊ tandē redit ad tertiam perſonam.
m Poteſt. actione preſcri. verbis vt manumittat̄.
n Nō poſſit. ſ. ad ſen⁹cōſultum. ff. de fideicō. l. thais §. intra. Solu. vt ibi. Itē ↄtra. C. ſi māci. ita fue. alie. l. fi. So. h̄ fuit actū vt vindicta fieret manumiſſio. al's ītelligit̄ de effectu bñficij/ vt ibi: qđ ſemꝑ eſt in dubio vt. ff. d ſer. expor. ſi vēditor. et dicūt q̄dā q̄ ali⁹ eſt effectus q̄n fit vidicta q: tūc fit ciuis roman⁹. ſꝫ q̄n ↄſtitutio ſuccedit/ tunc nō: cū alij ſint latini: alij dediticij. q̄ diſtinctio. l. nō inuenitur.
o Liberet̄. fauor libtatis eſt ne pereat q̄ poſt cōmiſſam penā purgat̄ mora. vel ſm Jo. loquit̄ q̄n nō eſt cōmiſſa pena ⁊ ipropie dt liberet̄: q: vel ipe heres dꝫ manumittere. ⁊ eſt ſic. ff. vſufruc. quead. ca. l. iij. §. i. ⁊ ad le. aq̄l. ſi ſeruus ſeruū. §. ſi calicē diatetrum. Itē tale tollit. ff. de euic. q̄ alienā. et eodē mō ſolue. ff. ti. l. traiectitie. §. de illo. ⁊ §. idē pōponi⁹. ⁊. C. d ↄhē. ſtip. magnā. Itē ↄ. ff. q̄ ſine ma. l. latin⁹. ſed hic ante duos mēſes agebat̄ ad penā. ſꝫ nec morte donatarij perierat libtas: q̄m nec ipſe ꝑaiſe debuit manumittere: ſꝫ vel ipe vel heres ei⁹. et iō. ff. dixi heredē nō incidiſſe ī penā. Ac.
p Ab herede. ff. q̄ ſine ma. ad lib. pue. l. mācipia. ↄ. Sol. h̄ donator nō volebat ſeruū effici liberū niſi vidicta: ibi aliť. vel hic per fideicōmiſ. ibi directo ſm quoſdam. Accur.
q Debeat. inſtante ſeruo.
r Uēderet. aut eoꝝ partem emeret: vt patet. ī.
ſ Coherēdis. q̄ ſcꝫ coheres deceſſerat plurib⁹ relictis heredibus.
t Teſtato. extra ius etiam.
v Exceptionē. nā ipo iure cōmiſſa eſt pena. hoc ꝗ ſiquidē itelligitur vt ſi ali⁹ non vult emere extero vendet̄ poſſit ſine dāno pene ſm Jo. ⁊ facit. ff. d arbi. celſus. Sed ↄ. ff. de pac. l. nemo. ſed h̄ ad penā. ⁊ ſic etiā nō obſtat. ff. de diſtrac. pig. ſi creditor. §. fi. Itēꝫ facit. ff. d ac. emp. ſi ſterilis. §. ſi tibi. in fi.
x Conſtitiſſet. poſtea: non tñ tpe ſtipl'onis ↄſtabat. nec ante conſtiterat: al's eſt hic nō conſti. ⁊c.
y Nō extitiſſet q. d. ſi nondū tp̄e ſtipulationis ↄſtiterit de debito: et ꝑ hoc ↄditionalis ſtipl'o in ꝑteritum cōcepta non poterat cōmitti in eternū: q: falſa de ꝑterito ſunt ipoſſibilia. vel dic ſm. R. ſi eſt actū vt patre viuente ↄſtare deberet q̄d ⁊ q̄ntum deberet: qđ videt̄ ſm ꝟba, nā

Seia heres vnius tutoris cū herede pupille tranſactiōe ſolo pacto[a] facta maiorē partem[b] ſoluit: in reſiduā cauit[c] ⁊ vſuras promiſit: ſed illico negauit heres[d] ſe tranſactionem ſeruare: et apud iudicē tutele[e] egit: ⁊ victus[f] ꝓuocauit[g] apud competentem iudicē: et ab eo quoq; ad principem idem prouocauit: ⁊ iniuſta quoq; hec ꝓuocatio eius pronunciata[h] eſt: queſitū eſt cum per heredem pupille mora[i] itercesſerit quo minus pecunia in ſtipulationē deducta ab herede tutoris ſolueretur: nec vnq; petierit[k]: an ei hodie debeant̄ vſure[l] ab herede tutoris? Rñ. ſi ſeia nō ceſſaſſet ex ſtipulatione pecuniā offerre: iure[m] vſuras nō deberi.

Iniuſta ſententia ꝑ quā q̄s cōtra diuiſionem facere declaratur facit penā cōmitti. Bar.

Duo fratres[n] hereditatem ſuam inter ſe diuiſerunt: ⁊ ſibi cauerunt nichil ſe cōtra eā diuiſionē facturos: ⁊ ſi contra q̄s feciſſet / penā alter alteri ꝓmiſit: poſt mortē alterius qui ſuperuixit petit ab heredib[us] hereditatem quaſi ex cauſa fidei commiſſi ſibi a patre relicti debitam: ⁊ aduerſus eum ꝓnunciatū eſt / quaſi de hoc q̄q; trāſactū fuiſſet: queſitū eſt an pena cōmiſſa eſſet? Rñ. ſm ea q̄ proponuntur[o] cōmiſſam.

Promiſſio ob turpem cauſam de preterito vel de futuro eſt ipſo iure nulla. h. d. Barto.

Si plagii[p] faciēdi vel facti cauſa cōcepta ſit ſtiplō: ab iītio nō valz. Papi.

Stipulatio facti que hz diē non cōmittitur ad intereſſe ante diem: licet certū ſit ante diē fieri nō poſſe. h. d. Bar. Idē.

demū patre viuēte cōſtare poteſt eū debere: ſed eo mortuo cōſtare pōt eum debuiſſe. vt ⁊ ī. eo. cū ſtipulamur. et facit. ſ. de vſur. l. ſeia. ⁊ ſ. de manu. teſta. l. qui filium.

a Solo pacto. ſine ſtiplōne aquiliana ⁊ acceptilatiōe.

b Partem. pecunie.

c Cauit. ꝑ ſtipulationē.

d Heres. ſ. pupille.

e Tutele. actione.

f Et vict[us]. heres pupille.

g Prouocauit. ſecundo.

h Pronunciata eſt. a principe.

i Mora. obtulit ꝗ heres tutoris.

k Petierit. heres pupille. hoc aūt ideo dīt ne poſterior mora noceret. vt. ſ. de peri. ⁊ cō. l. illud. Accur.

l Vſure. ex mora. ſ. reſidue pecunie nō reddite.

m Iure. ſ. exceptiōis cū ꝑ eā nō ſteterit. ſz ſi obtuliſſet ⁊ aſſignaſſet et depoſuiſſet: tūc ipſo iure. vt. ſ. de vſur. l. i. i fi. et hoc vbi fuiſſent ꝓmiſſe: alīs ex mora ēt non debentur.

n Duo fratres. q̄ rogati fuerūt vt ſi q̄s eoꝝ ſine liberis deceſſiſſet ſuā partē alteri ꝑ fideicōmiſſū reſtitueret.

o Proponunt̄. duo dicit. pmū ꝙ fuit pronunciatum ꝯtra petentē q̄ſi hoc ſit remiſſum. ſcōm ꝙ lz habeat exceptionē cōuentiōis ꝑ quā fuit abſolut[us] reus: ⁊ ſit ea vſus adhuc tñ petit̄ pēa ⁊ ſic vtrūq;. ſed in pmo an fuerit bñ iudicatū: ſi dicas ꝙ ſic qd videt̄ dicendū: tunc ꝯſonat. ſ. q̄bus mo. pig. vel hypo. ſol. l. tici[us]. Sed ꝯtra. ſ. de trāſac. l. qui cū tutorib[us]. vbi nō videt̄ frater remittere actionē pro parte fratris cui[us] fratris partē poſtea hz ꝑ fideicō. Sol. hic fuit male iudicatū ſm. h. vel dic ſcdo bene: qꝛ nō oppoſuit replicationē qd potuit. vt. ſ. de pac. l. tres fratres. qd in idē recidit: qꝛ male. ſ. ꝯtra ius agētis. Nec obſtat. ſ. dicta. l. ticius. qꝛ ſicut facilius ꝯtrahit̄ in re aliena dño. ſ. preſente: ita facilius ſoluit̄ pignoris obligatio creditore pſente. argu. in eo. titu. l. ſi ꝯſenſit. Vel dic tertio ſm. R. h̄ cauit nichil ſe ⁊c. id eſt nec hereditario nec fideicōmiſ. nomine vel exprimēdo hoc vel ſic agēdo qd pōt ꝓbari: vel etiā ex ipſo v̄bo hoc p̄ſumitur: qꝛ dicit nil ⁊c. Ibi v̄o ſimpliciter: ⁊ ſic oīno bene fuit iudicatū. et qd hic dicit quaſi de hoc ⁊c. expreſſiuum eſt veritatis: vt ⁊ alias. ſ. de trāſact. l. i. Vel quarto hic in diuiſione in qua tenet̄ quilibet alteri de euictione. vt. ſ. famil. her. heredes. § pe. Ibi in tranſactiōe in qua nō tenet̄. vt. C. de trāſact. ſi ꝓ fundo. qui ergo de euictione tenet̄ nō debet ꝯtrauenire. vt. ſ. de euic. l. vendicantē. ſed hec ſolutio nō valet niſi in ea parte quā habuit frater p̄mortu[us]: vt a fratre ſupſtite. in alia autē ſm hoc remanet fideicōmiſ. quā habuit vt ſuā frater premortuus. Dic ergo ꝙ in hac diuiſione agit̄ de euictione ꝓ parte mee partis tm̄: puta ego heres p̄mortui habeo ex diuiſione dimidiā que eſt citra rhenū: et in illa partē habeo iure meo: partē ex pſona coheredis mei ex diuiſione. Si ergo ex fideicōmiſ. petat qd habeo ex perſona mea in mea pte nil ei obſtat. q̄s i ea nō habeo cauſam ab eo nec de euictōe tenet̄. aliā autē petere nō p̄t quam habui iure ſuo: qꝛ de ſua parte reſtituēda non ſum rogat[us]. vt de lega. iij. pat. § q̄ndecim. et etiā qꝛ d euict. tenetur niſi fuerim ſciēs: quo caſu non ago niſi ſtipulatus ſim. vt C. de euict. ſi fundū ſciēs. Itē plus pōt petere q̄ ſupeſt. ſ. eſtimatiōnē eius particule quam habebat in ſua dimidia ꝑ diuiſionez ex pſona p̄cedētis. nō eīm nō licet habere ex diuiſione. ſed ex fideicōmiſ. tanq; a alio euincēte. vt. ſ. de euict. l. ſi vēdideris. ⁊ l. non tm̄. et ſm duas primas ſolutiones male fuit hic iudicatū. et hoc eſt cōtra ius agētis. et ſm tertiā bene. ſecundū quartam bene in parte ⁊ male in alia parte: vt patet ex p̄miſſis. Itē patet ex predictis ſolu. queſtionis. ſ. ſi ille cui facienda eſt reſtitutio rei ab aliquo cā emit: an modo habeat locū in eo fideicōmiſ. ꝑ dictas. ll. de euic. ⁊ ſ. ad le. fal. fundo. vel dic vt ibi. Itē ꝯtra. ſ. de pac. l. tres fratres ſolue vt primū cōtra. ſi fuerit ibi dolus. Itē cōtra. ſ. de lega. iij. paulo calimacho. § i. Sol. vt ibi. Ad ſcdz qd dicitur etiā penā peti: eſt cōtra. ſ. de pac. l. reſcriptū. § ſi pacto. vbi ſufficit alterū. Solu. ſi teneas ſupra bene iudicatū in totū vel in partē: promptū eſt dicere penā cōmiſſam. ſed obſtat exceptio vt in ſcdo. vel forte fuit hic actū vt vtrūq; poſſit peti. vt. ſ. e. ita ſtipulat[us]. in fi. vel ibi in ꝯtractu: h̄ in ſentētia. Si autē dicas ꝙ male fuit iudicatū: tunc dic penā cōmiſſam eo inſpecto ꝙ ſentētia eſt lata cui ſtandum eſt ex quo nō appellatur. ſed hic multomagis locū hz exceptio: vt in cōtrarijs. Sed q̄d hoc caſu quādo male fuit iudicatū: ſi fuerit actū vt vtrūq; poſſit peti? Rñ. nō poterit peti. et ſic qd fit in p̄ncipali preiudicat in acceſſorijs. vt. ſ. de rei vendi. ex diuerſo. § vbi. Itē ex eo qd hic dicit quaſi ⁊c. videtur argu. ꝙ in ſententia cauſa ſit exprimēda. vt dixi. C. de iudi. properandum. § illo. ⁊ ſ. ſi menſor fal. mo. dixe. l. i. § i. Accur. Cā in ſnīa eſt exp̄mēda.

Si plagii. promitto tibi centū ſi feceris plagiuz. vel qꝛ feciſti: hec ſecūda eſt mag[is] dubitabilis / pma nō. vt. ī. de fideiuſ. ſi a reo. § fi. hec / promitto tibi centum ſi ticius fecit plagium / valet. Alij dicūt poni exēpla ꝑ legē. ſ.

INſulam itra biennium illo loco[a] edificari ſpondes: ante finem biennij ſtipulatio non cõmittitur ꝗuis reꝰ promittendi non edificauerit: ⁊ tãtũ[b] reſidui tẽporis ſit/ quo edificiũ extrui non poſſit. neq; enim ſtipulationis ſtatus cuiꝰ dies certus in exordio fuit: ex poſtfacto mutatur[c]. Idemq; et in ſtipulatione iudicij ſiſtendi cauſa facta placuit. ſ. vt ante diem ſtipulatio nõ cõmittatur: ſi[d] certum eſſe ceperit parere ſtipulationi reſiduo tempore non poſſe.

¶ Verbum preſens non trahitur ad futurũ. Bar. Paulus.

CUm ſtipulamur[e] quicq̃d te dare facere oportet: nichil aliud in ſtipulatione deducitur: ꝗ̃ quod pſenti die debeatur. hoc enim ſolum hec ſtipulatio demonſtrat.

¶ Exiſtente conditione retro pot deberi pecunia. B. Idẽ.

SI ita ſtipulatꝰ fuero ſi ticius conſul factus fuerit/ tunc ex hac die i annos ſingulos dena[f] dare ſpõdes: poſt triennium conditione exiſtente. xxx. peti poterunt.

¶ Qui promittit vſumfructũ et proprietatẽ ſeparatim ſoluto vſufructu liberatur: ſecus i eo qui plenam proprietatẽ promiſit. hoc dicit Barto.

¶ Ticius a meuio fundum[g] detracto vſufructu ſtipulatus eſt: et ab eodem[h] poſt eiuſdem fundi vſumfructũ[i] eſt ſtipulatus: due ſunt ſtipulationes: et minus eſt in eo vſufructu quẽ per ſe[k] quis promiſit: ꝗ̃ in eo vſufructu qui proprietatẽ cõcomitatur[l]. deniq; ſi ille vſumfructum dederit[m]/ eumq; ſtipulator non vtendo amiſerit: tradendo poſtea fundum detracto vſufructu liberabitur[n]. Non idem cõtingit ei qui fundum pleno iure promiſerit et vſumfructum dederit: deinde amiſſo eo proprietatẽ ſine vſufructu tradiderit. etenim ille liberatus eſt[o] dando vſumfructum. hic[p] in nulla parte obligationis exoneratur: niſi pleno iure fundum effecerit ſtipulatoris.

¶ Per liberam perſonam nõ queritur nobis actio ex ſtipulatiõe: ſed ex numeratione ſic. et qui ſtipulatur impersonaliter ſibi ſtipulari videt̃: et nũq̃ꝫ perſona extrinſecus ſubintelligitur. hoc dicit Barto.

¶ Griſogonus[q] flauij candidi ſeruꝰ actor ſcripſi corã ſubſcribente[r] ⁊ aſſignãte[ſ] domino meo/ accepiſſe me a iulio goza agente[t] rem iulij Quintiliani[v]

de cõdi. ob tur. cau. l. ſi. puta: promittis michi decẽ vt reddã tibi filiũ tuum vel ſeruũ quẽ plagio abſtuli. Accur.

a INſulam. loco. al's nõ valet. vt. ſ. de eo qđ cer. lo. l. ij. §. ſi quis inſulam. Accur.

b ¶ Et tantũ. ſubaudi ꝗuis. Accur.

c ¶ Mutat̃. ſiquidem expectãdus eſt dies actorꝫ: q2 tota obligatio ſub cõditione ⁊ in diẽ collata videt̃. vt. ſ. eo. in illa. Joh. Sꝫ cõtra. ſ. hoc iure. Sol. vt ibi. Itẽ cõtra. ſ. e. ſtiplones nõ di. §. plãc. Sol. vt ibi ſolui aliã q̃ huic cõcordat. ſic ſ. eo. titu. ſi ita ſtipulatus eſſem a te. vel hic adiecit tẽpus: ibi nõ. Itẽ ꝯtra. ſ. eo. cum ſtipulatꝰ. So. vt ibi. et facit. ſ. eo. exiſtimo. §. ſi. Accur.

d ¶ Si. i. ꝗuis.

e CUm ſtipulamur. facit. ſ. eo. ſi ſtipulatꝰ fuero. §. i. ⁊. ſ. e. l. ſi a colono. Accur.

f SI ita ſtipulatus. dena. i. decẽ. ꝓpue autẽ ſignificat bis decẽ. vt. ſ. de lega. i. ſi q̃s teſtã. in pn. et facit. C. d teſta. prepoſteri. ⁊. ſ. ſi cer. peta. l. lecta. ⁊ ſi. Sed cõtra. ſ. de vſur. cũ quidam. Sol. vt dixi. ſ. eo. l. hmõi. Accur.

g ¶ Fundũ. i. nudã ꝓprietatẽ.

h ¶ Ab eodẽ. ſcꝫ meuio. Accur.

i ¶ Vſumfructũ. ſine ꝓprietate.

k ¶ Per ſe. i. ſeparatim ſine fundo. Accur.

l ¶ Concomitatur. ſ. cum fundum ſtipulatus eſt.

m ¶ Dederit. quem ſeorſum ſtipulanti promiſit. et ſic liberatus eſt a ſecundo vinculo.

n ¶ Liberabitur. promiſſor.

o ¶ Liberatꝰ eſt. qui promiſit vſumfructũ ſine fundũ.

p ¶ Hic. qui promiſit fundum pleno iure. ſed nõne qui ſoluit partẽ rei quã dꝫ ſoluere liberat̃ ꝓ ea parte. vt. i. de ſolu. ſi ſtipulatꝰ. §. q̃ decẽ. ſed dic q̃ hec cauſalis non eſt pars. Item nec eum ſoluit: ſed formalem ſoluit ad quẽ nullo modo erat obligatus. Accur.

q ¶ Griſogonꝰ. ſ. ego. et dic q̃ tres hic ponunt̃ ſub compẽdio q̃ſtiones ⁊ ſolutiões earũ: cauſe dꝫ dubitatiõis in duabus poſterioribus. Nam prima modicũ dubitationis habet que eſt: vtrũ gozas libertus ſtipulando pecuniã Quintiliano reddi: ipſi queſierit actionẽ. Scđa vtrũ ſaltẽ ipſa numeratiõe libertꝰ patrono obligationẽ q̃ſierit: lꝫ ſtipulatio ipſi facta non tenuit. Tertia vtrũ ſtipulando vſuras ſine proprij nois adiectiõe ſibi ipſi q̃ſierit actionem. Prima eſt plana. cũ em̃ ꝑ liberam pſonã que in nr̃a ptãte nõ eſt: neq; bõa fide nob ſeruit nõ acq̃rimus actiões regulariter: ꝗ nec hic ꝓrono eſt q̃ſita. In ſcđa dubitationẽ faciebat: q2 ſiue numeratiõne ſtiplo ſiue ſtipulationẽ ꝓcedit numeratio: vnica oũt obligatio ex ſtiplatu nõ ex numeratiõe. vt. i. de noua. l. vi. et. vij. cũ ergo hec ex ſtipulatiõe nõ ſit q̃ſita/ vt dixi: ergo videt̃ q̃ nec ex nũeratiõe. Sed rñ. qđ dr̃ vnicã ex ſtipulatiõe ꝓcedere obligationẽ ſine numeratiõne precedat ſtiplo ſiue ſequat̃: locũ hꝫ vbi vtilis interponit̃ ſtiplo. cũ ergo hic fuerit inutilis: vtilis numeratio nõ poterit ꝑ eã. ſ. inutilẽ ſtipulatiõẽ viciari: itaq; cuiuſcũq; pecuniã numerauit libertus noie ꝓroni acq̃rit̃ ꝓrono actio. vt. ſ. ſi cer. pet. certi cõdictõ. §. ſi nũmos. In altera ꝓo q̃ſtiõe dubitationẽ inducit ex eo q̃ nomen Quintiliani poſitũ in ſtiplõne fort; tacite videbat̃ repetitũ in ſtiplõne vſurarꝫ. Augebat dubitationẽ ſimiliũ inductio. videbat̃ ei nomẽ ꝓroni i ſtiplõne q̃nq; vſurarꝫ tacite repetitũ ſicut in ſtiplõne q̃nq; tp̃s tacite ieſt. vt. ſ. e. inter dũ. q̃nq; ꝯditio. vt. ſ. de iur. do. plerũq;. §. ſi q̃. ſed tñ rñdet nunq̃ꝫ pſona in ſtiplõne intelligit̃ niſi expſſa fuerit. itaq; nec hic maxie q2 tacite itellecta pſona cẽt inutilis ſtipulatio. vt arg. i. ticia. §. i. ſic ⁊. ſ. de fideicõ. lib. l. ſi.

r ¶ Subſcribente. ſ. domino qđ eſt. ſ.

ſ ¶ Aſſignãte. q2 fecerat ſignũ ibi vt mos erat. Accur.

t ¶ Agente. i. numerãte noie patroni abſentis.

v ¶ Quintiliani. patroni ſui.

a ¶ Dari.i.reddi patrono:⁊ ita audi q̄ viciat.
b ¶ Solueret.i.q̄tum ſolutio ſortis differatur.Accur.
c ¶ Denarios octo.ſingulis menſibus.
d ¶ Gozas.ecce ergo perſona Quintiliani non adijcit. ſed impersonaliter nō adiecta ſua vel patroni perſona. ſtipulat⁹ ſuȝ.Azo.ex qua nec patrono nec ſibi acquiritur actio.p̄rono nō:q2 nō potuit.ſibi nō q2 noluit.ſic.C.ſi q̄s alteri vel ſibi.multū.dn̄s tn̄ vēdicat eā ſi extat.al's cōdicit ſi eius noie eſt numerata.vt.ſ.dictū eſt.al's ſi libert⁹ ſuo noie mutuat habet ip̄e actionē.vt.C.ſi cer.pe.l.iiij.

e ¶ Rn̄di.hic interponitur.
f ¶ Nullā.ergo nec hic per libertuȝ debet acq̄ri:q2 liber eſt:ȝ queſita actio extēdat q̄n̄q3.vt.ſ.de vſur.ſi q̄s ſol.§.ſi.ſed ob.ſ.de calū.l.generaliter.§.ſi.ſed rn̄.hoc ibi ɔtingit p̄pter delictū.at hic cōtractus eſt.Itē op.C.d iure do.l.ſi.in pri.Rn̄.illud legis poteſtate fauore dotis:vel ibi ius fingit eam cōtraxiſſe.
g ¶ Poſſumus.regulariter.
h ¶ Noſtro noie.qd fecit hic libertus noie p̄roni.
i ¶ Noſtraȝ.vt hic erat.Accur.
k ¶ Acquireret.p̄pter ſingularia p̄cepta.vt.ſ.ſi cer.peta.certi.§.ſi nūmos.
l ¶ Dari.id eſt reddi.
m ¶ Inutile eſt.q2 alteri ſtipulari ⁊c̄.nec ei ſolui pōt cum nō ad hoc ſit poſitus.vt.C.per quas perſo.no.acquir.l.i.⁊.ſ.co.eū qui.§.qui ſibi.
n ¶ Abſentis.patroni.
o ¶ Querebat.q̄tum ad eſtimationem.vel dic ex numeratione.ac.

abſentis mutua denaria mille: que dari[a] q̄ntiliano heredi ve eius ad quē ea res pertinebit kalēdis nouēbris q̄ proxime ſunt future/ ſtipulatus eſt gozas libertus et rem agens Quintiliani:ſpopōdit flauius cādidus dn̄s meus ſub die ſupraſcripta: ſi ſatis eo noie factum nō erit / tunc quo tēpore poſt ſolueretur[b] vſurarū noie denarios[c] octo preſtari ſtipulatus eſt Julius gozas[d]: ſpopondit flauius candidus dn̄s meus ⁊ ſubſcripſit. reſpondi[e] per liberā perſonam que neq3 iuri nr̄o ſubiecta eſt: neq3 bona fide nobis ſeruit obligationem nullā[f] acq̄rere nobis poſſumus[g]. ¶ Plane ſi liber homo noſtro nomine[h] pecuniam daret vel ſuā vel noſtram[i] vt nobis ſolueretur obligatio nobis pecunie credite acquireretur[k]:ſed qd patrono libert⁹ dari[l] ſtipulatus eſt inutile eſt[m]: vt nec ad ſolutionē proficiat adiectio abſentis[n] cui principaliter obligatio q̄rebat[o]. Supereſt vt queramus[p] an ex numeratiōe ip̄e[q] qui cōtraxit pecuniam creditā petere poſſit[r]. nā quotiēs mutuā pecuniā dantes eandē ſtipulamur[ſ] /nō due obligatiōes naſcunt[t]:ſed vna[v] verborū. plane ſi precedat numeratio et ſequat[x] ſtipulatio nō eſt dicendū receſſum eſſe a naturali[y] obligatiōe. ſequens ſtipulatio[z] in qua ſine adiectione[a] nois vſuras ſtipulat⁹ eſt non eodē vicio laborat[b]: neq3 enī maligne[c] accipiendum eſt eidē ſtipulatuȝ vſuras / cui et ſortē videri[d]: ideoq3 in liberti perſona valet ſtipulatio vſurarum:⁊ cogit eam patrono cedere[e]. plerūq3 enī in ſtipulationibus verba ex quibus obligatio orit inſpicienda ſunt[f]: raro aūt ineſſe tēpus[g] vel cōditionē[h] ex eo qd agi apparebit intelligendū eſt: perſonam nūq̄3[i] niſi expreſſa ſit.

¶ Inutilis ſtipulatio penalis non reddit inutilem ſtipulationem ſortis nec ipſam nouat. hoc dicit Paulus.

¶ Si ita ſtipulatus fuero te ſiſti[k]:⁊ niſi ſteteris aliquid dari qd p̄mittēti impoſſibile eſt[l] detracta ſecunda ſtipulatione prior manet vtilis:⁊ p̄inde erit ac ſi te ſiſti ſtipulatus eſſem.

¶ Interpellatio que nō cōſtituit principalē in mora nō nocet fideiuſſori. B. Sceuola.

Si pupillus ſine tutoris auctoritate ſtichū promittat[m] et fideiuſſores dederit: ſeruus[n] autē poſt moram[o] a pupillo factam decedat: nec fideiuſſor erit propter moram pupilli obligatus: nulla enim intelligitur mora ibi fieri[p] vbi nulla petitio eſt. eſſe autem

y ¶ A naturali. ex qua oritur certi cōdictio:vel dn̄o ſi ei⁹ noie eſt facta: vel numerata vt dictum eſt.
z ¶ Sequens ſtipulatio. hoc itelligūt cuȝ ſtipulatio eſt valida: quo caſu ex ſola ea orit actio.at cū inualida:tūc ex ſola numeratiōe actio q̄ritur. vt.ſ.ſi cer.pe.l.certi cō.§.q̄n̄ ſed hoc nō placet: q2 cōtra hanc litteram eſt.
a ¶ Sine adiectiōe.impſonalit.
b ¶ Laborat.q̄ ſupior vt ſit iutil.
c ¶ Maligne.q2 certe malignum eſſet.
d ¶ Uideri.ſȝ potius ſibi.q.d.nō ē ita accipiendū:vt vſuras q̄s ſimpliciter ſtiplat⁹ erat: dn̄o ſtipulatus videat:ſȝ ſibi poti⁹.
e ¶ Cedere.per actionē mādati ſi mādato: vel etiaȝ nego.geſt.ſi ſine mādato gerebat. Accurſius.
f ¶ Sunt.ſicut in caſu iſto q̄n̄ ſimpliciter ſtipulat⁹ eſt vſuras.
g ¶ Tempus.vt.ſ.co.interdum.
h ¶ Uel ɔditionē vt.ſ.de iure do.plerūq3.§.ſi ante.

p ¶ Queramus.pro ſtipulantis intentione.Ac.
q ¶ Ipſe.libertus.
r ¶ Poſſit.⁊ certe nō pōt niſi i caſu.vt.C.ſi cer.pe.l.iiij.
ſ ¶ Stipulamur.icōtinēti.vt.ſ.de noua.cū ei pecuniā.
t ¶ Naſcuntur.cum ſtipulatio eſt vtilis:ceterū ſi inutilis eſt cōdictio naſcitur ex numeratione:vt dictuȝ eſt.
v ¶ Sed vna.ſi actū eſt q̄ ex numeratiōe ſola naſcatur actio:tūc ex ea.ſi vt ex ſtipulatiōe:tūc ex ea.Si p̄o eſt dubiū:tūc ex ea que p̄ceſſit ſm̄.h.arg.ſ.de ſtip.ſeruo.ſi cōis ſeruus.ſed aliter no.d.l.ſ.de noua.l.cum enim.
x ¶ Sequat.incōtinēti.⁊ dic ſtipulatio inutilis:vt ſi alij

i ¶ Nunq̄3.intelligendum.ad qd facit.C.de conſti.pe.aut.ibi poſita.et.ſ.co.ſtipulatio iſta.§.ſicut autē.et.ſ.de acquiren.poſ.quod meo.§.ſi furioſo.Accur.
k ¶ Siſti.nullo addito.⁊ no.q̄ hic ⁊ ſupiori.§.nō vitiat vtile p̄inutile.⁊ facit.ſ.e.ſi ita ſtipulatus fuero.Accur.
l ¶ Impoſſibile eſt.puta hypocenthaurū.Accur.
Si pupill⁹.p̄mittat.⁊ ſic naturaliter obligat cū non ſit locupletior.vt.ſ.d noua.l.i.cui accedit fideiuſſor. (vt inſti.de fideiuſ.§.i.
n ¶ Seruus.p̄miſſus.
o ¶ Poſt moram:que nō eſt mora:vt ſubijcit.
p ¶ Ibi fieri.op.C.de ɔ̄ſtē.⁊ cō.ſtip.nuda.ſol.ſpāle in

pupillo naturaliter obligato: qr nil facit. vt. ff. de iur. et fa. igno. l. fi. nō sic in alio naturaliter obligato: vt ibi. vel nō est mora quantū ad interitū vt h. sed quo ad hoc vt lit. cō testa. cōmittatur stiplo sic vt ibi. Itē ꝯtra insti. de fideiuss. §. fideiussores. sed hic nō est plus re vel loco vel tpe vel cā. ⁊ facit. ff. e. si ex legati. l fi. ⁊ l. se. ⁊ j. de regu. iu. nulla.

du. si is q. §. si vtrūqȝ. Et no. ꝙ ttiiot diuersas stipulatiōes et facit. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. l. cū pupillus. §. i. ⁊ ff. de her. insti. si te. in fi. ⁊ de cōdi. insti. l. v. ⁊ insti. de here. insti. §. pe.

i ¶ In contrarium. s. dicitur. Accur.

k ¶ Huic. differt a ꝓposito. idē in ꝯtū ⁊c. qr hic ꝓcessit conditio. ff. stiplo. vel. ff. ꝓteritū. s. sit hic ꝓsens. s. est.

a ¶ Sua mora. qr ipē fuit iterpellat⁹. aliud autē est in fideiussore furiosi. vt. j. de fideiuss. l. marcell⁹. cōtra. Sol. fm. R. refert euidenter pupill⁹ an furiosus aliqd ꝓmittat. nā i furioso nulla nec naturalis nec ciuilis oriť obligatio etiā cū auctoritate tutor;: qr sensu caret. at pupillus ꝓximum pubertati ꝓmitt⁹ cū auctoritate tuto. ciuiliter ⁊ naturaliter obligať: ⁊ sine tuto. naturaliter. nō ergo mirū si ꝓ isto accedit fideiussor: pro furioso nō. vt. j. de regu. iur. l. in negocijs. ⁊ in ꝯtrio ⁊. ff. ad treb. l. sed eius. l ꝓn. ⁊. ff. q̄n di. le. ce. cū illud. ⁊. j. de solu. stich⁹. ⁊ C. q̄ admit. ad bono. pos. l. bonorū. ⁊ de iur. deli. si infanti. ⁊ pleni⁹ dixi sup contrario.

S I duo rei. Iu tiliter. si digitocelū tetigero vł ex interuallo: vt. j. titulo. i. l. si ex duobus. Accur.

c ¶ Sue obligationis. scilicet nomine. Accursius.

fideiussorē obligatum ad hoc vt viuo homine cōueniať: vel ex sua mora[a] postea.

¶ Si ꝑsona vel res ad obligationē adijcitur inutiliter: nō ꝑdest ad solutionē. Bar. Pau.

S I duo rei stipulādi ita extitissent/ vt alter vtiliter[b] alter inutiliter stipuleť: ei q̄ nō hȝ ꝓmissorē obligatū non recte soluiť: qr nō alterius nomine soluiť ei: sed sue obligationis[c] noīe que nulla est. Eadem rōne in eo qui stichū aut pāphilū stipulať: si in vnū constiterit obligatio[d]: qr alter stipulatoris[e] erat/ etiā si desierit eius[f] esse non recte soluiť: qr[g] vtraqȝ res ad obligationē ponitur/ non ad solutionem.

¶ Ad veritatē copulatiue requiritur vtrūqȝ esse factum: ⁊ ad veritatem disiunctiue sufficit alterū tm̄. Bar. Sceuo.

S I q̄s ita stipulatus fuerit: decē aureos dabis si nauis ex asia venerit et tici⁹ ꝯsul fact⁹ est[h]: nō al's dabiť ꝙ̄ si vtrūqȝ factū sit: idē in cōtrariū[i]: dare spōdes si nec nauis venerit/ nec ticius ꝯsul factus erit: exigendū erit vt neutrum factū sit. Huic[k] similis scriptura est: si neqȝ nauis venit/ neqȝ ticius cōsul factus[l] est. at si sic dabis si nauis venit/ aut ticius cōsul factus sit: sufficit vnū factum. et ecōtra dabis si nauis nō venit/ aut tici⁹ cōsul factus non est: sufficit vnum non factum esse[m].

¶ Si pať stipulať filio qđ iuris est sibi acquirit: secus si id qđ est facti per filium explicādi. filius vero querit patri siue factū siue ius stipuletur eidē. h. d. Barto. Paulus.

Q Uod dicitur patrē filio vtiliter stipulari q̄si sibi ille[n] stipuleť: hoc in his verū est que iuris[o] sunt/ queqȝ acquiri p̄ri possunt: alioqn si factū ꝯferať in ꝑsonā filij inutilis erit stipulatio: veluti vt tenere[p] ei vel vt ire agere liceat. cōtra aūt filius vt ire agere patri liceat stipulādo acquiret ei[q]: immo ⁊ qđ in suam personam filius conferre nō potest: hoc patri[r] acquiret.

¶ Persona heredis ꝓmissoris in his que contra heredes transeunt superuacue adijcitur in stipulatione: ideo lȝ tm̄ vn⁹ fuerit nominatus omnes tenētur. h. d. Pau. Sceuo.

I Ulianus scribit si neqȝ per te neqȝ per heredē tuum ticium[s] fieri quominus michi ire liceat stipuler/ nō solū ticiū teneri si prohibeat: sȝ etiā coheredes[t] eius.

l ¶ Fact⁹. subaudi dare spondeo.

m ¶ Nō fctm̄ eē. C. de insti. ⁊ substi. l. gn̄aliť. ꝯ. sed ibi aut ꝓ et poniť. vt. j. de vb. sig. sepe. Itē facit. j. iu. sol. cū queritur. Ac.

Q Uod dr. ille. scilȝ fili⁹ fm R. imo pr̄ fm Io. vt insti. de inuti. stipu. §. ei ꝓ q̄. Ac.

o ¶ Iuris sunt. puta aliqđ dari: sȝ tradi est factū. vt ff. de vsur. si stipulat⁹. Quid ergo si aliqđ filio tradi stipuleť? Rn̄. idē vt valeat lȝ nō sit iuris. est eñ tale qđ ei acq̄ri pōt. Itē ⁊ pōt dici q̄ h factū nō ꝯferť in ꝑsonā filij: imo in ꝑsonā ei⁹ q̄ dȝ tradere ei filio. ⁊ sic cū nō cōferať in filij ꝑsonā vtilis est stiplo. sȝ hic vetat qđ a filio est faciendū: vt subijcit exēplū. Itē nec ola que in dādo: sȝ ea q̄ nō possunt p̄ri queri: vt ex cā ꝓfecticia vel etiā aduenticia. i. quo ad vsūfructū. vt. C. de bo. q̄ lib. l. cū opȝ. in ꝓn. ⁊ h subijcit. Queriť ergo an hoc valeat vt dom⁹ fiat filio in solo p̄ris vel i solo filij? Rn̄. idē qđ si aliqđ filio tradi stipulať ꝓpť rōnē ibi positā qr refert sit faciendū filio ab alio: an ab ipo filio: quo casu non valet: vt hic subijcit. Accur.

d ¶ Obligatio. tm̄: scilȝ quia ⁊c.

e ¶ Stipulatoris. ideoqȝ in eo nō consistit obligatio. vt ff. eo. l. scire debemus. §. fi. Accur.

f ¶ Eius. s. altero iam mortuo: ⁊ sic obligatio est sublata. ⁊ sic expone. j. de solu. q̄ decē. §. si stichum. i. rñ. nec obstat in fine eiusdē. §. qđ hic poniť pro contrario. Accur.

g ¶ Quia. ratio bona. vt. ff. e. l. cum q̄. §. q̄ sibi. in fi. ⁊ ff. §. grisogonus. ibi/ sed q̄ patrono ⁊c. Et no. h arg. q̄ qui promittit illud aut illud/ duo promittit. vt no. ff. de cōsti. pecu. l. illud. Itē facit. ff. de lega. ij. meuius. §. duobus. et de re iudi. miles. §. i. Accursius.

S I q̄s ita. fact⁹ est. vt. j. de fideiuss. si a reo. ⁊. ff. de reb⁹

p ¶ Tenere ei. filio. fctm̄ eni filij p̄ri acq̄ri nō pōt. sȝ nec ipi filio: cū ei nō filio q̄riť vt p̄ri q̄rereť. vt. ff. e. l. dn̄s fuo. ⁊ C. e. l. ij. Ac.

q ¶ Acq̄ret ei. iure potestatis.

r ¶ P̄ri. veluti si p̄ri vxorē ducēti. r. stipuleť ꝓ dote. vt. j. de stip. ser. itē si al'. vel futurē ꝓdio cū fili⁹ non hȝ ꝓdiū.

I Ulianus scribit. ticium. superuacue ponitur ꝑsona ticij. vt no. ff. co. l. cum qui. §. i. Accur.

t ¶ Coheredes eius. sed famil. hercis. iudicio ab eo repetet qđ ꝓstiterit. vt no. ff. co. l. ij. §. itē si ex fctō. ⁊ l. in exe=

cutione. ⁊ ẜ. famil. hercıſ. inter coheredes. §. q̇ꝺ ex facto.
a ¶ De euictiõe. ecce ergo aliud in petitione deducat̃: et aliud ꝯſequit̃. vt ⁊ ẜ. e. ſi fun̄. in fi. ⁊ ı̄. de ſol. ét. Itẽ hoc ſi talis ꝯtractꝰ pcedit in q̄ de euictiõe teneri dꝫ. Itẽ no. h̄ rẽ peto: ⁊ rẽ habeo. de quo dic quotiens ſoluit debitor rẽ ad quã tenebat̃ ⁊ aliq̄d reſtat ab eo adimpleri: ſiq̄dẽ in ipſa re quã ſoluit: adhuc tota reſ ab eo peti põt: vt h̄. ⁊ ꝺ. l. etiã. de ſolu. ⁊ ı̄. ſi rẽ meã. ſi autẽ illud q̇ꝺ eſt ſoluẽdũ non eſt. ſ. illud q̇ꝺ ſoluit: q2 ſolutũ plene eſt ſolutũ. ſed cũ debeant̃. x. ſoluit q̄nq3: tũc in eo q̇ꝺ ſoluit eſt liberatꝰ ⁊ non petit̃. vt ı̄. de ſol. ſi ſtipulatus. §. q̄ de cẽ. ſi aũt hoiem in genere tibi debeo ⁊ eũ vulneraueto: ⁊ poſtea ſoluerim tibi: diſtingue vt plene no. ẜ. de dolo. ⁊ elegant. §. nõ ſolũ. et facit. ẜ. de cõdi. cau. da. l. fi. ⁊ ẜ. ſolu. ma. ſi marito. §. fi. et ꝺ ſolu. l. qui ſibi.
b ¶ Promittat̃. queẽadmodũ ſi ipi ſtipulatori traditꝰ fuiſſet. Accur.
c ¶ A ticio. ſuo forte procuratore alẜ nõ mãdati ſꝫ negocioꝝ geſt. vt ı̄. de ſol. l. ẜo. §. interdũ. Alij dicunt vt. M. tacitũ itelligi mandatũ. arg. huius. §. ⁊ ı̄. de ſolu. qui res. §. qui ſtipulatur.
d ¶ Interpoſuit. quia illi donare volebat.
e ¶ Reum. i. promiſſorem. Accur.
f ¶ Liberari. ex donatione eñ nõ tenetur de euictione niſi ex dolo: q2 ſciẽs ꝓmiſit rẽ alienã: vel pacto. M. q2 ꝓmiſit de euictione. vt. C. de euict̃. l. q̃m auus. ⁊ facit. ẜ. de vſufruc. ſed ⁊ ſi q̇s ſtipuletur. in p̄n. in dubio aũt nõ preſumo donũ. vt. ẜ. de proba. l. cũ de indebito. §. i.
Q Uidã. tres ponit queſtiones. Accur.
h ¶ Suſciperet. ſed nõ adoptãdo. accipiebat autẽ a patre forte qui tradebat ad ſeruiendum. Accur.
i ¶ Quero. prima queſtio.
k ¶ Et quid. ſecunda queſtio.
l ¶ Agentis. i. tradentis qui agit ex ſtipulatiõe.
m ¶ Fuerit. ille filius alienus.
n ¶ Preterea. tertia q̃ſtio. Accur.
o ¶ Ut ſupra. puta, ꝓmitt; c. ſi alit̃ ꝙ̄ vt filiũ obſuaſſes.

¶ Si ı̄ re ſoluta deficit aliq̇ꝺ ius adhuc ipſa res peti poteſt hoc dicit Barto.

¶ Qui fundũ ſibi aut ticio dari ſtipulat̃: ꝙ̄uis fundus ticio traditꝰ ſit: nichilominꝰ petere fundũ põt vt ſibi de euictiõe[a] promittat̃[b]. nã intereſt eius q̄ mãdati actiõe fundũ receptu rus ſit a ticio[c]. ſed ſi donatiõis cauſa ticiũ interpoſuit[d]: dicet̃ traditione ꝑtinꝰ reũ[e] liberari[f].

¶ Qui aliquẽ tãq3 filiũ ꝓmittit tractare ipm emãcipare inſtituere vel exheredare tenet̃ de iure vel de facto: alẜ pena cuiq3 ſtipulatiõi committitur. h. ꝺ. Barto.

Paulus.

Q [13] Uidã[g] cũ filiũ alienũ ſuſciperet[h] tradẽti ꝓmiſerat certã pecuniã ſi eũ alit̃ ꝙ̄ vt filium obſeruaſſet: quero[i] ſi poſtmodũ de domo eũ ꝓpulerit: vl̃ moriẽs nichil ei teſtõ reliquerit: an ſtipulatio committat̃? Et q̇ꝺ[k] interſit vtrũ filius an alũnus vel cognatꝰ agẽtis[l] fuerit[m]: ¶ Preterea[n] q̃ro ſi filiũ ſuũ q̇s legitime in adoptionẽ dederit: ⁊ ita vt ſupra[o] ſcriptũ eſt ſtipulatio itercesserit: eũq3 pat̃ adoptiuus exheredauerit vel emãcipauerit: an ſtipulatio ꝯmittat̃: Rñdet̃ ſtipulatio vtilis eſt in vtroq3 caſu[p]. Igit̃ ſi ꝯtra cõuentionẽ factũ ſit: cõmittet̃ ſtipulatio[q]. ¶ Sꝫ videamus[r] prius in eo q̄ legitime adoptauit/an poſſit committi[s] ſi eũ exheredauerit vel emãcipauerit[t]. Hec eñ pater circa filiũ ſolet facere: igit̃ non aliter eũ ꝙ̄ vt filiũ obſuauit[v]: ergo exheredatꝰ de ioſſicioſo[x] agat[y]. Quid ergo dicemꝰ ſi et meruit exheredari ⁊ emãcipari: plane hoc remedio[z] carebit. Quare ſic[a] debuit interponi[b] ſtipulatio vt ſi eũ emãcipaſſet vel exheredaſſet certũ q̇ꝺ ꝓmitteret: q̄ tñ caſu cõmiſſa ſtipulatiõe[c] põt q̃ri an exheredato ꝓmittendũ eſſet de ioſſicioſo dicere: maxime ſi patri[d] naturali heres extitiſſet: et an victo[e] denegãda eſt ex ſtipulatu actio? Sed et ſi ei[f] q̄ ſtipulatꝰ eſt non debuit denegari victo filio: nec ipi denegãda erit debite pecunie executio[g]. In eo autẽ qui nõ adoptauit[h]/quem intellectũ habeat hec ꝯceptio ſi eum aliter ꝙ̄ vt filium obſeruaſſet/non proſpicio: an et hic exigimus[i] vel exheredationẽ vel emãcipationem res in ex[...]

p ¶ In vtroq3 caſu. i. cũ expulit vel nl̃ reliq̇t. Itẽ cũ exheredauit vel emãcipauit. Itẽ q̄n in adop. ⁊ q̄n ſine adoptione eſt traditus: et ſic in p̄mo ⁊ tertio. Et caue tibi q2 in fine videtur corrigere.
q ¶ Cõmittet̃ ſtiplõ. hoc ꝓꝫ lippis ⁊ tonſorib9. ſꝫ opꝰ eſt oñdere q̄d velint hec ṽba ſi cũ alit̃ ꝙ̄ vt filium ob. et hoc ſubijcit in eo ⁊c. l3 non plene. ꝑ hanc eñ miſſionẽ ⁊ medie q̃ſtiõis nõ ſolum p̄ime ⁊ tertie colligit̃ ſolu. et nõ interſit ad cõmittẽdã ſtipulationem q̇s fuerit ſtipulatꝰ ex p̄dictis pat̃ vel aliꝰ cũ prudẽtibꝰ rationẽ affectionis h̄ri placuit. vt. ẜ. mãda. l. cũ ſeruus. Accur.
r ¶ Sed videamus. tertiam hic proſequitur.
ſ ¶ Cõmitti. ſc3 ſtipulationem.
t ¶ Emãcipauerit. ⁊ videt̃ ꝙ non. hoc enim ⁊c. Ac.
v ¶ Obſeruauit. ecce ꝑ hoc innuit ꝙ per talia ſtipulatio nõ cõmitt̃.
x ¶ De inofficioſo. olim plane: ſꝫ hodie ſꝫ diſti. C. de adop. l. cum in adoptione.
y ¶ Agat. q̄ſi nõ ex ſtipulatu fecit.
z ¶ Remedio. i. non ſolũ nõ cõmitt̃ ſtiplõ: ſed nec de ioffi. aget. vt ⁊ ẜ. ſi q̄d ı̄ frau. pa.
a ¶ Quare ſic. hoc nõ ad ꝓmũ refertur q̄n (. l. fi. Ac. meruit exheredari. nã tũc nõ valet ſtiplõ cũ ꝑ hoc inuitaret̃ filiꝰ ad offendendũ patrẽ. vt. ff. de pac. do. l. cõuenire. ſꝫ refert̃ ad ſuperiꝰ. ibi igit̃ nõ aliter ⁊c. ſ. q̄n nõ meruit ex (heredari.
b ¶ Interponi. vt ꝓpter hoc cõmittat̃.
c ¶ Cõmiſſa ſtipulatione. quia alterutrũ eoꝝ fecit. vel exheredauit: vel emancipauit.
d ¶ Si p̄ri. q̄ ſtipulatꝰ fuerat ſi exheredaſſet vel emãcipaſſet. vñ hãc ſtiplõez vel actionẽ h̃eat nũc filiꝰ heres ad penã. vñ cũ alio iure agere poſſit nõ vr̃ h̃re q̃relã. vt iſti. de inoffi. teſta. §. cum autem. Sed cõtra eſt: q2 illã habet vt q̄libet extraneus heres p̄ris: ⁊ hanc q̃relã ſuo nomie.
e ¶ An victo. cũ egit ꝺ ioffi. iure ſuo.
f ¶ Sꝫ ⁊ ſi ei. p̄ri (naturali.
g ¶ Executio. ex ſtiplõne p̄ris cuiꝰ h̃res ẽ cũ ſupradicto mõ int̃poſita fuerit ſtiplõ ⁊ amiſit ı̄ q̃rela filꝰ
h ¶ Non adoptauit. vt fuit. i. reſpon.
i ¶ Exigimus, vt committatur ſtipulatio. Accur.

traneo ineptas[a]. Sed ⁊ ſi[b] is ꝗ legitime adoptauit nichil facit ꝯtra ṽba ſtipulationis cū vtit patrio iure/ in eo qui hoc nō facit licet ſupuacuo[c]: dici tamen poterit commiſſam eſſe ſtipulationem.

¶ Si ſtipulatio ſub cōditione poteſtatiua conciꝑiat quantū ad acꝗſitionē tēpus exiſtētis cōditionis inſpicit. h.d. Bar.

¶ Filiuſfamilias ita ſtipulatꝰ eſt quantā pecuniā ticio credidero fide tua eē iubes: ⁊ emancipatus crediderit/ patri non debebit quicꝙ fideiuſſoꝛ: quia nec reus[d] ei tenetur.

¶ Stipulatio ſemel ad intereſſe cōmiſſa ſi factū eſt reiterabile: iterū cōmittit quotiēs ꝯtra fiat niſi aliter actū ſit. Barto.

Si ſic ſtipulatꝰ ſ ceuo. ſum neqꝫ ꝑ te neqꝫ ꝑ heredē tuū vim fieri ſpōdes? et ſiquidē egi ꝙ michi vim feceris: recte remanere factū heredis in ſtipulatione[e]. nā ⁊ ex ipſius[f] poſterioꝛe[g] vi pōt cōmitti ſtipulatio: nō eñ ad vnā vim tñ ꝑtinet[h]. nā ſicut ⁊ ipſius factū ⁊ herēdis capit[i]: ita ⁊ ipſi[k] vis ⁊ heredis vel ſepius facta cōplectit[l]: vt cōdēnetur quāti intereſt[m]. aut ſi ſic volumus[n] factā eſſe ſtipulationē: neqꝫ ꝑ te neqꝫ per heredē tuum fieri: vt ad vnam[o] vim primā pertineat/ ſi vim fecerit: amplꝰ ex heredis facto committi nō poterit[p]: ergo ſi actum ſit[q] quaſi ex ipſius vi tota ſit cōſumpta quod non eſt verum.

¶ Stipulatio pēalis iter ſpōſos et eoꝛum parentes ſuper ſponſalibus interpoſita eſt ipſo iure nulla. h.d. Bar. Pau.

a ¶ Ineptas. vt ⁊ .ſ. de lib. ⁊ poſthu. l. ſi poſthumus. §. ſi.
b ¶ Sed et ſi. i. ꝗuis ſm. R.
c ¶ Superuacuo. R. ⁊ M. ſic legūt: ſi. i. ꝗuis verꝰ adoꝑtatoꝛ non cadit in ſtipulationē cū vtit p̄rno iure. ille tñ ꝗ nō fecit. i. nō adoptauit cōmittit in ſtipul. ſi exheredet vl emācipet. ſed ſupuacuo qꝛ repellit exceptione actoꝛ. Alij vt. h. ſic quia hec ṽba cū vtit paterno iure pñt determinare ꝓcedētia ⁊ exponūt exherēdādo vel emācipando. ⁊ ſequētia expone ſic: ſ. eo ꝗ hoc nō fecit. i. nō adoptauit lꝫ ſupuacuo. ſ. exherēdet vel emancipet: qꝛ res eſt iepta in extneos: dici tñ poterit ⁊c. Itē pñt determinare ſeqntia: et tūc lege ꝓcedētia. ⁊ ſic nichil facit cōtra ṽba ſtipꝉonis ſi eū exheredet vl emācipet: tñ vtit paterno iure in eo ꝗ hoc nō fecit. i. in eo filio ꝗ ſe nō dederit in adoptōez lꝫ ſupuacuo exerceat in eo paternū ius. i. exheredet vel emācipet: qꝛ res eſt inepta in extraneos: dici tñ poterit ⁊c. Tertij legunt iterrogatiue. q. d. nequaꝙ poterit dici cōmiſſam ſtipulationē. vel verius ſm Azo. plane pōt legi vt talis notet rō ſi adoptans vtit paterno iure cū exheredat vel emācipat: ⁊ iō nō tenet ex ſtipulatu: ergo ꝗ hoc nō fecit. i. nō exheredat vel emācipat nō vtit paterno iure. et iō ex ſtipulatiōe tenet ſiue ſit verꝰ adoptatoꝛ ſiue nō. nā vt verus p̄r tenet inſtituere vl exheredare: ita hic idē facere dꝫ metu pene lꝫ ſupuacuo. ar. ſ. de cōdi. inſti. l. mulier. §. penul. et ſic dicimꝰ cōmitti: ſed ꝗ ſub iterrogatiōe legūt dicunt nō cōmitti. ⁊ ſm hoc verba cū vtit paterno iure/ determināt ꝓcedētia: vt in ſecunda lectura dixi/ ⁊ hunc approbo intellectū. Uel ꝗnto tota loquat de ṽo adoptato. et dic in eo ꝗ hoc non fecit. i. nō vtit paterno iure: ſed de domo ꝓpulit vel teſtō ꝑterijt. Et no. ꝙ nō valet pena quā promittis ſi eum nō inſtituas: qꝛ ꝯtra bonos moꝛes. valet autē ſtipulatio pene ſi exheredes ꝗꝛ equalere videat eundē non inſtitui. i. penā ſi nō inſtituas vel ſi exheredes. Itē no. ex predictꝭ ꝙ ſm quoſdam cōmittitur/ ſed inefficaciter ſm Azo. cū effectu ſm alios nullo modo: vt patet ex p̄dictis rōnibus. Ac.
d ¶ Nec reus. cum ſe obligauerit donec filius in ptāte fuerit. vt. ſ. ſi cer. pet. l. qui pecuniā. ⁊ cū cauſa naturalis ſecuta eſt poſt emācipationē que ꝯfirmauit ſtipulationē ſm. R. et facit. ſ. ad macedo. ſi filius. §. ſi. ⁊ . j. de fideiuſ. l. ſi debitoꝛi. ⁊. §. ſi. ⁊ . ſ. man. ſi vero non re. §. ſi filio. ſed contra. ſ. eo. ſi filius. Sol. vt ibi. Accur.
e ¶ Si ſic ſtipulatus ſum. heredis in ſtipulatione. vt ipſius. ſ. facto cōmittatur ſtipulatio. Azo. licet ſemel commiſſa fuerit ex facto promiſſoꝛis.
f ¶ Ex ipſius. principalis promiſſoꝛis.
g ¶ Poſterioꝛe vi. iam eñ fecerat vim ⁊ ex eo erat condēnatus.
h ¶ Pertinet. ſed ad plures pertinet ſtipulatio: quod euidentius aperit cum ſit equum. nā ⁊c.
i ¶ Capit. alꝰs capit ſcꝫ ſtipulatio: alꝰs caput. Et qꝺ dicit heredis idē ꝫ ſi nō dicat. vt. C. ꝺ proba. l. ſi pactū.
k ¶ Ipſius. ſ. heredis.
l ¶ Cōplectitur. id eſt cōprehenditur i hac ſtipꝉone.
m ¶ Quāti intereſt. ſ. vim non eſſe factam.
n ¶ Uolumus. ſ. ponere ſm quoſdam.
o ¶ Ut ad vnā. ſ. ꝙ ſit actū ſꝫ quoſdam.
p ¶ Nō poterit. cum cōmiſſa ſit ex facto defuncti ſm eos.
q ¶ Ergo ſi actū ſit. qꝛ hec ſtipulatio cōmittitur totiens quotiēs vis ſit niſi contra actū ponamus: ergo ſi actum ſit expreſſim quaſi vt ex ipſius ꝓmiſſoꝛis vi prima tota cōſumpta ſit ſtipulatio: ita. ſ. vt ex illa poſterioꝛe vi cōmitti nō poſſit: ſi hoc inquā factum ſit: tunc ad ſolā vim primā ꝑtinebit. Uel ita: ſi actum ſit hoc expreſſim vt ad ſolā vim primā ꝑtineat quaſi ex ipſius ꝓmiſſoꝛis vi prima cōſumat ſtipulatio. et hoc ſm eos ꝗ habēt in lr̄a ſic. ergo ſi actū ſit quaſi ex ipſius vi ſit. alij habēt in textu hoc ita ſi ⁊c. vt ad ſolam primā vim pertineat: in alijs libris hoc totum deeſt: ergo ſi actū ⁊c. qꝺ autē ſubijcit qꝺ non eſt verum. ſ. vt ex prima vi ꝯſumatur ſtipulatio niſi actū ſit. poterit autē tota planius legi: vt exponas aut ſi ſic volumus factā eſſe ⁊c. i. intelligere eſſe factā ſtipulationem predictā in dubio ⁊c. et poſtmodū accipere: ergo ſi actum ſit ſcilicet ꝙ ſemel tñ cōmittatur: tunc quaſi ex ipſius promiſſoꝛis prima vi tota conſumpta ſit. et qꝺ ſubijcit quod non eſt verum ⁊c. vt dictū eſt: expone vt ſ. in ea. glo. Ad id autē qꝺ dicit hec lex ꝙ pluries cōmittatur. facit. j. rem pup. ſal. fo. l. iiij. §. penul. ⁊ rem ra. ha. ſi ꝓcuratoꝛ. ⁊ . ſ. ſi cui plus ꝗ per. l. fal. l. iij. §. queſitū. ⁊ . ſ. vſufruc. quēad. ca. l. i. §. habet autē. Sed contra. ſ. de here. ven. l. venditoꝛ. in pn. ſed expone vt ibi. Itē contra. ſ. de arbi. ſi dno. §. ſi. Sol. hec ſtipulatio intereſſe cōtinet: et ſi ſepius intereſt ſepius cōmittitur. Illa vero penā certā cōtinet que ſemel cōmittitur ⁊ nō pluries. arg. j. rē ra. ha. ſi procuratoꝛ. et inſti. de inutili. ſtipu. §. alteri. ſed et in facto diuide ſit tale qꝺ recipiat iterationem: vt hic. an non vt fundum tradi: ſi ſemel conſecutus ſum intereſſe meū amplius non agam. Item contra. ſ. eo. l. ſi quis ita. Solu. vt ibi. Accurſius.

Titia que ex alio[a] filiuz habebat in matrimonium coit cū gaio ſeio habēte filiā[b]: ⁊ tēpore matrimonij conſenſerūt vt filia gaij[c] ſeij filio ticie[d] deſpōderet: ⁊ interpoſitū eſt inſtrumentū et adiecta eſt pena: ſi quis eorū[e] nuptijs impedimēto fuiſſet: ⁊ poſtea gaius ſeius cōſtante matrimonio diem ſuū obijt: ⁊ filia eius noluit nubere[f]: quero an gaij ſeij heredes teneant ex ſtipulatione? R̄n. ex ſtipulatiōe que proponeretur cuz non ſ̄m bonos mores[g] interpoſita ſit: agenti[h] exceptionē doli mali obſtaturam[i]: quia inhoneſtū viſuz eſt vinculo pene mr̄imonia[k] obſtringi ſiue futura ſiue iā ꝯtracta.

Que in prefationibus dicuntur in ſequentibus repetita intelliguntur. h. d. Bar.

Idem reſpondet[l] plerūq; ea que in prefationibus cōueniſſe cōcipiūtur etiā in ſtipulationibus repetita credūtur: ſic tamen vt non[m] ex ea repetitione inutilis efficiatur ſtipulatio.

Verbū promiſit redactum in ſcriptis intelligit per ſtipulationem. hoc dicit Bar.

Idē reſpōdet cū ſeptitius litteris ſuis p̄ſtaturū[n] ſe cauerit pecuniaz ⁊ vſuras eius ſemiſſes que apud[o] ſemproniuz depoſite ſunt ſi inter preſentes actū eſt: intelligēdū eſt etiā a parte lucij ticij proceſſiſſe verba ſtipulationis[p].

Licet vnic⁹ ſit cōcept⁹ verborū tot tamē dicuntur ſtipulatiōes quot preceſſerūt conuentiones ad quarū roborationem venit ſtipulatio. Bar.

Idez reſpondet quotiens plurib⁹ ſpecialiter[q] pactis ſtipulatio vna oībus ſubijcitur: q̄uis vna iterrogatio ⁊ reſpōſum vnū ſubijciat: tamē perinde haberi ac ſi ſingule ſpecies i ſtipulationē deducte[r] fuiſſēt.

Terminus ſolutionis vſurarū cedit a die ſtipulatiōis interpoſite quādo ſtipulatio eſt pura ⁊ vſure debent non propter moraz ſed ꝓpter ſtipulationē: ⁊ verba qua die petiero nō reddūt ſtipulationē conditionalē ſ3 faciūt monitionē. p.

Si ita quis Sceuola. ꝓmiſerit: decē tibi dabo qua die petieris: ⁊ eoꝝ vſuras[s] in dies[t] triginta. q̄ro vtrū vſure ex die ſtipulationis: an ex die q̄ petita ſors fuerit debeant? R̄n. ſ̄m ea que proponerentur / ex die ſtipulationis deberi[v]: niſi aliud actum maniſeſte proponatur. Item queſitum eſt: quando pecuniaz reddere debebo[x] cum primuz petierit? Reſpondi ſ̄m ea que proponerentur: ex die quo ſtipulatio facta eſſet initiū cape

Ex parte creditoris ad actionem conſeruandam admittitur purgatio more intra modicum tempus ſi aduerſarij non intereſt. h. d. Barto.

a Titia que ex alio. ſ. viro iam mortuo.
b Filiam. ex alia vxore.
c Gaij. nata ex alia vxore.
d Ticie. nato ex alio marito.
e Si quis eorum. vel filia gaij. vel filius ticie.
f Noluit nubere. ſ. filio ticie.
g Bonos mores. vt. C. de pac. l. pacta.
h Agēti. ad penam.
i Obſtaturaz. ſecus eſt in legato relicto ticio vt bertaz ducat. vt. ſ. de cōdi. ⁊ demon. l. ticio §. ticio. ac.
k Mr̄imonia. Ih̄ēda vt hic: vl' ſoluēda. vt. ſ. e. ſi ita ſtipulatio fctā. forte q2 non intereſt pecuniariter: ⁊ hoc exceptꝫ arris. vt. C. de ſpon. l. fi. in fi. ſed an inter extraneos d3 eſſe hec libertas? R̄n. non. vnde valet ſi promittis michi decē ſi illa illi nupſerit vel nō nupſerit vl' repudiauerit. ar. cōtra. ſ. de cōdi. et demō. l. ſi cuz ita. in fi. et. l. ticio §. i. Alij contra. vt. C. de ſpon. l. fi. in fi. no. ſed an pignus dari poterit? R̄n. nō ꝓ pena. vt. C. de leg. et ſenatuſcon. l. nō dubium. ſed loco arre ſic: vt ipm̄ ſit principale ſeu acceſſoriū matrimonij. vt. C. de inuti. ſtip. l. ij. Quid autē ſi pecuniariter intereſt mea: q2 femina eſt diues quam ſtipulor in vxorem: forte valet intereſſe. vt. ſ. de ſponſalibus. l. ij.
l Idē reſpōdet. pone exēplū. ſ. de pac. l. itez quia. in fi. Itē ſic inſti. ad. l. aquil. §. pe. ⁊ hoc niſi interuallū longū interueniat. vt. C. de vſur. l. ꝑ retētionē. plerūq; autē qualiter dicat. ſ. hoc in lr̄a in fine dicit. itē facit. C. de act. emp. ſi tibi. ⁊ de reſcindē. vendi. l. fi. in fi. ⁊ de cōdi. inſti. l. cū ſeruus. et de ſer. vrb. pre. ſi binarū. ⁊ de leg. i. talis. in fi. et. l. ſeruo alieno §. ij. ⁊. C. ſi man. ita fu. al. ne pro. l. i. in fi. et. ſ. de edil. edic. ſi viam. Accur.
m Vt nō. veluti ſi cōueniſſet vt ſtichum michi dares chartagine. ⁊ poſtea ſtipulor eūdem ſtichū ⁊ decem dari michi hodie vel ecōtra. nō eñ intelligit repetitū chartagine. Et ſic no. q vicioſus intellectus tacit⁹ nō ſubaudit ſic. C. de cōdi. inſer. l. cū patrē. ⁊ ar. ſ. ſi q̄s om. cā. teſt. l. q̄ autez. in p̄n. ⁊. ſ. e. §. ſi ita ſti. griſogonus in fi. §. ⁊. ſ. ex qui. cau. ma. l. ⁊ qui data §. ſ3 hoc. accur.

Intellectus vicioſ⁹ tacitus nō ē ſubaudiēdus

n P̄ſtaturū. lucio ticio. accur.
o Que apud. ſ. ſors ⁊ vſura: et ſic q̄ſi fideiuſſor erat.
p Stipulationis. i. interrogationis. ⁊ no. arg. duplex ex q̄ ſcriptum eſt preſumit factū ſolēniter. ſic. ſ. de dona. ex hac. Ex q̄ eſt factū q ſolēniter ſit factū. ſic. ſ. e. ſciendū. ⁊ ibi plene dixi. ⁊ facit. C. de cōtrahē. ſtip. l. i. ⁊. ſ. de pactis iuriſgentiū §. qđ fere. ⁊. ſ. ti. i. nō figura. accur.
q Specialiter de facto. nā de iure cōi nō valebāt illa pacta q2 nuda ne videat dicere idem. ⁊. eo. plurib⁹ vel nō abſonū eſt idē ibi ⁊ hic dici. vt ſiue de facto ſiue de iure pacto interpoſito dicantur res plures.
r Deducte. ergo ſunt plures. vt inſti. de inuti. ſtip. §. quotiens. ⁊. i. e. pluribus in prin. ⁊. ſ. eo. l. qđ dicat. ⁊. l. ſcire. ⁊ de euic. l. qđ aūt. accur.
s Si ita q̄s. vſuras. al's contra. vt. ſ. de vſur. l. tutor §. finali.
t In dies. quoſlibet.
v Deberi. contra videbatur per verba ſtipu. qua die petieris: vt ex tunc currerent vſure. ſed contra rn̄. q2 nō animo differendi ob. ſed vt celerius ſoluatur interponitur. vt. ſ. ſi decem cum petiero. ſed ſi accepiſſet dilationem tūc ex mora. vt. ſ. ſi cer. pe. l. lecta eſt. in fi. niſi nolati eſſet dictū vt ex tūc p̄ſtent vſure. vt. ſ. e. l. hmōi. ⁊. l. ſi ita ſtipu. fuero ſi tici⁹. ⁊ facit. C. de iure ēphi. l. ij. et. ſ. e. liber hō §. decē.
x Debebo. promiſſam. ſ. cum ⁊c.

a ¶ Seia cauit. i. promiſit per ſtipulationem.
b ¶ Eo. ſcꝫ lucio ticio. c ¶ Emiſſet. ſ. ſeia.
d ¶ Cum. id eſt quando.
e ¶ Precium. ſcꝫ qđ de ſuo dederit. Accur.
f ¶ Ab eo. ſcilicet lucio ticio.

a ¶ Expreſſum. ſcꝫ in donatione cauſa mortis.
b ¶ Cum fratre. ſcꝫ donatarij.
c ¶ Poſſit. pro ea portione qua ticio ſucceſſit.
d ¶ Intereſt. ergo ex huiuſmodi ſtipulatione que eſt in non faciēdo agit ad intereſſe. item ꝙ dicit vt ne ad fratrē perueniret. not. ꝙ etiā curare debuit: vñ ⁊ ſi inteſtat⁹ decedit ⁊ frater ei ſuccedat cōmittit. Et valet ad cōtractum emphitheoticū vbi ꝓmittitur nō alienari in perſonā potentiorem qꝛ ex teſtamento vel ab īteſtato nō debet trāſmittere non ergo licet donare deo vel eccleſie ſi eccl'iam velit facere heredem. Rñdet immo licet in ſuis vt eccleſia quodammodo ſit de ſuis. vt arg. in auť. de ſan. epiſ. §. ſed hoc. eſt enī modus in rebus ⁊c. itē no. ꝙ tenet alienatio ſed ad intereſſe agit. ⁊ ſic conſcor. C. de cōdi. ob cau. l. ea lege. ⁊ facit. ſ. de le. ij. peto. §. fratre. ⁊ de ac. emp. l. ſi ſterilis. §. ſi tibi. ſed ar. cōtra. ſ. de ali. iu. ex hoc. §. ſi heredeꝫ. et. ſ. de acquiren. re. do. quedam.
e ¶ Et trāſegit. aliquo ſibi dato vt ďſiſteret a lite. ac.
f ¶ Pertinere. qꝛ cōprehenſum eſt ne de inoffi. agat vt ibi dolus nō cōmittatur. et facit C. de inoffi. teſt. l. contra maiores. et de pe. here. l. iij. Accur.

¶ Seia cauit[a] lucio ticio ꝙ mādante eo hortos emiſſet[b] cuꝫ[c] preciū[d] omne cū vſuris ab eo[e] recepiſſet: ſe in eū[g] ꝓprietateꝫ hortoruꝫ tranſlaturā[h]: deinde incōtinēti[i] inter vtrūq; conuenit vt īfra kalēdas aprilis primas vniuerſam ſummā mandator numeraret[k] ⁊ hortos acciperet: querit cum ante kalēdas aprilis non oē preciū cuꝫ vſuris a lucio ticio ſeie ſolutū ſit: interpoſito tñ modico tempore[l] reliquū preciū cum vſuris ſeie luci⁹ tici⁹ ſoluere paratus ſit: neq; ſeia accipere voluerit: ⁊ vſq; in hodiernū dieꝫ per ticiū non ſtet[m] quominus reliquū precium ſolueret: an ſi nichilominus lucius tici⁹ ſeie pecuniā vniuerſaꝫ[n] ſoluere parat⁹ ſit ex ſtipulatu agere poſſit[o]? Rñ. poſſe ſi nō mīto poſt[p] obtuliſſet: nec mulieris quicq; ꝓpter eam moraꝫ intereſſet[q]: quod omne ad iudicis cognitionem remittendum eſt.

¶ Prohibitio alienationis in contractu nō impedit tranſlationem dominij licet cōtrafaciēs ad intereſſe teneatur. B.

¶ Ea lege ſibi[r] donatuꝫ eſſe a ſeia ſeruū ⁊ traditū vt ne ad fratrē eius[ſ] aut filium aut ad vxorē aut ſocrum perueniret ſcripſit: et hoc ita ſtipulante ſeia ſpopōdit ticius[t]: qui[v] poſt bienniū hrēdes reliq̄t ſeiā[x] ⁊ fratrē: cui[y] ne ſeruiret[z] expreſſuꝫ[a] erat. q̄rit an ſeia cū fratre[b] ⁊ cohrēde ex ſtipulatu poſſit[c] agere: rñ. poſſe ī id qđ ei⁹ intereſt[d].

¶ Trāſlatio facta ſuper vna cauſa non obſtat agēti ad eādem ex alia cauſa. h. d. Bar.

¶ Filia q̄ de inofficioſo agere inſtituit. ⁊ tranſegit[e] poſtea cū heredibus ſtipulatione interpoſita ⁊ ſubiecta doli clauſula apud p̄fectuꝫ de falſo teſtō egit/nec probauit. q̄ro an doli clauſula illa poſſit ꝯueniri: Rñ. nichil ad eā ſtipl'atione id qđ poſtea actū ꝓpōeret ꝑtinere[f].

¶ Diuerſitas vocabulorū inter interrogantē et reſpōdētē circa rē in ſtipulationē deductā nō viciat ſi nō variat ſubſtātia ſꝫ idē īportat. p. Pau.

Si ſub vna ſignificatiōe diuerſis noib⁹ ea res q̄ in ſtipulatū deducit appellat: non infirmat obligationē/ſi alter[g] altero verbo vtatur.

¶ Añ rē ꝑfectā ⁊ ꝯſūptā viciat ſtipl'atio ſi ꝯuenit res ad eū caſuꝫ a q̄ nō potuit ichoari. b.

¶ Si quis viā ad fundū ſuū dari ſtipulatus fuerit: poſtea fundū partēve[h] eius ante cōſtitutam[i] ſeruitutem alienauerit: euaneſcit[k] ſtipulatio.

g ¶ Se in eū. ſ. lucium ticium.
h ¶ Trāſlaturā. erat enī dñiuꝫ ſeie nō lucij ticij qꝛ nec ipa nec vēditor cogitauerāt ꝙ acq̄reret dominiū mandāti: ⁊ ideo ipa ac. mādati directa tenet. ſ. ad tradēdos hortos. ⁊ cōtraria agere pōt/ ſcꝫ ad precium.
i ¶ Incōtinenti. et ideo ſtipulatiōi inſuit. Unde no. ꝙ taꝫ in cōtractibus ſtricti iuris q̄ꝫ bonefidei pacta que ſiūt incōtinēti pariūt act. preſcrip. verbis. et īformāt veterē. vt. ſ. ſi cer. pe. l. lecta eſt. §. dicebam. accur.
k ¶ Numeraret ſcꝫ ſeie.
l ¶ Modico tempore. arbitrio iudicis diffiniendo.
m ¶ Nō ſtet. hoc ꝓpter ſcđaꝫ morā in qua ticius non eſt. vt. ſ. ď pericu. ⁊ cō. rei ven. l. illđ.
n ¶ Uniuerſam. que ſupereſt.
o ¶ Poſſit. ſ. fundum ſibi tradi.
p ¶ Poſt. qđ iudex dirimit. argu. ſ. de iure deli. l. i. in fi. ⁊ facit. ſ. de excep. do. apud. §. labeo. ⁊ ſ. eo. interduꝫ. §. fi. ⁊ ī. de ſo. ſi quis ſtip. ⁊ ſ. de pecu. le. l. ij. ac.
q ¶ Intereſſet. vt. ſ. ſi quis in ius voca. l. ij. §. fi. et ſupple/nec lis conte, eſſet. hec enī tria neceſſaria ſunt vt abſint ad hoc vt purgari poſſit mora. vt. ſ. e. l. ſi īſulā. ⁊ hec in pura. ſecus in cōditionali ⁊ in penali. vt not. ſ. ſi quis cau. ⁊ ſi poſt tres. Item facit. ī. de ſolu. ratuꝫ. ⁊ ſ. de arbi. celſus. ⁊ l. item ſi vnus. §. ſi multo.
r ¶ Ea lege ſibi. ſ. ticio.
ſ ¶ Eius. donatarij. et ſic de ſingulis.
t ¶ Ticius. donatarius enim fuit confeſſus pactum et etiam per ſtipu. promiſit ſeruaturum.
v ¶ Qui. ſ. ticius donatari⁹. x ¶ Seiā. donatricē.
y ¶ Cui. ſcꝫ. fratri. z ¶ Ne ſeruiret. ſeruus.

Si ſub vna. ſi alter. ex cōtrahētibus. vt ꝓmittis. iij. ſol. tu reſpō. xxxvi. denarios. vt. ſ. e. l. q̄ extrinſec⁹.
h ¶ Partēve eius. ꝓ indiuiſo etiā. qđ dic vt. ī. e. l. pluribus. §. ⁊ ſi placet. ⁊ ſ. de ſerui. l. pro parte.
i ¶ Cōſtitutā. ſec⁹ ſi poſtq̄ rei adherēs cū ea trāſiret.
k ¶ Euaneſcit. ſecus ſi ſtipulator vie plurib⁹ heredib⁹ relictis deceſſiſſet: nā tunc nō fit inutilis ſtipulatio licet in eū caſuꝫ ꝑuenit a quo incipere nō potuit. vt. ſ. de ſer. ve. pre. l. ſi vnus. in fi. ⁊ ī. e. pluribus. in fi. ideo autē aliud in ſingulari ⁊ aliud in vniuerſali ſucceſſore reperit: quia ad ſingularē nō tranſit ſtipulatio. vt. ſ. de vſufruc. ſed et ſi quis. §. ſi operis. valeret aūt in cā illius q̄ emit domuꝫ

ab eo qui ſtipulatus fuerat a vicino ſuo. vt is non prohi-
beret aquam venire iuxta domuz eius. neqꝫ enim agere
poteſt emptor ex ea ſtipulatiõe: qualiter ergo conſulitur
emptori: Rñ. facit ſibi cedi a venditore. Accur.
a Continuus. id eſt contiguus.

¶ Inter interrogantem et reſpõdẽtẽ nõ debet interuenire actus omnimodo extraneus: alr̃s ſtipulatio viciatur. Pau.

137 Continuus[a] Venule. actus ſtipulãtis ⁊ promittẽtis eſſe debet: vt tñ aliqđ momentũ nature interuenire poſſit/ ⁊ quominus[b] rñderi ſtipulãti oportet. ceteruz ſi poſt interrogationẽ aliud[c] agere ceperit/ nichil ꝓderit[d]: ꝙuis eadem die ſpopondiſſet.

¶ Diſſenſus inter ſtipulatorem et promiſſorem circa rem viciat ſtipulationem. Pau.

¶ Si hoĩez ſtipulatus ſim: et ego de alio ſenſero/ tu de alio nichil actuz erit[e]. nã ſtipulatio ex vtriuſqꝫ partis cõſenſu perficitur.

¶ Si ſolutio certo loco cõfertur ſtip'latio hz diẽ qua ibi potuit cõmode ꝑueniri: et vbi eſt certũ ꝯiecture nõ eſt locus. b.

¶ Cũ ita ſtipulat[9] ſim[f] epheſi dari ineſt tẽpus. qđ aũt accipi debeat q̃rit: et magis eſt vt totã eã rẽ ad iudicẽ. i. ad virũ bonũ remittamus[g] q̃ eſtimet q̃to tpe diligẽs pr̃fa. efficere[h] poſſit[i] qđ facturũ ſe ꝓmiſit is q̃ epheſi daturũ ſe ſpopondérit: vt neqꝫ duplomate[k]. i. diebus ac noctibus/ ⁊ oĩ tẽpeſtate cõtẽpta iter cõtinuare cogatur: neqꝫ tã delicate[l] progredi debeat/ vt rephẽſione dignus appareat: ſed habita rõne tẽporis[m]: etatis: ſexus: valitudinis: cuz ⁊ id agat vt ⁊ mature ꝑueniat. i. eodẽ tpe quo pleriqꝫ eiuſdẽ cõditiõis[n] hoĩes ſolẽt ꝑuẽire: eoqꝫ trãſacto q̃uis rome remanſerit: nec poſſit epheſi pecuniaz dare: nichilominus ei recte cõdicet[o]: vel q: per ipm ſteterit quomin[9] epheſi daret[p]: vel qm̃ per aliũ epheſi dare poſſit: vel q: vbiqꝫ[q] põt ſoluere. nã[r] ⁊ qđ in diẽ debetur ante ſolui põt: licet añ peti nõ poteſt. ꝙ ſi duplomate[s] vſus aut felici nauigatiõe maturi[9] q̃ q̃ſqꝫ[t] ꝑuenerit[v] epheſuz: cõfeſtim obligatus eſt[x]. q: in eo quidẽ tpe atqꝫ facto qđ finitũ eſt: null[9][y] eſt cõiecture locus.

¶ Quãto tpe opus poſſit edificari iudicis arbitrio ꝯmittit. Itẽ ſi nõ ichoat ad ꝑticulare intereſſe ſtipulatio committit. Item poſt moram admittitur purgatio. Barto.

¶ Itẽ qui inſulã fieri ſpopõderit: non vtiqꝫ conquiſitis vndiqꝫ fabris et plurimis operarijs adhibitis feſtinare[z] debet nec rurſus vtroqꝫ[a]/ aut altero contẽtus eſſe: ſed modus adhibẽdus eſt[b] ẜm rationẽ diligentis edificatoris temporuz locorũqꝫ. item ſi non inchoetur opus id tñ[c] eſtimet quod in illo interuallo effici poteſt: tranſactoqꝫ tempore quo inſulam cõſummari oportuerit/ ſi poſtea edificetur liberet reus[d] ſicuti liberatur qui ſe daturuz ſpoponderit: ſi quandoqꝫ tradidit.

¶ Difficultas non ĩpedit diẽ obligationis cedere ⁊ venire: ſecus ſi eſt impoſſibilitas: hoc dicit Barto.

¶ Illud inſpiciendum eſt: an qui centuz dare promiſerit cõfeſtim teneatur[d]: an vero ceſſet

b ¶ Quominus. id eſt ſtatim nõ diuertendo ad alia. vt. ẜ. e. l. i. § i. et. j. ti. i. duos. in fi. ⁊. j. de ſol. l. ratum.
c ¶ Aliud. ſcz negocium.
d ¶ Nichil proderit. ad hoc vt valeat: q: nõ valebit.
e ¶ Erit. facit. ẜ. e. inſti. § i. ⁊. l. ſtipulatio iſta. § l ſtipulatiõibus. et. l. ſi id qđ aurũ. ⁊. ẜ. ti. i. in oĩbus. et de cõtrahẽ. emp. l. in vẽditionibus.
f ¶ Cũ ita ſtipulatus ſim: rome cõſtitutus vna cum promiſſore.
g ¶ Remittam[9]. vt ⁊. ẜ. e. interduz. ⁊ de ac. emp. l. fi.
h ¶ Efficere. id eſt facere.
i ¶ Poſſit. inſpecta poſſibilitate eiũdi: non alia. vt. j. e. l. § illud.
k ¶ Duplomate. i. vt in duplo vadat q̃ alius. vel. i. duplicato itinere. vel. i. celeritate: ſz circa iudicia certũ eſt tẽpus. vt. ẜ. ſi quis cau. l. i. ⁊ forte hoc idẽ conſiderabitur hic ẜm. y.
l ¶ Delicate. ad qđ eſt. ẜ. đ pigno. acti. ſi ſeruus. ac.
m ¶ Temporis. eſtas vel hyems ſerenuz vel lutoſum. ad q̃ facit. ẜ. ſi quis cau. l. ij. § qđ autẽ dicimus. ⁊ de admi. tu. l. tutor qui re p. § i.
n ¶ Cõditionis. curſorie v'l alteri[9].
o ¶ Condicetur. ſ. rome. vt ct. ẜ. de eo quod cer. lo. l. i. ⁊ de conſti. pecu. l. ſi duo § i.
p ¶ Daret. et non dedit.
q ¶ Vbiqꝫ poteſt. immo cõtra. ẜ. de eo qđ cer. lo. l. is qui ſol. hic volẽte ſtipulatore. vel dic vt ibi.
r ¶ Nã. a ſimili. nã nec hic añ diẽ nec. ẜ. anteq̃ ad locuz poſſit venire. ſed vterqꝫ añ põt ſoluere. ad qđ eſt. j. de ſo. qđ in diẽ. ⁊. ẜ. e. qui hoc anno. ⁊. ẜ. e. liber homo. § decez. ſec[9] in treb. reſti. vt. ẜ. ad tre. l. ſed ſi ante. ⁊ ſecus in alio: vt. ẜ. đ leg. ij. ſi ita. § pegaſus. et de annuis leg. cum. alr̃s iabolenus incipit.
ſ ¶ Duplomate. i. duplicato itinere vel nauigatiõe vel celeritate.
t ¶ q̃ quiſqꝫ. i. q̃ aliquis alius.
v ¶ Peruenerit. ſcz promiſſor.
x ¶ Obligat[9] eſt. cum effectu.
y ¶ Nullus. alr̃s nullius: alr̃s nulli. Et not. hic ſumit qđ dicitur in incertis non certis locus eſt cõiecturis. ſic eſt in aut. de reſti. ⁊ ea q̃ pa. § fi. ⁊. ẜ. ad. l. fal. l. tres ptes. q̃ eſt ꝓ vtraqꝫ parte. ſ. ꝙ ſit locus cõiecturis vel non ſit locus in rebus certis. itẽ pro hoc. ẜ. de le. iij. ille aut ille. ⁊ de au. ⁊ar. le. pedicul'. § argẽ. ⁊. j. de iniur. ſed ſi vnius. § filiuſfa. i fi. ⁊. ẜ. de dolo. l. arbitrio. § nõ tñ.
z ¶ Feſtinare debet. cũ id dictũ eſt ne per ſe ſolum faceret.
a ¶ Vtroqꝫ. id eſt duobus.
b ¶ Adhibẽdus eſt. hic collige generale: vitatur amaritudo vt ex cõtrarijs efficiat tẽperamentũ. ſic. ẜ. § pri. ⁊. ẜ. ſi quis cau. l. ij. § qđ aũt.
c ¶ Id tñ eſtimet. h facit ad id qđ no. ẜ. e. ſtipulationes. § fi.
d ¶ Re[9]. ſi ſtipulatoris nõ īterfuit. vt. ẜ. l. ſi ita đs. § i. diximus. in fi. vel niſi lis cõteſt. ſit. vt. ẜ. e. l. ſi inſulam. Ac.
d ¶ Teneat. qđ verũ eſt. vt in fi. § tu dic breuiter mẽtẽ ſiue intellectũ illius. § ſiue. x. q̃ nõ habeo ſiue ſtichum

quí ſit alibi ꝓmittam: teneoꝛ non obſtāte difficultate.
a ¶ Conferre.i.congregare et ſoluere.
b ¶ Quid ergo. dices eum teneri.
c ¶ Creditorē. rem impoſſibilem ꝓmiſiſſe videtur.
d ¶ Sed hec. vnde tractamꝰ.ſ.qn̄ nec pecuniā domi habet nec creditorez inuenit.

v ¶ Poſſibile ſit. vt ſi ſtipulatus ſim codicē michi ſcribi ab eo q̄ ſcribere neſcit. Itē no. pōt qui ꝑ alium poteſt. et eſt arg. pro filio aduocati: vt in feudū ſuccedat ſi per alium poſſit ſeruire. Accur.
x ¶ Cum quis. patronus eccleſie.

Impedimētū aliud iuris: aliud nature.

e ¶ Naturali. eſt enī impedimētuz nature: vt hypocenthaurū dari. eſt iuris. vt in re ſacra.
f ¶ Ad facultatē. ſubaudi vel difficultatem.
g ¶ Incōmodū qꝫ. ſcʒ pſone eſt difficultas ſupple. ⁊ ita inſpecta perſona dicis aliq̄d facile vel difficile. ⁊ i vtroqꝫ valet ſtipulatio. ſ. ſiue ſit facultas ſiue difficultas. vt.ī.in fi.§.
h ¶ Nō rerū. ſ. habēdi impoſſibilitas.
i ¶ Alioq̄n. i. ſi ita impediat difficultas vt impoſſibilitas qđ quidaʒ dicebant.
k ¶ Queremus. ſm eorum ſniam.
l ¶ Daturū. quē cōſtat habere diē. vt.ſ.§. cum ita.
m ¶ Epheſi ſit. i. rez que ſit epheſi ꝓmittit rome ſoluere vbi ipē promiſſoꝛ ſit: vt dicit.
n ¶ Ipē. ſcʒ promiſſoꝛ.
o ¶ Spondeat. ſimpliciter nō adiecto epheſi noīe.
p ¶ Nā hoc. qn̄ eſt res promiſſa epheſi.

obligatio donec cōferre[a] pecuniam poſſit. q̄d ergo ſi neqꝫ domi habet neqꝫ inueniat creditorē[c]: ſed hec[d] recedunt ab impedimēto naturali[e]: ⁊ reſpiciunt ad facultatē[f] dādi. eſt aūt facultas perſone cōmodū incōmodūqꝫ[g] non rerum[h] que ꝓmittunt. alioquin[i] ſi quis ſtichum dare ſpoponderit: queremus[k] vbi ſit ſtichus: vt ſic non multum referre videatur epheſi daturū[l] ſe ātqꝫ epheſi ſit[m]: cū ipē[n] rome ſit dare ſpōdeat[o]. nā hoc[p] quoqꝫ ad facultatē[q] dādi pertinet. qꝛ ⁊ in pecunia et in ſticho illud cōe eſt ꝙ promiſſoꝛ in preſenti dare non poteſt[r]: et generaliter cauſa difficultatis ad incōmoduz promiſſoꝛis nō ad impedimētuz ſtipulatoꝛis pertinet: ne incipiat dici[ſ] eū quoqꝫ dare non poſſe[t]: qui alienū ſeruū quem dominus nō vendat dare promiſerat.

¶ Poſſuz ſtipulari ab eo q̄ nō poteſt facere illud qđ per aliū eſt factibile. h.d. Bar.

¶ Si ab eo ſtipulatꝰ ſim qui efficere non poſſit/ cuʒ alij poſſibile ſit[v]: iure factā obligationem ſabinus ſcribit.

¶ Nō ſufficit de facto fieri ad pene cōmiſſionem. h.d. Bar.

¶ Cū quis[x] ſub hac cōditione ſtipulatus ſit/ ſi rem ſacraʒ aut religioſam ticius[y] vendiderit[z]: vel foꝛum aut baſilicā: aut huiuſmodi res q̄ publicis vſibus in perpetuū relicte ſunt[a]: vbi omnino cōditio iure impleri nō pōt: ⁊ ſi velit facere ei nō liceat: nullius momēti foꝛe ſtipulatē eē: perinde ac ſi ea cōditio ſiue natura[b] impoſſibilis eſt[c] īcerta eſſet: nec ad rē pertinet ꝙ ius[d] mutari poteſt ⁊ id quod nunc impoſſibile eſt: poſtea eſt poſſibile fieri. non enim ſm futuri tēpoꝛis ius ſed ſm[e] pn̄tis[f] eſtimari dꝫ ſtipulatio.

¶ Quādo ꝓcedit conuentio affirmatiua ſtipulatio penalis debet cōcipi negatiue: ⁊ econuerſo ſi ꝓcedit cōuētio negatiua debet cōcipi affirmatiue. p.

¶ Si vt aliquid fiat ſtipulemur: ⁊ vſitatius ⁊ elegātiꝰ eſſe labeo ait ſic ſubijci penā ſi ita factū nō erit: at cū q̄d ne fiat ſtipulamur: tunc hoc modo: ſi aduerſus ea factū erit[g]. ⁊ cum alias fieri ⁊ nō fieri cōiunctim ſtipulamur: ſic comprehendēdum eſt/ ſi non feceris: ſi quid aduerſus ea feceris[h].

¶ In dandis nō poteſt quis vni ex heredibus promittere ſicut in faciendis. Bar.

¶ Preterea ſciendū eſt cum quid dari ſtipulamur: non poſſe ꝑ nos vni ex heredibꝰ acq̄ri[i] ſed neceſſe eſt oībus acquiri

y ¶ Ticius. prelatus.
z ¶ Uendiderit. de iure. de facto eī ſi cogitaſſꝫ poſſet valere. ⁊ dic ꝙ ſtiꝑlatoꝛ volebat eā vēdi qꝛ ſtipulatoꝛ erat patronꝰ illiꝰ eccl̄ie ⁊ fuit ſtipulatus a prelato.
a ¶ Relicte ſūt. q̄ nō poſſunt alienari niſi per principē ſtatuentē ius qđ quaſi impoſſibile reputatur: qđ per ſolū principez fit. vt.ſ. de lega.i. apud iulia.§.fi.
b ¶ Natura. naʒ nō intereſt ſiue de natura ſiue de iure impoſſibilitas ſit. R.
c ¶ Impoſſibilis eſt. de iure.
d ¶ Qđ ius. aīs ꝯſuis.
e ¶ Sʒ ſm. ſ. ius
f ¶ Preſentis. ſ. tpis quo fit ſtipulatio.
g ¶ Erit. ſ. ꝓmittis tm̄ noīe pene.
h ¶ Ea feceris. facit inſti. e.§.fi. et ſ.e. cū quid. Ac.
i ¶ Acquiri. imo in dādo pōt aliq̄bus ita ꝙ nō oībꝰ ꝓuideri. vt et. C. de excep. l.i. ſol. vt ibi. itē cōtra. ſ. de pac. l. auus. ſʒ illđ eſt in eo pacto qđ fit ad excep. ⁊ lʒ in eo pacto ita verſet vtilitas ſingulorū quibus prouideri poſſit. tn̄ nō alijs quibus nō voluit auus ꝓuidere cōſuluit. hic de eo qđ interponit ad act. puta vt aliq̄d det alicui heredū ſm Io. vel meliꝰ imo idē dicā i ſtipulatiōe de dādo facto pacto ad excep. cū rō diuerſitatꝫ reddi nō pōt vt.ſ.e. a ticio. ⁊ qđ hic dꝫ acq̄ri verū eſt iure mero. ſʒ tn̄ obſtat excep. his q̄ ꝯ volūtatē defuncti petūt. vt.ſ. de his q̄. vt indi. l. cū quidā. Similiter dicā tranſire ad oēs excep. ibi ſʒ nō efficaciter. ⁊ hoc eſt qđ ibi dicit excep. ꝯuē. vel ac. fami. her. percipiet. i. habebit ante partem ſi defunctus durauit in eadem voluntate. vt. C. fami. her. filie. ⁊ ibi. licet prima facie oībus queratur vt hic.

q ¶ Ad facltatē. vł difficultatē. q.d. nō ad īpoſſibilitatē.
r ¶ Nō pōt. difficultate nō impedimēto naturali reſiſtēte: ⁊ ita in vtroqꝫ caſu videt differri obligatio. ſed falſum eſt. qꝛ illa ꝓmitto ſtichū epheſi rome cōſtitutꝰ hꝫ diē: ſed hec: ꝓmitto ſtichū rome q̄ eſt epheſi: rome cōſtitutus nō habet dilationē vt ſubijcit ⁊ gn̄aliter ⁊c. vt.ſ.e.l.ij.§. ſed nō facit ⁊c. Sed fallit in caſu. vt.ſ. ad. l. rho. de iactu. l. fi. §. pe. q̄ eſt ꝯ. itē in iudicijs. vt.ſ. ſi q̄s cau. l. ij. ⁊ ꝑ totū ti.
ſ ¶ Ne incipiat dici. aliud oſtēdit hic incōuenies ex predicto falſo accidere: ſi q̄s dicat difficultatē īpedire ſtipl'a.
t ¶ Non poſſe. et propter hoc non obligari: cum tamē obligetur licet habere non poſſit.

at cū q̄d fieri ſtipulamur etiā vni⁹ ꝑſonā recte cōprehēdi[b].

¶ Promiſſio facta in nūdinis intelligitur de die vltima nundinarum. Barto.

Idem.

Cum q̄ certarū nundinarum[c] diebus dari ſtipulatur / primo die nūdinarū poſſe petere ait ſabinus. Proculus autem ceteriq̄ȝ diuerſe ſcole auctores q̄ȝdiu vel exiguū tēpus ex nūdinarū ſpacio ſupereſſet / peti nō poſſe exiſtimabant. ſed ego cum proculo[d] ſentio.

¶ Qui habet electionem a lege poteſt quandocūq̄ȝ variare. h. d. Barto.

¶ Cum pure[e] ſtipulat⁹ ſum illud aut illud dari: licebit tibi quotiēs[f] voles mutare voluntatē in eo qd̄ preſtaturus ſis: q: diuerſa cauſa eſt volūtatis expreſſe[g]: ⁊ eius que ineſt[h].

¶ In cauſa euictionis ſi pro parte nō defendat̄ pena inſolidum committit̄. Bar.

Idem.

Cum ex cā duple ſtipulationis aliquid intēdimus[i]: vēditoris heredes inſolidū oēs cōueniēdi[k] ſunt / omneſq̄ȝ debēt ſubſiſtere[l]: ⁊ quolibet eorū deficiente ceteris[m] ſubſiſtere nichil ꝓdeſt: q: inſolidū defendēda eſt vēditio cuius īdiuiſa natura eſt[n]. ſed cū[o] vno deficiēte oēs[p] defuiſſe videātur: ideoq̄ȝ oēs teneantur: vnicuiq̄ȝ[q] ꝓ parte hereditaria preſtatio incumbit[r].

¶ Tot dicūtur ſtipulationes quot ꝓceſſerūt cōuentiōes diſtincte: ⁊ ſi diſtinguūtur ꝑ duplicem dictionē geminatā / tot cenſentur ſtipulationes quot tempora. h. d. Pau.

Paulus.

Pluribus rebus ꝓpoſitis[s] ita ſtipulatio facta eſt: ea oīa q̄ ſupraſcripta ſunt dari / proprius eſt vt tot ſtipulatiōes ſint q̄t ſunt res. ¶ De hac ſtipulatiōe ānua bima trima die id argentū[t] quaq̄ȝ die[v] dari apud veteres variatum fuit. Paulus ⁊ varus rñ. ⁊ verius: ⁊ hic tres eſſe trium ſummarum[x] ſtipulationes.

a ¶ Vnius heredis. et eſt ratio: q: cū dari ſtipulor olm heredū ſemp intereſt. ſed in faciēdo ſecus: vt ſi ſtipulor domū fieri demōſtrato loco ⁊ illū locū alij ꝑlego: iam nō intereſt niſi eius cui prelegatus eſt ſm Jo. Uel ſtipulor ſeruitutē fundo quē vni eoꝝ ꝑlego. vt. j. de ſtipu. ſer. proinde §. fi. ſed certe imo videt̄ hoc nō valere. vt. ſ. e. qd̄ dicit̄. que eſt ꝟ. So. ibi ſtipulatur vt fili⁹ faciat: vt in exēplis hic poſitꝪ: hic vt ei fiat. Uel aliō q̄ñ filio vt ibi fuit. aliud q̄ñ heredi ſm Ot. Acc.

b ¶ Recte cōprehēdi. puta domū fieri. Accur.

Cum q̄ certarū nundinarū. puta vercellenſiū vel ferrariēſiū

d ¶ Cū proculo. cū quo eſt. ſ. eo. q̄ hoc anno. ſed pro ſabino erat mens ꝯtrahentiū q̄ſi pecuniā voluerit expēdere in nundinis: ⁊ ſic nō intellexit finē expectare. quid ſi ſit ſi hoc vterq̄ȝ ſenſit. Rñ. ſeruaretur forte. arg. ſ. ſi cer. peta. l. cū quid. Accur.

e ¶ Cū pure. nō adiecto vtꝝ voluerit. i. ſimplr. et ſic eſt rei electō. vt. ſ. de iure do. plerunq̄ȝ. in fine. Accurſius.

f ¶ Quotiēs. etiā poſt ſententiā ſm Jo. nō ſolū poſt litiꝯteſtationē. licet. h. dicat vſq̄ȝ ad lit. ꝯteſta. tm̄. vt. ſ. eo. l. ſi q̄s ita ſtipulat⁹. ſic ergo ſm Jo. in ipſa executiōe ſn̄ie ſi fuit dānat⁹ ad hoc vel illud poterit variare. Quid ergo ſi executor exeq̄tur in vno: ⁊ tūc ille aliū eligat: ⁊ cum iudex electū dari mādet iterū variet: q̄liter fiet executio: Rñ. eſtimabitur q̄nti pōt valere actio illa: ⁊ in tantā eſtimationē fiet executio captis pignorib⁹: nō autē in altero ſeruoꝝ: ⁊ lȝ iudex debeat curare dare certā ſn̄iam. vt inſti. de act. §. curare. hic non poteſt plus: vt hic. ⁊ inſti. de offi. iudi. in prin. et facit. ſ. de act. emp. ſi ſterilis. §. fi. ⁊. ſ. eo. qui ex pluribus. in fi. Accurſius.

g ¶ Expreſſe. in ſtipulatore: vt ſi ſtipulat⁹ ſum illud aut illud vtrū volā: quo caſu diſtingue an dixi volā vel voluero. vt. ſ. ſi q̄s ſtipu. alſ niſi alterū eoꝝ dixerit non hȝ electionē / ſȝ reus. vt. ſ. de iure do. plerūq̄ȝ. in fi. Sed in ꝓmiſſore: aut tacite hȝ electionē ⁊ tūc ḡnaliter lȝ mutare volūtatē: vt dictū eſt. ſecus in expreſſa quo caſu refert an dixit quē volā an quē voluero. vt plene dixi in ſtipulatore. Uel plenı⁹ dic: refert inter tacitā ⁊ expreſſam: ⁊ inter expꝛ̄ſſas refert vtrū ſic / quē voles: vel volueris: vt ꝑmo varies quādocūq̄ȝ voles ſicut in tacita. In ſcd̄o nō varies poſtq̄ȝ elegeris. vt arg. ſ. e. ſi q̄s ſtip. ſit ſtichū. Uel tertio dicas aut dixi volueris: ⁊ tūc qd̄ dixi. aut qd̄ voles: ⁊ tūc vſq̄ȝ ad lit. ꝯte. ⁊ nō vltra. ar. ſ. de eo qd̄ cer. lo. l. ij. §. ⁊ ḡnalit̄. aut ſimpliciter: ⁊ tūc etiā poſt ſn̄iam. ⁊ ſic diſtinguit̄ inter tacitū mandatū ⁊ expꝛ̄ſſum. Nā vbi mādato meo expreſſo ſtipulatus es aliquid tibi dari recte tibi ſoluit̄ etiā me inuito. at vbi mādatū ineſt tacitū: vt ſi ſtipulat⁹ ſuȝ michi aut tibi dari: nō recte tibi ſoluitur ſi denūciauero vt nō ſoluat̄. vt. j. de ſol. ſi q̄s ſtipulat⁹ fuit. ⁊. in melle. ⁊. l. aliud. ſic in ſētētia arbitri differt tp̄s expꝛ̄ſſum ab eo qd̄ ineſt. vt. ſ. de arbi. l. ſi cū dies. §. fi. ⁊. l. ſe. ⁊. l. celſus. In legato nō eſt vis voles vel voluerꝪ. vt de le. i. hmōi. §. ſtichū. et de lega. iij. fideicōmiſſo. ⁊ de opti. le. l. apud. in fi. Ac.

h ¶ Ineſt. tacite vt. ſ. de iur. do. plerūq̄ȝ. i fi. ⁊ de ꝯhē. emp. l. pe. ⁊ inſti. de act. §. huic. Ac.

Cum ex cauſa. intēdim⁹ puta denūciat̄ vēditori vel eius heredibus.

k ¶ Conueniendi. i. denunciandi.

l ¶ Subſiſtere. ſ. inſolidum. q. d. non poterit aliquis eorum ſuam tm̄ partem defendere.

m ¶ Ceteris ſubſiſtere. pro eoꝝ partibus. ſ. quo ad hoc vt recte videantur defendere.

n ¶ Natura eſt. i. hoc vt nō ſufficiat ab vno defendi: vel ideo q: partē nō emiſſet.

o ¶ Sed cū. i. q̄uis.

p ¶ Oēs. lȝ ſuas partes defēdere voluerit nō abſentiū.

q ¶ Unicuiq̄ȝ. ſupple tamen.

r ¶ Incumbit. omnes quidē tenentur: ſed non omnes exiguntur. B. vt. ſ. de euic. ſi rem quam §. i.

Pluribus reb⁹ ꝓpoſitis. ſ. noiatim in ſtipulatione. vt ſ. eo. tria. §. fi. ⁊ ſic nō eſt ꝯtra. ſ. de do. cau. mor. ſenat⁹. §. fi. vel ſolue vt ibi. Sȝ q̄ eſt vtilitas inq̄rere an ſit vna vel plures hic vel inferiori. §. Rñ. olim erat: q: mixta vna ſpecie vel ſumma que nō erat in ſtipulatiōe nō ſit nouatio. vt. ſ. ſcire debemus: ⁊ ibi notaui.

t ¶ Argentū. certū pōdus. ne ſit ꝯ. ſ. ita ſtip. ⁊. l. triticū.

v ¶ Die. ſcilicet anni.

x ¶ Summarū. forte male. vt. ſ. de dona. cau. mor. ſenatus. §. fi. ⁊. ſ. e. ſi ſtichū. §. i. vel diſtingue an nominent anni vt hic. an generaliter dicat ſingulis annis: vt ibi. arg. ſ. eo. qd̄ dicit̄. vel dic vt no. d. l. ſi ſtichum.

¶ Diſpoſitio non perfecta ⁊ nõ cõſummata viciatur etiã ſi ad eũ caſum deuenit a quo nõ potuit inchoari: ſecus ĩ diſpoſitione perfecta. h. d. bar.

¶ Et ſi placeat extingui obligationẽ ſi in eũ caſum inciderit a quo incipere nõ põt[a]: non tamẽ hoc in omnibus verum eſt. ecce[b] ſtipulari viã iter actũ ad fundũ cõmunem ſocius nõ põt: ⁊ tamẽ ſi is qui ſtipulat[c] fuerat duos heredes reliquerit: nõ extinguit ſtipulatio. Et pro parte dñorũ ſeruitus acq̃ri non põt: acquiſita[d] tamẽ cõfirmat[e]. et ꝓpter partẽ dominij hoc euenit: ſi pars[f] p̃dij ſeruientis vel cui ſeruitus debet alterius dñi eſſe ceperit[g].

¶ Facultas eligendi coheret perſone. Bar.

Gaius.

Si ſeru⁹ aut filiuſfami. ita ſtipulatus ſit: rem illam aut illã vtrã ego velim: nõ pater dominuſve: ſed fili⁹ ſeruuſve deſtinare[h] de alterutro debet[i]. extranei quoq̃ ꝑſona ſi cõprehẽſa fuerit: veluti hoc modo/ vtrã earũ ticius[k] elegerit: non aliter ſtipulator alterutri⁹ petẽde facultatẽ habet: q̃ ſi ticius elegerit.

¶ Ubi eſt etatis defectus patris auctoritas non ſufficit ad obligandum. h. d. Bar.

¶ Pupillus[l] licet ex quo fari ceperit recte ſtipulari poteſt: tamẽ ſi in parentis poteſtate eſt/ nec auctore quidem patre obligat. pubes vero qui in poteſtate eſt: ꝑinde ac ſi paterfami. obligari ſolet[m]: qđ autẽ in pupillo[n] dicimus idẽ ⁊ in filio fami. impubere dicendum eſt.

¶ Si ita ſtipulatus fuero michi aut ticio: ⁊ tu michi daturum te ſpõdeas: ſm omnium opinionẽ ad interrogatũ te reſpondere. qꝛ cõſtat michi ſoli acquiri[o] obligationẽ: ticio aũt duntaxat recte ſoluitur[p].

¶ Anguſtia tpis viciat ſtipulationem niſi in loco deſtinato pñtia ꝓcuratoris iteruẽiat. b.

¶ Si inter eos[q] q̃ rome ſunt talis fiat ſtipulatio: hodie carthagine dare ſpõdes? quidaz putant nõ ſemꝑ videri impoſſibilem cauſam ſtipulationis cõtineri: qꝛ poſſit cõtingere vt tam ſtipulator q̃ ꝓmiſſor ante id tẽpus ſuo quiſq̃ diſpenſatori notũ fecerit in eum diez futurã ſtipulationẽ: ac demandaſſet ꝓmiſſor quidẽ ſuo diſpenſatori vt daret: ſtipulator aũt ſuo diſpẽſatori vt accipe-

a ¶ Nõ põt. veluti ſticho mortuo qui viuus promiſſus erat. ℞. vel re priuata facta ſacra ſine facto ſuo. vt. ff. inter ſtipulantẽ. §. ſacrã. et no. hoc generale. Sic. ff. e. extiſtimo. et de his que pro non ſcrip. ſi in metallum. ſic econtra. ff. de ſtatu ho. Paulus.

b ¶ Ecce. ponit tria exẽpla in quibus fallit dicta regula.

c ¶ Stipulatus. inconueniens videtur exẽplũ. nec enĩ res videt ꝑueniſſe ad eũ caſum a quo incipere nõ poſſit. Nã vnicuiq̃ heredũ obligatus eſt ꝓmiſſor in ſolidũ ad preſtandã viã. vt. ff. e. l. ij. ⁊ ambobus ita ſtipulãtib⁹. ſ. in ſolidũ teneret ſtipulatio. ẽ qđ dicit obligationez ꝑueniſſe ad eũ caſuz ⁊c. dic ſcꝫ ꝑ vnicã ſtipulationẽ alicuius heredũ. nã ad hoc vt ab eis ĩciperet obligatio: neceſſe eſſet oẽs ſtipulari: vel oĩbus viã cedi. vt. ff. de ſerui. vr. predi. l. ſi vnus et cõia predi. l. fi. Itẽ et al's fallit in ſi. de leg. §. econtrario.

d ¶ Acquiſita. ⁊ iam conſtituta.

e ¶ Cõfirmat. i. firma remanet. ſic ff. de ſer. vr. pre. ſi vnus. in fi. et habes idẽ. ff. de ſer. l. ꝓ parte. ſed videt et hoc incõpetens exemplũ. nã cũ de obligatiõe ſit locutus q̃ ꝑuenit ad euz caſuz a quo incipere nõ põt: hic nõ de obligatiõe exẽplificat: ſed de ſeruitute: ⁊ põt vtrũq̃ dici q de ſeruitute ponẽdo exemplũ retulit ſe ad generale ꝓmiſſum. ſ. rem extingui ſi ꝑueniat ad eũ caſum a quo incipere nõ valet: quaſi nõ de ſola obligatiõe hoc premiſiſſet. Uel dic ſubtili⁹: nã cũ ſeruitus ſit res incorporalis: ⁊ ideo nõ ꝓprie fit ei⁹ tradiĩo vel poſſeſſio: ſed vſus eius ꝑ traditiõe habeat. vt ff. de ſerui. l. fi. ⁊ ideo ꝓmiſſor lꝫ iã cõſtituerit eã: nõ tñ eſt adhuc ĩpo iure liberatus. ſed tñ ꝑſtare tenet patientiam eũdi. vñ ⁊ cauere debet ꝑ eũ nõ fieri quominus eat. vt. ff. de actio. emp. ratio. §. ſi iter. hinc eſt q ex empto tenetur qui ſeruitutẽ in vẽdẽdo fundo retinuit ſi illa tpe amiſſa ſit. vt. ff. de cõtrahẽ. emp. l. in vendẽdo. cũ itaq̃ nõ ſit ĩpo iure liberatus cõſtitutor ſed ad preſtãdam patientiã adhuc teneat. vt no. C. de vſuf. l. corruptionẽ. merito de ſeruitute ponendo recte videtur exẽplificare de obligatiõe que ad eũ caſum peruenit a quo nõ poteſt incipere: nec tamẽ extinguit. Uel dic q gratia ſimilitudinis dicit.

f ¶ Si pars. etiã pro indiuiſo. nã pro diuiſo etiã ab initio põt cõſtitui. vt. ff. de ſerui. l. pro parte. ⁊ l. ad certaz. et l. vt pomum. §. i.

g ¶ Ceperit. alienatione.

h Si ſeru⁹. deſtinare. i. eligere.

i ¶ De alterutro debet. qꝛ ꝑſonalis eſt electio. vt. ff. e. ſi ita ſtipu. fu. in prin. ⁊ q̃ facti ſunt nõ tranſeũt ad dominũ. vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. qui heredi. ⁊. ff. d adi. lega. l. legatorum nullo. et. ff. de ſol. ſi ſtichũ. §. vſufr. et ff. de vulga. ſubſti. qui liber. §. fi. ⁊. ff. eo. ſi quis arbitratu. ⁊. ff. ꝓ ſo. ſi ſeruus ſocij. ⁊ l. verũ. §. patri.

k ¶ Ticius. naz ⁊ hec ꝑſonalis eſt vt. ff. e. ſi q̃s arbitratu. ſecus in legato. vt. C. cõia de le. l. fi. §. ſed ⁊ ſi q̃s vbi reducit ad arbitriũ boni viri. et ſic etiã ſoluit. ff. de le. i. l. iul. nam ⁊ ibi in legato.

l ¶ Pupill⁹. ſ. impubes. non aũt repetas pupill⁹. ne ſit cõtra. ff. de ver. ſig. l. pupillus. vl' dic q ĩpropie accipit hic pupill⁹. vt. C. de iure deli. l. ſi infanti. §. fi. ⁊ de pecu. l. quã tuberonis. §. pupillũ. Ratio aũt eſt: qꝛ tutor ad hoc dat vt eo auctore obliget. ſed nõ patria poteſtas: cũ etiã ſexagenarius ſit in poteſtate: nec tamen eget auctoritate in cõtrahendo. Item tutorẽ poteſt cõuenire non patrez licet male gerat. ⁊ facit inſti. de inuti. ſtipu. §. pupillus. ⁊. ff. e. mulier.

m ¶ Solet. excep. mace. ⁊ voto. vt. ff. ad mace. ꝑ totuz. ⁊ ff. de polli. ſi q̃s rẽ. §. voto. ⁊. ff. ti. i. filiuſfa. in. ⁊c.

n ¶ In pupillo. i. filio maſculo.

o ¶ Acquiri. ⁊ ſic ad totã obligationẽ eſt reſpõſum: ſecus ſi ſtichũ aut pãphylum ſtipulor et tu ſtichũ ꝓmittis quia ibi ad obligationẽ vterq̃ ponit. vt. ff. eo. l. ſi duo rei. ⁊ l. inter ſtipulantẽ. §. item ſi ego.

p ¶ Soluitur. ſi in reſponſione fuerit inſertus: vel forte ſufficit in interrogatione.

q ¶ Si inter eos. facit iſti. e. §. loca. et. ff. de eo qđ cer. lo.

ret: quod ſi ita factū fuerit/ poterit valere ſtipulatio.

¶ Diuerſitas rerū tempoꝛuʒ qualitatū vel cōditionū adiecta facto extranei in ſtipulatione vtili nō viciat: nec ob eiuſdem factū valida ſtipulatio impeditur. h. d. vſqꝫ in fi. Bar.

¶ Cū michi aut ticio ſtipuloꝛ dari: dicit̃ aliaʒ quidē rē in perſonam meā: aliam in ticij deſignari non poſſe[a]: veluti michi decē aut ticio hoiem. ſi vero ticio ea res ſoluta ſit que in eius perſona deſignata fuerit: licet ipſo iure non liberabit̃ ꝓmiſſoꝛ per exceptionē[b] tamē defendi poſſ[...] tpa vero diuerſa deſignari poſſe: veluti michi kalēdis ianuarijs/ aut ticio kalendis febꝛuarijs: immo etiā citeriorem diē in ticij perſonā conferri poſſe: veluti michi kalendis febꝛuarijs ticio kalēdis ianuarijs dare ſpondes: quo caſu[c] talē eſſe ſtipulationē intelligimus: vt ſi ticio kalēdis ianuarijs nō dederis[d] michi kalēdis febꝛuarijs dare ſpōdes ſed rurſus michi quideʒ pure aut ticio ſub cōditione ſtipulari poſſum. Cōtra vero ſi michi ſub cōditione/ aut ticio pure: inutilis erit tota ſtipulatio: niſi in meā perſonā conditio extiterit. ſ. q: niſi quideʒ a me vim acceperit obligatio: adiectio nichil poterit valere: hoc tamē ita demū tractari pōt[e]: ſi euidēter appareat pure ticij perſonam adiectā[f]: alioquin cuʒ ita ſtipuloꝛ: ſi nauis ex africa venerit michi aut ticio dare ſpōdes: ticij quoqꝫ ꝑſona ſub eadem cōditiōe adijci videt̃. Ex hoc[g] apparet ſi diuerſa conditio in meā perſonā/ diuerſa in ticij poſita ſit: nec in meā perſonā[h] extiterit cōditio: totā ſtipulationē nullius momēti futurā: extāte vero mea cōditione: ſiquidē ticij q̄ʒ cōditio extiterit: poterit vel ticio vel michi ſolui. ſi vero in illius ꝑſona defecerit[i]: quaſi nō adiectus habebit̃. Ex his oībus[k] apparet: licet alterius perſona nō recte adijciatur[l]/ non ideo minus in noſtram perſonā vtiliter procedere ſtipulationem.

¶ De duobus reis ſtipulādi et promittēdi. Titulus. ij.

Modeſti. Qui ſtipulat̃ reus[m] ſtipulādi dicit̃. qui promittit/ reus ꝓmittēdi h̃r.

¶ Hec adiectio idē facit vt videant̃ cōſtitui duo rei debēdi ꝛ credendi ꝛ vnius petitioneʒ acceptilatione tollitur obligatio. h. d. Bar.

Iabolenus. Cum duo eādem pecuniā aut ꝓmiſerunt/ aut ſtipulati ſunt: ipſo iure et ſingulis iſolidū debet̃[n]: ꝛ ſinguli iſolidū debēt: ideoqꝫ petitiōe[o] et acceptilatione vnius tota

l. ij. §. ſi quis ita: ſed legatum non viciat anguſtia tp̄is. vt de leg. i. l. ſi michi et tibi. §. ſi quis ſeruos.

a ¶ Non poſſe. vt ipſo iure liberetur ſoluendo adiecto rem ei deſignatam.

b ¶ Per exceptionem. alꝰ ipſo iure ſi eadē ſit res. vt inſti. de inuti. ſtipu. §. ſi q̄s alij. Sed nōne q̄ ſoluit aliō pro alio creditori volenti ipſo iure liberat̃? R̄n. ſic. ſed nō ſic q̄ alij. ſed et alꝰ ratihabitio cōparat̃ mādato nō tñ dat̃ man. actio. ſed nego. geſ. Itē ꝛ dolus ꝓ poſſeſſione eſt: ſed non directe ſʒ vtiliter tenet̃: ꝛ ſic duo vidētur paria: nō tamē ſunt per oīa. et facit. ſ. de acti. ꝛ ob. l. ob. fe. §. pe. Iteʒ cōtra. ſ. de ope. liber. ſeruus patrono. ꝛ. l. nichil. et. l. q: ſed ſpeciale in operis.

c ¶ Quo caſu. veluti ſi anterioꝛ dies collata eſt in ꝑſona ticij.

d ¶ Non dederis. ꝛ ſi dederis nō liberaberis. imo nō incidis in obligatiōeʒ. vt. ſ. e. l. decem. ꝛ ſic intelligitur. j. de ſo. qui res. §. qui ſtipulatur. et facit. j. de ſo. l. q̄ hoieʒ. §. ſtipulatꝰ.

e ¶ Tractari poteſt. ſ. q non valet obligatio ſupradicta.

f ¶ Perſonā adiectaʒ. ꝛ in eā ſub cōditione.

g ¶ Ex hoc. ſ. q dictuʒ eſt nō poſſe ſolui adiecto niſi i ꝑſonā ſtipulantis ꝯſiſtat ſtipulatio.

h ¶ Perſonam. ſ. ticij.

i ¶ Defecerit. ſ. cōditio.

k ¶ Ex his oībus. ꝛ quia alterius perſona non adijcit̃ ad obligationē: ſed ad ſolutionē. Et quia ſi ticij conditio defecerit: nec ipſi poterit ſolui.

l ¶ Non recte adijciatur. quia mortuus. ad quod eſt. ſ. de vſur. l. placuit.

¶ De duobus reis ſtipulandi ꝛc.

¶ Quia in ſtipulatiōibus de quibus dixit. ſ. ti. i. plures interueniūt q̄n̄qꝫ ideo de hoc dicit, vt et inſti. e. in ꝑn. ꝛ qd dicit duobus: idem ſi plures. vt inſti. e. §. duo.

Qui ſtipulatur. reus. a re q̄ in ſtipulatione deducit̃ nō a reatu: ſʒ alij a re. i. veritate. Alij a re id eſt cōtractu quo obligat̃. alij a re ideſt firmitate: ideo q: efficaciter ſtipulatur: ꝛ efficaciter tenet̃. ſic in virgilio reꝰ voti. i. q: erat voto aſtrictus. et ſic verbū reus firmitatē ſignificat.

Cum duo. inſolidū debetur. cū hoc actum eſt tacite vel expſſe. vt duo rei ſtipulādi ſint inſolidū. vt. j. eo. reos. in fi. et ſic etiā intelligitur. j. l. pri. §. i. inſti. eo. §. pe. ſed hodie ſecus. vt i auf. de duobꝰ reis ſtipu. in prin.

o ¶ Petitiōe. accipe hec duo actiue ꝛ paſſiue: vt et cetera verbalia nomina. nā ſiue vnꝰ petat vel accepto ferat: preiudicat alijs: ſiue econtra ab vno petat̃: vel ei accepto feratur proficit alijs. Ad primuʒ. ſ. ad petitionē ꝓut paſſiue ponit̃ cōcoꝛ. ſ. de euic. ſi per impudentiā. §. fi. ſed eſt ꝯtra. C. de fideiuſ. l. fi. §. ideoqꝫ. ꝛ. ſ. de poſiti. l. i. §. ſi apō. ſol. hic petijt lit. cōteſt. ar. j. e. ex duobus. In cōtrarijs aūt petijt extra iudiciū. vel hic cū effectu. ar. illius. §. ſi apud. et ar. j. de fideiuſ. l. cū is qui reuʒ. vel hic petijt aio nouandi. vt. j. de noua. ſi rem. §. ſi duo. ꝛ. ſ. de in rē verſo. ſi ꝓ patre. ſi. rñ. Iteʒ facit. j. de noua. ſi rē. §. ſi duo. Et ad id qd ſubijcit de acceptilatione: concoꝛ. j. de accepti. l. et per iuſiurādum. §. fi. et. l. ſi pluribus. ſed cōtra. ſ. de pac. ſi vnus. in prin. Sol. hic ſocij. ibi non: vel ſolue vt ibi. Itē argu. contra. ſ. de oper. no. nū. de pupillo. in fi. ꝛ. l. qui in re. in ꝑn. Item facit. ſ. de pac. idem. ꝛ. ſ. de iureiur. duobus. Iteʒ aliud q̄s in acceptil. eſt ſi ponas creditorē ſucceſſiſſe vni ex duobus reis debēdi. nam nō extinguit̃ obligatio alterius, vt in arg. cōtra. j. de fideiuſ. l. ꝑ anius. §. ſed cū duo.

ſoluitur obligatio.

¶ Licet prius cōtrahat obligatio vni⁹: poſtea obligatio alterius nō viciat cōſtitutio duorum reorum ⁊ fruſtra timetur nouatio. Bar.

Ulpianus.

In duobus reis ꝓmittēdi fruſtra timetur nouatio. nā licet añ prior reſpōderit poſtea poſterior / ⁊ ſi ex interuallo cōcipiat: cōſequēs eſt dicere priſtinā obligationē durare: ⁊ ſequentē accedere[a]. Et parui refert ſimul reſpōdeāt: an ſeparati[b] ꝓmittant: cū hoc actū[c] inter eos ſit: vt duo rei conſtituantur: neq; vlla nouatio fiat.

¶ Poteſt a quolibet correoꝝ inſolidū peti ⁊ etiam pro parte: ⁊ vna ſolutio ſufficit. Bar.

¶ Ubi duo rei facti ſunt pōt vel ab vno eorū ſolidū peti[d]. hoc eñ ius duoꝝ reorū eſt: vt vnuſquiſq; eoꝝ inſolidū ſit obligatus: poſſitq; ab alterutro ſolidū peti[e]: partes aūt a ſingulis peti poſſe nequaq̄ dubiū eſt[f]: queadmodū ⁊ a reo[g] et a fideiuſſore petere poſſumus. vtiq; eñ cū vna[h] ſit obligatio et vna etiā ſumma eſt. ⁊ ſiue vnus ſoluat omnes liberātur: ſiue vni ſoluatur ab altero liberatio contingit[i].

¶ Siue vnica voce reſpōdeatur ſiue pluribus non viciatur conſtitutio duorum reorū. h.d. Bar.

Pomponius.

Duo[k] rei promittēdi: ſiue ita interrogati ſpōdetis[l]? reſpondeant ſpondeo: aut ſpondemus. ſiue ita interrogati ſpondes? reſpondeant ſpondemus: recte obligant.

¶ Obligationi perſonarum poteſt accedere fideiuſſor ⁊ in ea actiue ⁊ paſſiue poſſūt duo rei conſtitui. hoc dicit Bartolus.

Iulianus.

Nemo eſt qui neſciat[m] vel[n] alienas operas ꝓmitti[o] poſſe: ⁊ fideiuſſorē adhiberi[p] in ea obligatiōe: ideoq;[q] nichil prohibet duos reos ſtipulandi cōſtitui vel promittēdi: ſicuti ſi ab eodē fabro duo rei ſtipulandi eaſdem operas ſtipulentur: ⁊ ex cōtrario duo fabri eiuſdem peritie eaſdem operas promittere intelliguntur / et duo rei ꝓmittendi fieri.

a ¶ In duobus. accedere. nā nec iſto iure fit nouatio niſi hoc agat expreſſe vel tacite. vt hic ⁊ .j. de noua. l. omnes. hodie expreſſe. vt. C. de noua. l. fi.
b ¶ Separati. cōtra inſti. eo. in pn. ſed ibi in reis ſtipulādi: hic ꝓmittēdi. Uel hic vocat interuallū modicum qđ pro nō interuallo habetur. vt .j. eo. l. duos. §. fi. Et qđ dicit ſimul. ſ. vno vocū ↄtextu. et ad de qđ no. .j. eo. ſi ex duobus. in prin.
c ¶ Actū. vt .j. e. l. reos. in fi. Ac.
d ¶ Peti. vt ⁊. C. e. l. i. ⁊ .ś. l. pri.
e ¶ Peti. ſ. ſolidū. ſed hodie per auth. determinat de duob⁹ reis promittendi.
f ¶ Dubiū eſt. ſic .ś. de leg. i. ſi ex toto. §. i. et .j. de fideiuſſo. l. inter. §. duo rei. in fi. §. et .ś. de pec. ⁊ ācillarū. §. illud. et .ś. cō. l. in ↄmodato. §. duobus. ſ; ar. .ↄ. .j. iu. ſol. l. iam tñ. §. pe.
g ¶ A reo. audi Jo. q; duo rei videntur fideiubere ꝓpter hāc ſimilitudinē: ſed dicas audio: nā ● me ē cū nil idē ſimile: ⁊ hoc dic vt not. .ś. ad velle. l. vir vxori. in fine.
h ¶ Cū vna. immo plures obli. ⁊ actiōes quot rei. vt .j. e. eādē. in fi. et. l. ſi reus. ⁊ .j. de fideiuſ. l. generaliter. ⁊ inſti. e. §. ex huius. ſol. dic plures in eſſentia vt in cōtrarijs: ſed vna ꝓpter vnū debitū et vnā ſolutionē. vt hic. ar. .ś. de condi. ⁊ demō. l. hec ſcriptura. ⁊ facit .j. de ſol. qui holez. §. i. in fi. §.
i ¶ Cōtingit. ar. .ś. de interroga. ac. l. q̄ ſeruū. circa pn.
k Duo. facit inſti. eo. in prin. ⁊ §. i. accur.
l ¶ Spondetis. ſ. tu et tu. Accur.
m Nemo. neſciat. i. ſcire nō debeat.
n ¶ Uel. pro etiam.
o ¶ Promitti. i. operā vel operas quas promiſit vnus poteſt alius promittere: vt ſint duo rei debendi eiuſdem opere: vel earūdem operarum. Ut enim ſi ticius ſtichū promittit: ⁊ ſeius eūdem ſtichum: vt ſic ſint duo rei debēdi. idem ſtichus eſt in obligatione vtriuſq;: ⁊ eūdem hominem vident promittere: ⁊ vno ſoluente alter liberat: nec tñ ſolutio vnius eſt ſolutio alteri⁹: ſic in decē operis pictorijs. nam eedē ſunt in obligatione vtriuſq; et eaſdē vident promittere: et vno ſoluēte ambo liberātur: nec tñ preſtatio opere facta ab vno eſt preſtatio q̄ erat faciēda ab alio. in hoc tñ differunt: q; in ſticho eſſentialiter vna res debet: in opera due: q; quilibet de ſua actiōe ſeu actu intelligit: ſed fictio operat ꝓpter omnimodā ſimilitudinem vt eedē videant. et hoc ſi ſunt equaliter periti: al's nō vident eedē ſed diuerſe: ſolutiōe tñ vnius vterq; liberatur: q; hoc agit ſaltē tacite: al's ſecus. vt .j. de ſol. l. inter arti. q̄ eſt ↄ. patet ergo principiū legis loqui in duobus reis. ſubſequēter in reo et fideiuſſore. Tertio ad reos redit ↄcipias ſtip. vt in fideiuſſore ſtatim dicam.
p ¶ Adhiberi. non q; dicat fideiuſſor ꝓmitto q; ille dabit. nā ſic promitteret factū alienum qđ nō valet. vt .ś. ti. i. l. ſtipulatio iſta. in pn. Itē nec q; dicat / promitto q; faciā q; ille dabit. nā ſic aliud ꝓmitteret fideiuſſor: ⁊ aliud re⁹ pricipalis. qđ eſſe non debet. vt .j. de fideiuſ. l. grece. §. ſi quis ſtichū. licet ꝓmittat eaſdem opas: puta ſi reuſ dixit: ꝓmitto decē opas ⁊ ſic in genere: ⁊ iſte dicat promitto eaſdē. x. operas ⁊ ſic ſimiliter in genere. ſi aūt dixerit ꝓmitto decē operas pictorias et ſic in ſpecie: et iſte dicat promitto totidem operas pictorias: nō q; dicat promitto decē operas pictorias / ſcilʒ eaſdem quas reus: quia ſic promitteret factum alienū: et ſm hoc dicitur promittere alienas: quia ab alio promiſſe ſunt ⁊ alius tenetur eas preſtare: et ipſe tamē ſuam operationem promittit. ſed contra .j. de ſolu. inter artifices. ſol. vt ibi. ⁊ ad hoc accedit quod dixit. R. alienas i. eſt vt quis pro alienis operis ſe obliget. et ad hoc .j. de fideiuſſo. l. ſicut reus. Item eedeʒ opere ſunt propter omnimodam ſimilitudinem. vel dic q; eādē ſcilicet operam promittat quaʒ reus: vt modo dixi in duobus reis.
q ¶ Ideoq;. pro. M. contra Jo. in eo quod notatur. .ś. ad vellei. l. vir vxori. in fine. ſed Joh. dicit ideo non eſſe omnino idem. vel licet in hoc ſit ſimilitudo: non ſequitur ꝓpter hoc q; in omnibus.
r ¶ Eaſdem operas. ſed quomodo ſunt eedem a duobus debite. cum nec eiuſdem hominis opera poſſit eſſe eadem. vt .ś. de condictione indebiti. l. ſi non ſortem. §. libertus. et de preſcriptis verbis. ſi operas. que ſunt con=

tra.Solu.hic in genere:⁊ sic incertas promittunt:ibi certas inter quas certas ⁊ incertas multe sunt differentie. vt no.in.§.libert⁹.vel veri⁹ dicunt eedē ꝓpter oīmodā similitudinē.⁊ sic fictione iuris.ar.C.de ꝯtrahē.stip.l.veteris. sed in sui essentia diuerse sunt q̄ ad ꝑstationē.⁊ sic contradicit eiusdē ꝑitie.

sione primi interrogati ⁊ rn̄dentis: q̄ ipse respondeat.
g ¶ Contrarius.accipe contrarium omnē actū preter obligationē.vt et ibi:qui non est mecum ⁊c̄.Accur.
Ex duobus reis.sub cōditione.supple ⁊ alius pure, vt insti.eo.§.fi.⁊.ī.e.l.eandē.in fi. Itē vnus ciuiliter ⁊ naturaliter. ⁊ alius naturalit tm̄ vt.ī.e.si ex duob⁹.§.fi. Sed cōtra.ī.eo.l.eandē.§.sʒ si quis.vbi disparitas culpe īpedit: sʒ ibi erat obligatio re interposita: hic verbis.vel ibi culpe est disparitas.⁊ sic quodam modo q̄ntitatis: h̄ qualitat; dici/vel cōditiōis. Sed q̄re secus:ibi dicas Itē ꝯtra.ī.si id qđ ego.§.idē ait. sed ibi re plus est in vna:h̄ tp̄e:⁊ patebit ratio in dicta l.eandem.

nā sec⁹ si vnus pe rit⁹/⁊ alter imperitus: qꝛ ⁊ tūc etiā iuris artificio nō sunt eedē:sed diuersarū oparū essent promissores: vno tn̄ soluēte alt̄ liberat̄. vel sʒ.M. easdē.i.ꝯsimiles. ideo autē ius fingit h̄ esse easdē:qꝛ actū est vt etiā ab alio possint ꝑstari al̄s secus: vt in cōtrario.ī.de so. iter artifi.et est hec rō optima.nā et vbi idebite solute sūt siue certas siue incertas putauerit se debere: nō pn̄t eedē repeti. vt in ll.ꝯiijs.qꝛ nō egit hoc soluēs vt ab alio soluerēt̄.et iō est alia:qꝛ ab alio vl̄ ab eodē alio tēpore prestanda.h̄ autē vna: qꝛ actū fuit. et ꝓpter similitudinē peritie eedē intelligūtur fictione iuris.

Uos reos.i.terrogauero.subaudi et ipi respōderunt.Ac.
b ¶ Obliget̄.qui rn̄dit.⁊ est ad hoc ff. de acq̄. pos. qđ meo.§. si furioso. ⁊.C.ď ꝯdi.ob cāʒ. si repetēdi.sed argu.ꝯ.ff.ď no.ope. nun.stip͞ls.§.hʒ.

¶ Ex duobus iterrogatis vel interrogātibus qui respondet obligatur: et cui respondetur queritur obligatio: et ab vno tn̄ ex correis potest accipi fideiussor.h.d.Barto. Idem.

Uos reos ꝓmittēdi facturus sum si vtrūqꝫ iterrogauero[a]: sed si alter dūtaxat rn̄derit veri⁹ puto eum qui responderit obligari:neqꝫ eñ sub cōditione interrogatio in vtriusqꝫ ꝑsona fit:vt ita demū obligetur[b] si alter quoqꝫ rn̄derit. ¶ Duob⁹ aūt reis ꝯstitut; quin liberum sit stipulatori vl̄ ab vtroqꝫ vel ab altero dūtaxat fideiussorē accipere nō dubito. Sed si a duobus[c] reis stipulādi iterrogat⁹ rn̄disset vni se spōdere: ei soli tenetur.

¶ Modicū interuallū constitutionē reorum non viciat:nec actus medius ꝯstitutioni reorum non cōtrarius.h.d.Bar.

¶ Duo rei sine dubio ita cōstitui possunt vt temporis ratio[d] habeat̄ intra qđ vtriqꝫ rn̄deatur:modicū[e] tamen interuallū tēporis: itē modicus act⁹ qui modo ꝯtrarius obligationi nō sit: nichil īpedit quomin⁹ duo rei sint. Fideiussor quoqꝫ iterrogatus[f] intra duoꝝ reorū responsa/si respōderit potest videri nō impedire obligationē reorū:qꝛ non longū spaciū interponitur:nec is act⁹ est q̄ cōtrarius[g] sit obligationi.

¶ Disparitas qualitat; q̄ speratur reduci ad paritatē non viciat constitutionem correorū. hoc dicit Barto. Floren.

Ex duobus reis ꝓmittēdi ali⁹ pure: alius in diē vel sub cōditione[h] obligari potest. nec eñ impedimento erit dies aut conditio quomin⁹ ab eo qui pure obligatus est petatur.

¶ Si in vnius persona non consistit obligatio alter tenet̄ insolidum si tanq̄ duo rei se obligant: al̄s in virilē. hoc dicit Barto. Ulpianus.

His verbis[i] ea que prestari stipulanti tibi spopondimus: interesse quid inter cōtrahentes actū sit. nam si duo rei facti sint[k] eum qui absens fuerit non teneri[l]. presentem autem insolidum esse obligatum:aut si minus[m]/in partē fore obstrictum.

¶ Re/verbis/consensu/testamento: possunt constitui duo rei.h.d.Barto. Ulpianus.

Eandem rem apud duos pariter deposui vtriusqꝫ fidem insolidum secutus vel eandem rem duob⁹ simul commodaui/fiunt duo rei promittendi[n]: quia non tm̄ verbis stipulationis:sed ⁊ ceteris

His verbis. id est significatio horū verborum que sequunt̄ ea que ⁊c̄.et sic qꝛ breue pōt etiā longū esse.et dic q̄ inueniebat̄ in quodam instrō duos ꝓmisisse:puta sticħu⁊.x.et ꝯstabat vnū de ꝓmissoribus fuisse absentē:⁊ iter absentes promisisse:⁊ aliuz iter ꝑsentes.⁊ q̄rebat̄ an presens teneret̄ insolidū:⁊ et rn̄di iteresse q̄d inter cōtrahētes actū sit: quoꝝ.s.volūtate hec scripta sunt.
k ¶ Facti sint.q̄ ad propositūʒ.nā vnus non tenetur: vt subijcit.Accur.

c ¶ Sed si a duobus.conuersum casum a principio huius legis ponit.Accur.
d ¶ Ratio. id est discreta inspectio:vt prolixum impediat/modicum non.Accursius.
e ¶ Modicum.licet autē tēpus prolixum possit impedire:modicum tamē ⁊c̄.et ad hoc.ff.de verbo. obli.l.i.§. qui presens.⁊.l.continuus.in princi.⁊ de vi ⁊ vi arma.l. iij.§.cum igitur.⁊.ī.de adulte.quod ait.⁊.ff.de testa.heredes.§.fi.⁊.ff.ad le.fal.l.i.§.item si ita leg.ibi/⁊ quod dici incōtinenti.Sed ꝯtra.ff.e.l.duob⁹.circa pn̄.So.vt ibi.
f ¶ Interrogatus adem in instrumento si forte velit secundo interrogatus primo fieri instrumentū sup respō

l ¶ Non teneri.vt ⁊.ff.titu.i.l.i.in prin.
m ¶ Si minus.i.si non sit actum vt sint duo rei debēdi. et facit.ī.eo.reos.§.cum in tabulis.et non est ꝯtra.ī.eo.si id quod.vbi imparitas impedit: quia et hic impedit vt non sint duo rei:sed vnus reus.
Eandem rem. promittendi large accipe.i.debendi: vt et verbum credendi.vt ⁊.ff.si cer.peta.l.i.sed hodie secus:quia nō tenētur insolidū seu non fiunt duo rei debendi nisi hoc agatur:vt in aut.de duo.reis.in prin.⁊ facit ad primum.ff.deposi.l.i.§.si apud.ad secundum.ff. cōmo.si vt certo.§.fina.

contractib[a] veluti emptione/ venditiõe/locatiõe[b]/cõductione/depoſito/cõmodato[c]/teſtõ vt puta ſi plurib[9] herẽdib[9] inſtitutis teſtator dixit tici[9] et meuius[d] ſempronio decẽ dato[e].

Imparitas culpe ab initio viciat ꝯſtõnem duorũ reoꝝ. ſecus ſi ex poſtfacto. Bar.

Sed ſi qs in deponẽdo penes duos paciſcat: vt ab altero culpa[f] q̃qꝫ pſtetur: veri[9] eſt non eſſe duos reos a quibus impar ſuſcepta eſt obligatio[g] Nõ idẽ probãdũ eſt cũ duo q̃ꝗ[h] rei culpaꝫ ꝓmiſiſſent: ſi alteri poſtea pacto culpa remiſſa ſit: q2 poſterior cõuentio q̃ in alterius pſona interceſſerit/ſtatũ ꝛ naturã obligatiõis que duos in initio reos fecit mutare non põt. quare ſi ſocij ſint[i] et cõis culpa interceſſerit: etiam alteri pactum cũ altero factum proderit[k].

Diſparitas locoꝝ nõ impedit ꝯſtõnẽ reorũ. Bar.

Cũ duos reos ꝓmittendi faceret[l] et ex diuerſis locis capue pecuniã dari ſtipulat[9] ſit: ex perſona cuiuſqꝫ rõ proprij tpis[m] habebit. nã ꝛ ſi maxie[n] parem cauſã ſuſcipiũt: nichilomin[9] in cuiuſqꝫ pſona propria[o] ſingloꝝ ꝯſiſtit obligatio.

Correus nõ ſoci[9] nõ opponit cõpenſationẽ de eo qd alteri correo debetur. B.

Idẽ. Si duo rei promittendi ſocij non ſint: non proderit alteri[9] q ſtipulator alteri eorum pecuniam debeat.

Duo rei poſſunt inuicem fideiubere et poteſt actor actionem diuidere quo ad q̃titatẽ et quo ad petendi modum. Bar.

Idem. Reos promittendi[9] vice mutua fideiuſſores nõ inutiliter accipi[r] conuenit: poterit itaqꝫ reus ſtipulandi actionem ſuam diuidere[s] ſi velit. neqꝫ eñ diuidere cogẽd[9] eſt: ſꝫ potit eũdem vt principalez

a Cõtractib[9]. ſupple. i. ſiũt duo rei ꝓmittẽdi ſꝫ. M.
b Locatõe. vt ꝛ. ſ. loca. itẽ q̃rit. §. duo. ꝛ. l. cũ appebit
c Cõmodato. et mãdato etiã ſi hoc nõ agat expſſim ſm quoſdã. vt. ſ. mãda. l. creditor. §. duobus. et facit. ſ. de cõſti. pecu. l. ſi duo. et de inſti. habebat. §. ſi duo.
d Meui[9]. ſ. heres. Accur.
e Dato. vtriuſqꝫ fidẽ inſolidũ ſecut[9]. vt in pn. l. dixit. ꝛ ſic nõ eſt ꝯ ff. eo. ſtue.
f Culpa. leuis de qua ſine pacto nõ tenet. vt. ſ. depo. l. i. §. ſi cõuenit et. §. ſi qs ſiuẽ. l. fi.
g Eſt obligatio. pura. ſꝫ ꝯ. ſ. e. ex duobus. ſol. vt ibi. et eodẽ modo ſolue qd eſt inſtit. e. §. fi. ſꝫ aliter hec imparitas viciat ꝛ nõ illa qñ vnus pure et alt in diez vel ſub cõditiõe: Rñ. q̃tum ad ꝯditionẽ nõ eſt qd: cũ nec interi ſit obligat[9]. q̃tũ ad diez dic idẽ q̃ ad effectũ. ſed hic vterqꝫ pure ꝛ efficaciter tenet. Itẽ qñ vn[9] pure: ali[9] in diem vel ſub cõditione null[9] extrane[9] actus aſſumit: ſed ab initio ſic obligatur. et illa eſt natura cõtractus q ſic fieri poſſit. at qñ culpa ꝓmitti: extra naturã ꝯct[9] hoc fit. Itẽ ſm. R. ille qui in diẽ vel ſub cõdi. ꝓmiſit adueniẽte die vel cõdi. pure tenet vt ali[9]. et ſic olo eſt par/q̃ paritas hic nõ ſepatur Jo. et per hoc etiã patet rõ diuerſitatis inter. l. illam ex duobus. et. ff. e. l. ſi id quod.
h Quoqꝫ. i. equal'r. ſꝫ certe idẽ in hoc videbatur qd l ſupiori. vt l ar. ꝯ. ſ. de in rẽ ver. l. ſi ꝑ patre. §. verſuꝫ. et de cõdi. inde. ſufficit. et. ff. de fideiuſ. l. ſi a reo. §. ſub diuerſis. ſed ille quo ad ſuos contractus.
i Sint. ergo non videntur fideiubere niſi ſint ſocij. vt hic: et ar. ſ. pri. rñ. q2 ſi remitti vni culpa et ille eſſet pncipalis minus q̃ correus teneretur.
k Proderit. facit. ſ. de pac. l. idẽ. et de arbi. l. ſi duo. ꝛ. ſ. de libe. leg. l. iij. §. nũc de effectu. ꝛ. l. ſi is q̃ duos. ꝛ. ff. rem ra. habe. l. ſi quis. Accur.
l Faceret. iſti facti ſunt nõ verbis: cũ int abſentes: ſꝫ in alijs ꝯctib[9] ꝑ nũciũ vel ꝑ epſam. ꝛ qd. ff. dicit ſtipulat[9] ſit: dic. i. dari cõuenit: et promittẽdi. i. debẽdi: vel etiã in ſtipulatiõe poni põt. ſed tũc eſt ꝯ. ſ. eo. l. duos. §. fi. ſꝫ certe et hic põt fieri incõtinẽti: ſi ego hic et ſeruus me[9] mutine eadẽ decẽ a diuerſis ſtipulamur. cũ de hoc cũ fecerit certũ. ar. ſ. titu. i. l. fi. §. ſi inter. vel etiã egomet: nec videtur contrarius actus ſi ad illũ locũ vadam ad ſtipulandum dum alia extranea interim nõ faciam: vt dicimus in eo qui incontinẽti poſſeſſionẽ recuperat. vt. ſ. de vi ꝛ vi arma. l. iij. §. cũ igitur. et pro hoc facit. ſ. eo. l. in duobus. in prin. Accur.
m Proprij temporis. quo potuerit illuc venire cum vnus plus q̃ ali[9] diſtet. vt. ſ. de verbo. obli. interdũ. ꝛ. ff. de fideiuſſo. l. ſi teſtamento. §. fin. ſic et qñqꝫ vn[9] pure: et alter ſub cõditione vel in diẽ promiſit: nec ẽ h̃ imparitas que viciet cuꝫ adueniẽte die vtriuſqꝫ tacite intellecto: efficacit et equaliter ambo tenentur.
n Maxime. q2 maxime videbatur ad id qd dixerat remouendum tale maxie eſt. C. qd metus cã. l. iij. et. ff. de cap. l. i bel lo. §. medio.
o Perſona ꝓpria. ea tamen dicitur cõmunis. vt. ff. de ſolu. qui hominem. §. i. ꝛ vna ex eo q vna ſolutio vtrũqꝫ liberat. vt. ſ. eo. in duob[9]. §. fi. que ſunt contra. Ac.

Si duo rei. S alteri. vtſcꝫ compenſare poſſit: cũ alius ſit. vt. C. de cõpen. l. eius: ſecus autẽ in fideiuſſore. vt. ſ. de cõpen. l. ſi quid. et ſic apparet iſtos non videri fideiubere inuicẽ inter ſe: ſecus ſi eſſent ſocij: vt et in pacto prodeſſet vni factũ pactũ etiaꝫ alteri. vt. ſ. de pac. l. idem. et facit. ſ. l. proxi. §. penul. et quod ibi de hoc dixi.

Reos promittẽdi. caſus. duo rei ꝓmittẽdi videtur fideiubere. ſ. ſi ſocij ſunt vel ſi eſt actũ: non alr ſm Jo. vt no. ſ. ad velleia. l. vir vxori. in fi. ꝑ parte q̃ tenetur vnuſq̃ſqꝫ vt pncipalis: et ꝑ parte vt fideiuſſor. poterit itaqꝫ creditor actionẽ ſuã diuidere. ſ. vt vnũquẽqꝫ ꝑ parte cõueniat tanq̃ reos: non eñ cogendus eſt: ſed eundẽ in totum poteſt conuenire in dimidijs: ſcꝫ vt reum principalem: in alia vt fideiuſſorem. et ad hoc. C. de fideiuſ. tuto. l. i. et idem in duobus reis.
r Accipi. a iure ſi ſocij ſunt vel accipi a creditore cũ ẽ actũ. M. etiã in nõ ſocijs. et ſi hoc nõ eſt actũ dicit idem.
ſ Diuidere. conueniẽdo vtrũqꝫ in dimidia vt principalem. vel conuenendo vtrũqꝫ vt fideiuſſorez alterius cum iure iſto fideiuſſor poſſit iure cõueniri ante reum. vt. C. de fideiuſſo. iure noſtro. non autẽ dicas q vnum vt principalẽ: aliũ vt fideiuſſorẽ cõueniat et exigat inſolidum. q2 in quo vnus eſt principalis: in eodẽ alius eſt fideiuſſor: et ſic bis idem exigeretur.

conuenire reũ[a]. Jtẽ eũ qui fideiuſſor[b] ꝑ altero extiterit in partes ↄuenire põt[c]:nõ ſecus ac ſi duos ꝓmittendi reos diuerſis actionibus[d] cõueniret.

¶ Plures intelliguntur in dubio viriliter obligari et viriliter ſtipulari niſi aliud actum ſit. Bar.

¶ Cũ in tabulis[e] eſſet ↄꝑhenſum illũ et illũ cẽtũ aureos ſtipulatos:neq̃ adiectum/ita vt duo rei ſtipulandi eſſent:virilẽ partẽ ſinguli ſtipulati videbantur[f]. Et ecõtrario cum ita cautũ iueniret:tot aureos dari ſtipulatus eſt iulius carpi⁹: ſpopõdim⁹ ego antoni⁹/achilleus/et corneli⁹:diuidi ĩ ptes viriles deberi:q̃ nõ fuerat adiectũ[g] ſingulos inſolidum ſpopondiſſe:ita vt duo rei ꝓmittendi fierent.

¶ Interuallũ inter interrogationẽ ⁊ reſpõſionẽ impedit reſpõdẽtẽ obligari. B. Tenu.

12 SJ ex duobus[h] q̃ ꝓmiſſuri ſunt hodie[i]: alter ab alio[k] poſtera[l] die reſpõderit[m] promitto:non eſſe duos reos ac nec obligatũ quidẽ intelligi eũ qui poſtera die rñderit: cum actor ad alia negocia diſceſſerit vel ꝓmiſſor/ſʒ peractis illis rebus reſponderit.

¶ Diſparitas in obligationis ſubſtãtia non impedit duorũ reorum conſtitutionem. bart.

¶ Si a ticio et pupillo ſine tutoris auctoritate[n] ſtipulat⁹ fuero eandẽ rem/vel a ticio et ſeruo[o]:et q̃ſi[p] duos reos ꝓmittendi cõſtitui[q]:obligatũ ticiũ ſolũ fore iulianus ſcribit:q̃q̃ ſi ſeruus ſpopõderit[r]:in actione de peculio eadẽ obſeruari debẽt:ac ſi liber fuiſſet[s].

¶ Due obligatiões paris potentie inuicẽ non tollũt ſe ſed maius potens tollit min⁹ potens. Bart. Idẽ.

13 SJ reus[t] promittẽdi alteri reo[v] hẽs extiterit:duas obligationes ſuſtinere[x] eũ dicẽdũ eſt:nam vbi quidem altera[y] differentia obligationum eẽ poſſit:vt in fideiuſſore et reo principali:conſtitit alterã ab altera perimi[z]. cum vero due cauſe eiuſdeʒ poteſtatis ſunt: nõ põt[a] reperiri alteram poti⁹ q̃ alteram conſummari: ideoq̃

a ¶ Reum.ſ.in dimidia. Accur.
b ¶ Qui fideiuſſor. de eodẽ dicit q̃ pro parte vt re⁹ pnci palis:et pro parte vt fideiuſſor cõueniẽt. vel dic q̄ vnũ de reis cõuenit vt fideiuſſorẽ alteri⁹.ar.ff.eo.l.duos.§.duobus.⁊ ſm hoc erit exẽplũ qñ diuidit:ſʒ ſuꝑiori expoſitione qñ nõ diuidit.
c ¶ Poteſt.et ſic ſolidum habebit ab vno.
d ¶ Diuerſis actiõib⁹.i.ꝯ diuerſos itẽratis: vna tñ eſt actio. vt.ff.eo.l.in duob⁹.i fi.⁊ facit.ſ.de fideiuſ. inter eos.§.duo.⁊ ff.e.l.in duob⁹.§.vbi. Accur.
e ¶ Cũ in tabulis.quib⁹ ſcripta eſt ſtipulatio.
f ¶ Uidebantur. hoc verũ in diuiduis.ſec⁹ ĩ idiuiduis.ſʒ ꝑ iuſ aut. idẽ in vtroq̃ caſu
f ¶ Uidebant.niſi aliis indiciis ꝯ probeẽt:nõ tñ ſcriptura repugnat.
g ¶ Adiectũ. expreſſe vel tacite. ſʒ hodie expſſe:et ſic addit aut. de duob⁹ reis.vl' dic q̄ in hoc non addit:q̃ ⁊ olim erat neceſſe exprimi.ſʒ in hoc q̃ etiam ſi exp̄mit: hodie tñ non inſolidum ſi ſunt ſoluẽdo ⁊ pñſentes:ſʒ ĩ partes cõueniunt: hoc ꝗ hic dicit q̄ ſi iſtrumentum contineat eos ſic obligatos preſumitur viriliter.et ad hoc.ff.de re iudi.paul⁹.⁊.C.ſi plures vna ſententia.l.i.et de lega.i.ſi quis teſtã ticio.⁊ de lega.ii.ſi ex pluribus. Accur.

SJ ex duobus.ſimul interrogatis.M.
i ¶ Hodie.ex cõuẽtione nuda p̃cedenti.azo.vel tacite q̃ hodie interrogatur.
k ¶ Ab altero.i.ſine altero:ab eñ ſeꝑationẽ notat.
l ¶ Poſtera.i.die poſtea ſequenti. dicitur eñ poſterus põſtera poſterum.
m ¶ Rñderit.iõ q̃ nõ ſtati poſt interrogationẽ.vt.ff.ti.i.l.i.§.q̃ pñs.et.l.ↄtinuus.in pn.ſʒ q̃d ſi hodie vnũ interrogo ⁊ rñdet:cras aliũ de eadẽ re ⁊ hoc acto vt ſint duo rei debẽdi.videẽ q̄ teneanẽ.ff.eo.in duob⁹.in pn.⁊.l.eã dẽ.in fi.eꝯ q̄ nõ teneanẽ vt hic.⁊.ff.eo.duos.in fi.ſed an vt fideiuſſorẽ Rñ.nõ:q̃ ꝯriuʒ agebaẽ.ſ.vt eẽt re⁹ nõ fideiuſſor et ſic põt q̃d nõ vult:⁊ q̃d vult nõ põt. vt.C.ſi q̃s alteri vel ſibi.l.multũ.az.ſʒ dic vt.J.e.ti.ſi id q̃d.in fi.no.
n ¶ Auctoritate.nec etiã eſt locupletior:alˀs teneretur etiam ciuiliter.vt.ff.de aucto.tu.l.v.§.pupillus.
o ¶ Et ſeruo.nõ gerente negociũ peculii nec etiã fide iubet:et ſic naturaliter teneretur.
p ¶ Quaſi.cum reuera non ſit.
q ¶ Conſtitui.q̃tũ ad deſtinationẽ.azo.et eſt verbũ infinitiui paſſiui.
r ¶ Spoponderit. nõ tñ alo donandi: tũc eñ de peculio ceſſaret actio.⁊ ſm hoc pũcta ibi ſpoponderit. vel poſt dictionẽ peculio pũcta et dic in actione de peculio.i. in aliquẽ actũ ptinẽteʒ ad peculiũ.et q̃d ſubiicit.ſʒ ſeruari debẽt. ſ. in actiõe de peculio . ⁊ ſic ĩ idẽ recidit.vl' dic q̄ ſpopõdit extra peculiũ:et tñ dñs teneẽ de peculio: q̃ nõ videẽ fideiubere:tũc eñ ſecus eſſet.nã etiaʒ de peculio nõ teneẽ dñs. vt.ff. de pecu.lʒ.§.ſi filius et ſm hoc eſt ar. hic q̄ nõ videanẽ inuicẽ fideiubere duo rei . vt. ff.ad velẽ.vir vxori.l ſi.
ſ ¶ Fuiſſet.vt inſolidũ cõueniant ſi tñ eſt ĩ peculio M. ſicut liber hõ inſolidũ conueniretur . erũt ꝗ duo rei ꝓmittẽdi fu⁹ et ticius q̃uis ab altero ſolidu ʒ.i.a ticio:a dñ o vero nomine ſerui peculiotenus ſit conſecuturus:nec ꝓpterea eſt dicẽda diſpar obligatio.q̃ñ equaliter quo ad partẽ quilibet tenetur naturaliter q̃uis ꝓſecutio eſt diſpar:ſicut et alˀs dicitur equalis q̃uis dilatio ſit impar. vt.ff.l.eandem.§.fi.et.l.ex duobus.

SJ reus.aut obligatiões ſunt pares aut impares: ſi pares et vnus alteri ſuccedat:vt puta reus debendi reo alteri:vtraq̃ remanet:ſi impares/vt ſi re⁹ fideiuſſori:vel ecõtra ſuccedat:remanet principalis:⁊ acceſſoria tollitur.
v ¶ Alteri reo.i.correo.
x ¶ Suſtinere. q̃ inſolidũ ſuo noĩe q̃ ſupereſt teneẽ.et inſolidũ noĩe mortẽtis. vt.ff.de ac.emp.non eſt nouum.
y ¶ Altera.i.aliqua. Accur.
z ¶ Perimi.puta acceſſoria ꝑ principalẽ. vt et.J.ti.ii.heres.§.q̄ ſi idẽ.⁊.l.lucius.et.l.vrãnius.ii.rñ.
a ¶ Non põt.et ideo vtraq̃ remanet ſiue ſint ambe pncipales:ſiue ambe acceſſorie. vt ⁊.J.ti.ii.l.generaliter.et l.ſi duo.et.l.ſi heres.§.non eſt.

a ¶ Extiterit. ſ. alteri reo ſtipulandi. M.
b ¶ Suſtinere. exacto tñ ex vna vtraq; tollit: et vtroq; caſu: et q̄ ſit vtilitas q̄ vtraq; remanet. habes. ī. de ſolu. ſi duo. ⁊ facit. ſ. de ac. emp. nō eſt. ⁊ de ſepatio. l. debitor.
b ¶ Suſtinere. q̄ pōt ſolidū debitū ex ſua ꝑſona petere: ⁊ ſolidū ex ꝑſona decedentis.

Et ſtipulationū. vt dāni infec. ⁊ ſimiliū quas habes. ī. de pre. ſtipu. l. i.
d ¶ Pretoriarū. q̄ſi dicat nedū cōuentionaliū.
e ¶ Duo rei. debendi nō ſtipulādi cū tñ ꝓpriū intereſſe veniat. vt ī. rē ratā ha. ſi ꝓcurator. ⁊ arg. ī. l. proxi.

Si id qḋ. in ſingulis ꝑſonis. i. ſingulariter in ꝑſona vniꝰ noſtrū intelligit.
g ¶ Propriuz. i. proprietas inſeparabilis: ⁊ nō in alteriꝰ: vt q̄ talis res eſt que vni tñ noſtrum acquiri poteſt. Accur.
h ¶ Stipulādi. vt vtriq; inſolidū debeat tāq̄ ꝑncipali
i ¶ Cū vſūfructū. puta duo ſtipulamur vſūfr. formalē fundi mei a ticio: ⁊ ſic nō pōt michi q̄ri cū res mea non pōt michi ſeruire. vt. ſ. ſi vſufr. pet. l. vti frui. ⁊ ē ſic q̄n nos duo ſtipulamur rē q̄ vniꝰ eſt nr̄m dari: ſecꝰ ſi tradi. vt. ī. ti. i. l. itē ſi ſeruus. vel pone ſcḋo q̄ duo ſtipulant a ticio inſolidū vſūfru. eiuſdē fundi q̄ erat ticij: ⁊ ſic nō poterit inſolidū acq̄ri. ſ; an ꝓ parte acq̄rit: dubiū eſt ſm Jo. qḋ nō erit dubiū ſi ponas nos ab initio ꝓ partibꝰ expſſe ſtipulatos: cū diuiſionē hec fuitus recipiat. vt. ſ. ad. l. fal. l. i. §. ſi vſufructꝰ. vt ergo nupta duobꝰ eē nō pōt ita nec vſufructus duorū poteſt eſſe inſolidū in eadē re: vel deberi duobus: vt hic dicitur.
k ¶ Noīe. ꝓ ea q̄ eſt vel futura eſt vxor alicuiꝰ nr̄m. nā dos ſine m̄rimonio eē nō pōt. vt. C. de dōa. añ nuptias. l. fi. nec deberi niſi ꝯhenti m̄rimoniū. ſ. vt ꝑncipali creditori. et ſic nō duobꝰ: cū duobꝰ nupta eē nō poſſit. vt. ī. tit. l. l. itē ſi alter. l; tanq̄ ꝓcurator noīe viri aliꝰ poſſit eandē dotē ſtipľari. vt. ſ. de iu. do. l. ſi mulier. ⁊ ita demum ꝯcto m̄rimonio debetur. vt. ſ. de iure do. ſtipulationem.
l ¶ Ideoq; ait. vt nō poſſint fieri duo rei ſtipulādi inſolidum.
m ¶ Qui. ſ. ſtichus.
n ¶ Debeantur. et ſic ꝓpriū eſt in ſeio: vt ei tñ alternatiua q̄ſita ſit ſtipulatio: ſ; alteri acq̄ſita eſt i decē: vt hic dicit debeant: et. ī. ſubijcit obligatꝰ manet ⁊c. et caue q̄ tā in ꝑmo caſu. l. q̄ hoc ſcḋo eſt imparitas in re q̄ in ſtipulatiōe deducit: cū plus vni q̄ alteri q̄rat vel vni ſoli. et eſt ſic. ſ. e. l. eandē. §. ſ; et ſi q̄s. ſecus ſi eq̄litas. vt dixi. ſ. e. ex duobꝰ. et ſic etiā ī ob. ſ. e. ſi ex duobꝰ. §. fi. q̄ nō fuit ibi rei imparitas: immo equalitas vſq; quo durat peculium: vel ibi perſona ꝓmittentis facit imparitatem rei: hic perſona ſtipulantis.: vel ſaltem vtriuſq;.
o ¶ Manet. ſtricto iur. nā ſi ticio. x. ſoluit remanet obligatꝰ ſeio in ſtichū vel. x. Itē ſi ſoluit ſeio ſtichū vel. x. remanet obligatꝰ ticio in. x. nā ex q̄ nō ſunt duo rei ſtipulādi imparitate impediēte: ſolutione vni facta nō liberat ipſo iure ab vtroq; ex q̄ eñ non ſunt eiuſdē rei ſtipulatiōes q̄ diuerſaꝝ: ⁊ ſic alia. x. ticio ⁊ alia. x. vel ſtichꝰ deberet ſeio. ſed hoc eſt ꝯ mētē ſtipulātiū. ⁊ iō ḋ eq̄tate dic q̄ ſi decē vni ſoluit q̄ cōit vtriq; ḋbebat ab vtroq; liberet per excep. ſ; ſi eſſent duo rei: ⁊ tūc ipſo iure. vt. ſ. e. l. ij. ſ; q̄d ſi ſeio ſtichuz ſoluit: nūq̄d a ticio de. x. liberat? hoc nō apit: ſ; pōt dici idē: nā q̄ cq̄tas eſt vt. x. vni ſolutis ab vtroq; liberet. ſ. ꝯhētiū voluntas: hec eadē ē ſoluto ſticho ſeio q̄ hec fuit voluntas vt ſemel alterum eorū alteri ſolueretur. Itē ſi ſeio ſtichū ſoluat: ꝯſtat eū liberari ab eodē ſeio de. x. q̄ et a ticio cū de eiſdē. x. de eq̄tate ſentiat. iō aūt de ſticho nō repetit: q̄ dicit. x. alteri: qḋ dici nō poterat de ſticho vt alteri cuiq; eorū ſoluendo ab altero liberet. nā non vtriq; ſed alteri tñ poterat ſolui. nō eñ ad ſolutionē tñ ticio faciendā de ſticho eſt appoſitꝰ ticiꝰ: immo ad obligationē: q̄ obligatio cū nō poſſit ei q̄ri nec ſolui poterit ei. vt. ſ. de verbo. obli. ſi duo rei.
p ¶ Ab altero. no. q̄ ad hoc vt duo rei ſint ſtipulandi oportet q̄ ſtipulentur rem talē q̄ vtriq; acquiri poſſit.
q ¶ Liberetur. de equitate.

Ex duobꝰ. egerit. litē cōteſtādo ⁊c. ſic et. ī. de fideiuſ. ſi reus. ⁊. ſ. e. l. ij. et. ſ. de ꝓcur. l. pluribꝰ. et. ī. de ſoln. ſi q̄s ſtipulatꝰ fuit. x. in melle. ⁊. ſ. de ꝯſti. pec. idē eſt. Idē ē i accep. et iureiurā. ab vno delato. vt. ī. de accep. l. et ꝑiuſiurādū. §. fi. ⁊. ſ. de iureiur. l. duobꝰ. ſecus i pacto vt in ar. ꝯ. ſ. de pac. ſi vnꝰ. i. rñ. vel ibi ſm azo. forte erāt ſocij: hic nō. vel ſcḋo hic egit vnus et ſuccubuit. vt arg. ſ. de arbi. ſi duo. vel obtinuit et exegit. argu. ſ. de pecu. l. quotiens. §. ſi creditor.
ſ ¶ Offerendo. et ſoluendo.
t ¶ Nichil agit. q̄tum ad liberationem.

Si ue. intelligas. l. iſtā in appellatiuis noībꝰ dicēdo lego rē talē dādā a ꝑmo et a ſcḋo tertio excepto: vl dixi dādā a ꝑmo. iſto caſu ꝓ partibus hereditarijs tenerent. ſecꝰ ſi proprijs noibus appellaſſet: nā tūc viriliter tenerent. Si ꝟo ab oibus excepto vno vel ab oibus nullo excepto: tūc nō virilr: ſ; ꝓ ptibꝰ hr̄ditarijs tenerent.
x ¶ Ab omibus. ſ. legatum eſſet.
y ¶ Pro hereditarijs. prout ad pmū refert eſt ꝯ. ſ. de lega. i. ſi ex toto. §. i. vbi in totum dicit eos teneri. Solu.

et ſi reus ſtipulandi heres extiterit[a]: duas ſpecies obligationis eum ſuſtinere[b]. Pau.

14 Et ſtipulationū[c] pretoriarū[d] duo rei[e] fieri pñt

¶ Diſparitas rei debite vel cauſe debendi impedit duorū reorū cōſtitutionē. B. Gal[?].

15 Si id qḋ ego et ticiꝰ ſtipulamur in ſingulis ꝑſonis[f] propriū[g] intelligat: non poterimꝰ duo rei ſtipulandi[h] conſtitui: veluti cū vſūfructū[i] aut dotis nomine[k] dari ſtipulamur: idq; et iulianus ſcribit.

¶ Ideoq;[l] ait: ſi ticiꝰ et ſeiꝰ decem/ aut ſtichū qui[m] ticij ſit ſtipulati fuerint: non videri eos duos reos ſtipulandi: cū ticio decē tñ: ſeio ſtichꝰ aut decē debeant[n]: q̄ ſententia eo pertinet/ vt q̄uis vel huic vel illi decem ſoluerit: vel ſeio ſtichū nichilominus alteri obligatꝰ manet[o]: ſed dicendū eſt vt ſi decem alteri ſoluerit: ab altero[p] liberetur[q].

¶ Vnꝰ ex reis credēdi lite cōteſtata perimit ius alterius.

16 Ex Bar. Idem. Ex duobꝰ reis ſtipulādi ſi ſemel vnus egerit[r]/ alteri ꝓmiſſor offerendo[ſ] pecuniā nichil agit[t].

¶ Videnť hr̄des i dubio grauari ꝓ portiōibꝰ hereditarijs.

17 Si Bar. Paulus. Si ue[v] a certis ꝑſonis heredū nominatim legatū eſſet ſiue ab omnibꝰ[x] excepto aliq̄ attilicinus ſabinus et caſſius pro hereditarijs[y] portionibus

voluntas teſtatoris hoc facit vt ſint plures rei inſolidū vel non: vt qꝛ ibi hoc expreſſit hic non: vel ibi verbum dato bis legitur vt ſit ꝑfecta conſtructio: et ideo q̄s inſolidum tenet: ſicut ecōtra cuiqꝫ ſolidū ſi taliter plurib⁹ eēt legatum. vt. C. de cadu. tol. l. i. §. ſi vero non om̄s. ⁊. ſ. de lega. iij. l. cōiunctī ſm Azo. et eiſdez modis ſolue. ſ. e. l. eādē. in fi. primi rū. vel dic ꝙ in. l. ſi ex toto. dixit teſtator ab illo vel ab illo: hic vero copulatiue. Itez adhuc opponit. ad ꝑ mū dictū quia nō ꝓ hrditarijs nec inſolidū. ſed ꝙ viriliter debeant videtur. vt. ſ. de leg. i. turpia. §. fi. ⁊. l. ſi
54. 124. heredes nolatum. que ſunt cōtra. ſo. ſm Io. ibi ꝑꝑrijs nolb⁹ dānauit heredes. h appellatiuis. puta duos heredes quoſmodo nolaui. arg. ſ. ti. i. l. ſi cōis ſeru⁹: ita ⁊. ſ. ad trebel. nō nūqͥ. Ac.

Ex duob⁹. nocet. ſi ſocij ſūt alias nō ſm. M. ⁊ Io. et ſic nō eſt cōtra. ſ. de vſuris. l. mora. in fi. que eſt cōtra. Alij vt. P. dicunt ꝙ hic mora fuit in faciēdo: qꝛ ſeruū ꝓmiſſuz occidit: ibi in nō faciendo. cui ob. C. eo. l. fi. vbi de interpellatiōe dicit ꝙ nocet: ſed ibi cum executione. Tertiū ꝙ īteruenit hic factū: qꝛ agnouit debitū. vt. d. l. C. e. l. fi. h aūt mora. Quarti ꝙ hic fideiuſſerat vnus pro altero: ibi non.

in totum eos legatum debitu ros aiunt: quia hereditas in totum eos obligat. idē eſt cū omnes nominantur heredes.

¶ Factum vnius ex reis debē di nocet alteri. Bar. Pompo.

18 Ex duobus reis eiuſdez ſtichi promittēdi factis alterius factum alteri quoqꝫ nocet[a].

¶ Si perſona vni⁹ ex reis debendi ab obligatiōe eximitur alter remanens nō liberatur ⁊ poteſt illi obligatiōi fideiuſſor accedere. h. d. Bar. Idem.

19 Cum duo eandem pecuniam deberēt: ſi vn⁹ capitis diminutione except⁹ eſt obligatione[b] alter[c] non liberatur[d]. multuz ei intereſt vtrū res ipſa ſoluat: an ꝑſona liberet: cū ꝑſona liberat manēte obligatione[e] alter durat obligat⁹: et ideo ſi aq̄ ⁊ igni interdictū eſt alicui: fideiuſſor poſtea ab eo datus tenetur[f].

¶ De ſtipulatione ſeruorū. Titu. iij. Iulia.

Cum ſeru⁹ ſtipulat nichil intereſt[h] ſibi an dn̄o / an vero ſine alterutra eorum adiectione dari ſtipulet.

¶ Stipulatio inutilis nō tollit dn̄o rei vendicationem. Bar.

¶ Si ſeruus tuus q̄ michi bona fide ſeruiebat peculiuz habuit quod ad te pertinebat[i]: ⁊ ego ex eo pecunia ticio credidero: nūmi tui manebūt[k]. ſtipulando autem michi ſeruus eandez pecuniam nichil agit[l]. vendicando[m] ergo eam pecuniam ab eo tu conſequi poteris.

¶ Stipulatio facta vni nō tollit certi ꝯdictionem ex mutuo alteri acquiſitam. B.

¶ Si ſeruus communis me⁹ ⁊ tuus ex peculio qđ ad te ſolum[n] pertinebat mutuam pecuniam dederit[o]: obligationez tibi acquiret. et ſi eādez michi nominatim ſtipulat⁹ fuerit: debitorem a te nō liberabit[p] / ſed vterqꝫ noſtrum habebit actionem: ego ex ſtipulatu: tu ꝙ pecunia tua numerata ſit: debitor tn̄ me doli mali exceptiōe[q] ſūmouere poterit. ¶ Qđ me⁹ ſeruus meo ſeruo dari ſtipulatur[r] / id perinde haberi dꝫ ac ſi michi ſtipuletur[ſ]. Itē qđ tuo ſeruo ſtipulatur: perinde eſt ac ſi tibi ſtipulat⁹ eſſet: vt altera[t] ſtipulatio obligationez pariat altera[v] nullius momēti ſit.

verbo. obliga. ſtipulatio iſta. §. ſi q̄s ita ſtipulat⁹. hoc ſi fallit qn̄ ſe ſtipulat. vt. ſ. eo. l. ij. ⁊. l. ſi ſeruus cōis meuſ. §. i. Itē in ſtipulatiōe operarū. vt. ſ. eo. l. antepe. Itez in alio. vt. ſ. eo. ſi ſeruus cōis meuꝫ. §. ij. Itē in quarto. vt in ſitu. e. §. ſed cū factū. ſed in procuratore diſtinguit Io. vtrū dn̄o / ⁊ nō valet niſi ſua īterſit: ſicē ſi cuilibet alij ſtipulet: an ſibi ſtipuletur licet nole dn̄i: ⁊ tūc acq̄rit vtile dn̄o in caſib⁹ q̄s no. inſti. de inutili. ſtipula. §. ei q̄. ſec⁹ in tutore ⁊ curatore et actore municipū. nam vtiles q̄runt cuicunqꝫ ſtipulent. vt. ſ. de cō ſti. pec. l. eū. §. iul. ⁊. §. ſi actori.

i ¶ Pertinebat. ex aduēticia cā ꝓueniens. Io. quo ad me. q. d. non ex re mea vel opera ſerui queſitum.

k ¶ Manebunt. nec eſt mutuū niſi recōciliet modis conſuetis. Io. nō tamē ſtipulatione vt ſubijcit.

l ¶ Nichil agit. qꝛ non ex re mea vel opera ſua. vt ſ. de acquiren. re. do. acq̄rit. §. nō ſolū. ⁊ facit. ſ. de vſu fru. ſꝫ ⁊ ſi quis. §. q̄ſtionis. ſꝫ ꝯtra. ſ. eo. ſi vſufr. in fi. ſꝫ ibi expōes. Item cōtra. C. ſi cer. pe. l. ij. vbi ſtipulatio recōciliat mutuū ſed ibi idem q̄ numerauit ſibi ſtipulatus eſt.

Cum duo. obligatione. qꝛ deportatus eſt: vt in fi. l. idē ſi maximā capi. dimi. eēt paſſus: vt alter nō liberetur: et idem: ſi minimā. vt. ſ. de capi. dimi. l. ij. §. hi.

c ¶ Alter. correus.

d ¶ Nō liberatur. per deportationē: ⁊ dic ciuiliter ſm M. vel omnino. vt. ſ. de fideiuſſorib⁹. ſi debitor.

e ¶ Obligatiōe. naturali. azo. vel dic ēt ciuili. ſ. l alteri.

f ¶ Tenetur. ꝓ altero correo q̄ remāſerat obligat⁹: ⁊ ſic ſoluit. ſ. ſ. ti. ij. ſi debitori. vel ſolue vt ibi. et facit. ſ. de ſolu. l. fi. ¶ De ſtipulatiōe ſeruorum Cum ſeru⁹. ꝓꝑri⁹ nō cōis vel in q̄ q̄s hꝫ ius.

h ¶ Nichil intereſt ſibi. ſ. regulariter. naz ſemꝑ dn̄o q̄rit. vt. ſ. eo. ſi ⁊ michi. ⁊ ſic. ſ. de

m ¶ Vēdicādo. rei vē. ſi extat. ſi ꝯſumpta eſt tu ꝯdicis ſꝫ q̄ſdā. ſꝫ tuti⁹ imo ego. vt. ſ. ſi cer. pe. nā ⁊ ſi fur. Ac.

n ¶ Ad te ſolū. q δ q̄nqꝫ cōtingit. vt. ſ. de pec. l. q̄s ergo

o ¶ Dederit. noīe tuo: al's acq̄rit vtriqꝫ: ſꝫ ꝑ ꝯdi. ſine cā vel alia actione reddatur. vt. ſ. e. ſi ex re. §. i. ⁊. l. pe.

p ¶ Nō liberabit. qꝛ ꝯditōez tuā deteriorē n̄ potuit facere

q ¶ Exceptiōe. ne bis idē exigat: ſꝫ certe immo magis ego ſtipulator debeo admitti. vt. ſ. de noua. l. ſi ita. §. fi. ⁊ l. ſeq. q̄ ſunt ꝯ. ſed ibi q̄ nūerabat ſtipulabat ſibi: vbi diſtinguitur incōtinēti: vel ex internallo. hic alteri⁹ noīe numerat ⁊ alteri ſtipulatur: ⁊ alteri nō ſibi numeranti.

r ¶ Stipl'at. ab eꝛneo. ſ ¶ Stiplet. ſu⁹ me⁹ repete. az.

t ¶ Ut altera. prima. vt. ſ. e. ſiue. accur.

v ¶ Altera. ſcilicet ſecunda. vt. ſ. eo. ſeru⁹ alien⁹. ⁊. ſ. ti. ij. ſtipulatio iſta. §. alteri.

¶ Quod vni ex dn̄is non acq̄rit alteri insolidum q̄ri potest. B.

¶ Cōmunis seruus[a] duorum seruorū personā sustinet. Idcirco si proprius meus seruus cōi meo et tuo ſuo stipulatus fuerit[b]: idem iuris erit in hac vna cōceptione verborū/qḋ futurum esset si separatim due stipulationes cōcepte fuissent: altera in personā mei serui[c]: altera in psonā tui serui[d]. neqz tn̄[e] estimare debem⁹ dimidiā partez tm̄ michi acq̄ri: alterā partem nulli⁹ eē momēti: qz psona serui cōis eius cōditiōis ē: vt in eo qḋ alteri ex dn̄is pōt acquirere alteri nō pōt: perinde habeatur ac si eius solius esset cui acquirendi facultatem[f] habet.

¶ Alternatiua inter psonas quibus equaliter pōt queri viciat stipulationez: sed si alteri tm̄ queri pōt alius habebitur vt adiectus. Bar.

¶ Si fructuari⁹ seruus stipulatus esset fructuario vel proprietario[g]: siq̄dē ex re fructuarij[h] stipulatus esset inutilis est stipulatio[i]: qz vtriqz ex re fructuarij actionē acquirere[k] non potuissz: sz si aliunde[l] stipulat⁹ fuisset/ proprietarium petere posse: sed ⁊ si pmissor fructuario soluisset[m]/liberatur.

¶ Si stipulatio principalis cōfertur in psonā vnius/penalis in personam alteri⁹ prima per penalē nō nouat ipso iure sed ope exceptiōis pimit. B.

¶ Cū seruus cōis ticij et meuij stipulatur in hunc modum x. kalēdis ticio dare spōdes: si x. kalendis ticio non dederis: tunc meuio. xx. dare spōdes: due stipulatiōes esse vident. sed si kalēdis. x. data fuerint: vterqz[n] dn̄s ex stipulatu agere poterit[o]: sz scḋa obligatione meuio cōmissa ticius exceptiōe[p] doli mali summouebit.

¶ Inter eū qui sibi stipulat ⁊ rē in stipulationem deductaz dz esse diuersitas. B. Ulp.

Seruus cōis ipse se sibi stipulari nō pōt[q]: quis constaret eū se stipulari domino posse[r]. nō eīn se dn̄o acq̄rit sz de se obligatōnē facit. Idē.

Si seruus reipublice vł municipij vł colonie stipulet puto valere[s] stipulatōez

¶ Generalis pmissio refert etiam ad eum cui postea specialiter est promissa. B. Idē.

Si ſuus cōis sibi et vni ex dn̄is stipuletur: perinde est ac si om̄ibus dn̄is ⁊ vni ex his stipuletur: veluti ticio[t]

a ¶ Cōis seru⁹. subaudi quo ad q̄d ⁊ quo ad q̄d nō: vt i hoc § parz. sz in libero vix hoc inuenit. vt. ff. de pac. l. si plures. q̄ est ar. ꝯ. repenit tn̄ qn̄qz. vt. ff. de adop. l. iij. ⁊ iiij.

b ¶ Stipulatus fuerit. ab extraneo.

c ¶ Mei serui. et hec est vtilis. vt. ff. proxi.

d ¶ Tui serui. et hec est inutilis. vt. ff. proxi. §.

e ¶ Neqz tn̄. licz quo ad p̄dicta vicē duorū sustineat: non tn̄ quo ad oīa vt subijcit.

f ¶ Facultatem no. ꝯ regulā hāc: vt h ⁊. ff. eo. pinde § fi. ⁊ l. se. ⁊. ff. de aucto. tu. si cōis. sed ꝯ huic. § in. l. proinde. § si ſuū. i pn̄. So. hic ab ex̄neo: ibi ab vno dominorū stipulat.

g ¶ Vel pprietario. al' inatiue. nā nolatim etiam ex re fructuarij pōt pprietario stipulari vt. ff. eo. l. seruū fructuariū. lz reddatur p cōdi. sine cā vt. ff. eo. l. pe.

h ¶ Ex re fructuarij. idē si ex opera cū ope ex re eē videātur. vt. ff. de acq. re. do. l. q̄ bona. in prin.

i ¶ Inutilis est stipulatio. pp̄ter incertitudinez et olo. vt ⁊ ff. e. Item si seruus § fin. et q̄tuor se. et. ff. de solu. qui res § si seruus. Alij dicūt inutilē in psona pprietarij: sz q̄tū ad vsūfru. tenet vt probatur per finem hui⁹ § et in totum tenet: sed tunc contra sunt dicte. ll. ff. e. So. ibi nō ex re domini alicuius hic ex re fructuarij.

k ¶ Acq̄rere nō potuisset. al's est nō potuisset: ⁊ tūc plana. al's deest nō: et tūc potuisset. s. al's: nō aūt hoc casu: vel potuisset. i. possibile est. s. si nolatim ex re fructuarij stipularet pprietario. vt. d. l. ff. e. seruū fructuariū. sed si esset aliunde stipulatus pprietarius peteret: vt subijcit ⁊ ff. eo. si ex re. Accur.

l ¶ Si aliūde. qḋ nō esset ex re fructuarij.

m ¶ Soluisset. s. qḋ aliūde est stipulat⁹: et sic ad pxi. dictū refert in quo est q̄si adiectus. vt et. ff. e. si ex re. vel dic quo ad pmū: et sic colliges ꝙ primo casu tenuit stip'lo quo ad fructuariū: vt modo notaui.

n ¶ Vterqz. sz quare prima nō q̄rit vtriqz sicut scḋa: rn̄. qz scḋa videret acq̄ri tm̄ ticio: qz descendit ex prīa. eē ꝙ tm̄ meuio: vtputa nolato. sic ꝯ nec michi nec tibi: sz diui (dit de rigore.

o ¶ Poterit. vn⁹ ad. x. et alt' ad. xx. et hoc de stricto iure: sec⁹ de eq̄tate vt subijcit.

p ¶ Exceptiōe. nō autē ipso iure: et hoc ideo qz in psona dn̄orū cōcepte fuerūt stipu. alioquin ipo iure ꝑoret nouata: vt l ꝯrio. ff. de ac. ⁊ obl. obligationū fere. § fi. qz ſuus nō hz ius nouādi cū dn̄i cōdi. deteriorē faceret. vt. ff. de regu. iur. melior.

Seru⁹ cōis. nō pōt. dicēdo vni dn̄orū promittis me michi sz si pmittis me alij dn̄o valet. dicet q̄s: et hoc ē tale q̄le si sibiipsi se stipulet. nā pars serui quā hz dn̄s cui stipulat acq̄rit sibi: ⁊ adiūgit sibi ptē pmittētis: et p eū alteri dn̄o perinde ꝯ est ac si sibi dixisset? Rn̄. nō est verū imo immediate ps acq̄rētis acq̄rit obligationē partis promittētis. ⁊ hoc dicit: qḋ ꝯ dicit non pōt. s. vt acquirat vni dn̄o ab altero nec etiā ab extraneo stipulādo se sibi: et est rō naturalis et ciuilis. pma qz impossibile est vt aliq̄d possit dari sibiipsi. nā nemo etiā liber est dn̄s sui. vt. ff. ad. l. aq̄l. l. liber hō. at dari videtur qḋ fit accipiētis. vt insti. de act. § appellam⁹. multo min⁹ ꝯ seruus pōt sibi dari vel solui vel acq̄ri: et sic est rō ciuilis: qz seru⁹ nil hz et ad hoc. C. si seru⁹ ex. l. i. in pn̄. si ſo alicui res dari potest: lz nō etiā facto libero: vt in seruitute ad fundū dn̄i valet stipulatio. vt ⁊ ff. e. si seruus cōis me⁹. sed nō legatū. vt. ff. de seru. leg. l. et si maxime. et facit. ff. eo. si seruus cōis meus. § i. Accur.

r ¶ Dn̄o posse. alteri. s. ab alio: qz p pte vna dn̄o paris dari pōt: p ea. s. pte p q̄ nō est dn̄s. Itē est ꝯ huic. l. ff. e. l. i. in pn̄. sed illud regulariter vt ibi dixi.

SI seruus. valere. licet ipsa vniuersitas non facile stipuletur: quia non facile consentit. vt. ff. de acqui. pos. l. i. § fi. et. l. sequen. et hic erat hec dubitatio.

SI seruus cōis. ticio. nominatim.

a ¶ Meuio.ſine nomine.
b ¶ Dodrans.al's deeſt ticio ſ3 ſubaudi:h3 eni tici⁹ dimidiā ſtatim tanq̄ noiatus. Itē dimidiā alteri⁹ dimidie:q2 eſt vn⁹ de duob⁹ dñis:et idē in ſupiori caſu quādo ſibi et ticio.ſ3 ff.ſ.eo.l.i.§.cōis. in fi. ſ3 reputat̃ vni⁹ ſoli⁹ eē cū ei ſoli acquirēdi facultatē habeat:vt ibi dicit in exēplo.itē ſ3 C.ð lega.cū q̄ſtio §.fi.vbi repetitio teſtatoris nil operatur.ſed illud in vltima volūtate. hoc inter viuos i contractib⁹:vt il la corrigit.vel verius ꝓpter repetitionē legati vel promiſſiōis nō q̄ritur ampli⁹ ex volūtate teſtatoris vel ꝓmittētis: ſ3 propter conditionē ꝑſone q̄ ſtipulatur:vt q2 eſt ſeruus:vn̄ in acq̄rēdo pōt vni⁹ dñorū conditionē facere meliorē.vt.ſ.l.pri.§.fi.vel ſolue vt ibi.
c ¶ Debeatur.i. vtroq̄ caſu cum idem ſit.
S Eru⁹ cōis.acq̄rit.vt.ſ.l.proxi.
e ¶ Oibus.vt ꝛ ff.depoſiti.l.i.§.ſi duorū.ꝛ.ſ.l.proinde.ꝛ.ff.de acq̄.re.do.cōis ſeru⁹. et hoc niſi ꝓpria noīa duoꝝ ponat qð dic vt no.ſ.e.l.ſi cōis ſeru⁹ ita ſti pu. Itē fallit qð h̄ dr̄ q̄n vni tm̄ poteſt queri.vt.ſ.l.i.§.cōis.in fi.§.ꝛ.ꝑ ſocio.l.verum.§.ſi ſeruo.Accur.
f ¶ Habent.ſ.acquirit.
g ¶ Licet.i.licitū eſt.
h ¶ Ei.i.ſeruo.
i ¶ Iuſſu.ſ3 vbi vnus iuſſit et aliū nolat ſi res ꝑtinet ad iubentē/ei q̄rit: ſi ad noiatū/ei q̄rit:ſi ad neutrū/ꝑualet noiatio.vt.C.ꝑ quas ꝑſo.l.ſi duo ſm Io. vel dic ſm azo.vt ibi no.Accur.
k ¶ Dñorum.ſ.ſtipuletur:et ſimpliciter.
O ffilius.facit.ff.l.proxi.in fi.i.rñ.ꝛ.§.ſed et ſi non.
P Roinde.ſtipulatus.ſ.ſimpliciter.
n ¶ Totū.vt ꝛ.ff.ſi ſeru⁹ cōis.ſ3 pone tres eē dominos:vn⁹ h3 in ſuo tertiā:ali⁹ q̄rtā:et ali⁹ ſextā:cū hec oia nō faciāt totū:q̄ nō totū acq̄rit̃:ſ3 dic totū.ſ.qð acq̄rit.hoc aūt eſſe potuit ſi alter dñs habuerat ꝓ derelicto vel deceſſerat ſine herede:nec erat adhuc capta ea ꝑs.
o ¶ Nam et ſi.bene dico niſi noiatim.nā ꝛc.ꝛ ſic eſt ar. de toto ad partē.vt et no.ff.de vſur.l.qui ſcit.in pn̄.
p ¶ Noiati.i.expſſi3.ita.ſ.oib⁹ dñis meis:vel etiā expſſis noib⁹ ꝓpriis ita tn̄ ꝙ ꝓcedant appellatiua: niſi ſic exponeres eēt ſ.ſ.e.cōis ſeruus ita.in pn̄.
q ¶ Portionib⁹ ſc3 dñicis.
r ¶ Ei ſoli.ſ.nominato.vt ꝛ.ff.de vſufru.ſ3 ſi q̄s.§.ſeruus fruc.ꝛ.ſ.ð accep.l.an inutilis.§.accepto.
ſ ¶ Ulla adiectione.ſ.dñi.
t ¶ Preter eā.i.quotā/puta dimidiam vel tertiam Accur.
v ¶ Ex qua.i.q̄ſta ſm Io. vel dic ex q̄ facere ſimplicē relationē:vt partē ad rē acq̄ſitā:et qua ad ꝑtē ſerui referat̃.na3 quā partē habeat in ſeruo:eādē in re ꝓmiſſa retinet/ſtipulatione q̄ſtū ad eā parte3 habita ꝓ nulla.ſ3 videt̃ qð vni acq̄ri nō poteſt/totū aliis q̄rat̃.vt.ſ.e.l.ite3 ſi ſeruus.ꝗ.reſpō.ſed illud ð his que acquirūtur hic non queritur ꝓ parte ꝓmittentis:vel retētio habetur loco acquiſitionis:et ſic non ob.item contra.ff.pro ſocio.l.verum.§.ſi communi ſeruo.ſed aliud in legato relicto cōmuni ſeruo ab vno ex dñis:cum liberalitas large interpretanda ſit:ꝙ hic in ſtipulatione que non eſt ex cauſa liberalitatis. vel ibi cōtemplatione ſocii reliquit:et eodem modo ſol.ff.de condi.et demō.l.qui heredi.§.fi. et ad.l.falci.l.plautius.vel plene dic vt i.d.l.pro ſocio.
x ¶ Socii.vt.i.reſpon.huius.§.
y ¶ Uel.pro etiam.
z ¶ Acq̄rere.immo nulli.vt.ff.de ſerui.leg.l.et ſi maxime teſtamēti.ſed aliud in legato quod ſeruo relictum ita demū valet ſi eo facto libero poſſ3 valere.vt.ff.de leg. ꝗ.debitor.§.fi.ſ3 ei libero cū nō haberet fundū:nō poſſ3 ei ſeruitus legari vel acq̄ri.ꝛ facit.ſ.eo.ſi cōis ſeruus.

et meuio[a]:et tunc ꝓbabile eſt vt ticio dodrans[c] meuio quadrans debeatur[b].

¶ Ex ſtipulatione ſerui cōis acq̄rit dñs ꝓ parte dñica niſi fuerit vn⁹ noiatus vel iubens idē in aliis acquiſitōibus. B.

Seruus cōis ſic Idē. oim eſt nō q̄ſi ſinguloꝝ totus:ſ3 pro partibus vtiq̄ intellectu magis partes habeāt q̄ corpore:ꝛ ideo ſi q̄d ſtipulet̃ vel q̄q̄ alia rōne acq̄rit[d]: oib⁹[e] ꝓ parte qua dominiū in eo habēt[f] acq̄rit:lic3[g] aūt ei[h] noiatim alicui ex dñis ſtipulari vel traditā accipere rem vt ei ſoli acq̄rat. ſ3 ſi non vni noiatim dño ſtipulet̃: ſed iuſſu[i] vni⁹ dñorū[k]/hoc iure vtimur vt ſoli ei acq̄rat cui⁹ iuſſu ſtipulatus eſt. Pompo.

Offilius[l] recte dicebat:ꝛ ꝑ traditionē accipiēdo et deponēdo commodādoq̄ poſſe ei ſoli acq̄ri q̄ iuſſit: que ſnīa caſſii et ſabini ð2. Ulp.

Proinde et ſi q̄tuor forte dños habuit:ꝛ duorū dñorū iuſſu ſtipulatus[m] ſit: his ſolis acquiret q̄ iuſſerunt magiſq̄ eſt vt nō equalit̃ ſ3 ꝓ portione dñica totū[n] eis acq̄ratur. Idē puto et ſi noiatim eis ſtipulat⁹ ꝓponat̃.nā et ſi[o] vel omnibus nominatim[p]:nō dubitarem⁹ oībus pro dñicis eū portionib⁹[q] non pro virilibus acquirere.

¶ Qui ſtipulat̃ ab vno ex dominis ſi alteri noiatim vel iubenti valet ſtipulatio in totu3 vel pro portionibus dominicis aliorum. Bart.

¶ Si ſeruus ꝯmunis ab vno ex ſociis ſtipulatus ſit: ſiquidem nominatim alteri ſocio/ei ſoli[r] debetur. ſin autem ſine vlla adiectione[ſ] pure ſtipulatus ſit:reliquas partes ſuus ceteris oībus ſociis preter[t] eam parte3 ex qua[v] promiſſor dñs eſſet acquiret. ſed ſi iuſſu vnius ſocii[x] ſtipulatus eſſet: idem iuris eſt qð eſſet ſi eide3 ſocio vel[y] nominatim dari ſtipulatus eſſet.

¶ Quod vni non poteſt queri:queritur alteri cui poteſt. h.d.Bar.

¶ Interdum etiā ſi neq̄ iuſſu neq̄ nomiatim alteri ex dominis ſtipulet̃:vni tm̄ ſoli acquirere[z] eum iuliano placuit: vtputa ſi quid forte ſtipularetur qð vtriq̄ acquiri non poteſt:veluti ſi ſeruitutē ad fundum cornelianum ſtipulatus eſt qui fundus ſempronii erat id eſt alterius ex dominis/ei ſoli acquirit. Gaius.

Item ſi alter. ſeruo. ſ. cõi. et facit. ff. ti. i. l. ſi idq̃d. et quod ibi nota. Accur.
Item ſi ſeruus. ſtipulatus fuerit. vel ſibi vel impſonaliter: de alijs em̃ ſequit: et dic ab extraneo: al's cõfunderet̃ ꝑ parte. vt ⁊. ff. l. proinde. §. ſi ſeru⁹ cõis. Jo. et facit inſti. e. l ſi.
c ¶ Ei ſoli. ſ. dari. accur.
d ¶ Stichũ. qui erat ticij.
e ¶ Pertinet. vt ⁊. ff. eo. l. i. §. cõis. ſed ff. ff. ꝓinde. §. ſi ſeruus cõis. ij. rñ. ſo. vt ibi.
f ¶ Sz ⁊ ſi cũ. tractat hic. §. qñ ſeruus duorũ vl' pluriũ ſtipulat̃ incertũ vel incerto mõ
g ¶ Cõſtet. i. valeat. ac.
h ¶ Inutilẽ. oino. et eſt rõ. vt. ff. l. proxi. et. l. ſe. in fi. et. l. nã. et. ff. e. ſi ſeruus cõis ita. ſed ff. e. l. i. §. pe. ſo. vt ibi. itẽ ff. de fideiuſ. l. fideiuſſor obli. in pñ. ſed ibi valz acceſſoria ratiõe ꝑncipalis valide cui adheret.
i ¶ Scripſit. ⁊ bene. ac.
Sed ⁊ ſi. acq̃ſierit. ⁊ ſic ſi eri ſolutionez noluit.
l ¶ Inutilis. no. rõne incertitudinis neutrũ valet. ſic. ff. de teſta. tu. l. duo. et ꝺ manu. teſt. cũ ex plurib⁹ ſz nõ videt̃ bñ adduci: qꝛ hic nulla eſt ſtipulatio propter incertitudinem: ſz ibi dico ꝙ tenet datio tutoris et legatum vt patet. ff. de lega. ij. l. ſi quis ſeruum. §. ſi inter. et de condi. et demon. falſa.
m ¶ Exiſtimãda eſt. qꝛ nõ apparet cui acq̃rat̃ ſtipulatio: nec cui fieret ſolutio: et hoc rõne incertitudinis rerũ.
Sed ſi ſibi. ſeruo.
o ¶ Aut primo. dño. aut primo alternatiue: ⁊ ſũt hec propria nomina dñorum.
p ¶ Aut ſecundo. domino.
q ¶ Probandũ. qđ et dictum eſt. ff. l. proxi.
r ¶ Stipulationẽ. q̃tũ ad primum et ſcõm vt ſubijcit: non quantum ad ſeruum.
ſ ¶ Adiectionẽ. not. vtile ꝑ inutile nõ viciat̃. ſic. ff. ſi cer.

Item ſi alter ex dominis vxorẽ ducturus ſit et huic ſeruo[a] dos ꝓmittatur.

Itẽ ſi ſeru⁹ duorum ticij ⁊ meuij hoiez qui ticij erat ſtipulat⁹ fuerit[b]: ei ſoli[c] acquirit cuius nõ fuit. Sz ſi ſtipulatus ſit ſtichũ[d] ſic et meuio et ticio dare ſpõdes totũ eũ meuio acq̃rit. qđ em̃ alteri ex dñis acq̃rere non poteſt: id ad eũ q̃ ad obligationẽ admittitur pertinet[e]. Vlp.

¶ Qui ſtipulat̃ pluribꝰ dñis quibus eq̃liter põt q̃ri alternatiue inutilẽ ſtipulat̃: ſec⁹ ſi ſibi prio qꝛ tũc dñi vt adiecti habent̃: idẽ ſi vni q̃ri nõ poſſit qꝛ habebitur vt adiectus. hoc dicit Bart.

¶ Sz et ſi cũ[f] duos dños ſeruus haberet ſtipulatus fuerit illi aut illi dñis ſuis: q̃ſitũ eſt an ſic conſtet[g] ſtipulatio: caſſius inutilẽ[h] ſtipulationẽ ſcripſit[i]: et Julianus caſſij ſniam ꝓbat: eoq; iure vtimur. Iul.

Sed et ſi ita ſtipulet̃: ticio decẽ aut meuio fundũ dare ſpondes: qꝛ incertuz eſt vtri eoꝝ acq̃ſierit[k] actionẽ: idcirco inutilis[l] ſtipulatio exiſtimanda eſt[m]. Vlpia.

Sed ſi ſibi[n] aut primo[o] aut ſcđo[p] dñis ſuis ſtipulatus ſit: et hic tm̃dem erit probanduz[q] qđ iulianus dixit inutilẽ eſſe ſtipulationẽ[r]. ſed vtrũ adiectio iutilis eſt: an tota ſtipulatio vtilis nõ eſt: ⁊ puto adiectionẽ[ſ] ſolã eſſe inutilẽ eo em̃ noie ꝙ ait michi[t] oibus acq̃ſiuit ex ſtipulatu[t] actionẽ. an ĝ ⁊ in cetoꝝ pſona ſolutio locũ habeat[v] exẽplo extranee perſone: et puto vel ſolui eis poſſe: queãdmodũ cũ ego michi[x] aut ticio[y] ſtipuler. cur ergo cũ primo aut ſcđo dñis[z] ſtipulatio non cõſiſtit[a] nec ſolutio eſt: illa eſt rõ: qꝛ nõ inuenimus in cuius pſona ſtipulatio cõſiſtat ⁊ i cui⁹ ſolutio. Nau.

Nam cũ vterq; eſt obligationis capax[b]: ſicq; nõ inuenim⁹ q̃s adiectus[c] ſit: qꝛ non eſt qui petere poſſit[d]. Vlpianus.

Cum em̃ ſtipulat̃ domino aut extraneo ſeru⁹ vtrũq; cõſtat: et in dñi pſona ſtipulatio: et in extranei ſolutio. at hic[e] corrumpit[f] ſtipulationem et ſolutionem.

¶ Si ſeruus ſtipulatur nominati male fidei poſſeſſori nec ſibi nec dño q̃rit. B. Iulia.

Seruus meus cũ apud furem eſſet furi dari ſtipulatus eſt: negat furi deberi ſabinus: quia eo tempore quo ſtipulat⁹ eſt michi nõ ſuiret[g]: ſed nec ego ex ea ſtipulatione

pe. l. certi condictio. §. qm̃. ar. ff. ꝗ. de reg. iur. l. actus. ⁊. ff. de arbi. l. parui. et facit. ff. eo. l. iij.
t ¶ Ex ſtipulatu. pro partibus dñicis.
v ¶ Locũ habeat. dic ꝙ q̃tuor erãt dñi et duos tm̃ nominauit: vt in pñ. l. nam ſic bene põt eis totũ ſolui et cõtingit liberatio: ⁊ vni eorũ. ſed q̃d ſi ſunt tm̃ duo q̃s nominauit: adhuc videt̃ idẽ: vt vel vni eorũ totũ poſſit ſolui: vt liberet̃ ab vtroq;: et hoc cuz poſuit ſibi. ſed. ꝗ. proxi. rñ. non appoſuit ſibi.
x ¶ Michi. al's nichil.
y ¶ Aut ticio. q̃ caſu põt ſolui ticio. vt. ff. ꝺ ver. ob. l. ſi. §. cum michi. Accur.
z ¶ Dñis. ſ. ſtipulat̃ ſeruus nõ adiecto ſibi.
a ¶ Nõ conſiſtit vllo mõ etiã q̃ ad ſol. vt hic. ⁊. ff. itẽ ſi ſeruus. in fine. Accur.
Nam cũ vterq;. capax. i. vterq; ponit̃ vt ei q̃ratur obligatio alẽnatiue tñ. azo.
c ¶ Adiect⁹. adiectus em̃ non eſt capax obligationis. i. nõ ponit̃ vt ei queratur ſtipulatio. acc.
d ¶ Poſſit. magis vn⁹ q̃ ali⁹. et ſic nõ apparet q̃s ſit adiect⁹: cũ non apparet q̃s ſit ꝑncipalis. ſz vbi alẽ dũtaxat obligationis capax eẽt: tenet ſub alẽnatiõe facta ſtipulatio: vt. ꝗ. de fideiuſ. l. fideiuſſor obli. Accur.
Cum em̃. at hic. grecũ cui⁹ ſenſus eſt. i. cũ ſtipulat⁹ eſt primo aut ſecundo non adiecto ſibi.
f ¶ Corrũpit. ſ. alternatio.
Seruus me⁹. non ſeruiret. ſcđm hunc ordinem litere non eſt neceſſaria gloſa q̃ incipit aliũ habent. ſed ſi habes quia ⁊c. iuxta primũ reſponſum. ſ. ſabinus quia ⁊c. tunc ſic. Aliũ habent michi. ⁊ tũc dic ꝙ iſtud ſtatim probat nõ eſſe. quaſi dicat mala eſt rõ: qꝛ et ſi michi dño ſeruat: nõ tm̃ furi acq̃ritur ex tali ſtipu. vt. ꝗ. eo. l. ſeruus alienus. Ut ergo ſit bona ratio dic euz ſtipulatum furi his verbis: promittis ei cui ſeruio: et ſic per con

ſequentiam ſtipulatus eſt furi: cum ei ſeruiat. ſed tamen ei non acquirit: cum ſit male fidei poſſeſſor: nec domino vt ſubijcit. ⁊ ff. de acqui. poſ. l. i. §. ſȝ per eũ. vel ſȝ. R. dic etiã rõe iſta ex qua videbat. qꝛ eũ nõ michi ſȝ furi ſeruiebat: ⁊ ab ipſo nõ a me poſſidebat: ei ſtipulari poſſe credebat: qd hic remouet. ⁊ ſȝ hoc eſt rõ remotius: ⁊ ẽ hec eadẽ cũ pria. alij hñt ei. ⁊ tũc ei non ſeruiret. ſ. ſic vt ei poſſit ɋrere: qꝛ nõ bona fide. vt in. d. l. de acqui. poſ.

a ¶ Stipulatꝰ eſt impersonaliter.

b ¶ Nec mãdati. de pecu. cum forte ex re furꝫ ſit ſtipulatꝰ. ſicut ſi vſufructuariꝰ ſtipu. dño ex re fructuarij acquirit dño. ſȝ conditiõe ſine cã reddit fructuario. ſed hic ſecus ſm Jo.

Siue. facit. ff. e. l. i. in prin. et qd ibi no.

Seruus. nominati. puta ticio: et ſic non valet cũ quaſi extraneo ſtipularet. vt. ff. eo. ſeruꝰ alienus. ſecꝰ ſi appellatiuo tm̃. vt. ff. e. l. ſi ex re. §. fi. que eſt cõtra. ſȝ ſecꝰ ſi neqꝫ ꝓpriũ neqꝫ appellatiuũ ſȝ ſimpliciter. vt. ff. e. ſi ſeruꝰ hereditariꝰ. ⁊. ff. d pac. ſi vnus. l. fi. qꝛ his caſibꝰ valet. Alij dicũt ꝙ hec corrigit per. l. ſi ex re. qd non placet.

agere potero. ſed ſi detracta furis ꝑſona ſtipulatus[a] eſt: michi quidẽ acqꝛetur actio: ſȝ furi nec mandati[b] nec alia actio: aduerſus me dari dȝ. Florẽ.

Siue[c] michi: ſiue ſibi: ſiue cõſeruo ſuo: ſiue impersonaliter dari ſeruus meꝰ ſtipulet michi acqꝛet. Paulꝰ.

Seruus hereditariꝰ futuro heredi. x. nomiatim[d] dari ſtipulatꝰ nichil agit: quia ſtipulationis tp̃e heres dominus eius non fuit.

¶ Ex ſtipulatiõe ſerui acquiritur ei dño cui poteſt: ſi ſtipuletur indiuiduũ queritur cuilibet inſolidum. B. Pompo.

Si cõmunis[e] ſeruus meus ⁊ tuus viam vel iter vel actũ ſtipulet ſine adiectione nominis noſtri: cũ ego ſolꝰ vicinũ fundum habeã ſoli michi eam acquirit. ꝙ et ſi tu fundum habeas[f] michi quoqꝫ[g] et tibi inſolidum ſeruitꝰ acquirit.

¶ Mortuo vno ex dñis ſine hrẽde vel hrẽditate nõ adita ex ſtipulatiõe ſerui ɋrit iſolidum ſuperuiuẽti dño. Bar. Pompo.

Si ſeruus cõis meus[h] et caſtrenſis peculij[i] defũcto filiofa. milite anteqꝫ adeat inſtitutus hereditatẽ ſtipuletur: ſocio q̃ ſolus interim dñs inuenitur tota ſtipulatio[k] queretur: qꝛ partem[l] nõ facit hereditas eius[m] q̃ nondũ eſt[n]. nõ eñ ſi quis heredẽ exiſtere[o] filiofa. dixerit ſtatim et hereditatẽ eius iam eſſe ɔ̃ñs erit[p]: cũ bñficiũ principaliũ cõſtitutionũ[q] in eo locum[r] habeat: vt filiuſfa. de peculio teſtari poſſit: qd priuilegiũ ceſſat[s] priuſqꝫ teſtamẽtum aditione fuerit confirmatum.

¶ Si ſeruus ticij et meuij partem[t] que meuij eſt ſibi dari ſtipuletur[u] nulla ſtipulatio eſt: cũ ſi ticio[x] dari ſtipulatus fuiſſet ticio acquireretur. ꝙ ſi ſimpliciter[y] concepta eſt ſtipulatio veluti partem eam que meuij eſt dare ſpondes: nõ adiecto michi[z]: prope eſt vt quia ſine vicio[a] ɔcepta ẽ ſtipulatio: ſequatur eius[b] perſonam cuiꝰ poteſt

¶ Seruus et filius acquirũt patri vel dño reuerſo quocũqꝫ modo ſtipulent: ſȝ ſi ibi decedat ſtipulatio noiatim concepta eſt nulla; ſimpliciter concepta valet in ſeruo. B.

¶ Seruus capto domino[c] ab hoſtibꝰ decẽ dari dño ſtipulatus eſt: ɔ̃ſtituis[d] que ſimpliciter[e] ſtipulatur vel ab alio acceperit[f] etiam ad heredem captiui pertinent[g]: aliudqꝫ ſit iuris in

Si cõis. vt et ff. e. proinde. in fi. ⁊ l. ſequen.

f ¶ Fundũ habeas. vel eũdẽ cõẽȝ mecũ. vt. ff. d ſer. vr. pre. ſi vnus. vel aliũ tuum proprium.

g ¶ Quoqꝫ. alꝰ michi. alꝰ tibi. ⁊ in idem recidit. ⁊ ꝙ dicit inſolidũ. idõ qꝛ nõ põt diuidi. vt. ff. de ver. ob. l. ij. circa prin. ſȝ ꝯ huic. l. ff. de ſerui. leg. l. ⁊ ſi maxime. ſecus in relicto ſeruitꝫ: nec imerito cũ in ɔ̃trꝰ inueniat aliud ſtatutũ in ꝓmiſſis. ⁊ aliud inueniat in relictis ſm azo. ⁊ adde rationem vt dixi. ff. proinde. in fi.

Si ſeruus cõis meus. alꝰ meus. alias meuij.

i ¶ Peculij. i. filijfa. habentis caſtrenſe peculiuȝ

k ¶ Stipulatio. ſ. interim cũ pura ſtipulatio pendere non debeat: vt. ff. eo. vſufructꝰ. ſȝ reſtituet poſtea partem heredi adeunti: ſiue alius ſiue ipſe idem ſeruus ſit inſtitutus: vel patri ſi non adeatur. vt. ff. de acquirẽ. re. do. l. in eo. ⁊ C. de caſtrẽ. pecu. l. filiuſfa. §. i. alij aliter dicunt. vt no. in. l. in eo. ⁊ hoc verũ ꝓpter duplicem fictionẽ. vt heredi adeũti reſtituat. ſ. qꝛ hereditas vicem obtinet dñi ⁊ qꝛ poſtea fingitur adita ex die mortis.

l ¶ Partem. i. nõ facit vt partẽ tm̃ habeam. nã capio totũ. vt. ff. de lega. i. hmõi. §. ſi ticio.

m ¶ Eius. militꝫ.

n ¶ Que nondũ eſt ante aditionẽȝ ſi eñ eſſet priꝰ hereditas: ꝗ pater iure peculij nõ poſſȝ occupare etiã herede repudiãte: ⁊ ad hoc ꝙ nõ priꝰ ſit hrẽditas: facit l. fi. huius. §. ⁊. ff. ad l. fal. ſi filiuſfa. §. ſȝ in ꝓpoſito. ⁊ ar. ff. de op. le. l. ſi heres. vel dic nondũ eſſe. ſ. eiꝰ heredis.

o ¶ Exiſtere. ſcȝ poſſe. vel dic ſimpliciter.

p ¶ Erit. hoc caſu: licȝ generaliter verũ ſit. vt. ff. de acqui. poſ. cum heredes.

q ¶ Conſtitutionũ. que ꝑmittunt filiofa. teſtari i caſtrenſi pec. vt Inſti. qui. nõ eſt per. fa. teſta. in fine.

r ¶ Locũ. i. cũ ad hoc inſtitutũ eſt.

ſ ¶ Ceſſat. i. non ſortitur effectum adeo vt nõ faciat ſtipulationẽ purã pendere. et facit. C. de cap. l. ij.

t ¶ Partẽ. in ſemetipſo.

v ¶ Stipuletur. ab altero domino vel extraneo. Accur.

x ¶ Ticio. in proprio non diſtinguit. vt. ff. e. l. i. in prin. et adde quod no. ff. e. l. i.

y ¶ Simpliciter. id eſt impersonaliter.

z ¶ Michi. ſcȝ hec verba.

a ¶ Sine vicio. quia non poſuit ſibi.

b ¶ Eius. ſ. ticij. ⁊ facit. ff. eo. l. antepe.

c ¶ Capto dño. ſi habes bis dño: primũ cũ alijs dictionibus ſunt abſoluti ablatiui: ſi ſemel ſunt datiui. ⁊ no. ꝙ non aperit ſub proprio vel appellatiuo nomine ſtipuletur domino: vnde non eſt vis. Ac.

d ¶ Quãuis. mutat caſum.

e ¶ Simpliciter. i. impersonaliter.

f ¶ Acceperit. per traditionem.

g ¶ Pertinent. vt ⁊ C. de cap. l. i.

perſona filij: quia nec tunc fuit in poteſtate[a] cū ſtipulareť: nec poſtea deprehēditur[b] vt ſeruꝰ in hereditate: tñ in ꝓpoſito[c] caſu poteſt queri num ex hac ſtipulatione nichil acqſitum heredi videatur: quomodo[d] ſi ſeruus hereditariꝰ defuncto[e]: aut etiam heredi futuro[f] ſtipulatꝰ fuiſſet. ſed in hac ſpecie[g] ſeruꝰ filio exequabiť. Nam et ſi filiꝰ captiui patri ſuo ſtipulatꝰ fuit dari: res in pendenti erit. et ſi pater apud hoſtes deceſſerit nulliꝰ momēti videbitur fuiſſe ſtipulatio: quoniaꝫ alij nō ſibi[h] ſtipulatus eſt.

¶ Si ſeruus fructuariꝰ aliqd annuū ꝓ operis ſtipuletur i initio cuiuſlibet anni vſufructuario queretur vſufructu durante: pro futuro tpe dño quereť iure ſuo. h. d. B.

¶ Cū ſeruus fructuariꝰ operas ſuas locaſſet: et eo nomine pecuniam[i] in annos ſingulos dari ſtipulatus eſſet: finito vſufructu dño reſidui temporis acquiri ſtipulationem Iul. ſcriptuꝫ reliquit. que ſentētia michi videtur firmiſſima rōne ſubnixa. nā ⁊ ſi in annos forte quinqꝫ locatio facta ſit: qm̄ incertum eſt vſufru. in quem diē duraturus ſit: ſingulorum annoruꝫ in initio cuiuſqꝫ anni pecunia fructuario queretur: ſꝫm que non trāſit ad alterū ſtipulatio: ſed vnicuiqꝫ tantum acquritur quātum rō iuris[k] ꝑmittit nam et cum idem ſeruꝰ ita ſtipulatur quantā pecuniaꝫ tibi intra illū diem dedero[l] tantū dare ſpōdes: i pendēti[m] eſt qs ex ſtipulatu ſit habiturꝰ actionē. ſi em̄ ex re fructuarij vel ex operis ſuis pecuniam dederit fructuario[n]: ſi ꝓo aliūde/ dño[o] queretur ſtipulatio.

¶ Quod vni ex poſſeſſoribus queri non poteſt queritur alij cui poteſt. Bar.

Scevola.

SI alienus ſeruus duobus bona fide ſeruiens ex vniꝰ eorū re acquirat: ratio[p] facit vt ei ex cuiꝰ re aliquid acquiſiuit id totuꝫ ei acqrat: ſiue ei ſoliꝰ[q] ſiue quaſi duobus ſeruiat. nam et in veris[r] dominis quotiens vtriqꝫ acquiritur[s]: totiens partes acquiri. ceterū ſi alij non acquiratur[t]: alium ſolidum habiturum. igitur eadē rō erit ⁊ in ꝓpoſito: vt hic ſeruus alienꝰ q michi ⁊ tibi bona fide ſeruit michi iſolidū ex re mea acqrat: qꝛ tibi nō p̄t acqri quia nō ſit ex re tua.

¶ Liber hō bona fide poſſeſſus qđ non pōt q̄rere ſibi q̄rit poſſeſſori: qđ non pōt querere poſſeſſori q̄rit ſibi. B.

Pau.

LIber homo qui bona fide michi ſeruit ſi ſtipulatur[v] ex re mea[x]: vel ex operis ſuis ſtichum qui ipſius[y] eſt magis eſt vt michi[z] acquirat: quia ⁊ ſi ſeruꝰ eſſet meus[a] acq

a ¶ In p̄tāte. ſ. filius. ⁊ ſic no. ꝙ non pendet eius ſtatus vt no. C. de ſen. paſ. l. ſi.
b ¶ Dep̄hendiť. ⁊ ſic ſibi q̄rit: lꝫ nō ſit heres patris.
c ¶ In ꝓpoſito. qm̄ nō ſimpľr: ſꝫ noīatim ſtipulatur. W.
d ¶ Quomodo. id eſt ſicut:
e ¶ Defuncto. q̄ non valet. vt. ſ. ſi certum peta. l. eiꝰ qui. §. ꝙ ſi ſtipľatꝰ
f ¶ Futuro. noīatim q̄ ſimiliter nō valet. vt. ſ. e. ſeruꝰ hereditarius.
g ¶ In hac ſpē. ſ. qm̄ nominatim ſtipulať ſeruꝰ domino capto.
h ¶ Nō ſibi. qui fingitur p̄ſis hora captiuitatis mortuus. ⁊ ſic mortuo videť ſtipulari q̄re nō valet. ex predictis no. qꝛ filius ⁊ ſeruus ſtipulātes cum dñs vel etiaꝫ pater ſunt capti: qꝛ aut noīatim: et tūc idē eſt i vtroqꝫ quia pēdet ſtipu. et ſi redeat valet: alˀs nō. aut ſimpliciter: ⁊ tunc ſi redeat idem i vtroqꝫ qꝛ valet et acq̄riť redeunti. ſi non redeat ſeruus h̄ſdi: filiꝰ ſibi acquirit. ſed quare plꝰ opať fictio poſtliminij q̄ l. cor. cuꝫ p poſtliminiū indiſtīcte queriť redeūti: ſed per cor. nō q̄riť heredi indiſtīcte: ſed diſtinguiť filius a ſeruo. R̄n. faciliꝰ dꝫ reſtitui dñium ei qui aliq̄n fuit dñs de nouo h̄ſdi tribui q̄ nō fuit dñs.
i ¶ Pecuniā. i. ꝺ petenda pecunia. verū ſi ante finem anni decedat fructuariꝰ: repetit ꝓprietariꝰ p condi. ſine cā. ⁊ hoc ſubijcit: ſed vnicuiqꝫ ⁊c. ſꝫ in fructibꝰ fundi dic vt. ſ. de vſufruc. le. defuncta. ⁊ inſti. de re diui. §. ſi vero. ⁊ quod ſubijcit ſꝫm q̄. l. ex quo q̄ſqꝫ annus inſpiciť: quaſi tot ſint ſtipulatiōes quot anni ⁊ quot preſtatiōes: ptꝫ ꝙ non tranſit: ſꝫ cuiqꝫ pro ſuo tpe ſuo iure q̄ritur vt ſubijcit et. ſ. de vſufr. l. ſi operas. ſꝫ ꝫ. i. e. ti. l. at ſi qs. §. ſi operas vbi dicit ꝙ tranſit. ſꝫ dic quo ad cōmodū nō q̄ ad ius: vt que erat vniꝰ ſit alteriꝰ. ſic ⁊ dř trāſire fortuna ad aleā de vno ad aliū ſꝫm Io. ſꝫ ſꝫm. W. trāſit. ſ. in g̃nemōin ſpē: vt tranſit. ſ. ius. quo em̄ iure vnus petit ⁊ alter. nō tranſit. ſ. res. nō em̄ eadē res petiť. ⁊ adde qđ ibi no. Itē facit. C. de aduo. diuer. iudi. poſt duos. §. his. ⁊. ſ. de verb. obli. pluribus. §. de hac.
k ¶ Rō iuris. i. tādiu ex ea ſtip. fructuario q̄riť quādiu durat vſuf. vñ ſeq̄ť vt iſtiꝰ anni ſtipu. ꝯmiſſa ſit fructuario: ſequētis ſit in pēdēti. vt. ſ. e. vſufructꝰ. lꝫ ſit icertū q̄t ⁊ q̄ꝫ annoꝝ alterutri actio ꝯpetitura ſit. ꝯtinua q̄: bñ dico eē dubiuꝫ rōne ſeq̄ntis tp̄is cuiſq̄rať. nā ⁊ ſeq̄nti caſu eſt dubiuꝫ: nec tñ ibi dicitur pendere.
l ¶ Dedero. id ē mutuauero.
m ¶ In pēdēti. i. incertū rōe futuri tp̄is: ſꝫ nō p̄ñtꝫ. vt dixi. ſ. de vſufr. ſꝫ ⁊ ſi qs. §. interdū.
n ¶ Fructuario. ſcꝫ q̄ritur actio.
o ¶ Domino. id eſt ꝓprietario.
SI alienus. ratio. naturalis. vt. C. de acqui. re. do. q̄ bona. §. i. ſed ciuilis rō eſt ꝯtra: vt in ꝯtrio. ſ. de vſufru. ſi ſuo fructuario. §. ſi duos. vbi vnā dimidiā dicit q̄ri dño propietatꝫ. vł ſolue vt ibi.
q ¶ Soli. q. d. ſiue acq̄ſiuit volens ei tm̄ querere ſiue vtriqꝫ: cū alij ex re q̄ ſua nō eſt ſꝫ alterius q̄rere nō poſſit. vt. ſ. de acq̄. re. do. ſi ſeruꝰ. ſed in hoc eſt ꝯ. i. e. ſi cuꝫ duoꝝ. ſol. vt ibi.
r ¶ Nā et in veris. probat per ſimile merito nāqꝫ ⁊c.
ſ ¶ Acquiritur. id eſt acquiri poteſt.
t ¶ Nō acq̄ratur. i. acquiri poſſit.
LIber hō. ſi ſtipulatur. ab extraneo.
x ¶ Ex re mea. puta domū locādo meā. vł alˀs ꝯhendo (in re mea.
y ¶ Ipſius. ſ. liberi hominis.
z ¶ Magis eſt vt michi. vt ⁊. ſ. ꝺ acq̄. re. do. l. q̄ bona fide in prin. nec obeſt ꝙ ſe nō credebat dñm liber hō. ar. ſ. de iur. ⁊ fac. igno. l. regula. §. qui ignorauit. Ac.
a ¶ Eſſet meus. ille liber hō: ⁊ ſtipulareť ſtichū alienuꝫ

reret michi. nec[a] ei illō dici dʒ: quaſi ille quoqʒ in peculio[b] eiꝰ eſſet. ſed ꝛ ſi ex re mea[c] qui meus eſt ſtipulat̄[d]: ſibi acquiret[e].

Cū tractatur de cōmodo filij exiſtentis ſui heredis eū facit heredem ēt errantē ꝛ ius ignorantem. h. d. Bar.

Apud labeonē ita ſcriptū ē filiū ꝛ filiā in ſua poteſtate[f] pr̄ inteſtatus reliquit: filia eo aio fuit ſemꝑ / vt eſtimaret nichil ad ſe[g] ex hereditate patris ꝑtinere: deinde frater eius filiā ꝓcreauit et eam infantē reliqt tutores aūt ſeruo auito[h] eius imperauerūt: vt ab eo[i] cui res aui hereditatis vēdiderit[k] ſtipularet̄[l]: quanta[m] pecunia ad eū[n] perueniſſet[o] ex ea ſtipulatione: ne quid[p] pupille acquiſitū ſit peto reſcribas. Paulus rñ. eſt quidē verum bona fide poſſeſſum ſeruū ex re eius cui ſeruit ſtipulantē poſſeſſori acquirere[q]: ſed et ſi res que ex hereditate aui cōes fuerūt in vēditiōe hereditatis venerūt: non videtur ex re pupille totū preciū ſtipulari: ideoqʒ vtriſqʒ acquirit[r].

Stipulatio alternatiua inter perſonas quibus equaliter poteſt queri viciatur. hoc dicit Bar. Venule.

SI ſeruus cōis ita ſtipuletur: kalēdis ianuarijs decē ticio aut meuio dominis vter eorū tunc viuet dare ſpōdes. inutilē eē ſtipulationē Iul. ſcribit: q: non poſſit[s] in pendēti eſſe ſtipulatio: nec apparere vtri eorū ſit acquiſitū. Nera.

SErui fructuariū ex re dñi[t] inutiliter fructuario ſtipulari: dño[v] ex re fructuarij vtiliter ſtipulari. Paulus

EAdem de eo dicenda ſunt. cui[x] vſus legatus eſt. Neratius.

ET ſi duorū vſufruc. ſit: id qd ex operis ſuis alteri eoꝝ ſtipulatus ſit: ꝓ ea dū taxat parte ex qua vſufructus eius ſit acquiritur[z].

Preſcriptio currit a die quo fuit facultas agēdi. h. d. Bar. Venule.

SI ſeruꝰ hereditarius ſtipulatꝰ ſit: et fideiuſſores acceperit: poſt eaqʒ adita fuerit hereditas dubitatur vtrum ex die interpoſite ſtipulatiōis tempus cedat[s] an ex adita hereditate. item[a] ſi ſeruꝰ eius qui apud hoſtes ſit fideiuſſores acceperit: ꝛ caſſiꝰ exiſtimabat tēpus ex eo cōputandum[b]: ex quo agi cum eis potuerit: id ē ex quo adeat̄ hereditas: aut poſtliminio domi

et no. ſimilitudinē iſtā quia cenſetur vt ſeruus.
a Nec eñ. ſcʒ ſtichus ſeruus liberi hominis.
b In peculio. i. patrimonio quod ad eū ſpectat. ſic et ff. ad treb. l. cogi. circa prin. hʒ ei duplicis iuris peculiū vt. ff. de pecu. l. huic. § pe. ꝛ qd ſubijcit etiā dic. i. remaneret etiā poſt ſtipulationē ſm azo. ſic. J. ti. i. l. ſi mādato meo. vel aīr. bene dico ꝙ ſilitudo eſt inter hūc ſeruū et liberū hoīeʒ bona fide poſſeſſum: nō eñ tāta vt ſicut ſuꝰ ſtipulādo peculiū nichil agit vt queratur: ſic hic nō qrat vel tertio nō fit ſtichus peculij acqrētis: q: nō eū acqrit ſʒ eius obligatione. vel quarto licet habeat̄ vt ſeruus liber hō poſſeſſus nō tamē habet peculium.
c Ex re mea. ſub. ſtichū q. ꝛc.
d Stipulat̄. ꝑdictꝰ liber homo.
e Sibi acqret. q: qd michi acqrere nō pōt liber hō bona fide poſſeſſus: hoc ſibi acqrit excepta poſſeſſione. vt. ff. de acq. re. do. liber hō. l. ſi.
f In ſua ptāte ſcʒ cōſtitutus duʒ viueret.
g Nichil ad ſe cū medietas pertineret. et ſic errabat in iure credēs ꝙ hereditas non ptineret ad feminas: vel i facto credēs ſe exhr̄datā.
h Seruo auito. cōi iſtiꝰ puelle ꝛ amite ſue errantis.
i Ab eo. ſcʒ emptore.
k Uendiderint. tutores.
l Stipularetur. ſeruus auitus.
m Quanta pecunia. ſupple tantū preciū quanta pecunia. id eſt res hereditaria.
n Ad eū. i. emptorē ꝛc. ſic ꝛ. ff. de leg. iij. l. quiſquis.
o Perueniſſet. i. peruenire deberet. vel dic ad eū ſeruum ſtipulantē: ꝛ tunc ꝓprie accipitur pecunia.
p Ne quid. id eſt an.
q Acqrere. vt. ff. de acq. re. do. l. acqritur. § de his.
r Acqrit. non dicas ſeruū nolatim pupille ſtipulatū: quia tūc totū ei acqreret. vt. ff. l. proinde. § ſi ſeruꝰ. ſʒ ſimpliciter. Itē adhuc ob. in ea. l. § ſʒ ſi iuſſu. q dicit totū qri iubēti. ſʒ hic iuſſit tutor q loco dñi eſt. vt. J. de fur. interdū § qui tutelā. R. ſed ſm azo. inſpecto effectu qrit̄ vtriqʒ. nā pupilla ꝓ medietate tenetur reſtituere. ſicut ꝛ cū nolatim ex re vniꝰ ſtipulat̄. vt. J. l. pe. ꝛ. l. ſi ex re. § i. Alij vt Io. ꝙ etiā a prin. nō qrit niſi ꝓ dimidia: ꝛ hoc ex vi ꝟborum quāta pecu. ꝛc. q. d. ꝓ ſua parte tm̄. ꝛ ſic iuſſus nō trahatur ad partē amite. ar. ff. de vſufr. l. ſi ſuo fruc. § ſi duos. ibi ꝛ ait. Tertij dicūt ꝓ dodrante queri pupille: nā ſemiſſem eo ꝙ bōa fide poſſidet quadrātē / q: dña vt et amita.

SI ſeruꝰ cōis non poſſit. ſupple dici: vel ēt nil ſubaudias. et eſt rō: q: etiam ab initio nulla eſt: iō nō pendet. ꝛ facit ff. eo. l. iteʒ ſi ſeruꝰ cū ſe. ꝛ J. de ſo. qui res. § ſi ſeruꝰ. nec ob. ff. eo. ſi ſeruus cōis meuij et caſtren. pecu. § fi. in fi. quia ibi nō fuit nulla: ſed nec ibi pēdet rōne pn̄tis ſtatus: vt ibi dixi. et eod modo ſolue ff. de vſufruc. ſʒ ſi quis. § interdum
SEruū. ex re domini. ſcʒ proprietarij.
v Dño. ſ. nolatim. ꝛ ſic ſol. J. ff. de acq. re. do. l. ꝑ ſeruū. § i. ibi neqʒ eñ ꝛc. nā ibi imꝑſonaliter: vel ibi ex alia cā: hic ſtipulādo. ſʒ hoc redditur ꝑdictionez ſine cā. vt. J. e. l. pe. et facit. ff. d. l. ꝑ ſeruum. § fructuariꝰ. ꝛ de vſufru. l. ſʒ ſi. § qōnis. Itē videt̄ cōtra. ff. e. l. i. § pe. ſʒ expone vt ibi. rō eñ huiꝰ diuerſitatis eſt: q: in p̄io eſt extra rē et operā. Item ꝛ quia dñi cōditiōeʒ nō pt facere deteriorē: ſed meliorē pōt. vt in ſcdo
EAdem. cui. ſup. de eo cui ꝛc. et dic. ſ. ſi ſtipularet̄ ex re alterius. ſ. vſuarij. nam ex operis ſuis vſuario ſtipulari. non pōt. vt. ff. de vſu ꝛ ha. l. per ſeruum.
ET ſi duoꝝ. acquirit̄. irreuocabilit̄: acquiritur tamē in ſolidum nolato. vt. J. e. l. ſi cum duorum.
SI ſeruus. cedat. id eſt currat.
a Item. ponit ſimile.
b Cōputandū. ad actionē excludēdā. vt ꝛ. C. de preſcrip. xxx. an. cum notiſſimi. § illud. ſed ꝯtra. ff. de diuer. et tempo. preſcrip. l. ſi ſeruus. ſolu. ibi ſpeciale in ſtipulationi. ſiſti. faciliꝰ eñ in ea liberant̄ fideiuſſores: quia poſt

menſes duos niſi in ſcriptis vel infra certũ tempus fideiuſſerint. vt. C. de fideiuſ. l. pe. vel hic heredi. ibi hereditati ſtipulatꝰ eſt. vel ſol. vt ibi. Itẽ ꝭ. ff. de ver. obli. ſi filius. ſed ibi quo ad acq̃ſitionẽ. Itẽ ꝭ. ff. e. ſeruus heredi. ſed ibi ꝓpriũ nomẽ poſuit. h̃ nõ vt ibi dixi. ⁊ facit. J. de acceptila. l. ſpẽs §. fi. ⁊ ff. titu. ĩj. inter dum §. ſi ſeruꝰ. et ff. de cõdi. ⁊ demõ. ſi in diem.

nus revertetur.

¶ Subſtãtia ſtipulatiõis pure vel ꝯditionalis nõ poteſt eẽ in pendenti ſed legatũ poteſt pẽdere anteq̃ʒ eiꝰ dies cedat. hoc dicit Bar. Paulus.

Vſu fructus ſine perſona[a] eſſe non põt: ⁊ ideo ſeruus hereditarius inutiliter vſũfructuʒ ſtipulatur[b]. legari autem ei poſſe vſũfructũ dicitꝰ quia dies eius ſtatim[c] non cedit: ſtipulatio autẽ pura[d] ſuſpẽdi non poteſt. quid ergo ſi ſub conditiõe ſtipuletur[e]: nec hoc caſu[f] valet ſtipulatio: q: ex tẽpore p̃ſenti vires accipit ſtipulatio: et ſi ex ea petitio ſuſpenſa[g] ſit. Idem

Seruus cõis ſiue emat ſiue ſtipuletur[h]: q̃uis pecũia ex eo peculio detur qδ alterum ex dominis ſequitur: vtriq̃ʒ tamen acquirit[i]. diuerſa cauſa eſt fructuarij hui[k]. Gaiꝰ Si ex re[l] dñi domino[m] aut fructuario ſeruꝰ ſtipulatus fuerit: dño quidẽ acq̃ri obligationẽ Iul. ſcribit: ſolui autem fructuario poſſe quaſi cuilibet adiecto. ¶ Si ſeruus cõis ex re vniꝰ[n] ſtipulatꝰ[o] fuerit: magis placet vtriq̃ʒ acquiri[p]. ſed eum cuius ex re facta eſt ſtipulatio cuʒ ſocio cõi diuidũdo: aut ſocietatis iudicio de parte recuperãda recte acturũ[q]. idemq̃ʒ eẽ dicendũ et ſi ex operis ſuis alteri[r] ex dñis ſeruus acquirit. ¶ Si ipſi dñi ſinguli eadẽ decem ſeruo cõi dari fuerit ſtipulati[s]: et ſemel[t] reſponſum ſecutuʒ fuerit: duo rei ſtipulandi erunt/ cum placeat[v] dñm ſeruo dari ſtipulari poſſe. Sicuti vni nominatim ſtipulando ei ſoli acquirit: ita placet et ſi rem emat nomine vnius ex dominis: ei ſoli ſeruum acquirere[x]. Item ſi credat[y] pecuniam vt vni ex dominis ſolueretur: vel quodlibet aliud gerat negocium: poſſe eum nominatim exprimere[z] vt vni ex dominis reſtituatur: aut ſoluatur.

¶ Hereditatꝫ aditio retro ad tẽpus mortis trahitꝰ. h. d. B.

¶ Illud queſitum eſt an heredi futuro[a] ſeruus hereditarius ſtipulari poſſit: proculus negauit: q: is[b] eo tp̃e extraneus eſt. Caſſius reſpõ. poſſe: quia qui poſtea heres extiterit videtur ex mortis[c] tp̃e defuncto ſucceſſiſſe: q̃ ratio illo argumento

Vſufructꝰ ſine ꝑſona. id eſt niſi ſit perſona cui vſufruc. debeatur: ⁊ ideo dr̃ ſeruitus perſonalis.

b ¶ Stipulatꝰ. nõ ergo hereditas ſuſtinet hoc caſu vicẽ ꝑſone defuncti. arg. cõtra. ff. de acqui. re. do. hereditas. ⁊ eſt ratio ſpãlitatis: q: nec vti: nec ſatiſdare hereditas põt: qδ fieri dʒ. vt. ff. vſuf. quẽadmo. ca. l. i.

c ¶ Statim. ſ. cũ adita fuerit hereditas. vt. C. de ca. tol. § i nouiſſimo.

d ¶ Pura. ſerui hereditarij ſuper vſufr. ⁊ facit. ff. eo. ſi ſeruꝰ cõis ita. et ff. de ꝓb. ob. inter ſtip. § ſed hec diſſimilia. ſʒ cõtra. ff. cõis pre. l. fi. in fi. vbi actus viuorũ pendet: nõ defunctorũ. ſʒ hic ſpãle.

e ¶ Stipuletur. vſumfruc. hr̃ditarius ſeruus.

f ¶ Nec hoc cãu facit. ff. de ꝟ. ob. ſi filiꝰ. ſʒ ꝭ. l. ſi rẽ meã. ſol. refert an intriſeca vl' extriſeca apponatꝰ cõditio. p̃rio cãu itelligitꝰ. l. ꝯria. vt ꝑmittis michi dare ſtichũ meũ ſi meꝰ eẽ deſierit. talis quippe ꝯditio etiã ſi extiteret ſtatim p̃t ſtip'o valere. In ſcδo vt ſi ticius erit conſul ꝑmittis michi ſtichũ meum nõ valet. vel alio caſu hic dicit: q: in vſufru. et i ſeruo hereditario ſtipulãte: ibi in dño ſtipulãte. itẽ ar. contra. ff. de vſufr. ſʒ ſi q̃s §. iterdũ. ſʒ ibi alio reſpectu dr̃ pẽdere.

g ¶ Suſpẽſa ſit. nõ q̃ hʒ ſeruus cõmerciũ. vt. ff. de verb. obli. l. multũ. Jo. ⁊ facit. J. de reg. iur. l. quod in initio.

h Seruꝰ cõis. ſtipuletꝰ. ab eo cui pecuniã mutuatur ꝰẽ.

i ¶ Tñ acq̃rit. ſʒ ille ex cuiꝰ re acquirit recuperat iudi. cõmuni diui. vt. J. l. pri. § i. ⁊ ff. communi diui. ſeruus. ⁊ J. e. ſi cum duorum.

k ¶ Fructuarij ſerui. ſi plures habeãt vſũfru. in ſeruo. nã cuilibet inſolidũ ex re ſua q̃ritur de equitate. vt. ff. ſi alienus ſeruus. ſecus de rigore. vt in contra. ff. de vſufruc. ſed et ſi quis § ſi duos. vel intellige diuerſa ⁊c. ꝑm q̃ in cõtrario ponitur caſus in duobꝰ fructuarijs, ⁊ ſic concordabis.

l Si ex re. promittis michi ꝑ dño meo dari vel michi ꝓ eo qui in me vſũfructũ hʒ. ſecus ſi dixit ꝑmittis dño meo vel vſufructuario: q: tũc rõne incertitudinis nonvaleret.

m ¶ Dño. q: valet. vt. ff. e. ſi ſeruũ fructuariũ. q̃d ecõtra. Rñ. non valet: q: vterq̃ʒ capax eſt obligatiõis. argumen. ff. eo. l. ſed ſi ſibi. ⁊ facit. ff. e. l. i. § pe. et. J. de ſol. q̃ res § ſi ſeruus.

n ¶ Ex re vnius ſcʒ dominorum.

o ¶ Stipulatꝰ. ſ. ſimpliciter.

p ¶ Acquiri. ſʒ ſi ſtipulatꝰ vni eſſet vni acquireret. vt. J. e. l. § ſicuti.

q ¶ Acturuʒ. ad hoc. ff. l. pri. i ꝑn. cũ ſuis ꝯcordãtijs

r ¶ Alteri ei. ſcʒ ſtipulãdo nõ ergo nominato tantuʒ ſed vtriq̃ʒ: lʒ actio datur nominato. Sed ꝯtra. ff. e. proinde. ſol. ibi nõ ex re vl' opera: ſʒ aliũde. vel illa inſpecto exitu: quia per cõdi. ſine cauſa vl' cõi diui. redditur vt dixi. Alij cõtra vt acquiratꝰ nominato ſʒ reddat alij

s ¶ Stipulati. ſ. dari.

t ¶ Semel. idẽ ⁊ ſi bis. vt. ff. de duo. reis. l. duobus. ⁊ʒ.

v ¶ Cũ placeat. vt ⁊. ff. de ver. obli. dominus ſeruo.

x ¶ Acquirere. vt et. ff. de acqui. re. do. per ſeruum § ſicut ſeruus. ⁊ l. ſi is qui § i. ⁊ ff. eo. proinde.

y ¶ Credat. id eſt mutuet.

z ¶ Exprimere. ſed ſi non exprimat q̃rit vtriq̃ʒ pro dñicis partibus. vt. ff. eo. ſi ſeruus § fi.

a ¶ Heredi futuro. ſub nomine appellatiuo. vt ⁊. ff. eo. ſi ſeruus hereditarius. non proprio: vt i cõtrarijs. ff. eo. l. ſeruus hereditarius. et. l. ſi ſeruus communis meuij. § ſeruꝰ capto.

b ¶ Is. id eſt futurus heres.

c ¶ Ex mortis tempore. vt et. J. de regu. iur. l. omnis hereditas. et. l. omnia fere. ⁊. ff. de acquiren. heredi. l. heres quandocunq̃ʒ hereditatem. ſed quo ad quedam non eſt verum. vt. J. de fur. hereditarie. ⁊. ff. e. vſufructꝰ. Itẽ facit. ff. de pac. ſi vnus § fi.

commēdatur ꝙ heredis fami
lia ex tp̄e mortis funeſta[a] fctā
intelligitur: ſʒ poſt aliqđ tp̄s
heres extitit. manifeſtū igitur
eſt ſerui ſtipulationē ei acq̄ri.

Si ſeru⁹ cōis ſic Pau.
ſtipulat⁹ ſit: decem illi
dn̄o[b]/ eadē[c] decem alteri[d] dare
ſpondes: dicem⁹ duos reos eſ
ſe ſtipulandi. Idem.

Seruus alienus alij[e] no-
minatim ſtipulādo nō
acquirit[f] domino. Idem.

Si vſufructuarij aut bo
ne fidei poſſeſſoris ſer
uus ſtipulat̄: ex qb⁹ cauſis nō
ſolet his[g] acq̄ri/ dn̄o acquirit̄:
Non idē dicetur[h] ſi nomē ipo-
rum in ſtipulatione[i] poſitū ſit.

Si ſeruus vni ex fructua-
rijs ſtipulet̄ noiatim ex re que
pertinet ad vtrūq; ei ſoli que
rit. Bar. Idem.

Si cū duoꝝ vſufructus
eſſet in ſeruo: et is ſer-
uus vni noiatim[k] ſtipulat⁹ ſit
ex ea re q̄ ad vtroſq;[l] pertinet
ſabi. ait: qm̄ obligat⁹ ſoli eſſet
videndū eſt queadmodū alter
vſuarius[m] partē ſuam recipe-
re poſſit: qm̄[n] inter eos nulla
cōmunio[o] iuris eēt: ſʒ veri⁹ eſt
vtili cōi diuidundo iudicio int̄
eos agi poſſe[p]. Idem.

Si liber hō vel alienus
ſeruus q̄ bona fide ſer-
uit ex re alterius[q] iuſſu poſſeſ
ſoris ſtipulet̄[r]: iulia. ait liberū
quidē ſibi acquirere/ ſeruū pro
dn̄o: q: ius[s] ſuo dn̄o coheret.

Si duo rei ſtipulandi vſū-
fructū in ſeruo habeāt: vel q̄-
bus bona fide ſeruiebat: ⁊ iuſ
ſu vnius a debitore ſtipuletur
ei ſoli[t] acquirit.

Liber hō non querit male
fidei poſſeſſori. Bar. Labo.

Si ſeruus teſtō manu-
miſſus[u] cū ſe liberū eſſe
ignoraret: et in cauſa heredi-
taria maneret/ pecuniam he-
redibus ſtipulatus eſt[x]: nichil
debetur heredib⁹ ſi modo ſci
uerunt[y] eū teſtō[z] manumiſſuʒ
quia nō poteſt videri iuſta ſer
uitute ſeruiſſe his qui illum li
berum eſſe nō ignorabāt[a]. di-
ſtat iſta igitur cauſa ab eo[b] q̄
liber emptus bona fide ſeruit
quia in eo ⁊ ipſius ⁊ emptoris

a Funeſta. vt ex tūc vſq; ad nouē dies nō poſſit i ius
vocari. vt. C. de ſepul. vio. aut. ſʒ nec. vel cōuerte litterā
q: lugubris familia ex tp̄e mortis videt̄ fuiſſe heredis.
ad qđ eſt. ff. ad ſil. l. ſi exheredatus. ⁊ đr funeſta: q: tā he
res q̄ʒ eius familia deferebāt veſtes lugubres et aptas
ad funus.

Si ſeru⁹. do-
mino. puta
ticio.
c Eadē. nō al
ternatiue ſʒ copu
latiue. vt. ff. e. itē
ſi ſeruus. in fi.
d Alteri. ſ. do-
mio puta meuio.

Seruus. alij
extraneo.
f Non acq̄rit.
no. regulā ꝙ vbi
adiecto in ſtipu.
nō pōt q̄ri: nec ei
q̄ adiect⁹ nō ē acq̄
rēt̄: ſʒ ei acq̄ri poſ
ſit. ſʒ fallit cū ꝯſi
git. i. ꝯcurrit iuſſ⁹
cū noiatiōe: q: ac
q̄rit̄ noiato ſp̄ ni
ſi iubentis intſit.
tūc eni acq̄rit iu-
bēti. vt. C. p q̄s p
ſo. no. ac. l. ſi duo.
et facit. ff. de acq̄.
re. do. p huiꝰ ꝗ ꝙ
ſi vn⁹. ⁊. l. pri. i fi.

Si vſufructu
arij. nō ſolet
his. vt extra rem
et opam. vt. ff. de
ac. re. do. l. acq̄rit̄.
ꝗ de his. et. l. hō
liber ꝗ quicquid
h Dicet̄. q: tūc
nō valet ſtipula-
tio etiā q̄ ad dn̄m verū. vt. ff. l. pri. ⁊. ff. e. l. i. ꝗ i.
i In ſtipulatiōe. facta extra rem et operam.

Si cū duorū. noiatim. q̄d ſi nō noiatiʒ: p pte acq̄rit̄
dn̄o. vt. ff. de vſufr. ſʒ et ſi q̄s ꝗ ſi duos. Jo. q̄ eſt ꝯ:
⁊ p parte illi ex cui⁹ re ſtipulat⁹ fuerat. vel ibi ex re vni⁹
poſſeſſoris tm̄/ hic vtriuſq;. vel dices hic acq̄ri dn̄o pro
pte. et qđ ſubijcit h̄ ſoli noiato acq̄ri: dic ſm azo. nō inſo
lidū ſʒ p parte dimidia ⁊ eādē dimidiā cōicare tenetur
q: nō pōt intelligi ex ſua tm̄ re vel opa magis q̄ʒ ſocij fie
ri ſolutionē. vt. ff. de leg. ij. cū pf. in pn̄. azo. ⁊ nichilomi-
nus dn̄s vtriq; poſſeſſori tenet̄. ar. J. e. l. pe. ſʒ videt̄ ꝯtra
huic. l. ff. e. l. ſi duorū. So. ibi ex opis: hic ex re poſſeſſorʒ
qđ nō placet. vt. ff. de acq̄. re. do. l. q̄ bona. in pn̄. dic ꝙ ꝙ
ibi inſpecto exitu. ⁊ eodē modo rn̄. ad. l. ff. eo. ſi alien⁹. et
ad. l. de acq̄. re. do. bona fide ꝗ ij.
l Ad vtroſq;. puta ex opis vel locādo domū cōem.
m Uſuari⁹. i. fructuarius. ſʒ al's eſt cēſuarius: ⁊ expo
nitur eodē mō. de vſuario aūt dic vt. ff. eo. l. eadem.
n Quoniam. et videbatur ꝙ non: qm̄ ⁊c.
o Cōio. i. qđ de iure cōi diuidi poſſit directo. vſufru
ctus eni diuidi nō pōt: ſʒ iuis fructuū pcipiendorū diui-
datur vtilitas vtili iudicio cōi diuidūdo ſm. R. vt hic. ⁊
ſic pro parte vtimur. vt. ff. de vſu et ha. l. vſus pars. vel
ſm Jo. nulla eſt cōio: q: nullū vſufructū habēt cōeʒ. ali
us eſt eni in pſona vnius: et ali⁹ in pſona alteri⁹. qđ pʒ:
q: vno mortuo eius vſufru. fit alterius iure accreſcendi
qđ in proprietate
non fit omnino. vt
ff. de vſufruc. acc.
l. i. ꝗ fi. vel dic ꝙ
nulla ꝯmunio iu-
ris. i. vſufru. ſup-
ple talis qui poſ-
ſit diuidi: vel di-
rectū iudiciū cōi
diuidūdo dari. ē
eni vſufruct⁹ ius
vtēdi. ⁊ ita qđdā
ſimplex indiuiſi-
bile: ſʒ vtilitas p-
cipiendi diuidat̄:
vt dixi. ⁊ pbatur
ff. cōi diui. l. cōi di
uidundo ꝗ cū de
vſufruc. ſed in do
minio ſec⁹. nā ta
lis ē ibi cōio que
pōt diuidi. Ultio
quero quomō vni
fructuarioꝝ noia
to totū q̄ritur: cū
ſit extra ſuā rem
et ſerui operam.
Rn̄. dicitur ex re
ſua: cū eſt ex ſimi
li re. i. confructua
rij. ⁊ hec eſt ratio
etiā quare mag̃
ex re fructuarij q̄ʒ
dn̄i vel extranei. ē
et alia: q: qđ ex re
dn̄i vel extranei ē
tm̄ dn̄o: qđ ex re
fructuarij poteſt
fructuario queri et domino. ergo et ex re confructuarij
alij fructuario.
p Agi poſſe. facit. ff. eo. ſi ex re ꝗ i.

Si liber hō. alteri⁹. extranei. ⁊ ſic nō ſunt ꝯ. ff. de vſu
fruc. ſʒ ⁊ ſi q̄s ꝗ ſi duos. ibi ꝙ ſi noiatim ⁊c. ⁊. ff. de
acq̄. re. do. q̄ bona ꝗ ſʒ et ſi adijciat. q̄ dicūt poſſidēti no-
minato q̄ri. nā intelligunt̄ ꝙ ex re noiati vel alteri⁹ poſ
ſidētis q̄rit̄. ſec⁹ ſi ex re extranei. ⁊ p hoc qđ no. mō. ff. l.
proxi. in fi. alij dicūt ꝙ hic de eq̄tate: ille de rigore.
r Stipuletur. ſimplr̄ vel ſibi: al's contra. vt. ff. e. l. ſer
uus alienus. et. l. ſeq. in fi.
ſ Quia ius. ſ. ſtipulationis.
t Ei ſoli. vt iā alij nō poſſit ſolui. vt ar. ff. de ꝯſti. pec.
l. idē eſt. ⁊ eſt rō: q: ex re ſua videt̄ q̄rere cū tota obliga-
tio erat ei q̄ſita: ſʒ tenebit̄ alteri. ar. J. eo. l. pe.

Si ſeruus. manumiſſus. directo.
x Stipulatus eſt. a quodam extraneo.
y Sciuerunt. ſ. heredes.
z Teſtō manumiſſum. vel al's liberum.
a Non ignorabāt. facit. C. de rei ven. l. i.
b Ab eo. al's ab eius. ſ. cauſa.

a ¶ Poſſidere. ſpectantur eīn ſingula momēta. vt. ff. de acqui. re. do. l. qui bona. §. i. lꝫ in ſeruo alieno ſit ſecus. vt ff. de vſur. l. qui ſcit. §. fi. et facit. ff. de acqui. re. do. queſitum. ꝛ de acqui. poſ. l. qui vniuerſas. §. ꝙ ſi mobile. et. ff. ſi cer. pe. l. eius qui. in fi. Item facit. ff. de cōtrahen. emp. l. et liberi. ꝛ. l. ſi in emptione. §. itē ſi. Itē facit hec. l. ad id qđ no. ff. de acq̄ren. poſ. l. qđ meo.

r ¶ Pro parte qua. et ita pro dominicis.
ſ ¶ Si vero. tertius caſus.
t ¶ Spondes. ꝛ ita proprijs ꝛ appellatiuis.
v ¶ Intereſſe. argumentando loquitur.
x ¶ Gratia. id eſt an ꝓpria ad deſignationē appellatiuorum: an appellatiua ad deſignationē propriorum

...eſtimatio conſentit. ceterū is qui ſcit hominem liberum eſſe ꝯſulis ille cōditionem ſuā ignoret: nec poſſidere[a] quidem eū poteſt videri. Modeſtinus.

Seruus[b] hereditarius et heredi futuro[c] / ꝛ hereditati recte ſtipulatur[d].

¶ Stipulatio ſerui q̄ non hꝫ dn̄m nō valet. B. Iabolen⁹

Quod ſeru⁹ ſtipulat⁹ eſt quē dn̄s pro derelicto habebat nullius eſt momēti[e]: quia qui pro derelicto rem habet oīmō a ſe reiecit[f]: nec pōt eius operis vti quem mero iure ad ſe pertinere noluerit. ꝙ ſi ab aliquo apprehenſus[g] eſt: et ſtipulationem[h] ei acquirere poteſt. nam ꝛ hoc genere quedam donatio eſt[i]. ¶ Inter hereditarium eīn ſeruum et eum qui pro derelicto habetur plurimū intereſt: quoniā alter iure hereditatis retinet[k]: nec poteſt relictus videri qui vniuerſo hereditatis iure continetur alter voluntate dn̄i derelict⁹ non poteſt videri ad vſum ei⁹ pertinere a quo derelict⁹ eſt.

¶ Si propria nomina exprimantur vocātur dn̄i in viriles ſi appellatiua vocantur in dominicas. ſi vtraqꝫ exprimant in dubio inſpicitur quod precedit. h. d. Bar. Pomponi⁹.

Si communis ſeru⁹ ita ſtipuletur: lucio ticio et gaio ſeio[l] dare ſpondes: qui ſunt domini illius[m] / pro virilibus[n] partibus eis ex ſtipulatione ſua dari debet. Si vero[o] ita: dominis meis[p] dare ſpondes[q]: pro parte qua[r] domini eſſent. ſi vero[ſ] ita / lucio ticio et gaio ſeio dn̄is meis dare ſpondes: dubitaretur vtrū per viriles partes: an pro dominica portione eis deberetur. et intereſſe[v] quidem cuius demonſtrandi gratia[x] eſſet adiectum: et que[y] pars eius ſtipulationis principalem cauſam haberet: ſꝫ cū ad noīa[z] pri⁹ decurſum eſt rōnabilius eē videt pro virili parte ſtipulationem[a]

Seruus. qui eſt in hereditate iacente.
c ¶ Futuro. appellatiuo noīe: ſecus in ꝓprio.
d ¶ Stipulat. de hoc dic vt. ff. eo. l. ſeruus hereditarius. q̄ eſt ꝗ. ꝛ facit ff. ſi cer. pe. l. ei⁹ q.
Quod ſeruus. momenti. ſ. ſtipulatio.
f ¶ Reiecit. ſic. ff. ꝓ derelicto. l. ij. et de noxa. l. ſi ſeruū pro derelicto.
g ¶ Apprehenſus. antequā incipiat ſe gerere ꝓ libero. pōt eīn ſeipm forſan occupare in libertatē: qꝛ nō hoc ipſo ꝙ ꝓ derelicto habet eſt liber: vt hic. ꝛ. ff. ꝓ derelicto. l. fi. niſi eēt languens. vt. ff. q̄ ſine ma. ad liber. l. ſeruo. et in auten. de nupt. §. multo. ꝛ C. de lati. liber. tol. §. ſed ſcimus. ꝛ facit. C. de infan. ex. l. fi. ſꝫ quidā dicūt idē etiā in non languente. ar. d. aut. ꝛ ſic corrigit qđ hic dicitur. Ac.
h ¶ Stipulationē. quā interpoſuit cū ꝓ derelicto habeatur. vel dic ꝙ illa nullius momenti ſit: vt in prin. nec poſtea iſti q̄ eū apprehēdit acquirit. dic ergo ſtipulationē quā interpoſuit poſtq̄ apprehēſus eſt. ꝓ prīa eſt. ff. ſi ex re. §. illud. pro ſecunda facit. J. proxi.
i ¶ Donatio eſt. in incertam perſonā collata. vt inſti. de re. diui. §. penul.
k ¶ Retinetur. vnde ſi iſte q̄rit: hereditati q̄rit. vt. ff. de acquiren. re. do. l. hereditas.
l Si cōis. ſeio. et ita proprijs nominibus. h.
m ¶ Illius. ſcilicet ſerui. azo.
n ¶ Pro virilib⁹. ꝗ. ff. e. ꝓinde. ibi / nā ꝛ ſi olꝫ ꝛc. fo. vt ibi.
o ¶ Si vero. ſecundus caſus.
p ¶ Dn̄is meis. idē dico ꝛ ſi dicam dn̄o meo cū plures habeam dn̄os. ar. ff. de libe. lega. l. ij. in fi. ſꝫ arg. cōtra. ff. e. l. ſed et ſi ita. azo. et facit ad hanc diſtinctionem. ff. ad trebel. l. nonnunq̄. et de leg. i. turpia. in fi. ꝛ. l. heredes. ꝛ ff. de ſtatulibe. l. ita liber. in fi. Item facit. C. de impube. et alijs ſubſti. l. i. ꝛ. ff. de re. du. l. vtrum. §. fi.
q ¶ Spondes. et ita appellatiuis tantum.

y ¶ Que. et inter eſſe repete q̄ pars ꝛc. M.
z ¶ Ad nomina. iſtud ponitur ad correctionem precedentium vel ad denotandum preſumptionem que quorū demonſtrādi gratia apponātur.
a ¶ Stipulationem. ſi vero prius ad appellatiua eſt decurſum ꝓ dn̄icis queritur: ꝛ ſic ſequentia determinant prīa ſm Jo. idem dicam et ſi permixtim: vt lucio domino ꝛ ticio domino: vel econtra. nam ſemper inſpiciā que precedunt. ſed quidā dicūt vt Al. ſemꝑ pro virili quando propria ꝛ appellatiua ponuntur: et ſm eos quod dicit prius ſubaudies maxime. ſꝫ prima placet: ꝛ hoc cum omnibus poteſt queri: alias ſoli ei cui poteſt. vt. ff. e. l. i. §. cōmunis ſeruus. ꝛ. l. ſi alienus ſeruus. in fi. ꝛ inſti. eo. §. fi. Item hoc cū nullus ſolus iuſſit nec vnus ſolus eſt nominatus. nā tunc ei ſoli. vt. ff. e. ſeruus alienus. ꝛ. l. proinde. Quid aūt ſi vnus iubet: ſꝫ alterum nominat. dic vt not. ff. eo. ſeruus cōis. §. fi. cū autem ſeruus eſt fructuarius in quo plures habent vſumfructū: ſiquidem ex opera ſtipulatur ſine nomine ꝛ iuſſu fructuarioꝝ: idē dic qđ. ff. in pluribus dominis. ſꝫ ſi vn⁹ ſolus iuſſit vel vnus tantum nominatur: ei querit: vt ff. de vſufruc. l. ſi ſeruo fructuario. §. ſi duos. Sed iſte tenetur ad cōmunicandum: cum opera quodammodo eſt ex re. vt. ff. de acquiren. re. domi. qui bona. in prin. ꝛ. J. e. l. penul. ſi autem vnus iuſſit: ſed alter eſt nominatus / tunc nominato ſm Jo. ꝙ ſi ſtipulatur ex re vnius fructuarij tantum: ſiquidem ſine nomine vel ſibi: partem proprietario de ſtricta ratione: ꝛ partem fructuario. vt. d. §. ſi duos. ſed de equitate ſoli fructuario. vt. ff. eo. l. ſi alienus vel etiam dic vt dixi in. l. ſi alienus. ſi autem nominatim domino ex re fructuarij ſtipuletur: totum ei querit. vt ff. de acquiren. re. do. per ſeruum. §. fructuarius. ꝛ. d. §. ſi duos. ſed reddit per condictionē ſine cauſa. vt. J. e. l. pe. et ſic intelligitur. ff. de acqui. re. do. q̄ bona. ibi: ſi adijciat

Si aũt ex re dñi fructuario nõ valet. vt r. ſ. eo. ſeruũ fructua. ſi ex reuniius fructuarij alteri fructuario nõ valet. vt r. ſ. ſi alienus. in fi. Nec ob. l. ſi cũ duorũ. qꝛ exponeret ibi. qđ in fructuario dixi idẽ in poſſeſſo a pluribus bona fide. vt. d. §. ſi duos. tus ẽ, arg. ſ. ꝓ ſocio. actõe § dixim⁹. ⁊ hoc pſumitᷣ ſi ꝯtriũ nõ apparet. alś ſi appareat ꝯtriũ: vtilis filio q̄ritᷣ. vt. ſ. de here. inſti. l. q̄dã. et ibi exẽplũ eſt qñ nõ pſumitᷣ dolo: quia nõ volebat pr̃i q̄ri qui filio dare volebat. Itẽ aliđ exẽplũ ʃ. ti. i. l. ſi debitori § i. ſ3 nunq̄đ ẽt in ſeruo poſſet eẽ ſine dolo vt ei manumiſſo q̄rat? Rñ. nõ qꝛ nõ op3 ꝓficere ei libero facto qđ i ſeruitute egit: niſi in cãu. C. an ſeruus ex ſuo fctõ. l. ꝯſuis. ⁊ l. ꝑmiſſe. Itẽ hoc qñ ſub cõditiõe intriſeca. ſi aũt extriſeca vt ſi tici⁹ fuerit conſul: tũc indiſticte q̄ritᷣ pr̃i ⁊ dño: vt. ſ. de ꝟ. ob. ſi fili⁹. Item hoc in ꝯtcib⁹. ſec⁹ in relictis. vt. ʃ. de re. iur. l. q̄ legata. ⁊. C. de ꝯdi. inſertis. l. ſi vxor.

a ¶ Q. i. quia.
b ¶ Uocabula. ſ. appellatiua appoſita in ſtipulatiõe
c ¶ Habeanᷣ. demonſtrant eñi appellatiua an pri⁹ notati ſint dñi: et ſic no. de ordine ſcripture. ſic i aut. de here. ⁊ fal. § in ordi. ſ3 arg. ʃ. ʃ. de ſolu. l. nec eñi. Itẽ facit. ſ. ſi cer. pe. l. ei⁹ qui. § q̄ ſi.

Si ſeru⁹. iuti lẽ. vt ⁊. ſ. de ope. libe. ſeru⁹ patroni. ⁊ ẽ ſpãle: ſic ſ. e. l. ij. ⁊. l. ſi ſeru⁹ cõis meuij. § ſeruus capto. alias non refert ſibi vel dño ſtipuleᷣ. vt. ſ. eo. l. i. in prin. que eſt ꝯtra. ſ3 q̄ eſt rõ? Rñ. quia factũ in ſtipulatiõe cõtinetur: vnde dño non põt q̄ri. vt inſti. e. § ſ3 cũ factũ. ſm quoſdã: ſed certe ibi de facto ſerui ſtipulãtis: hic liberti ꝑmittentis: veri⁹ tñ dic q̄ non pñt deberi niſi iure patronatus. at ſeruus nõ eſt patron⁹. et hoc de opera incerta: de certa valet. vt. ſ. de ope. lib. l. opere in reru3. cũ habeat inſtar pecunie. vt. ʃ. eo. ti. l. a duobus.

acquiri: q̄[a] dñorũ vocabula[b] ꝑ demõſtratiõe habeantur[c].

Si ſeruus me⁹ Idem. a liberto meo operas ſibi dari ſtipuletur: inutilem[d] ſtipulationẽ eſſe celſus ſcribit. aliter atq3 ſi non adiecto hoc ꝟbo ſibi ſtipulat⁹ fuerit dari[e].

Cum ſeruus in Idem. quo vſumfructum habemus ꝓprietatis domino ex re fructuarij vel ex operis ei⁹[f] nominatim ſtipuletur: domio acquiritur[g] ꝓprietatis: ſ3 qua actione fructuarius recuperare poteſt a domino proprietatis inquirendũ eſt[h]. ¶ Item ſi ſeruus[i] bona fide nobis ſeruiat: ⁊ id qđ nobis acq̄rere poterit nominatim domino ſuo ſtipulatus fuerit: ei acquiret. ſed qua actione id recuperare poſſumus queritur: ⁊ non ſine ratione eſt qđ gaius noſter dixit: condici[k] in vtroq3 caſu poſſe a domino.

¶ Licet ſtipulatio ſerui et filij coferatur in tempus exiſtẽtie ſui iuris: nichilomin⁹ patri et dño queritur. Bar. Idem.

Quicquid cõtraxit ſeru⁹[l] duz nobis[m] ſeruit[n]: etiã ſi ſtipulationem contulerit in alienationem vel manumiſſionem[o] ſuam: tamẽ nobis acquiſitum erit: qꝛ poteſtas ei⁹ tunc cum id cõtraheret noſtra fuit[p]. Idemq3 eſt ſi filiuſfa. ꝯtrahat nãq3 ẽt qđ in emãcipationis[q] tẽpus ꝯtulerit nobis debebiᷣ ſi tamẽ dolo malo[r] id fecerit.

¶ Explicit ex ordine. flor. Liber. xlv. Huius autẽ Liber Octauus incipit.

¶ De fideiuſſorib⁹ ⁊ mandatoribus. Titu. j.

¶ Omni obligatiõi ⁊ ciuili et naturali accedere põt fideiuſſor. h. d. cũ. l. ſe. Bar. Ulpia.

Omni[s] obligatiõi fideiuſſor accedere põt. Pompo. Et cõmodati[t] ⁊ đpoſiti fideiuſſor accipi põt: ⁊ teneᷣ ẽt ſi apđ ſuũ[v] vel[x]

¶ De fideiuſſoribus ⁊ mãdatorib⁹.

No. drĩam īter fideiuſſorẽ ⁊ mãdatorẽ. nã ſp fideiuſſor ſeqᷣ obligationẽ. vt. ʃ. e. l. fideiuſſor. ſ3 mãdator ſp añ: niſi in caſu. vt ſ. mãda. l. ſi ꝟo nõ re. § ſi poſt creditã. R. dicit fideiuſſores mãdatoꝝ: ſ3 verius dic principaliũ debitorũ ꝑ quibus quãdoq3 fideiuſſores quandoq3 mandatores interueniunt.

e ¶ Dari. quia tunc valet.
Cum ſeruus. eius. ſ. ſerui.
g ¶ Acquiriᷣ. dño ꝓprietatis: ſed non econtra. vt ſ. de vſufruc. ſed ⁊ ſi quis. § queſtionis. ⁊ ſ. eo. l. ſeruum fructuariũ. ⁊. ʃ. de ſol. l. qui res. § ſi ſeruus.
h ¶ Inquirẽdũ eſt. ⁊ certe cõdictione ſine cauſa.
i ¶ Item ſi ſeruus. alienus.
k ¶ Condici. ſ. ꝯdictione ſine cã: ſiue ſolutũ ſit ſiue non ſ3 tũc vt actio cedaᷣ: h3 etiã locũ ꝯdictio icerti p ro cãu ⁊ facit. ſ. ſi cer. pe. cũ fũdus. § i. ⁊ de act. emp. ſi ſu⁹. § ſuũ.
Quicquid. ſeruus. ſc3 noſter.
m ¶ Nobis. ſcilicet. dominis.
n ¶ Seruit. i. dum noſter ſeruus eſt.
o ¶ Uel manumiſſionem. puta ꝑmittis cũ fuero manumiſſus vel alienatus.
p ¶ Nr̃a fuit. bõa rõ: qꝛ ītiũ ſpiciᷣ i acq̄rẽdo hoc cãu ⁊ ſe. vt ⁊. ſ. đ ꝟ. ob. ſi fili⁹. ẽ ⁊ alia rõ: qꝛ dolo fecit. vt ʃ. i fi. l.
q ¶ Emãcipatiõis. puta cũ fuero emancipatus.
r ¶ Dolo malo. i. in fraudẽ pr̃is: ne ei acq̄raᷣ ſic ſtipularetur naturaliter et ciuiliter.

Omni. ſiue ex ꝯtcu: ſiue ex maleficio. item ſiue naturali et ciuili: vel naturali tantum: vel ciuili tantum. vt. ʃ. eo. l. ſtipulatus. ⁊. l. ſequẽ. ⁊. l. fideiuſſor ob. § i. ⁊ inſtitu. eo. in princi. et C. de nõ nũe. pecu. l. ſi cui. vt ſic ꝯprehendat genera ſingulorꝝ: nõ aũt ſingula generũ. nã nõ valet ſi cõtractus ſit cõtra legẽ. vt. ʃ. eo. l. cũ lex. ⁊. C. de le. ⁊ cõ. l. nõ dubiũ. vel ꝓhibitũ fideiuſſorẽ dari. vt. C. ne fideiuſ. do. dẽ. l. ij. ⁊ facit. ſ. mã. l. ſi hr̃ditatẽ. § in ſumma. ⁊. ʃ. l. pria.
Et cõmodati. quaſi diceret: nedũ ꝓ obligatiõe q̄ cõtrahitur verbis: ſed etiam que contrahitur re.
v ¶ Apud ſeruũ. vt. ſ. de cõdi. inde. l. naturaliter.
x ¶ Uel pupillũ. doli capacẽ qui de ſolo dolo tenetur naturaliter et ciuiliter. vt. ſ. depoſiti. l. i. § an in pupillum. vel ſi eſt locupletior. vt. ſ. cõmo. l. iij. in prin. ⁊ eiſdẽ caſibus tenẽtur fideiuſſores indubitabiliter. ſed ⁊ extra iſtos duos caſus tenentur naturaliter pupilli. ſ. in cõmodato. et ideo tenebiᷣ fideiuſſor. vt. ʃ. e. l. fideiuſſor. § i. non autem in depoſito etiam naturaliter niſi ex dolo. ſeruu3 autem conſtat naturaliter teneri eo caſu quo liber teneretur naturaliter et ciuiliter.